

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԵԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 423 — ՀԻՆԳԵԱԹԻ 6 ԱՄՐԻՆ 1972

ՀԱՏԸ ԶԵՆԻՎ 3 ԵՂ . ԴԿԿ . ԿԱՄ 25 ԼԻՐ . ԴԿԿ .

عدد ورقه ٤٢٣ — الخميس ٦ ابريل ١٩٧٢

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ج. ٢٤٤ - ت. ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايدان)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948 թ.

Ցպագրանակ 3000

ԱՐԱ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԽԱՆԴԱՎԱՌ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ Կ'ԱՐԺԱՆԱՆԱՅ

Արա Երևանի թեկնածու-թեան յայտարարութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծեց որքան հայկական, նոյնքան ու աւելի արարական շրջանակներէ ներս:

Տեղական ֆրանսատառ և արարատառ թերթերը, մեծ վերադասութիւններով կը հաղորդեն և կը մեկնաբանեն այս լուրը: Տիրող ընդհանուր կարծիքը այն է, թէ Արա Երևանեանի մասնակցութիւնը ընտրապայքարին, կարեւոր իրադարձութիւն մը կը կազմէ լիբանանահայ կեանքէն ներս, կը զգացնէ նոր յարաբերութիւններու սկիզբ մը: Հայ համայնքի քաղաքական տարբեր հատածներուն միջև:

Վերոյիշեալ թերթերը յատկապէս կ'ընդգծեն յայտարարութեան հայ թեկնածուներէն իւրաքանչիւրին ներկայացուցչական հանգամանքը և առանձին հատուածի մը չպատկանիլը: Արիւնքին այնքան առաջ կ'երթան, որ կը պատկերացնեն լիբանանեան սկիզբ մը Հայկական Ազգին ու ձախին միջև:

ԱՆՕՐԻԱՆ-ԼԸ ԺՈՒՐԻՅԱՆ ԲԵՐԿԻՆԸ հարցազրոյց մը ունեցած է Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Ընդհանուր Բարձրագոյնին հետ: Այն հարցումին, թէ Արա Երևանեանի թեկնածութեան առաջադրուիլը արդե՞ք կը նշանակէ քաղաքական համաձայնութիւն մը՝ Հնչակեան և Դաշնակցական Կուսակցութիւններուն միջև:

Յե, Յարութիւն Կուսակցութեան տասնամեծ է, թէ այդ բնոյթի համաձայնութիւն չկայ: Վերահասարակութիւնը կու տանք թեկնածու-թեանը՝ Գր. Արա Երևանեանի, որ լաւ տարր մըն է և անկախ, թէ իր հայրը Հնչակեան Կուսակցութեան ազգային անդամներէն է 40 տարեկէ ի վեր:

Կուսակցութիւնը ընդունած է անոր թեկնածութիւնը, որով անոր դէմ ընտրապայքար մղելու հարց չի կրնար դրուիլ:

Գեառէ Զ. Զեյնալ, որ Արա Երևանեանի թեկնածութիւնը ընդհանուր գործադրութեան արժանացաւ Մեթինի հայ ընտրողներուն և ընդհանրապէս լիբանանահայութեան մօտ, որ միասնութեան կողմնակից է և կը սպասէր որ հայութիւնը համերաշխաբար մասնակցի երեսփոխանական ընտրութիւններուն: Այս տրամադրութեան մէկ արտայայտութիւն է Արա Երևանեանի թեկնածութիւնը, որուն տրուած լազգային միասնութեան թեկնածու մակ-դիւրը ինքնին պերճաբան է:

Այս հանգամանքը հետեցնել կու տայ, որ Ա. Երևանեանի շուրջ պիտի ստեղծուի և արդէն կազմուած է ազգային միասնութիւն, և ըստ տուեալները կան, վստահ ըլլալով որ Մեթինի միակ հայ թեկնածուն ինքնուրուի հասնի համաձայնութեան միասնամուտ կամքով, հանրաքուէով:

ՄԵԹԻՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ ԱՐԱ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ

Պէյրութի մեր պաշտօնակից «ԱՐԱՄԱՏ» օրաթերթը կը գրէ. Ուրախութեամբ կը յայտնենք, թէ Սեթին շրջանի Հայ Առաքելական աթոռի թեկնածուն է Պր. Արա Երևանեան:

Լիբանանահայութեան մէջ իր հանրագոյն ծառայութիւններով և ձեռնբերեցութեամբ ծանօթ ու յարգուած անձնաւորութիւն մըն է Պր. Արա, զաւակը մեր Հնչակեան վեթերան ընկերներէն Գէորգ Երևանեանի և արժանաւոր մէկ ներկայացուցիչը Երևանեան հայրենասէր գերդաստանին:

Վստահ ենք, որ թեկնածու իր նշանակուիլը խանդավառութեամբ պիտի դիմաւորուի ընդհանրապէս մեր համայնքին և մասնաւորաբար Մեթինի շրջանի հայ քուէարկողներուն կողմէ, առանց զանց ընելու մեր արար հայրենակիցները, որոնց համար քաջածանօթ է յարգուած դէմք մըն է մեր ժողովրդական թեկնածուն:

Բացի իր անձնական արժանիքներէն, որոնք զինք կը դասեն լիբանանահայ միջին սերունդի պատուաբեր ներկայացուցիչներու (Շարունակութիւնը տես. էջէն 4)

ՈՒՈՒՍԱՆԻՈՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՍԻԱԳԱՀ ԵՒ ԿՈՍԿՈՒՍԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԸՆԴՀ. ԲԱՐՏՈՒՂԱՐ ՊՐ. ՆԻԳՈԼԱՅԷ ԶԱՌԻԶԵՍՔՈՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ Նախագահ Անուար էլ Սատաթ օդանավայանին մէջ դիմաւորեց Եգիպտոսի Բարձրաստիճան Հիւրը

Նարթումէն գալով, անցեալ Կիրակի, 2 Ապրիլ 1972, Կ.Ե. ժամը 1:30ին, Գահիրէի Սիլսիլա-գային օդանավայանը ժամանեց Ռումանիոյ Ժող. Հանրապետութեան նախագահ և Կոմկուսի կենտրոնի ընդհ. քարտուղար Պր. Նիգոլայէ Զաւրիզեսքու և իր համեմատաբար փոքր ընկերակցութեամբ կարեւոր պատ-ւիրակութեան մը:

Օդանավայանին մէջ անոնք ընդունուեցան նախագահ Անուար էլ Սատաթի, ինչպէս նաև փոխ նախագահներուն, վարչապետին, փոխ վարչապետներուն, նախարարներուն, դի-ւանագիտական անձնակազմի

պետներուն և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ:

Նախագահական պատիւներէ ետք, թափօրը ուղղուեցաւ Գահիրէի Հանրապետական Պալատը, ուր նախքան ժամանումը, երկու նախագահները իրր յարգանքի արտայայտութիւն, գացին խոնարհելու ողջացեալ առաջնորդ Կամալ Ապտէլ Նասէրի գերեզմանին առջեւ, ուր զետեղեցին նաև ծաղկեպսակներ:

Ռումանիոյ Նախագահը իր պաշտօնական բանակցութեանց կողքին՝ պիտի այցելէ նաև երկրիս զանազան քաղաքները, տեսարժան վայրերն ու կարեւոր ձեռնարկութիւնները:

Այս այցելութեանց օրերուն Գահիրէի մէջ տեղի պիտի ունենան բարձր մակարդակի բանակցութիւններ Ռումանիոյ և Եգիպտոսի նախագահներուն և անոնց պատուիրակութեանց միջև, քաղաքական, անտեսական մշակութային և այլ նիւթերու շուրջ:

Առաջին բանակցութիւնները սկսան Երկուշաբթի, 3 Ապրիլ 1972, Կ.Ե. ժամը 11ին, Այս հանդիպման ընթացքին, երկու նախագահները առանձնացան Եգիպտոսի նախագահին աշխատասենեակին մէջ, ու գլուխ գլխի խօսակցութիւններ ունեցան, որոնք տեւեցին մինչև Կ.Ե. ժամը 3:30:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի գիտութիւն մեր ժողովրդեան կը տեղեկացնենք, թէ Ս. Յարութեան Հրաշափառ Տօնին առիթով հետեւեալ հետքով զԵՂԵԱՆԵԱՆ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Ն.Ս.Ս.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Հայրապետին:

Ն.Ս. ՕՍՈՒԹԻՒՆ Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.
ՎԵՋԱԳԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՍԵՆԱՏԵ ՀԱՍՈՑ
Ս. ԵՃԻՄԱԺԻՆ

Ս. Յարութեան հրաշափառ տօնին առիթով, ի դիմաց մեր գաղութին ժողովներուն եւ իմ կողմէս հանգեցի ընդունիլ ջերմ շնորհակալութիւններ: Կը մաղթեմ Ձեզի առողջութիւն, երկար կեանք եւ Մայր Աթոռ Ս. Եջիմածնի պայծառութիւն եւ անսասանութիւն:

ՁԱԼԷՆ ԵՊՍ. ՉԻՂՉԻՆՆԱՆ
Առաջնորդական Տեղապահ Հայոց Եգիպտոսի
ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Ս. ԶԱՏԻԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Այս տարի եւս Քրիստոսի Յարութեան Տօնը հանդիսաւորապէս նշուեցաւ Գահիրէի և Ազգե-սանդրիոյ մէջ:

Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, հանդիսաւորապէս պատարագեց ու քարոզեց թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչիեան:

Նախագահ Անուար էլ Սատաթ իր անձնական ներկայացուցիչը զրկած էր, որը ընկերակցութեամբ Պատկ. Թեմական և քաղաքական ժողովներու ատենապետներուն՝ Տիարք Յովհ. Քէ. Եպիս. և Հայկազուն Քիւրքճեանի եկեղեցւոյ դասին մէջ տեղ զբաւած էին:

Ս. Պատարագի երգեցողութիւնները կատարուեցան Շնոր-

հալի երգչախումբին կողմէ, զեկապարտութեամբ Ս. Ե. Յարութեանի և երգեհոնահարութեամբ Տիկին Շամրամ Դարմանեանի:

Պատարագի աւարտին, եկեղեցական թափօրը ուղղուեցաւ Ազգ. Առաջնորդարարի դահլիճը, ուր տեղի ունեցաւ օրհնութիւն և աջակցութիւն Սրբազան հայրը Ս. Յարութեան Տօնը շնորհաւորեց ներկայից եւ օրհնեց բոլորին: Նոյն առաւ Պատկ. Քաղաքական ժողովի ատենապետ Պր. Հայկազուն Քիւրքճեան եւ իր կարգին ըրաւ շնորհաւորութիւններ և զանազան մաղթանքներ:

Աղեքսանդրիոյ մէջ Ս. Յարութեան Տօնին առթիւ պատարագեց և քարոզեց Հոգ. Տ. Ներսէս Մ. Վրդ. Բապտիստան, որ այս առթիւ Գահիրէին մեկած էր Ազգեպատարագի:

ԹՈՒՐԻՔԻՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՎԱՍԱԿԱՌՈՐ ԳՐԱԳԵՏ Յ. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻԻ

Պոլսոյ Կեդրոնական Սանուց Միութիւնը, զնահատելի գաղափարը ունեցած է յարգանքի երեկոյթով մը իր մեծարանքի տուրք վճարել, մեր գրականութեան և մշակոյթի անվատ աշխատողներէն մեկուն՝ Յ. Ճ. Սիրունիի, որ եղած է Կեդրոնականի նախկին երթագայն սաներէն և այդ կըրթարանին մէկ արժանաւոր ժառանգորդն է:

Երեկոյթը տեղի ունեցաւ 8 Մարտ, Զորեքշաբթի գիշեր, Կեդրոնական Սանուց Միութեան սրահին մէջ, իւր գոյնգոյն քանդակ երախտագիտութեան արտայայտութիւն, հանդէպ ալիզարդ և (Շար. տես էջ 2)

ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԻՔՍԸՆ ԵՐԵՒԱՆ ՊԻՏԻ ԱՅՏԵԼԷ...

ՈՒԱԾԻՆԿԻԹԸՆ, (Ա.Յ.Փ.)-Ըստ պաշտօնական աղբիւրներու, նախագահ Ռիչարտ Նիքսըն, Մայիսի վերջերը խՍՀՄ այցելութեան ընթացքին՝ Մոսկուա-յէն դատ պիտի այցելէ նաև Խորհրդային երկու մեծ քաղաքներ:

Կենթադրուի, որ ան նախ պիտի երթայ Լենինկրատ, ապա կենդանութեան աւարտին կ'աժմի Ռի-լիս, կ'ամ Երևան:

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԵՆՐԻԿ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Վերջերս ՍՍՀՄ-ում իմացվեց, որ Կոմկոմիտեի «Կատիոն» գործարանը, մարդատար «Վոլկա» «Մոսկովիչ» «Ջարդոն»-ը և «Ժի-կոն»-ը առանձին-ինքնուրույն համար թողարկել է «փորձաթիվ» հեռուստացույց, որն ունի ընդամենը 2,8 քիլոկրամ քաշ և որի էլեկտրոնային հորիզոնական երկարությունը 16 սանտիմետր է: Հեռուստացույցը աշխատում է ինչպես մարդկային ձայնով, այնպես էլ 127 և 250 վոլթ փոփոխական հոսանքով: «Կատիոն» գործարանը արդեն երկրի տարբեր մարզեր է ուղարկել հազարավոր նման տիպի հեռուստացույցներ:

Լենինկրաուի Կոդլենաբովի անունի գործարանը պատրաստում է շարժող մայթեր, որոնք ունեն վայրկեանում 0,8 մետր արագություն: Շարժող այսպիսի մայթերը պատրաստելու են նախ Լենինկրաուի, թաղերի, իսկ Սոչիի օդանավակայանների համար, այնուհետև նման մայթերը կը տեղադրվեն նաև Քիմի և Պալուի ստորերկրային ճանապարհային անցումներում:

Գիտնականները Բամալ-ճալում վերջերս յայտնաբերել են նախնադարեան մարդկային երեք խոշոր նստավայրեր, որտեղից էլ հենց տեղի է ունեցել տարբեր գեղերի վերաբնակեցում Ասիայից դեպի Ամերիկա: Այդ նստավայրերում գտնվել են գերաններից պատրաստված խճիթներ, որոնք, յալեթական սառույցի պատճառով, լուս պահպանվել են և ունեն առաջին քան 7250 տարեկան պատմություն:

Ալմա-Աթայի գիտնականները վերջերս ապացուցել են, որ իսպանականի տափաստանների վրայով անցնող ամեն մի ամպ միջին հաշվով պարունակում է առաջին քան 50 հազար թոն ջուր: Այսպիսով, նման ամպերի շնորհիվ որոշեց, հարաբերություն է տալիս անհրաժեշտության դեպքում արհեստական անձրև առաջ բերել հանրապետության տարբեր վայրերում:

ՍՍՀՄ կազմի արդյունաբերության մինիստրության Մոսկովյան փորձարարական մեխանիկական գործարանը թողարկել է երկտրական նոր էլեկտրալուծ, որը մեկ հերթափոխի ընթացքում կարող է փորել մոտ երկու քիլոմետր ճանապարհ, ընդ որում՝ մեկ ժամում մեծ նան փորում և դուրս է հանում մոտ 1000 խորանարդ մետր հող:

Խաղախատանի Ջանկուրեան լեռներում յայտնաբերված է մի նկար, որը նման է չափազանց տախտակի և ունի մեկ քառակուսի մետր մակերես:

Հանրապետության գիտությունների ակադեմիայի լեզուաբանության ինստիտուտի գիտաշխատողները, որոնք յայտնաբերել են այդ նկարը՝ կրանիթե ժայռի վրայ, կարծում են, որ չափազանց տախտակը նկարագրել է մոտ երեք հազար տարի առաջ: Միջին հիմա այն համոզմունք կար, որ չափազանց խաղախատանի անգամ երեսն է եկել Հնդկաստանում, 570 թվականին, մեր թվականներին:

Սրանից 12 տարի առաջ, ֆիզիկոսները լազորային պա-

մաններում ստացան լոյսի մի նոր տեսակը, որի մասին մարդիկ մինչ այդ ոչինչ չգիտեին: Այդ անսովոր լոյսի աղբյուրը հանդիսանում է զարմանալի մի սարքավորում, որը կոչվում է լազեր: Թեորիալի ապացուցում է, որ լազերի արձակված լոյսով կարող են միաժամանակ աշխատել մոտ 100 միլիարդ հեռախոսային հաղորդիչներ, կամ 100 միլիոն հեռուստատեսային կայաններ, որը բաղմիջս գերազանցում է ամբողջ մարդկության ժամանակակից պահանջները:

Չխոսելով ֆիզիկայում սովորական մասնագետների օգնությամբ կառուցվել է և կիրառվում է թմամային և կոտրակայանը, որն ունենում է 440 հազար քիլոուատ հզորություն և կը սկսի գործել 1979 թվականին:

Սովետական Միությունում գերմանի միջոցով ստացվել է բարձր զինվորականություն ունեցող պողպատի մի նոր տեսակ, որի բաղադրությունը մեջ կայ մի քանակությամբ ՊՈՐ (քիմիական էլեմենտ): Սովետական գիտնականները առաջին անգամ յաջողվեց գործարանում հոսանքի միջոցով մշակել մինչև 3000 աստիճան ջերմության ունեցող հեղուկ մետաղ, որը չի ճաքում շոյնիակ բարձր ճնշման տակ:

Օրոշայ ընթացքում մարդը միջին հաշվով կատարում է մոտ 20 հազար յայլ, մեկ տարեկան ընթացքում՝ 7 յայլ, իսկ 70 տարեկան ընթացքում՝ 500 յայլ: Դա մի ճանապարհ է, որը կազմում է 384 հազար քիլոմետր և հաւասար է երկրագնդի և լուսնի միջև եղած հեռավորությանը կամ երկրագնդի 9 հասարակածի երկարությանը: Այսպիսով, մարդը իր կեանքի 70 տարիների ընթացքում կարող է երկրագնդի շուրջը քայլելով անցնել 9 անգամ:

Սովետական Միությունում քարածխի ամենախոր հանքահորերը գտնվում են Տոնկասում: Այստեղ 63 ձեռնարկությունների քարածուխ են ստանում 700 մետր խորության տակ եղած շերտերից: Սակայն ներկայումս այստեղ փորված են նոր հանքահորեր, որոնք կ'ունենան առաջին քան 1200 մետր խորություն:

Վերջերս Մախաբալայի ապակեթերի գործարանը ավտոմատացրեց զոդերի համար պատրաստել և յատուկ տնակների, որտեղ տեղադրված են սպիտակ գենի պահարան, երեք մանհակալ, լուսարարան, կազմի վառարան: Ավտոմատացրեց զոդերի այսպիսի տնակը միացնելով իրենց «Վոլկա» մեքենային, կարող են դուրս գալ ճանապարհորդություն:

Տղամարդիկ սկսել են սպորտը և արանից դեռ 2800 տարի առաջ: Այս մասին են վկայում վերջերս Չեչենո-Ինկուշկան ավտոմատ հանրապետությունում հրեաների կողմից գտնված բազմաթիվ լիքեր, այլ թույլ են պրոնգ է ածել, որը սպիտակ է այնպես, ինչպես ժամանակակից երկտրական ածելին:

Քիսլովոդսկում և Նրա շրջանում հանգստանողները կարող են (Շաբ. տեղ էջ 5)

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Երեքշաբթի, 4 Ապրիլ 1972, կ.ե. ժամը 8-30ին, հանգիստ ունեցավ խմբագրատան մեջ ընդունվելու այցելությունը Պեյրուի հրատարակչության «Սիլվա» խմբագրի, ինչպես նաև «Սեան» հրատարակչության և Երեքշաբթի սեփականատեր Պր. Սիմոն Սիմոնեանի և նրան խմբագրի աշխատակիցներին և Պեյրուի առեւտրականներին գրող Պր. Նեան Խոսեֆանի: Լիբանանցի հիւրերուն կ'ընկերանար եղբայրահայ ծանօթ իրաւաբան և երգիծագիր Մեք. Պարոյր Մասիկեան:

Մոտ կես ժամ տեւած այս այցելությունն ընթացքին, յարգելի հիւրերուն հետ ունեցանք զրոյց՝ Լիբանանցի կեանքի ներկայացուցիչներուն, ինչպես նաև հայ մամուլն ու հայրենիքը հետաքրքիր հարցերով մասին:

Լիբանանցի այս երկու մշակութային կենտրոնները երեկ, Զորեքաբթի, 5 Ապրիլ 1972, երեկոյան օդաճարձակվեցին Պեյրուի:

ԱՊՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԿԵ ՄԱՐԹԵՐ

Թերթի բարեկամ և աշխատակից Պր. Սարգիս Մ. Սարգիսեան, Զորեքաբթի, 29 Մարտ 1972, վերադարձվելու գործողությունները ներառելու է Գահիրեի «Կայսեր»-ում հրատարակվող մեջ:

Ուրախ ենք տեղեկացնել, որ գործողություններ անցավ յաջող և Պր. Սարգիսեան այժմ ապափրկվում է օդանավ կր բոլոր:

Այս առթիւ շուտափոք և կատարվելու ապափրկում կը մտադրվի մեր յարգելի բարեկամին:

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԱՅԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ Գ. ՉԱԹԱԼՊԱԾԵԱՆ ՊԱՐԳԵԽԱՐՈՒԹՅԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԱՐԺԱՆԵԱՑ ԵՔԱՆՇԱՆՈՎ

Ուրբաթ, 24 Մարտ, կ.ե. ժամը 7ին, Տանգի Կիլիկիայի Կարդիոլոգիայի դահլիճին մեջ տեւած Բարեկամ ընթացքին, որ տեղի ունեցավ ի պատիւ Ազգային Բարեբար Տեր և Տիկին Գեորգ Զարաթյանների, յանուն հանրապետության նախագահին՝ Հանգուտ Շինուրեանց և Մեքսիկոյի նախարար Փամալ Սուրի, Լիբանանի Արժանեաց Շահանուով պարգևատրեց Պր. Գեորգ Զարաթյանները:

Բարեկամները Գեորգ Զարաթյանի Կիլիկիայի Կարդիոլոգիայի, պետական երեսփոխաններ, պատգամական մամուլներ և մամուլի ներկայացուցիչներ:

Այս առթիւ, մեր ջերմ շնորհակալությունները Պր. Գեորգ Զարաթյաններին:

ՀՐԱԾԵՏԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊԱՏԻ ՍՈՒՐԵՆ ԶԻՐՈՅԵԱՆԻ ԻՐ ՄԵԿՆՈՒՄԻՆ ԱՌԻՓՈՎ

Երեքշաբթի, 21 Մարտ 1972, երեկոյան, Պեյրուի Նորհրդային Դեսպատական Գործադիր ընդունելություններն մը արգիւց, ի պատիւ գեղարվեստական մամուլի կը ընդգրկվի Պր. Սուրեն Շինուրեանին, Պեյրուի անոր վերջնականապես մեկնումին առթիւ: Ընդունելությունները կ'ընդունվի Լիբանանի Մամուլի Դաշնակցության և Նրա Բարեկամներ Սերտիքայի Նախագահները, ինչպես նաև բազմաթիւ այլ անձնավորություններ:

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԱՐԱ ԵՐԵԱՆԵԱՆ (Շարունակություն Ա. էջ 5)

Զարբին, Պր. Արա Երեանեանի թեկնածությունը կը մարմնացնէ մեր համայնքի տարբեր հատուածներուն համեմատական ջանքերով, որուն հետեւողական արտայայտիչը եղած է Հնչակեան Կուսակցությունը, որ ջանք է խնայած ու պիտի չզլանայ իրականացնելու համար այդ համագային տրամադրությունը:

Լիայոյս ենք, որ մեր թեկնածուի փոխարինումի այս ոգի տակա պիտի վարակէ բոլոր խաւերը, զանոնք համախմբէ համայնքի ընդհանրական ջանքերու և իրաւունքներու պաշտպանութեան շուրջ:

Ասոր դրական գործնականացումը պիտի կազմէ ծայններու կեդրոնացումը՝ Մեքսիկոյի միակ և միասնութեան հայ թեկնածուին շուրջ:

Ուստի կոչ է ընենք Մեքսիկոյի հայության, որ միահամար ընդարկեն յօգուտ թեկնածուին՝ Սրա Երեանեանի, որ պիտի ըլլայ արտայայտող մեր ժողովուրդի համեմատական կամքին՝ խորհրդարանէն ներս և անկէ դուրս:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵՐ

Արա Երեանեան ծնած է Պեյրուի, 1935ին, Նախալիբանուի ստացած է Միսիսիպիական Վարժարանը, Երեւոյնական ուսումը տարածված է Գոլմ Տր Լա Սալի մեջ: Վկայում է Սաբի Բեքորի Առեւտրական ձիւղին:

1964ին ի վեր կը վարէ Կապոնի Պատական Հիւպատոսի պատգամը՝ Լիբանանի մեջ:

Արա Երեանեան ծանօթ ու ձեռնարկեց հարաւարտութեան մըն է: Լիբանանի սնտական կեանքի մեջ գրաւած է յարգելի և տաք գնահատելի դիրք մը, որ պատիւ կը բերէ մեր համայնքին:

Ամենուրեք սիրում և յարգում անձնավորություն մըն է իր անձնական արժանիքներուն և հաղորդական բնավորութեան համար: Հայրենասիրությունն ու ժառանգական ժողովրդական իր վերջին Հնչակեան հոգին, արժանիքներ՝ որոնք կազմած են բոլոր:

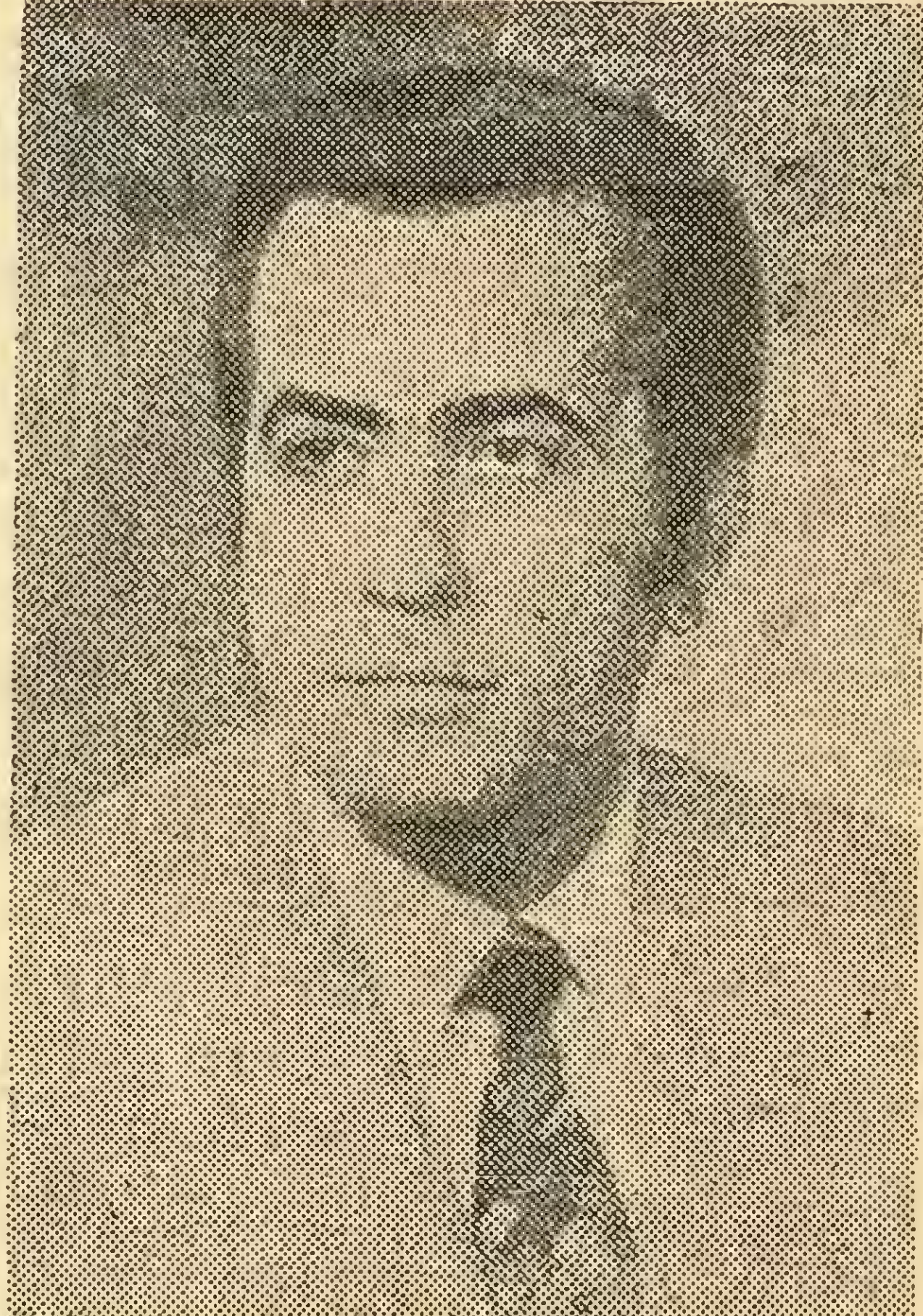
ԱՆՏՐԻ ԹԱՊՈՒՐԵԱՆ ԿԵ ՀՐԱԺԱՐԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԵՆԷ

Մեքսիկոյի հայ երեսփոխան՝ Նախալիբանուի մըն ընծայած է հաղորդագրություն մը, որով կը յայտնէ հանրությանը, թէ որոշած է թեկնածու չ'ընել յառաջիկայ խորհրդարանէն ներս:

Ի ՊԱՏԻ ԳՐԱԳԵՏ Յ. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻԻ (Շարունակություն Ա. էջ 5)

Անխոջ մշակի մը, որ կարեւոր ծառայություններ մը մատուցեց ժառանգարար իր բանասէր, և հայ դպրութեան գանձերը ծանօթացուց Սփիւռքի մէջ, օտարներուն և իր ազգակիցներուն: Սիրունի պրպոստ, հետաքրքիր և վերադարձահաստեց շատ մը մոռցուած արձեւներ, փոխներու տակ ծածկւած ստեղծագործություններ, որոնց մարդկություններն մէջ կը խըտանայ իր պատկանած ժողովուրդին մեջ և հոգիի երկունքը:

Հանդէսին նախագահեց Ամեն. Ս. Գաւրիարը Հայրը, Բացման խօսքը բրաւ Գրական Յանձնախումբի Առեւտրական Տորթ. Վարդան Կոմիկեան: Ապա Կեդրոնականի նախորդ Տնօրէն Տիար Հրանդ Տէր Անդրեանեանը, ըսաւ, թէ ինքը յարգանքի խօսք մըն էր գոր կ'ուզէր բերել այդ մեծ մտաւորականին, որ այսօր առեւելքի բան ութսունամեայ, սակայն գերմարդկային կորովով մը կ'արտայայտէ իրարմէ թանկարժէք լուրը ու օգտակար գործեր, որոնք ոչ միայն անգնահատելի նպաստ մը կը բերեն Հայ Գրականութեան, Մշակոյթին, Ար-

ԱՐԱ ԵՐԵԱՆԵԱՆ

Ամուսնացած է 1966ին և հայր՝ երկու մանչ զաւակներու:

ՄԱՍՆԱԿՈՐ «ԶԱՅԱԿԻՐ»-ԻՆ

ՓԱՌՔ ՔԵՉ, ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՒՈՑ

ՎԱՀԱՆ ՏԱՔԵՍԵԱՆ

Սեդրակ Նազարեանը սովորութիւն ունէր երեկոները, ընթերցել յետոյ ճամբուր։ Նա դանդաղաբայ քարծրանում էր Բարեկամութեան փողոցով մինչեւ Քիւրեան փողոցի անկիւնը։

Այդտեղ, անկիւնի մայթի վրայ կանգ էր առնում, քիչ հանգստանալուց յետոյ շարունակում էր իջնել Քիւրեան փողոցով ու հասնում կամրջագլուխ։

Այդտեղ նորից քիչ շունչ էր առնում, ապա անցնում էր կամրջը, ծախ դառնում և բարձրանում դէպի վեր, դէպի Եղեռնի յուշարձանը։

Քիչ բարձրանալուց յետոյ նստում էր աջ կողմի վրայ շարժած նստարաններից մէկի վրայ, թէ՛ հանգստանում էր, թէ՛ դիտում երթևեկող բազմութիւնը։ Դիտում էր գոհունակութեամբ և ուրախանում մեր ժողովրդի կենսունակութեան համար։

Սեդրակ Նազարեանն ընդհանրապէս մեկնակ էր ճեմում։ Երբեմն, երբ ծանօթ մարդու էր հանդիպում, նրա հետ զրոյցի էր ընկնում։ Իսկ այդ ծանօթը, երբ համաքաղաքացի լինէր, մանաւանդ իրեն նման հասակն առած մէկը, զրոյցն այլևս ժամեր էր տեւում։ Աւելի ջերմ ու սրտաւիշ։

Բացում էին վերջիշունքների ծրարները, դուրս յորդում հոգիների մէջ կուտակուած մանկութեան ու պատանեկութեան ժպիտներն ու արցունքները, բռնաթոր, հեւասպառ վազերն ու խնկրութիւնները, խիզախութիւնները, երազները...։

Սեդրակ Նազարեանը երբեմն հանդիպում էր նաեւ իր համագիւղացի վարպետ Թաթոսին։

Վարպետ Թաթոսը սիրում էր շատախօսել։ Նստում էր առաւելապէս իր մասին։ Նա շատ էր ստնքում իր անցեալով։ Ունեցել էր որոշ անցեալ։ Այժմ այդ դրօշակ դարձրած, ամէն տեղ ուզում էր պարզել։ Սրբեմն էլ խոշորացոյց տակ խմբագրելով, յղուած վարկանքով էր հրամայում նոյն անցքերը։ Նա իր մասին շատ մեծ կարծիք ունէր...։

Սեդրակ Նազարեանը ծանօրանում էր երբեմն, բազմիցս կամոները նորից լսելով և մշտնապէս ասում։ «Նորից նոյնն է ծամծում»։ Սակայն շարունակում էր լուռ լսել։ Գիտէր, որ վարպետ Թաթոսը չէր հանդուրժում հակահասութեան։ Նրան պիտի լսել, թեկուզ ամբողջ ծիծաղելով նրա միամտութեան վրայ։

Եւ Սեդրակ Նազարեանը համբերութեամբ լսում էր նրան ու մտքում ծիծաղում։

Նա մտածում էր մարդկանց ունայնամտութեան մասին, որ մխիթարում են իրենց սնտորի ինքնասիրութեամբ, մեծ բաւականութիւն ստանալով ինքնագովեստից ու կեանքի ուժգնութեան մէջ իրենց կաթցրած մէկ կաթիլ աղի արցունքից...։

Սեդրակ Նազարեանը վարպետ Թաթոսին ամէն հանդիպումից յետոյ, զարմանում էր նրա ինքնագովեստի եռանդի վրայ, անցքերն այնքան մանրամասնելու քնաւորութեան վրայ, և յիշում ժողովրդական այն ասացուածքը, թէ՛ «Հոգին դուրս չկաթ», քնաւորութիւնը դուրս չի գար։

Իսկ մեկնակ պահերին Սեդրակ Նազարեանը խորհրդածում էր մարդու կեանքի վերիվայրումների մասին, վերջիշունք իր կեանքի անցած ուղին...։

Նախ տխրում էր, մտաբերելով իր երէկը, որ լի էր տաղտուկով։ Յետոյ երանի էր տալիս ու բախտաւոր համարում իրեն, որ փոթորիկներից անցնելով, ապրեց տեսաւ իր ժողովրդի վերածնունդը, դարձաւ իր ազգային պետութեան լիւրաբաղադրացի և ըմբռնունք է այդ վայելքը։

Իրեն երջանիկ էր համարում Սեդրակ Նազարեանը, որ իր զաւակները մեծացան իր ցանկացած ծնով, աշխրհի հայրենիքում, հայկական միջավայրում և ստացան հայրենի դաստիարակութիւն։ (Տղան աւարտել էր Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի հարտարագիտական ֆակուլտետը, իսկ աղբիւրը ուսանում էր Երեւանի Պետական լսարանի քիմիական ֆակուլտետում)։

Սեդրակ Նազարեանը սիրում էր իր աշխատանքը։ Նա յարգում էր մարդ էր իր աշխատած հիմնարկում։ Նա չէր գոհանում միայն իր սովորական աշխատանքով, այլ մտածում էր յիշողութեան արժանի ծառայութիւն մատուցել հայրենիքին։

Նա աշխատանքի ժամերից դուրս, նուիրում էր հայկական նոր տառատեսակներ ստեղծելու աշխատանքին։ Ուսումնասիրում էր զանազան տառատեսակներ, թէ՛ հայկական, թէ՛ օտար տառատեսակներ։ Ցանկանում էր աւելի սեղմ դարձնել մեր տառերը և իրար նմանող որոշ տառերն էլ ձեւափոխել։

Թէ որքա՞ն պիտի յաջողի նա իր ցանկութեան մէջ։ Դժուար է ասել։

Ամառ է։ Գիշեր։ Սեդրակ Նազարեանը կանգնած ծիծեռնակաբերդի բարձունքի վրայ, իր հայեացքի առաջ փռուած տառածուն Երեւանն է դիտում, հայոց նոր մայրաքաղաքը։

Նա կանգնած է Եղեռնի յուշարձանի սրբատաշ լայն հորապարակի վրայ և հիանում է Երեւանի լուսաշող գիշերով։ Նրա շրթների վրայ անզգաբար գալիս են «Երեւանի գիշերները լուսավառ» երգի տողերը և նա սկսում է քթի տակից մրմնջել։

Սեդրակ Նազարեանին թւում է, որ իր տեսած մի շարք խոշոր քաղաքներից աւելի մեծ ու գեղեցիկ է Երեւանը, բոլորից լաւը։

Նրա այդ զգացմունքի մէջ վեց հարիւր տարուան կարօտը կա՛յ, ազատագրական երկարամեայ պայքարների շնորհիվ կա՛յ, կա՛յ նաեւ սփիւռքահայ մարդու հայրենաբաղձութեան անբացատրելի ԿԱՐՕՏԱՆՏԷ...։

Հմբռնելուց յետոյ Երեւանի գիշերային համայնապատկերի հրապոյշը, Սեդրակ Նազարեանը հանում է գլխարկը՝ իջնում Եղեռնի յուշարձանի աստիճաններից ներքեւ ու լուռ, գլխիկոր կանգնում խորանհրդապարակի մէջտեղ բոցկլտացող Անմար Բոցի առաջ։

Այդ պահին նա վերանում է. ոգեկոչում իր նահատակ հարգատեւերին, և նրա շրթները կարճես աղօթք են մրմնջում...։

(Շար. տես էջ 4)

ԵՐԳՈՒՄ ԵՆ ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԿՐԻ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԸ

(ԺԻՐԱՅՐ ՆԱՅԻՐԻ ԴՈՐԱԳՈՅՆ ԵՐԿԸ՝

«ՅԻՍՆԱՄԵԱԿ ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՓԱՌՔԻ»)

ԵՐԵՒԱՆ, 22 ՄԱՐՏԻ (ԱՐՄԵՆՓՐԷՍ)։— Այսօր «Երգում են հայրենի երկրի վերածնունդը», խորագրի տակ Շաֆե Վարսեանը «Հայրենիքի Ձայն» շաբաթաթերթում գրախօսել է սփիւռքահայ գրողներ՝ Յակոբ Ասատուրեանի, Ժիրայր Նայիրի, Սեփան Շահապահի նոր լոյս բեմայած գրքերը։

Անդրադառնալով Ժ. Նայիրի «Յիսնամեակ վերածնունդի մասին» գրքին, Շաֆե Վարսեանը գրում է.

Խաղաղութեան, սեղծագործ աշխատանքի երգն է բարձրանում հայոց աշխարհից, որովհետեւ նա

Սովետական Միութեան բազմազգ բնանքի մէջ գտնել ապահով ու երջանիկ կեանք կեանքի բոլոր հնարաւորութիւնները, Այս միտք կարմիր թելի պէս անցնում է Սփիւռքում լոյս տեսած մի ուրիշ «Յիսնամեակ վերածնունդի մասին» գրքի միջով։ Հեղինակը, Պետրոսի «Արարատ» օրաթերթի վասակաւան կրթութեամբ հաստատում է բնագրում է այն, ինչ Յակոբ Ասատուրեանն ասում է գեղարուեստական խօսքի ընդհանրացումներով։ Նա գրում է, որ անցած իրաւունքների ընթացքում Սովետական Հայաստանում կատարուած վիթխարի առաջընթացը, մեծամեծ իրագործումները՝ որոնք հայոց աշխարհի յիսնամեակ գիւղացեանական երկրից վերածեցին գիւղութեան, ելեկտրոնային հաւուրի մեքենաների, բարձր զարգացած աղիւնային տեխնիկայի և մեքենայի երկրի, հսկայական ներգործութիւն ունեցան սփիւռքահայութեան վրայ։ Եւ հայրենի վերելի խորապատկերի վրայ էլ նա վերադառնում է Սփիւռքում կատարուած սեղաւորմանը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՆԵՐ

«Արմենիա» խօսք հայրենի, «Արմենիա» ջերմանաւում շատ երկրանք կային։ Հայաստան մեկնող։ Սնդրեցին առաջինը նրանց դուրս բերել նաւից։ Ընդառաջեցին, բայց ասացին, որ ջերմանաւի առտիւններից պէտք է նախապէս յայտարարել, որպէսզի երեւանի վեր բարձրանան, Դիմաւորողներից մէկն իսկոյն վերցրեց միկրոֆոնը և հայերէնով խօսեց (բարձրախօսներ կային թէ՛ նաւի ներսում և թէ՛ դրսում)։

Փոքրիկ հայ բարեկամներ, խնդրում ենք բարձրանալ տախտակամած՝ ափ իջնելու համար, կրկնեց մի քանի անգամ։

Ամէն ինչ կատարուեց խաղաղ ու նպաստաւոր։ Բայց նոյն պահին, նաւահանգիստի պետը, նստած ղեկավարման իր վահանակի առջև, լսելով հայերէն աղբիւրը, անհանգիստ ու զարմացած, հեռախօսով հարցնում էր հերթապահին։

— Այդ ի՞նչ նաւ է. ո՞ր երկրի է և ի՞նչ է ուղւում...

Ի՞նչ իմանար. «Արմենիա» մի պահ խօսել էր հայերէն...։

Մեղեցօքիւր սխալուեց, Ծովափնայ հիւրանոցի ինժեքեր սրահում, Հայաստան մեկնելուց առաջ, ընթերցել նստեցին մի խումբ սփիւռքահայեր։ Ժամ առաջ Երեւանը տեսնելու կարօտը մեղմելու համար սկսեցին երգել, երգել հայերէն, ամբողջ խմբով, ամբողջ հոգով, ամբողջ սրահով մէկ...։

Յանկարծ վրայ հասաւ օրւայ պատասխանատու մետրոնոթիւր և մի պահ վարանած, ուղեց կայնել, մօտեցաւ ուղեկցողին, թախանձանքով խնդրեց. (Իսկ երգը երգւում էր)։

— Բարեկամս, չի՛ կարելի, այստեղ միայն դուք չէք, այստեղ կան և ուրիշներ՝ ԱՄՆ-ից, Ֆրանսիայից... Գուցէ նրանց համար հաճելի չէ, կը բողբոջեն...

Երգն աւարտուեց, ու խնդրեցի սրահը թնայց. բոլորը (ԱՄՆ-ից ու Ֆրանսիայից) ոտքի կանգնած ծափահարում էին, բղաւում։ «Պը...

... Մայր Հայրենիք՝ երգողային Հայաստանն է, որ կը ներշնչէ եւ կը կենսաւորէ մեզ, իմաց. ու նպաստէ կու այլ մեր դիմադրական ներուժին։ Այլապէս, առանց գոյութեան Հայկական Հանրապետութեան, հայապահպանումը պիտի պարպուէր իր նշանակութեան և պիտի դառնար աւելորդ, իսկ մեր պայքարն ընդդէմ ծովումի՛ն՝ պիտի փերուէր առաջին յորձանգներուն դէմ։

Սովետական Հայաստանի ծաղկումով, զգալի չափով կատարուեց սփիւռքահայութեան ծովումի թափը, սկսուեց եղանակ «վարկեքի եւ կոտսեան համբաներէն», որովհետեւ սփիւռքահայութիւնն զգաց ու գիտակցեց, որ ինքն ունի հայրենիք, պետականութիւն և հպարտութեամբ լցուեց, քօրափեց որքի ու գաղթականի հոգեբանութիւնը։

Սովետական Հայաստանի Յիսնամեակի յոբելեանական օրերին, Ժիրայր Նայիրի հիւր Լ. Խալիբեքովի եւ անւամբ տեսաւ այն խանդավառութիւնն ու խինդը, որ պարուրել էին հայ ժողովրդին։ Գիտւում ամբողջ մի գլուխ է նուիրում այդ ճանապարհորդութեանը։ Այս գլխում, որը կոչւում է «Յարութեան Յիսուն Տարին», հեղինակին յաջողուել է հնի ու նորի, անցեալի ու ներկայի հակադրութեամբ, պատկերել Սովետական Հայաստանի յիսնամեայ վերելքը։ Նա ոչ միայն դիտող է, այլեւ խորհրդագրող։ Իսկ նրա խորհրդածութիւնները ողջամիտ են, ունեն նպատակայնութիւն եւ սլացք։

Նա խորին համոզումով հաւատում է սփիւռքահայութեանը, որ «Մեր ժողովուրդը այլեւս սերն է իր նախնային, իր երկնած ամփոքներուն եւ սեղծած բարիքներուն, սերն է իր ազատ ու անխռով կեանքին, որովհետեւ ունի իր երազները իրականացրելու բոլոր կարելիութիւնները, ինչպէս նաեւ ձեւ ու մարմին ստացած իր սեղէնը պատկանելու միջոցը, եւ աւելի ընդհին բանկապին ու անփոփոխելի ապականին, որ Միութեան ժողովուրդներուն սուրբ դաշինքն է»։

Եւ քանի որ, եզրափակում է Ժիրայր Նայիրին, փաստ է, որ մեր ժողովուրդի ազգային գոյութիւնը, հոգեմտաւոր զարգացումը, նախապահ դաժան խաղով կոտորուած միութիւնը վերականգնելու կարելիութիւնը բնայայտ միայն է միայն այն վարչաձեւը, որուն մէջ ունակ տեսնել կարծեցին հայութեան ազգային ու պետական հասունացողացը, ուստի եւ գոնէ յետայսու, նոր յիսնամեակի սեմին, սփիւռքահայութիւնն իր ամբողջութեան մէջ պիտի եւ որդեգրի նոր կենցաղով Մայր Հայրենիքի հանդէպ։

«Սկսող նոր իսնամեակը նոր ոգի ու դասում պիտի է բերէ սփիւռքահայութեան, որ քաղաքական ու հասունացած նախապրելիութեան վեր բռնուի ու ընդունուի հայրենի պետութեան իրականութիւնը եւ նաեւ յոյս այն որպէս Մայր Հայրենիք բովանդակ հայութեան, դարձուի հիմք ազգապահպանութիւնի պայքարին»։

Ժիրայր Նայիրին կարողանում է ընթերցողին փոխանցել Սովետական Հայաստանի նկատմամբ տաժած իր սերն ու հաւատը եւ սասանել սփիւռքահայութեան համախմբմանը՝ Հայրենիքի տուրքը։

— Հայկական հրաւիր, Ընդունելութիւնն էր. Ի՛նչ դիմաց նստած էին Իհրազոյն ինքնուրիշ նախադասութեան նախադասը, իսկ ալ ու ձախ կողմերում՝ սփիւռքահայ ուսուցիչները։ Նրանցից մէկը, որ եկել էր Սերիայի հեռաւոր մի գիւղից, տարօրինակ հայեացքով նայում էր դիմացն ու գաղտնի արտասուում։

— Ինչ պատահեց, տիկին, — խաղաղ անհանգստացաւ կողքինը։

— Բան չէ, — խօսեց նա՝ թաց աչքերով և ապա շարունակեց նորից ինչն իրեն, — Աս ի՞նչ հրաւիր է, ո՞վ լսած կամ տեսած է, թէ հայ վարժապետը սեղանի նստի թագաւորին հետ, սա ի՞նչ հրաւիր է...

Հայկական հրաւիր է...

(Շար. տես էջ 4)

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՍՏՂԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՆԿԵՐՍՅՈՒՆ ԵՄԲԼԵՄԱՆԻԾ

6

ԱՊՐԻԼ
1972

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԵԳԻՊՏԱԶԱՅ ԵՐԻՏՐԱՍԱՐԴԱԿԱՆ

ՆՈՐ ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՖՈՒԹԲՈՒԼԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ ՄԸ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Ամբողջովին հայ է իր անունը՝ Եգիպտական Երիտրասարդական Նոր Նախազերնություն մը, որ Նախազերնությունը մը կազմում է վերջերս Գահիրեի մէջ, հովանաւորութեամբ Սր. Թերեզա ակումբին:

պէս Մասիս, Արարատ, Անի, Սեւան, Արմենիա կամ այլ:

Առ այդ կը ընդհանուրեւնայս հորակազմ խումբին բոլոր անդամներն ու ղեկավարները եւ

Ֆուտպոլի հայկական նորակազմ խումբը

Հանդիման չեղեկացանք, որ այդ խումբին պատանաւորներն է մեր բարեկամներէն՝ Պր. Յարութիւն Ե. Իրգեան:

Այս խումբը կը մարզուի Եգիպտացի ծանօթ մարզիչ Գափրին Մամուհի կողմէ:

Հայկական այս խումբը՝ ուրիշ խմբակներէն է Պր. Արսէն Էմմիլեան, իր առաջին մրցումը կատարած է Գահիրէի «Օլիմպիկ» խումբին դէմ եւ յաղթական ելած՝ 4:1 աղիւնով, (կիսախաղ 2-1):

Կը յուսանք, որ մօտ ասեղներն այս հայկական խումբը միջուկի հայ պատանաւորներն անուանուի մը՝ ինչ-

փայլուն յաջողութիւններ կը մաքենք բոլորին:

Նոյնպէս, այս առիւ կոչ կ'ընենք բոլոր հայ մարզասէր Եգիպտացիներուն, որ հետեւեալներն այս հորակազմ ֆուտպոլի խումբով եւ երբ անոնց մէջ կան այնպիսիներ՝ որոնք ֆուտպոլի մարզիչներն որոշ փորձառութիւն եւ յասկոթիւն ունեն, իրենց սիրալոյս մասնակցութիւնը բերեն անոր յառաջդիմութեան գործին:

Հայ ֆուտպոլիստներն ալ կը մընայ ֆաշլերէն՝ ճիշդապէս եւ բարոյապէս, ու մրցումներու առիւններէն օգտուելով՝ խանգարուել հայ օղակը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԻՒՐԵՂԱՊԱԿԻՆ

(Շարունակութիւն Դ. Էջէն)

ճախապայմանը, Լիարշի կողմից յաջողութեամբ ուղարկուած սեղաններն է: Բայց դա բոլորը չէ: Մընայապէս մարզիչ պէտք է մարմին տանել վարձ ու հմուտ ձեռներէ մէջ: Գործարարի բոլոր չորս՝ բովանդակողի, վերամշակման, փայլեցման եւ հիմնական արտադրամասերն էլ պատասխանատու են բիրեղապակու որակի համար: Եւ քանի որ անհրաժեշտ հմտութիւնն ու գործին նուիրումը իրենք կայ, արտադրանքի որակը հիմնական է ստացումը:

Ամեն մի գործարան իր հեռանկարներն ունի: Բիրեղապակին եւ:

Ընթացիկ հնգամեակում շատ փոփոխութիւններ կը լինեն գործարանում: Նախաձեռնութիւն է եկող տարի շահագործման յանձնելու հոր արտադրամասը: Վերոյիշեալ արտադրամասը շատ մեծ յոյս յետ, Բիրեղապակի գործարանը կը դառնայ Խորհրդային Հայաստանի եկամտաբեր ձեռնարկութիւններէն մէկը: Իսկ նոր մասնագէտներն ուսուցումը: Այդ պատճառով էլ մասնին ինչ մասնում ու որոշումն է: Գործարանին կից կառուցուի ու եւ կը գործի մասնագիտական դպրոց: Գործարանն ինքն է ճեղք-

նելու անհրաժեշտ մասնագէտներին հաւանադրման, ուսուցման գործը: Զեռնարկութեան առաջնաւորութեամբ ամենակարեւոր խնդիրն է այդ, քանի որ բիրեղապակու վարպետը աւելի շատ պէտք է օժտուած լինի բնական ընդունակով: Բիրեղապակի իրեն հանելիձեւ տալու, ազգային զարգացումը ապակու վրայ պատկերելու համար, պէտք է ունենալ ոչ միայն վարձ ձեռներ, այլեւ սեղանագործելու կարողութիւն, գեղեցիկի ճաշակ եւ աշխատանքի նկատմամբ մեծ սէր: Այլ կերպ լինել չի կարող, քանի որ, երբ տեղի արտադրութեան ամբողջ ընթացքը մեքենայացում է, ապա բիրեղապակի իր արտադրութեան զգալի մասը ձեռնով է կատարուի:

Այո, արտադրանքը գեղեցիկ, հանելի դարձնելու համար, անընդհատ պայքար է ծաւալուում եւ բովանդակողի արտադրամասում, եւ 1500 աստիճան ջերմութիւն ունեցող վառարաններէ անցած, եւ յղկման ու փայլեցման հաստցանքի մօտ, եւ վերջապէս, արտադրութեան շղթայի վերջամասում՝ փմիական փայլեցման բաժնում:

Մի կա՛նք հանգամանք եւս:

ՆՈՐԱՅՈՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆԵԿԱՆՈՎ)

Եգիպտոսի Արարական Հայ-րապետութիւնը կատարած իրենց այցին առթիւ, Նիւ Եորքքանակ Տիկին Սաթենիկ Ճամսեան եւ իր զուարթ Սր. Անտէլ, առ ի քաջալերութիւն հայ մամուլին, ըրած են հետեւեալ նախաձեռնութիւնները:

«Արարին» 500
«Զահակիւն» 500

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻՆ

ՈՅՆ (Վ.Տ.) 500 Ե.Գ. կը նըշարէ Երիտրասարդական Եգիպտոսի առթիւ:

Սր. Շաքէ Կարիպեանի ընդ Պր. Ազարի Մատաշեանի (Փաշիկ) բարեբաւարիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ փոխան ընդհանուրական հեռագրի՝ Տէր Ե Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 Ե.Գ.:

Պր. Շանթ Երկաթեան 100 Ե.Գ. կը նուիրէ՝ առ ի գնահատութիւն սրախ մշակութիւնը գործունէութեան:

Պր. Նշան Պէտեանի ընդ Սր. Բրիթիւն Բոնթաւտի (Ազիլ) բարեբաւարիկ նշանաւորութեան առթիւ վառ խնդակցութեան կը նուիրեն:

Տիկին Փայիկ Սարաֆեան 100 Տէր Ե Տիկ. Սարգիս Պալեան 100
«Զահակ» Պալեան 100

Տէր Ե Տիկին Շանթ Ե Բըրիթիւն Պալեանի (Թորոնթօ) մանչ զաւակով մը բարեբաւարութեամբ ըլլալուն ուրախ առթիւ վառ խնդակցութեան Տէր Ե Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 Ե.Գ.:

ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ԶԱՆԻ ՍԵՂԱՆԻՆ

ՈՅՆ (ԸՆԿԻ. ԹԻՆ 3082), 500 Ե.Գ. իր նուիրէ:

Աշակեբա Հրայր Մարտիկեանէ 200 Ե.Գ., Պողոսեան Ազգ. Վրժ. Զաւի Սեղանին իր նուիրէ: Տէր Ե Տիկ. Օննիկ Գուլամեան 500 Ե.Գ., Ս. Թարութեան տօնին առթիւ, իրենց նընչեցեցեց քաջը յիշատակին:

Տէր Ե Տիկ. Յակոբ Բէկեայեան 2500 Ե.Գ., Ս. Թարութեան տօնին առթիւ, իրենց ծնողաց քաջը յիշատակին:

Տիար Սարգիս Մակարեան 500 Ե.Գ., Ս. Թարութեան տօնին առթիւ:

Տիար Սարգիս Վարձպետեան, 700 Ե.Գ. ուխտի մը առթիւ:

ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Տէր Ե Տիկ. Նուպար Լէյլեկեան, 500 Ե.Գ. իրենց նուիրէ՝ Պողոսեան Ազգային Վարժարանին, առ ի գնահատութիւն քաջալերութեան վարժարանին ներս տարած ազգաշէն գործունէութեան:

ԱՂԵՔՍ. ԱՂՔԱՍԱՆԱՄԻՆ

Տիար Բարսեղ Գարթալեան, 20 տուփ կաթ՝ ուխտի մը առթիւ:

Ամբողջ Խորհրդային Միութիւնում, Բիրեղապակու հումքի ձեռք բերման խնդիրը դժուարութիւններէ տեղի է ալիս, քանի որ անհրաժեշտ աւազանակի պատերներ չեն բաւարարում, Բիրեղապակին էլ հումքը ստանում էր հազարաւոր փոխարին հեռաւորութիւնից՝ Նովոսուդեան հանգալարերից:

Բայց միթո՞ հայկական պեռլիներ չեն կարող անփոխարինելի հումք հանգիստանալ գործարանի համար:

— Կարող են, — տարիներ ընթացում կատարած բազում պրպումներէն յետոյ վերջերս պատասխանեցին Հայաստանի փմիկները:

Քարի եւ սիլիկատների գիտնականները կ'ընտրեն առ-

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

Շամ Էլ Նեսիմի Աւանդական

Տօնախմբութիւն

Երկուշաբթի, 10 Ապրիլ 1972

Առաւօտ ժամը 7էն ՖՈՒԼԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Կէսօրին՝ ԲԼՊՍՊ. ԲՈՒՊԵՊԱ. ՖԱՍՈՒԼԻԱ ՓԼԱՔԻ, ԵԱԼԱՆՁԻ ՏՈԼԱՄ. ԶԻՓՍ. ԲԱԶԻՆԱ. ԶԵՄԵՆՈՎ ԱՊՈՒԹՅ, ՊԱՂՊԱՂԱԿ, ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ, ՄԱԾՈՒՆ, ԵԻԱՅԷՆ:

ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԹՈՄՊՈԼԱ, ԱՐԱԿՈՋ:

ԿԱԼԱԿԱԼԱ՝ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԵՒ ՊԱՐ

THE MOODS

ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՆՈՒԱԳԱՌՈՒՄԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳՅՈՒՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ԵՒ ԵՐԳԵՐՈՎ

ԿԵՍՈՐՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 12ԷՆ ՄԻՋԵԻ ԻՐԻԿՈՒՆ

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏԲ 15 Ե. Գ.

Ըմպելի բերելը բացարձակապէս արգելուած է

Արձանագրութեան համար դիմել Հ.Մ.Ը.Մ.-նուպարի բար-տուղարութեան, հեռ. 66730, Պր. Անդրո Վարձպետեանի 75542, Պր. Պետրոս Արզարեանի 862930:

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Շամ Էլ Նեսիմի Աւանդական

Տօնախմբութիւն

Երկուշաբթի, 10 Ապրիլ 1972, առաւօտեան ժամը 9էն

Նախաձեռն՝ ՖՈՒԼ ԵՒ ՖԱԼԱՏԷԼ

ԱՌԱՌՈՏԵԱՆ ՀԱՃԵԼԻ ԶԱՆԱԶԱՆ ԽԱՂԵՐ

Երեկոյան ԵՒ Երիտրասարդական միջիւ

Կէսօրին մասնաւոր ճաշ՝ ՇԻՇ-ԲԵՊԱՊ, ԼԱԶՄԱՃՈՒՆ, ՓՈՒՌԻ ՄԱՔԱՐՈՒՆ, ԱՂՑԱՆ, ՊՏՈՒՂ ԵՒ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ:

Երեկոյան ժամը 5էն՝

ՎՈԼԻ-ՊՈԼԻ ԵՒ ՊԱՍԷԹ-ՊՈԼԻ ՄԻՋԱՆԴԱՄԱՅԻՆ

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

Կը խնդրուի նախապէս ապահովել ճաշի կտրօնները, դիմելով Տիկիննց Յանձնախումբին:

Աղեքսանդրեանցի, կազմակերպ ձեռք բերելու ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ԵՒ ԵՐԳԵՐՈՎ Հ.Մ.Ը.Մ.-նուպարի մարզադարձը՝ հաճելի Շամ Էլ Նեսիմ մը անցընելու համար:

ԳԵՌՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆ

Կ'ԵՐԳԷ

ԼԲ/33, ԵՐԵՎԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԶԱՅՆԱՊՆԱԿ

ԿՈՍԻՏԱՍ
ԵԿԱՄԵՆԱՆ
ՉՈՒՄԱՋԵԱՆ
ՄՈՒՍՈՐԿԱՅԻ
ՀԱՅՏԵՐ
ՅՈՒՄԱՆ...

Կ'ԵՐԳԷ ԿԱԿՈՍԵԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԽԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة ج. ع. ٢٠٤ - ت. ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايدان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնաւոր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

Հիմնուած 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻՒ 424 — ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 13 ԱՊՐԻԼ 1972

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒՄ 3 ԵՂ . ԴԿԿ . Կամ 25 ԼԻՐ . ԴԿԿ .

١٩٧٢ — ١٣ ابريل ٢٠٤٤

ՄԱՍՆԵՆՈՐ «ՋԱՆԱԿԻՐ»-ԻՆ

ՊԱՅՔԱՐ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՇԱՀԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Հաւակնութիւն չունի խրատական կարգադրութիւն մեր ազգային ջոհերուն և ո՛չ ալ տրամադրութիւն՝ քննադատելու մեր հոսանքներուն այն վերին մարմինները, որոնք մոռցած Սփիւռքահայութեան տաղանդները՝ կը զբաղին միայն ճշգրիտ հաշիւներով, քմահաճ ու մեկուսի վէճերով:

Մեր պարտականութիւնն է դարձան մը փնտռել աստանդական հայութեան տաղանդներին, որ այնքան ողորակ է, մասնաւորապէս քաղաքակրթ ուստաններուն մէջ, ուր հայ նոր սերունդը կորսնցուցած է իր մայրենի լեզուն, տոհմային քարքերը, և ազգային ու ընտանեկան խախտումները անհամեմատ չափերու կը հասնին: Այսօր, երբ այլազան երկիրներու մեր հարազատները իրարու հանդիպին պատահմամբ, չեն կրնար նոյնիսկ իրարու հետ խօսիլ, կամ առանց թարգմանի մէկգմէկու գաղափար հասկնալ, որովհետեւ, այն սեփական լեզուն, որ մեր ժողովուրդն իրարու հետ պիտի չաղկապէր, իր ազդեցութիւնը հազիւ զգալի կը դարձնէ:

Մեր հոսանքները, որոնց կողման ու ուրիշն էին հայ ժողովուրդին ծառայել, տեսնելով հանդիման մեր տարաբախտ բեկորներու ծանր դրութիւնը, առանձնացած են իրենց գաղափարի կաղապարին մէջ և կը յորանջեն անփութօրէն: Անոնք յանձն կը նուիրուին ինքնագովութեան և պատմութիւն «ճշտելու» անապարանքին, չենք գիտէր որ ո՛ւ համար: Չենք ժխտել իւրաքանչիւր հոսանքի լաւ կողմերը, երբ անոնք միասնութեան կառուած՝ համարաշխարհին գործած էին յոգուտ համագործակցութեան ներպատակներուն: Սակայն անոնք լուրջ և քաջատալ չէին լինելու ալ ծրուածքի տուած են, որոնցմէ հարկաւոր է դաս առնել: Պատմութիւն «ճշտելու» ինքնագովութիւնն ու վէճը ընդհակառակը, կէս դարէ ի վեր բարեբար արդիւնք մը չեն տուած, հետեւաբար այդ գործը կը մնայ ապագայ անախտ պատմաւէտներու վճռին՝ համաձայն իւրաքանչիւրի կասալած գործունէութեան:

Կարելի չէ նաեւ անցնելու պատմութեան դրութիւնը կիրառել մեր նորօրեայ կացութեան մէջ, որովհետեւ անոր դերակատարներն ու դէպքերը տարբեր էին, իսկ ներկայ պարագաները բոլորովին տարբեր: Ուրեմն նոր պայմաններու համաձայն հարկաւոր է նոր ուղեգիծ մշակել: Մեր հոսանքներու և հայ ժողովուրդի միասնութիւնն ու համագործակցութիւնը անհրաժեշտ է այսօր՝ գէթ երկու գլխաւոր նպատակներու շուրջ:

Առաջին՝ ԱՄԵՆՈՐԵԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐ հաստատել բոլոր հայաշատ քաղաքներու մէջ և հայ նոր սերունդին տալ հայեցի կրթութիւն, որպէսզի ան, գիտակցութեամբ գինուած, կարողանայ մեր ժողովուրդի ապագայ ողնաշարը դառնալ:

Երկրորդ՝ այս հրամայական աշխատանքին հետ զուգընթաց, հարկաւոր է, հետապնդել ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԱՆ, որու յաղթանակը գերազանցօրէն փրկարար պիտի ըլլայ հայ ժողովուրդի նահապետներին համար՝ զօրացնելով ներգաղթը՝ դէպի Մայր Հայրենիք: Բողոքի ցոյցները պէտք է աշխուժացնել կարգապահօրէն ամէն տեղ, թուրք ցեղասպանութեան դէմ, առանց որեւէ դրօշի կամ խորհրդանշի խտրութեան և առանց յարանուանական տարբերութեան, միայն մէկ նշանաբանով: Ազատագրել մեր պապեկական հողերը՝ բուրժուարական բռնակալութեան լուծէն և պահանջել ցեղասպանութեան վնասներու հատուցում:

Գերագոյն այս նպատակներուն հանդէպ մեր ազգային ջոհերուն դիրքը բոլորովին այսպանելի է: Անոնցմէ ոմանք երբեմն հրապարակ կու գան մատուցականի և կրօնաւոր դիմակով և կը յայտարարեն թէ՛ «Հայ լեզուն կարեւոր չէ», այլ միայն ազգային ոգին: Ահա թէ ինչպէս անոնք անամօթաբար կ'ուզեն հայ ոգին հակադրել Մեծարարական սրբազան լեզուին և արգելք դառնալ հայկական դպրոցներու հաստատման:

Մեր ազգային ջոհերը երբեմն ալ հանդէպ կու գան ճեմագետի դիմակով՝ բացատրելով, թէ այսօրուան Հայաստանը շատ մեծ է և կրնայ 7-8 միլիոն ժողովուրդ պատսպարել, հետեւաբար Հայկական Դատի մասին մտածելու հարկ անգամ չկայ:

Այո՛, մենք ալ կը հաւատանք, թէ ներկայ Հայաստանի սահմաններուն մէջ ոչ միայն 7-8, այլ և թերեւ 15 միլիոն ժողովուրդ կրնայ ամփոփուիլ, եթէ անոր քարերն ու հողը ճարտարաւորական թանկարժէք ապրանքներ դառնան և արտածուին, բազմաթիւ և գիւղերը քաղաքներ շինութիւններով իրարու միախառնուին:

(Շարունակութիւնը տես. էջին 6)

ԵԳԻՊՏՈՍ ԻՐ ԴԻԴԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽԶՆՑ ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅ ԻՐԱՒԱԿԱՐԳԻՆ ՀԵՏ Պաղեստինի Ազգային Համագումարը կոչ քրաւ արար երկիրներուն՝ Հիւսէյն Թագաւորը պոյնթի ենթարկելու տնտեսապէս և քաղաքականապէս

Պաղեստինի Ազգային Համագումարի բացման ցիսին, որ տեղի ունեցաւ Փահիրէի մէջ, Եգիպտոսի նախագահ Անուար Էլ Սաատի ընթացիկ յայտարարեց, որ Եգիպտոս դիւանագիտական իր յարաբերութիւնները կը խզէ Յորդանանի ներկայ վարչակարգին հետ, Հիւսէյն Թագաւորին ներկայացուցած՝ պաղեստինի հարցին նկատմամբ դաւադրական ծրագրին հետեւանով:

Եգիպտական ժողովուրդը Ամմանի մէջ պիտի պատգամէ Սեուական Արաբիոյ դեսպանատնը, իսկ Փահիրէի մէջ Մարոքի դեսպանատնը՝ որ յանձն առած է պատգամել Յորդանանեան ժողովուրդին:

Արաբական ժաւ երկիրներ յաջորդաբար կը դատաւարեն

Հիւսէյն Թագաւորը՝ իր ներկայացուցած ծրագրին համար:

Պաղեստինի Ազգային Համագումարը իր աշխատանքները տարունակելով, ընտեց ենթալանձնախումբեր, որոնք իրենց կարգին ժողովներ գումարելով առիթ բացաւ մարտնչելու, որոնք ներկայացուցան համագումարին:

Քաղաքական հարցերու ենթալանձնախումբը հաստատեց՝ դիմադրական ուժերու բաժանմունքներուն միացման քաղաքական ծրագիրը և որոշեց նաեւ կոչ քրաւ արար երկիրներուն, որ տեսնականորէն և քաղաքականորէն պոյնթի ենթարկեն Յորդանանը:

Միւս կողմէ արաբ յառաջդիմական նախաձեռնութեամբը հաստատեց անհրաժեշտութիւնը տեղեկու արաբական միացնալ նախաձեռնութեան, որ համախմբէ արաբ աշխարհին բոլոր յառաջդիմական, ազգային և քաղաքական ուժերը, և որուն ներպատակը ըլլայ Պաղեստինեան Յեղափոխութեան գործադիր կազմակերպութեան նաեւ գործի լծուիլ, իրականացնելու համար յորդանանցի և պաղեստինցի ժողովուրդներուն միութիւնը՝ Յորդանան-պաղեստինեան ազատագրական միութեան մը կազմութեամբ:

Գ. ՍՈՒՆԴՈՒԿԵՄՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԻՄՆԱԳԻՐՄԱՆ ՅԻՄՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԵՐԵՒԱՆ. (ԱՐՄԵՆՓԻՄ) — Հայաստանի Կոմկուսի Կենտրոնական Կոմիտէն որոշում ընդունեց, 1972 թուականի Յունիսին հանդիսաւորութեամբ նշել, Գ. Սունդուկեանի անուան Աշխատանքի Կարմիր Դրօշի շքանշանակիր Հայկական Պետական Ակադեմիայի Տրամաթիքական Թատրոնի հիմնադրման 50-ամեակը:

Ստեղծուած է Հանրապետական Կառավարական Թոքիլիական Յանձնաժողով՝ Հանրապետութեան Մշակութիւն Նախարար Կամ Ուղղութեան նախագահութեամբ:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱՆՇՈՎ

Երաժիշտ կատարողները հիացական կարծիքներ յայտնեցին Երեւանի մէջ պատրաստուած «Կոմիտաս» դաշնակի մասին: Երաժիշտական հիանալի յատկութիւնները նոր գործիքին միակ առաւելութիւնները չեն: Արժէքաւոր փայտաւորակներէն պատրաստուած դաշնակը՝ զեղեցիկ տեսք կուտայ բնականաբար:

Երեւանի մասնագիտացուած այդ ձեռնարկը, իր արտադրութիւնը պիտի աւելցնէ նոր հիւնդամեակին՝ երկուքուկէս անգամ:

ՀԱՅ ԵՒ ԼԵՅ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ. — Լեհ գիտնականները խորունկ ուսումնասիրութիւն մը կ'ընեն Լեհաստանի և Հայաստանի միջև պատմական կապերու շուրջ, բան մը՝ որ կը նպաստէ մեր երկու ժողովուրդներուն միջև բարեկամութեան և գործակցութեան սերտացումին: յայտարարեց Գեորգ Դարբըշանեան, թղթակից — անդամ ազգային գիտութեան ակադեմիա:

Գիտնականը մատնանշեց, որ հայերէն լեզուով շատ թանկագին ձեռագիրներ և գիրքեր զբաղեցնում են Լեհաստանի գրադարաններուն և արխիւներուն մէջ:

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՅԱՅՏ ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ

Երեւանի հայկական ակադեմիական երգչախումբը, խմբավար Յովհաննէս Չէքիճեանի հովանաւորութեան ներքեւ, առաջին անգամ ըլլալով կատարեց համալսարանի երգչախումբի կոմիտաս վարդապետի նորագիւտ երգերէն տաղ:

Հայ Ազգային Կաճառի հովանաւորութեան ներքեւ կատարուած հետազոտութիւններու բնագիծին, վերջերս գտնուեցան անմահ կոմիտասի այդ անտիպ և անձանթ երգերը, որոնք ներմուծուեցան երգչախումբի ամբողջական գործերուն չորրորդ հատորին մէջ:

Այդ երգերը՝ որոնք եւս կը ներկայանան հայկական ազգային աւանդութիւններ և բարբալ ու կը գովարտեն հայ պիւղտիներուն ծանր աշխատանքը, զբաղեցնան կոմիտասի բարեկամներուն արխիւներուն մէջ:

ՕՐՀԵԱԼ ԸՆԼԱՅ ԱՅՍ ՀԱՄԲԱՆ

ՇԱԲԵ ՎԱՐՍԵԱՆ

Գիշերուայ ուշ ժամին, Կի-
րովականից բարձրացաւ Մոսկու
Ներսէսի գնացքը, Ուղիղ հարսան-
քանից էի գալիս Կիրովականից հայ-
րենադարձութեամբ իմ նախկին ծա-
նօթներէն մէկը իր չորրորդ որ-
դունէն էր ամուսնացնում, և ես ար-
դով ընդառաջել էի հարսանեաց
հանդէսին ներկայ լինելու ինձ
ուղղուած հրաւերին: Յոգնած էի,
քնատ և երազում էի խաղաղ մի
խցիկ, որպէսզի կարողանամ հան-
գիստ ընել ծրար տնայ, որ բաժնե-
ակում, որտեղ ինձ առաջնորդ-
դէցին, միայն մի կին կայ, ճիշ-
դըն ասած, շատ ուրախացաւ: Նա
պառկած գիւղէն էր կ'ըզուէր: Սե-
ղանիկի աղօտ լոյսի տակ ուշա-
ղընութիւնս գրաւեցին միայն նրա
ալիւնք մազերը:

Հնարաւորին չափ անաղմուկ
տեղաւորւեցի դիմացի պատկե-
լատաղի վրայ, երբ լսեցի նրա
ձայնը:

— Տիկին, լոյսը Ձեզ չի՞
խանգարեր, թերեւս կ'ուզէք քը-
նանալ:

Արեւմտահայ յիշողով արտա-
սանուած այս խօսքերը և նրա
մեղմ, կիրթ ձայնը, որն ինձ ծա-
նօթ թուաց, ստիպեցին աւելի
ուշադիր զննել ուղեկցիս:

— Որտեղ եմ սրան հանդի-
պել, — մտածում էի ես, — դիտելով
ինձ վրայ սեւեռուած նրա բարի,
մտաւոր հայեացքը:

— Ձեան չցա՞ք զիս, է՛, իրա-
ւունք ունիք, տարիներ անցած են
մեր հանդիպումն ի վեր: Ես Նու-
պարին մայրն եմ, կը լինէ՞ք, Ա-
պարանի Գուշակ գիւղը...

— Տիկին Վարդուհի, Աստու-
ած իմ, ինչպիսի՞ անակնկալ:
Թիշում եմ, ի հարկէ յիշում եմ:
Դա 1955ին էր, այո՞:

— Այո, 1955-ին:

Հանդիպումներ կան, որ չեն
մոռացւում: Այդպիսին էր իմ հիւ-
նդիպումը Տիկին Վարդուհու հետ:
Դրանից յետոյ ես նրան երբեք

չէի տեսել, բայց յաճախ էի յիշել
նրան: Թիշել էի յատկապէս ար-
տասանմանն իմ ուղեւորու-
թիւններէն ընթացքում, երբ Կիւպ-
րուում, Պէյրուսում, Դամասկոս-
ում, Հալէպում հանդիպել էի ի-

ՆՈՒՊԱՐ ԱՍԼԱՆԵԱՆ

բինց զաւակներէ բախտով մտա-
հոգ մայրերի, երբ լսել էի նրանց
արտմութիւն, յուսահատութիւն
արտայայտող հարցը:

— Օտար ճամբաները մեր
զաւակները կը տանին Գաւառա-
կա, Արմաշի, Արմաշի, Գիւղ
մէջ ամէն տեղ: Կ'ըթան, կ'օտա-
րանան մեզմէ, հայութենէ... Ինչ
կրնանք ընել մենք:

Թիշել էի Տիկին Վարդու-
հու, երբ հայ մայրեր ինձ պատ-
մել էին իրենց զաւակներէ մա-
սին:

— Մեծ տղաս Լոս Անճելոս
հաստատուած է, ամենէն մեծ հիւ-
անդանոցին մէջ գլխաւոր բժիշկ
է, բայց...

— Տղաս Մոնրէալի մէջ մեծ
վաճառատուն մը կը ղեկավարէ,
իր համար լաւ գիրք մը շինած է,
բայց...

Եւ այս բոլոր չբացելի ե-
տեւում եղանակներ պատմութիւն-
ներ կային, հայերէն չիմացող
թոռներ, աղաւաղուած հայ ըն-
տանիքի, դրամ դիզելու հեջքով
տարուած որդիներէ և իրենց զա-
ւակներէ տնտեսական օտար
զգացող հայ մայրերի պատմու-
թիւններ, լուս, անձայն, բայց
հոգեբանական ողբերգութիւններ:

Եւ նման պարագաներում ես
միշտ յիշել էի Տիկին Վարդու-
հու, յիշել նրա խօսքը: «Որհ-
նեալ ըլլա՛յ այդ ճամբան...»:

1955 թուականի ամբարն, իմ
վեցամեայ որդու հետ գնացել էի
Ապարանի Գուշակ գիւղը հանգս-
տանալու: Համարաւորական իմ
ընկերուհիներէս մէկը այնտեղ
ուսուցչուհի էր և ինձ հրաւիրել
էր, իսկ Ապարանի իր անգլագա-
կան օգով, յատկապէս մանուկնե-
րի համար, լուսագոյն հանգստա-
րան է, հիւանդի ամուսնացողին
վայր: Իմ ընկերուհու տան կից
ապրում էր Տիկին Վարդուհին:

Մէկ սարի առաջ, 1954 թուակա-
նին, նրա որդին՝ Նուպարը փայ-
լուն կերպով աւարտել էր Նուսա-
նի բժշկական ինստիտուտը, և
նրան աշխատանքի էին ուղարկել
Ապարանի Գուշակ գիւղը, Նուսա-
նում սապիրանտուրայում սովոր-
ելու հնարաւորութիւններ էին
ներկայացել: Նուպարին, բայց
նրան առաջին հերթին հրապուրել
էր Գուշակում գործող բժշկական
կէտը ընդլայնելու, առողջապահ-
կան առանձին միաւորում ստեղ-
ծելու հեռանկարը:

— Ապարանտուրան յետոյ,
ապագայում: Այժմ ես ուզում եմ
գիւղ գնալ:

Եւ գնացել էր:
Գնացել ու լծուել եռանդուն
աշխատանքի:

— Նոյնիսկ Շաբաթ և Կի-
րակի օրերը Նուսան չէր դար-
պաւում էր Տիկին Վարդուհին:
Օր մըն ալ որդեկի այցելել որ-
դուս, տեսնել, թէ ինչպէս է դա-
սաւորում, մտածելի կարօտ-
ցած կ'ըլլայ: Նուպարի սիրած
թխուածքները պատրաստելի և
Շաբաթ օր մը աղջկաս՝ Զապէլի
հետ, վեր կեցանք եկանք Գու-
շակ: Այդ գալիս էր: Աղջիկս վե-
րագարձաւ Նուսան, ևս մնացի որ-
դուս քով: Տեսայ ինքզինք մոռ-
ցել է, ամբողջ օրը իր հիւանդ-
ները, հիւանդանոցի գործերը:

Մտածելի մնամ, խաւք տանիմ
որդուս: Գիտէ՞ք, ինչ ձմեռ կ'ընէ
Ապարան, կը պատահի, որ ձիւ-
նը բոլոր-բոլոր կը նստի, ճամբա-
ները կը փոքուին... ավտոմեքե-
նայ չաշխատի:

Այդպիսի օրերին, երբ չըր-
ջակայ գիւղերում ծանր հիւանդ-
ներ էին լինում, բժիշկ Նուպար
Ապարանից գալիս տանում էին
սայրիւր վայր միւր: Տիկին Վար-
դուհին լուռ էր, չէր պատմում,
թէ ինքը ինչպէս մինչեւ լոյս
նստում և սպասում էր իր որ-
դուն: Յետոյ նա տանը նստելուց
ձանձաղուէր էր և սկսել էր գնալ
հիւանդանոց և բուժքրոջ հետ
միասին օգնել հիւանդներին: Գիւ-
ղում նրան Վարդուհի մայրիկ
էին կոչում բոլորը:

Տիկին Վարդուհին ծնունդ էր
Պոլսում, շատ վաղ հասակից ա-
պաստան գտել Եգիպտոսում և
սովորել Գալուստեան վարժարա-

նում: Նա չատ ընթերցասէր էր,
կարգում էր թերթեր, գեղարուես-
տական գրականութիւն, սկսել էր
կարգալ նաեւ բժշկական գրքեր:

— Երբ ներգաղթը սկսաւ,
չկրցանք տեղեկանիս հանգիստ մը-
նալ, կարծես փուշերու վրայ ըլ-
լայինք: Ամուսինս՝ Լեւոնը, թու-
ղուց Մաթոսեան հիմնարկին մէջ
ուղեցում լաւ գործը, վերցնողինք
մեր զաւակները և ե՛կանք հայրե-
նիք:

Մի անգամ, երբ Տիկին Վար-
դուհին նորից պատմում էր ան-
ցած գնացած օրերից, իմ ուսուց-
չուհի ընկերուհին հարցրեց:

— Տիկին Վարդուհի, եղե՞ք է
երբեք, որ գոյնք հայրենիք
գալու համար:

Տիկին Վարդուհին սեւեռուն
նայեց ընկերուհուս և մայրական
ներդաժողութեամբ ասաց:

— Ինչքան աղջիկս, կ'երե-
ւի, որ դուռն երբեք չեմ գցացած,
թէ ինչքան է պանդխտութիւնը:
Միայն այսպէս, կ'ըստի, բախ-
տաւոր է ան, որ իր հարազատ
տան մէջ կ'ապրի: Հիմա մենք մեր
տան մէջ ենք, հոգ չէ, թող քիչ
մը ցուրտ ըլլայ ասոյժ մոյ-
տունը, քիչ մը նեղուածք, կամաց
կամաց կը գցենք: Ժամանակին
Պոլսին մեր մտաւորականները
զաւակները կ'ընթացնէին լուսաւո-
րութիւն տարածելու: Հապա, այդ-
պէս է: Գիւղը քիչ — քիչ քաղաքին
պիտի նմանուի, Գուշակը օր մըն
ալ տեսարար դիտական փոքրիկ
քաղաք մը կը դառնայ: Մենք
հայրենիքին մէջ հանգիստ նստե-
լու չենք եկած, աշխատելու եկած
ենք: Հապա, աղջիկս, այլեւս այս-
պիսի հարցում չընեմ: Թող օրհ-
եալ ըլլայ այդ ճամբան, որ մեզ
հայրենիք բերաւ:

1955 թուականից այս կողմ
ես Տիկին Վարդուհուն չէի տե-
սել: Բնական է, փոխուել էր, մա-
զերը լրիւ սպիտակել էին, բայց
(Շաբ. տես էջ 4)

ԱՐԱ ՀԻՐԱԶ

ԵՐՈՒԱՆԴ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Նրա մասին խօսելիս հարկ
չկայ այլևս կրկնելու ծանօթ խօս-
քերը՝ «Թիշեցէք այս անունը»: Վարդու-
հանց էր այդ ժամանակը: Դա կարող էր
անել Արա Սար-
գեանը, 1949 թուականին, երբ
ուրախութեամբ ծանօթացել էր
չնորհալի երեխայի կաւաչին ի-
րերին:

Դրան յաջորդել են ծրարի
թերեւս զգալի անուան գեղար-
ուեստական ուսումնարանում, ապա
և գեղարուեստա — թատերական
ինստիտուտում սովորելու տարի-
ները:

Անշուշտ, յիշեալ հաստա-
տութիւններում կամ այլուր ու-
սանելը՝ քաւական չէ արուեստա-
գէտ դառնալու համար: Դա կա-
րող է լինել միայն նրանց հետ,
ովքեր իրենց ընտրութեան մէջ
չեն սխալուել, զնում են իրենց
նախասիրութեան ճանապարհով:

Արդէն նկատելի է, որ ճիշդ
էր նաեւ Արա Շիրազի ճանապարհ-
ընթացը: Երբ, բայց ոչ հեշտ: Ժիշդ
էր ընդհանուր ուղղութիւնը, իսկ
թէ ինչպիսի՞ն էր ճանապարհը, ինչպիսի՞
խօսքերով և անհրաժեշտներ կային,
ի՞նչ էին արել իրենց առաջ նոյն
ճանապարհով անցնողները, ի՞նչ
պէտք է անէր ե՛ւ ինքը, ե՛ւ քը-
լուստը: Երբ ճանապարհի ո՞ր
կէտից պէտք է շեղուէր առանց
երես թեքելու նոյն ուղղութիւնից,
քայլեր նոր, իր քայլած արահե-
տով... Սրանք հարցեր էին, որ
կարող էին լուծուել միայն ար-
ւեստի համար ծնուած մարդու
կողմից՝ լուրջ մտեցման զէլ-
քով:

Հիմա, երբ խօսում ենք այս
մասին, Արա Շիրազը վերը նշուած
արահետով երբեք զանազան, եր-
բեք կալ ծնա թուիք զանա, առաջ է
շարժւում:

Մի երկու խօսք նախորդների
մասին:

Ձեռքած ազգային հարուստ
աւանդներին, ճնայած նոյնիսկ
ժամանակակից առանձին աշխ-
րհկնոց արուեստագետների օգ-
տալիս գործունեութեանը, այ-
նուամենայնիւ, մինչև վերջին
ժամանակները, մեր քա. դակագոր-
ծութեան մէջ ուղղորդութիւնը հիմ-
նականում սեւեռուած էր արտա-
քին տեսանելի յատկանիշների
վրայ:

Իրապաշտութեան սխալ ըմ-
բռնումը, նրա ոչ ճիշդ մեկնա-
բանութիւնը չարիք էին դարձել
այն սակաւաթիւ արուեստագետ-
ների համար, ովքեր էականը հա-
մարում էին մարդոց, երեխայի
կամ առարկայի էութիւնը:

Արա Շիրազի հասունացումը
համընկաւ անհայտ շրջանի հետ
և նա առանց երկմտելու կանգ-
նեց այդ սակաւաթիւների կողքին:

Բայց երիտասարդ արուես-
տագէտը իր խօսքը, ինչպէս ա-
սում են, սկսեց մի փոքր հեռ-
ւից: Եւ շատերի համար խիստ
տարօրինակ էր այդ խօսքը:

Շիրազը հաւաքում էր հին
կաթաններ, թէյնիկներ, մետաղ-
եայ զանազան ամաններ ու պը-
ղինձ եր և դրանք, գրեթէ առանց
փոփոխութեան ենթարկելու, յա-
ճախ միայն շրջելով, այս կամ

այն դիրքով ներկայացնելով, չնը-
տելով այս կամ այն մասը, ըս-
տեղծում էր հետաքրքիր պատ-
կերներ, լուրջ կամ ծիծաղաշարժ
դէմքեր ու դիմակներ:

Նայելով այդ առաջին աշ-
խատանքներին, կարելի էր մտա-
ծել, թէ ամէն մէկն էլ կարող է
նոյնը անել... Սակայն ստեղծա-
գործական այդ շրջանը շատ բա-
նով օգնեց երիտասարդ քանդա-
կագործին: Նա եղաւ ճայ. ստանի
տարբեր շրջաններում, մօտիկից
ծանօթացաւ ճարտարապետական
ու քանդակագործական գլուխ-
գործոններին, ճանաչեց ու սիրեց
մեր ժողովրդի կենցաղը. նրա ըմ-
բռնութիւնը, այդ քննութեան խել-
հեղ ու մե ու գեղեցիկութիւնը, գրե-
քերից ստացած փոխարինեց իր
տեսածով, շօշափածով ու սառ-
ցած անմիջական տպաւորու-
թեամբ:

Այդ ամէնը մի օր խտանա-
լու, կենսահիւթի պէս լցուելու էր
նրա նոր աշխատանքներում՝ դը-
րանց հաղորդելով ազգային շունչ
և այդ շնչից ու իր՝ արուեստա-
գէտի խառնուածքից՝ ծնուած մի
բան, որ սոսկ ազգային չէ:

Առաջին աշխատանքներում,
ինչպէս ասուեց, Շիրազը շրջում
էր որեւէ թէյնիկ, կամ թէյնիկ
չէտելով իր աշխ-
տաքերի պատկերը: Ստացւում
էր, ասեմք, մարդկային դէմք:
Այդ դէմքը վրայ ամէն բան (ա-
կանջ, շուրթ, յոնք) իր տեղում
չէր, բայց դիտողը չէր տարա-
կուսում, որ դա մարդկային
դէմք է:

Այն էլ այնպիսի դէմք, որ
ինչ-որ զգացմունք էր արտայայ-
տում, տխուր էր կամ ուրախ,
լուրջ էր կամ ծիծաղելի, մի խօս-
քով՝ քարացած, անտարբեր չէ:

Ընդհանուր տպաւորութիւն էր
այդպիսին և դա էր կարեւորը:
Իսկ մնացածը, առանցիկ պակա-
սութիւնները, դիտողն ինքն էր
լրացնում, և լրացում էր մի տե-
սակ ենթագիտակցօրէն, ուշադրու-
թիւն չզարձնելով. չնկատելով:

Այդպէս է և հիմա: Թէյնիկ-
ներին ու կաթաններին փոխարի-

ԱՐԱ ՇԻՐԱԶ

նել են փայտը, քարը, չուգունը
և այլ նիւթեր, բայց վերջինեալ
ընդհանրութիւնը ակնհիւ է: Հիւ-
մա էլ որեւէ գործի ձեւնարկելիս,
Շիրազը հիմնական ուշադրութիւնը
կենտրոնացնում է կական յատ-
կանիշների վրայ: Երբ լուրջ արտա-
յայտելի գաղափարից: Յանուն
այդ գաղափարի լրիւ արտայայտ-
ման նա կարող է չընդգծել, ան-
գամ չպատկերել տուեալ պահին
տուեալ աշխատանքի համար
ընկերակցական որոշ յատկանիշներ:

... Դարեր շարունակ քան-
դակագործները կերտել են կա-
նացի իրան, կերտել հագար ու
մի ձեւով, անատոմիական բոլոր
հաշուարկներով, անհրաժեշտ ու-
ղղութիւններով ու ելնչններով:
Եւ հագար-հագարների միջից ու-
շադրութեամբ են արժանացել յատ-
կապէս ոչ թէ այն աշխատանքնե-
րը, որոնք առաւել անսխալ են
եղել, այլ նրանք, որոնք մեզ են
փոխանցել հեղինակների՝ առաջին
հայեացքից յաճախ աննշմար այս
կամ այն միտքը:

Եւ հիմա, այս ամենից յետոյ,
երբ ոեւէ մէկը դարձեալ կանացի
իրան է քանդակում, ակամայից
հետաքրքրւում ես, թէ հեղինակը
ի՞նչ նոր բան է ասելու, ինչո՞վ
է այդ աշխատանքը տարբերե-
լու իր անթիւ, անհամար նա-
խորդներից:

Կանացի իրան է քանդակում
նաեւ Արա Շիրազը:

Տեղին է այստեղ վերջինել
այնանաւոր պատմաբան ու գրող
Լէոյի (Առաքել Բաբախանեան)
սեփական հարցերի տուած պա-
տասխանը, որով նա արդարաց-
նում է մայրաքաղաք Անիի մա-
սին աշխատութիւնը գրելու իր
մտադրութիւնը: Մօտաւորապէս
այսպիսին է այդ պատասխանը:

«Ժիշդ է, շատ-շատերն են
գրել Անիի մասին և գրել են յա-
ճախ քաղաքագիտական, գրել
կենտրոնացնում են գրեթէ բացուած արշալոյսի
մասին: Եւ վա՛նք են գրել, որ հիմա
էր, գրեթէ ամէն օր նոր բանաս-
տեղծութիւններ ու այլ գրութեա-
ններ ծնւում: Ժողովում արշալոյսին:

(Շաբ. տես էջ 4)

ԱՐԱ ՇԻՐԱԶ

(Շարունակություն Գ. էջ 5)

Եւ իմ մտքով կ'անցնէր արգելի երգիւ արշալոյսը:

Անին ինչ համար ամէն օր բացող արշալոյսն է: Իւրաքանչիւր անհատ արշալոյսին պէտք է դիմէ իր ներքին ձայնով, իր սրտից բխած խօսքով: Անա ինչու եւ գրում Անին մասին:

Արա Շիրազը կանացի իրան քանդակելու ատաղ նման բացատրութեամբ հանդէս չի եկել: Բայց ինքն իր հետ գրողներին հաւանաբար նոյն կերպ է մտածել: Կանացի իրանը նրա համար թեւեւ նոյն արշալոյսն է, որովհետեւ նա դադարում է ոչ թէ սոսկ աղպիւսին, այլ իբրեւ բնութեան մի մասնիկ, խտացում է մի բնութիւն: Իր նախնական գեղեցկութեամբ և ուժով: Եւ հեղինակի այդ գեղեցկութեան փոխանցում է նա՛ն գիտողին:

Կանացի իրանը հեղինակի արուեստագիտութեան հետ սկսած անկեղծ խօսակցութեան շարունակութիւնն է: Եւ արուեստագիտը և բնութեան մէջ տեսնում են հոգի իստ կապուածութիւն, հոգի ազատ չնշառութիւն ու նաեւ հոգի անփութութիւն:

Իր ստեղծագործական սկզբունքները Շիրազը քաղում է մեր միջնադարեան արուեստի պայծառ ակունքներից և դրանք՝ դուգեցողութեամբ ժամանակակից արտադրութեանը: Մոսկուայի արուեստագիտական չորաներում, վերջերս մեծ հետաքրքրութիւն առաջացրին Անին և Վեստա Կինը՝ քանդակները:

«Անունը նոյնպէս կանացի ֆիկուրա է՝ դոյզ ձեռքերով գրել-խից վեր պարզած աշխան չափով գեղեցկութիւնից մի բաժին: Այս աշխատանքը ցուցադրուել է նաեւ Փարիզում՝ «Հայաստանի մշակութային Ուրարտու» միջնէ մեր օրերը: ցուցանալու:

Նոյն գեղեցկութիւն է ծնւում և Այգիպանի աշխատանքը նայելիս: Այգիպանի թեւ սովորական թեւ է, այլ ծառ է ու ծաղիկ, թուփ է և նորը բանաստեղծութիւն:

Իսկ սա՛՝ Վեստայի Որդին՝ համապատասխանում է իր անւանութիւն: Լայն բացում ունի իր ուժով մարդը աներեք կանգնել է հոգին՝ գլխի վերեւում նոյնպէս դոյզ ձեռքերով պահած թեւատարած մի արձիւ:

1971 թուականին ստեղծւած այս աշխատանքը, 1972 թուականին ցուցադրուելու է Մոսկուայում բացուելիք համամիութենական երկրասարգական ցուցահանդէսում:

Ուսելով Արա Շիրազի մինչ այժմ արա՛ի մասին, չպէտք է մոռանալ և Կինը վահանով աշխատանքը, որ դարձրում է Անին արուեստի պատերից մէկը:

Անա նաեւ Անունին, Վեստայի Մարտի, Ալմաստը, Վեզիրանէն Շիրազի դիմաքանդակը, Վեզիր Կինը՝ կանացի այլապէս ֆիկուրաներ... Եւ ամենուրեք ներկայիս ի Շիրազի ուրոյն մտածելակերպը...

Ե. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՕՐՀԵԱԼ ԲԼԼԱՅ ԱՅՍ ՋԱՄԲԱՆ

(Շարունակություն Գ. էջ 6)

նոյն առոյգ խօսկաձեւը ունէր, նոյն բարի, մտացի հայեացքը:

Առաջինը եւ Նուպարի մասին հարցեր:

— Ուրեմն չէ՞ք լսած իր մասին, — քիչ զարմացած և հպարտութիւն մասնով շեշտով ասաց նա: — Նուպարս հիմա գիտնական է, երեք տարի աշխատեցաւ Բուհակ գիւղը, յետոյ եկաւ Երեւան, ապա իրանական ընդունուեցաւ, թեւեւ անուանեց՝ պաշտպանեց, այս ամիս ալ տեղեկանքով պիտի պաշտպանել: Ասոր համար Երեւան կը վերադառնամ: Բայց մի ամիս ի վեր Մոսկուա էի, թուրքերու ղրով Աղջիկներէն մէկը ժամանակուրդովս Մոսկուա կ'ապրէ: Փնտա արարեցէ՛ք է, պէտք ունեցան, Մոսկուայի Կատիլէն կարեւոր պաշտոն տուին: Միւս աղջիկս՝ Ջապէլը, Երեւանի պրիտերիկական ինստիտուտը կ'աշխատէ, անգլերէն կը դասաւանդէ, վերջերս աւագ դասախօսի կոչում ստացաւ: Իսկ միւս դուստրս՝ Կրստիկը, Մեյլինէն, որ 1955 թուականին Երեւանի երաժշտական ուսումնարանը կը յաճախէր, աւարտելէն ետք Մեղրի նշանակուած ստացաւ, այնտեղի երաժշտական դպրոցի հիմնադրուեցէ՛ք մէկն է: Իր մասին թերթերուն մէջ գրուեցաւ:

Գնացքը արագ սուրում է դէպի Երեւան, խաւարը արդէն քիչ-քիչ ցրւում է. իսկ ես ու Տիկին Վարդուհին շարունակում ենք զրուցել: Ասացի, որ եղել եմ արտասահմանում, և սկսեց անընդհատ հարցեր տալ սիրելու հայու թեան մասին, ի՞նչ վիճակում են դպրոցները, հայ մանուկները քանի՞ տոկոսն է հայերէն խօսում, հայ մայրերը զբաղւում են իրենց զաւակներին հայեցի դաստիարակութեամբ:

— Ես այսքանը գիտեմ, որ մօր դերը դպրոցէն աւելի կարեւոր է: Երբեք Տիկին Վարդուհինը չի կարող իրենց զաւակներին, երբ արդէն բաժանուում էինք, նա ինչ հրաշքներ կայ իր սրտով: Նուպար Ասլանեանի, տեղեկանքով պաշտպանութեանը:

Ասլանեանին է վստահուել մեր հանրապետութիւնում այս տիպի առաջին գիտական լապտաթորիայի հիմնադրման և կազմակերպման գործը, որը նա պատուով է կատարել: Այս լապտաթորիան զբաղւում է բժշկութեան համար գործնական և տեսական նշանակութիւն ունեցող մի շարք կարեւոր խնդիրներով, ինչպէս օրինակ, մակերիկամի դերի և գործունէութեան, արեան մակարդման, երկկարող տներին ուսումնասիրման հարցերով:

Փրոֆեսոր Նուպար Ասլանեանը՝ 89 գիտական աշխատութիւնների հեղինակ է, որոնցից մեծ մասը տպուել է օտարերէնով, թարգմանուել օտար լեզուներով և երիտասարդ գիտնականին ճանաչում բերել Խորհրդային Միութեան սահմաններից դուրս:

Վերջերս նա անակնկալ մի նամակ ստացաւ: Դա Ֆրանսիայից էր, պրոֆեսոր Կատիլէն ընկերութիւնից: Նուպար Ասլանեանին յայտնում էին, որ ծանօթ են նրա գիտական աշխատութիւններին, որոնք շատ բարձր են գնահատուած և նրան ընդունել են իրենց ընկերութեան պատոււոր անդամ: Նրան հրաւիրում էին մասնակցել առաջիկայ տարւոյ իրենց համագումարին:

Փրոֆեսոր Նուպար Ասլանեանը մասնակցել է պրոֆեսոր Կատիլէնի բազմաթիւ համամիութենական համաժողովներին, հանդէս եկել Վարդուհինի հայեցիներին: Ի դէպ պիտի ասել, որ դեռ ևս 1961-ին, երիտասարդ Նուպար

նամակ է նույն խորհրդային քրտանի մասնակցութեամբ թամանեանի, Հայկապետի, Մարմանեանի, Քոչարի անունները: Եւ ունի նաեւ համոզուած սեական հայկական արդի մասնակցութեան ուղղութեան մասին: ... քննարկում է ամենից առաջ ուղղութիւնը: Հարցի կարեւորութիւնը մասնակցական գլուխ-գործոցը ստեղծելու մէջ չէ: Կարեւոր այն է, ի մի բերել սոցիալական պահանջներն ու արդի մարտնչութիւնը, նրանց օգտագործել լինի կերպար, որ օգտագործելի լինի նաեւ պայքարի համար, ճարտարապետութեան մասին: Միջանկեալ, առանձին փոքր կեդրոններ միջոցով ու նամակաւորների լայն ցանցով, այն ի վերջոյ պիտի պատի ողջ հանրապետութիւնը: Այսօր Հայաստանի մասնակցութեանը, մասնաւորապէս երիտասարդ մասնակցութեանը, գիտական եւ այլ խնդիր դուրսուրիւններին, վկան՝ փառաբանական եւ հոգով ու սրտով նուիրուած են իրենց գործին, Հայաստանի մասնակցութեանը պայքարն ուսումնար է:

Փրոֆեսոր Նուպար Ասլանեանը 89 գիտական աշխատութիւնների հեղինակ է, որոնցից մեծ մասը տպուել է օտարերէնով, թարգմանուել օտար լեզուներով և երիտասարդ գիտնականին ճանաչում բերել Խորհրդային Միութեան սահմաններից դուրս:

Վերջերս նա անակնկալ մի նամակ ստացաւ: Դա Ֆրանսիայից էր, պրոֆեսոր Կատիլէն ընկերութիւնից: Նուպար Ասլանեանին յայտնում էին, որ ծանօթ են նրա գիտական աշխատութիւններին, որոնք շատ բարձր են գնահատուած և նրան ընդունել են իրենց ընկերութեան պատոււոր անդամ: Նրան հրաւիրում էին մասնակցել առաջիկայ տարւոյ իրենց համագումարին:

Փրոֆեսոր Նուպար Ասլանեանը մասնակցել է պրոֆեսոր Կատիլէնի բազմաթիւ համամիութենական համաժողովներին, հանդէս եկել Վարդուհինի հայեցիներին: Ի դէպ պիտի ասել, որ դեռ ևս 1961-ին, երիտասարդ Նուպար

(Շար. տես էջ 6)

ՀՐԱՇԱԼԻ ՄԱՐԴՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ

(Շարունակություն Բ. էջ 5)

նիւթը կենսագրութիւն եւ օտար փորձում ծնւած հայի: Հաւաքական ու կամուրջ սեղափոխում մի անձանց երկից դէպի միւսը, ուսման ծառա, ծնողների կողմից հայեցի դաստիարակութիւն, ամենուրեք բնածին կարողութեան դրսեւորում եւ միտք սրում մի մեծ կարօս: Եւ իրօք, Արմէն Զարեանը 1914-ին ծնւել է Պոլսում, իսկ ընթացիկ հետ սեղափոխուել Պոլսից Կարիս, 1915-ին հանգրուանել իւսալիայում: Սկզբնական կրթութիւնը ստացել է Վենետիկի Մուրաթ Ռաֆայէլեանի գիշերօթիկ դպրոցում, 1934-ին ընդունուել Վենետիկի մասնաւորական Ժապարկոսէ: Այնուհետեւ մեկնել է Փարիզ, մրցանակաբաշխութեամբ ընդունուել Տեղի մասնաւորական բարձրագոյն արուեստների դպրոցը: Այս վերադարձել է իսալա, 1941-ին աւարտել Հոռոմի մասնաւորական Ժապարկոսէ: Այնուհետեւ դէպի Փարիզ, որից վերադարձ, աւստանք Հոռոմի է բոլոր անունների մասնաւորական հետ:

Բայց 1963-ին, Արմէն Զարեանը իր մասնական հասցեն է գտնում Բաղրամյան Երեւանում:

— Փայով Հայաստան, ես երկու նուիրական փափաք ունեի (ի հարկէ, փառասուններից զարուկ կարօս չհաշոււմ): Առաջին՝ չորս երեխաներս հայկական կրթութիւն չալ: Նրանք հայ մեծացնել (կարծում եմ, հայերէնիցն նուիրում զուակներ մեծացնելու համար վերնաշխարհի մեծագոյն ունի միջոցաւոր): Եւ երկրորդ, որպէս մասնաւորական, Հայաստանին չալ այն ամենը, ինչ կարող եմ, — ասում է Արմէն Զարեանը:

Նրա երեխաները սովորել ու սովորում են Երեւանի Գրուպակայի անուն հայկական միջնակարգ դպրոցում (այդչիկը Երեւանի համալսարանի ուսանողուհի է), իսկ ինքը, որպէս մասնա-

րապետ, Հայաստանի կարեցածքը ւել ու դեռ շարունակում է զալ:

Հայրենիքում գտնուելու առաջին իսկ օրերիցից նա ձեռնամուխ եղաւ «Երեւանական Երեւանի արդի մասնաւորականներից հինգ հասարակաց գրքի սեղծմանը: Առաջին հատորը, որն իր մէջ ընդգրկում էր Խալիլան, Արմէն Զարեանին բերեց մասնաւորական գիտելիքների բեկնածուի գիտական առիթներ, երկրորդ հատորը նուիրում է Անգլիայի արդի փառաբանութեանը: Ուսումնարանը յաջորդ հատորներում կ'ընդգրկուեն Գրուպակոս, Ֆրանսիան եւ Երեւանի հիւսիսային երկրները:

Բայց Արմէն Զարեանի շարեք հայկական մասնաւորականութիւնը Երեւանի ժամօրացնելն էր, եւ 1966-ին, Հոռոմի եւ Միլանի մի խումբ մասնակցների հետ, նա սկիզբ դեց հայկական մասնաւորական յուսարմանների ուսումնասիրութեան շարունակական գործին, եւ յանձնեց դրա աշխատանքը բոլորովին նոր պատկերացում է ստեղծուել հայկական արուեստի մասին:

— Ֆագուրն ասում էր ժամանակ չկայ, այնինչ՝ այսօր Հոռոմի մասնաւորական կայ ընդհանուր 19 ուսանողներ՝ ունենալ պատմութեան վերաբերեալ իրենց վկայականի աշխատանքները ներկայիս են հայկական միջնակարգ յուսարմաններին, — ոգեւորուած պատմում է մասնաւորական Արմէն Զարեանը:

Անուշ, նման մեծ հետաքրքրութեան մէջ կայ Երեւանի երիտասարդական գրաւորութիւնը, բայց եւ անկայ է երեւոյթի ներքին հարցաւորութեան ընթացիկ հետաքրքրութիւնը, որը միաժամանակ միջոց է

դառնում այդ արուեստը սեղծող ժողովրդի պատմական ուղին հանգեցնելու:

1966-ին յաջորդող զարուկ, յանձնեց Արմէն Զարեանի, բացուեց երկրորդ ուղին: Հայկական մասնաւորականութեան մասին առաջացած մեծ հետաքրքրութիւնների մասին լայնեց Միլանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի հասարակագիտական գիտելիքների մասնաւորական վերջինիս եւ Հայկական ինստիտուտների ակադեմիայի արուեստի ինստիտուտի համաժողովներում (Արմէն Զարեանը «Երեւանական» ինստիտուտից բացի, աւստանք է նաեւ արուեստի ինստիտուտում) Միլանում անցկեւել եւ Ֆրանսիայի լեզուներով հրատարակուեց «Հայկական մասնաւորականութեան նմուշներ» բարբ: Առաջին բարբը նուիրում էր Հայկական, երկրորդը՝ խալիլեանին (սա առաջին աշխատանքն է, որ ընդհանրապէս լոյս է տեսել հայկական խալիլեանի մասին), երրորդը՝ Սանահին, չորրորդը՝ վերնագրում է Ս. Փայկոսի վանքը:

Մասնաւորական Արմէն Զարեանի անուրանալի վասակը կայ նաեւ այն բանում, որ Խալիլայի գիտնականութեան ազգային յանձնաժողովին իր կազմած ծրագրերում, նպատակ ունի ուսումնասիրութիւնների մի բարբով ներկայացնել ինչպէս Խալիլայի, նուիրում եւ Հայաստանի մասնաւորականութեան գործերը, եւ արդէն հրատարակել վրայ է առաջնելը՝ Թումաս Պրիչիա Ֆրանկոսի «Ստրադի Սուրբ Ելիսիան» Սիդեյցին՝ ուսումնասիրութիւնը, Արմէն Զարեանը շարունակում են:

Եւ այսպէս, այսօր Խալիլան, վաղը ողջ Երեւանը ժամանակ կը գտնի հետաքրքրութիւն հայկական

մասնաւորականութեան գլուխ-գործոցներով: Եւ երբ ուրիշ ոչինչ չլինի, այսպէս կ'ը քալական է, որ Արմէն Զարեանը հանգիստ սրտով աւարտած համարի իր Խալիլայական պատեր: Բայց նա պրպոցով միտք շարունակ արուեստների մէջ է: Եւ նա ամենայն սիրով ու պատասխանատւութեամբ ձեռնամուխ եղաւ Հայկական ինստիտուտի ինստիտուտի ակադեմիայի արուեստի ինստիտուտի ակադեմիայի արուեստի ինստիտուտի համաժողովներում (Արմէն Զարեանը «Երեւանական» ինստիտուտից բացի, աւստանք է նաեւ արուեստի ինստիտուտում) Միլանում անցկեւել եւ Ֆրանսիայի լեզուներով հրատարակուեց «Հայկական մասնաւորականութեան նմուշներ» բարբ: Առաջին բարբը նուիրում էր Հայկական, երկրորդը՝ խալիլեանին (սա առաջին աշխատանքն է, որ ընդհանրապէս լոյս է տեսել հայկական խալիլեանի մասին), երրորդը՝ Սանահին, չորրորդը՝ վերնագրում է Ս. Փայկոսի վանքը:

Մասնաւորական Արմէն Զարեանի անուրանալի վասակը կայ նաեւ այն բանում, որ Խալիլայի գիտնականութեան ազգային յանձնաժողովին իր կազմած ծրագրերում, նպատակ ունի ուսումնասիրութիւնների մի բարբով ներկայացնել ինչպէս Խալիլայի, նուիրում եւ Հայաստանի մասնաւորականութեան գործերը, եւ արդէն հրատարակել վրայ է առաջնելը՝ Թումաս Պրիչիա Ֆրանկոսի «Ստրադի Սուրբ Ելիսիան» Սիդեյցին՝ ուսումնասիրութիւնը, Արմէն Զարեանը շարունակում են:

Եւ այսպէս, այսօր Խալիլան, վաղը ողջ Երեւանը ժամանակ կը գտնի հետաքրքրութիւն հայկական

նամակ է նույն խորհրդային քրտանի մասնակցութեամբ թամանեանի, Հայկապետի, Մարմանեանի, Քոչարի անունները: Եւ ունի նաեւ համոզուած սեական հայկական արդի մասնակցութեան ուղղութեան մասին: ... քննարկում է ամենից առաջ ուղղութիւնը: Հարցի կարեւորութիւնը մասնակցական գլուխ-գործոցը ստեղծելու մէջ չէ: Կարեւոր այն է, ի մի բերել սոցիալական պահանջներն ու արդի մարտնչութիւնը, նրանց օգտագործել լինի կերպար, որ օգտագործելի լինի նաեւ պայքարի համար, ճարտարապետութեան մասին: Միջանկեալ, առանձին փոքր կեդրոններ միջոցով ու նամակաւորների լայն ցանցով, այն ի վերջոյ պիտի պատի ողջ հանրապետութիւնը: Այսօր Հայաստանի մասնակցութեանը, մասնաւորապէս երիտասարդ մասնակցութեանը, գիտական եւ այլ խնդիր դուրսուրիւններին, վկան՝ փառաբանական եւ հոգով ու սրտով նուիրուած են իրենց գործին, Հայաստանի մասնակցութեանը պայքարն ուսումնար է:

Փրոֆեսոր Նուպար Ասլանեանը 89 գիտական աշխատութիւնների հեղինակ է, որոնցից մեծ մասը տպուել է օտարերէնով, թարգմանուել օտար լեզուներով և երիտասարդ գիտնականին ճանաչում բերել Խորհրդային Միութեան սահմաններից դուրս:

Փրոֆեսոր Նուպար Ասլանեանը 89 գիտական աշխատութիւնների հեղինակ է, որոնցից մեծ մասը տպուել է օտարերէնով, թարգմանուել օտար լեզուներով և երիտասարդ գիտնականին ճանաչում բերել Խորհրդային Միութեան սահմաններից դուրս:

Ս Ի Ն Կ Ա Փ Ո Ւ Ր Ի

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍՍԻՈՐԻԶ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅՐ ՄԵՐԸ ՀԱՅԵՐԸ ԲԱՆՈՒՄ ԵՐԳՈՒԵՑԱԻ
ՋԻՆՍՑԻՆԵՐԸ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ԵՐԳՁԱՆԻՄԻՍԻ ՄԸ ԿՈՂՄԵ

Սինկոպիզի Երաժշտական
Ընկերությունը իր 23
Դեկտեմբերի Կ. Ե. Ժամը 8-ին,
այդ քաղաքի Ս. Գրիգոր Լուսսի-
ուհիի պատմական հայ եկեղեցիին
մէջ կազմակերպած էր Ս. Մենդել-
սոնի, մասնաւոր համերգ մը, զե-
կազմութեամբ Տիգրան Լիւիան
Չուի: Երգչախումբին մաս կազ-
մող բոլոր երգիչներն ալ եղած են
չինացիներ:

Համերգին յայտագրը սկսած
է Հայր Մերով, հայերն բառե-
րով երգուած է չինացիներուն կող-
մէ և ստեղծուած է հայ եկեղեցա-
կան երաժշտութեան յատուկ հմա-

յիչ միջոցառում: Ներկայիւրուն բա-
ցարձակ մեծամասնութիւնը եղած
են չինացիներ, և միայն սահմա-
նափայ թիւով հայեր: Ներկայա-
ցուցիչներ հայկական գաղութին,
որ բարգաւաճ կեանք մը ունե-
ցած է այդ երկրին մէջ, մինչեւ
Համաշխարհային Բ. Պատերազ-
մին սկիզբը: Այդ գաղութին վեր-
ջին ներկայացուցիչները, իրենց
ծնողներուն նման, առատաբան կը
զբաղին առեւտու ըով:

Հայոց պատմական այդ ե-
կեղեցին կը գտնուի Սինկափ քի
կեդրոնական թաղամասերէն մէ-
կուն մէջ, գրած է «Նիւ Նեյթհըն»
թերթը:

ՋԻՆՍՑԻՆ ԺՊԻՏ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

խելացի կիրառում: Դա նշանա-
կում է նաեւ՝ քրտնաշան աշխա-
տանք երիտասարդ մասնագէտ-
ներին հետ, նշանակում է հա-
սարակական ակտիւ աշխատանք
միջոցառում ստեղծում, ուշա-
դիր վերաբերմունք մարդու նը-
կատմամբ, նշանակում է...

Ո՛ր, շատ չեմ չարաշահում
նշանակում է՝ բառը, ես դեռ
չստացի այն մասին, որ ինս-
տիտուտն իր գոյութեան 15 տա-
րիներէն ընթացում, կառուցել
ու իր աշխատողներին է յանձ-
նել մօտ 800 քնակարան, ես
չստացի, որ ընդամենը մի քանի
տարում կառուցուեց գիտահե-
տազօտական ինստիտուտի նոր
շէնքը: Ի՞նչ համալիր է... Տես-
նել է պէտք՝ գտնէ մօտաւոր
կարծիք կազմելու համար նրա
վրայ կատարուած աշխատանքի
չափի մասին: Ես դեռ չստացի,
այդ ընթացքում հզօր արտադ-
րանքի բազայի՝ փորձառական
գործարանի կառուցման ու կազ-
մակերպման մասին:

Նախագահի այբերում յան-
կարծ կայծ յայտնուեց, նա սկսեց
պատմել իրենց վաղուայ ծրագը-
րերի մասին՝ նորագոյն ելեկտրո-
րոնային հաշուիչ մեքենաների
նախագծում ու ստեղծում, ի-
րենց աշխատողների համար բու-
ժական հիմնարկների կառու-
ցում, բնակելի շէնքերի կառու-
ցում, ապորտային դահլիճի,
մանկապարտէզների, մանկամը-
սուրների կառուցում, արտադը-
րական նոր տեղամասերի կա-
ռուցում:

Նրա խօսքը կիսատ մնաց:
Ջանգաճարների Հայկական ԽՍՀ
Գերագոյն Խորհրդից, ինչ-որ
բան ասացին, և նա պատասխա-
նեց:

— Այո՛, իմ ընտրողների
հետ հանդիպման օրը՝ ամիս 22 է:
Մենք շարունակեցինք զրոյ-
ցը և ես իմացայ, որ նա ինս-
տիտուտում մշակուող մի քանի
կարեւորագոյն թեմաների գիտա-
կան ղեկավարն է, ես իմացայ,
որ ինստիտուտը լայն գիտական
կապերի մէջ է ինչպէս միու-
թեան, այնպէս էլ Լեհաստանի,
Չեխոսլովաքիայի, Գերմանական
Դեմոկրատական Հանրապետու-
թեան նոյնատիպ հիմնարկների
հետ, ես իմացայ, որ ինստի-
տուտն ունի նաեւ դժուարու-
թիւններ՝ առաջին հերթին մաս-
նագէտների պակաս, որն, ի միջի
այլոց, զգացում է նաեւ ողջ
հանրապետութիւնում: Այդ դժ-
ւարութիւնը, ճիշդն ասած, ինձ
մի տեղ ուրախալի փաստ է թը-
ւում, ուրեմն՝ ի՞նչ թափով է

զարգանում գիտութիւնն ու ար-
տադրութիւնը հանրապետու-
թիւնում, որ միշտ մասնագէտի
պակաս է զգացում:

Ջգացի, որ զրոյցը երկա-
րում է, որ աւելի յաճախ է բաց-
ւում առանձնասենեակի դուռը,
ինչ-որ մարդիկ են երևում դու-
ռերի մէջ, բայց տեսնելով, որ
ղեկավարը զբաղուած է՝ չեն ու-
զում խանգարել, դուռը նորից
փակում են: Ջգացի, որ նրա
ժամանակը թանկ է, բայց,
այնուամենայնիւ, չկարողացայ
չտալ գուցէ պարզունակ, բայց
ինձ շատ յուզող հարցը:

— Ե՛րբ էք հասցնում անել
այդ ամէնը:
— Նա ինձ պատասխանեց մի
բառով:

— Պէտք է:
Պարզ է, որ նա շատ լաւ է
զգում, թէ ի՞նչ է նշանակում ե-
լեկտրոնային հաշուիչ մեքենան
ժողովրդական տնտեսութեան
համար այսօր եւ քանի անգամ է
բազմապատկուելու հաշուիչ
տեխնիկայի ղերը վաղը: Ուրեմն՝
պէտք է:

— Գրականութիւնով, ար-
ւեստով՝ զբաղուելու ժամանակ
ունենո՞ւմ էք:

— Ինչպէ՛ս թէ, — նա լայն
տարածեց ձեռքերը, — ինչպէ՛ս
կարելի է առանց գրականու-
թեան, արուեստի, երաժշտու-
թեան պատկերացնել ժամանա-
կակից մարդուն, յատկապէս մը-
տածող, ստեղծագործող մար-
դուն:

Նա լռեց մի պահ ու, ինք-
նաբերաբար, գլուխը դանդաղ
թեքելով, կողք նայեց: Ես նոյն-
պէս թեքուեցի, նայեցի նրա հայ-
եացքի ուղղութեամբ՝ ո՛չ, չեմ
սխալուում՝ կոմիտասի դէմքն է
փորագրուած փայտի վրայ:
Կողքին՝ դարձեալ Կոմիտասը,
խելագար վիճակով՝ զրոյցում
պղնձին: Նա երկար նայեց իր
առանձնասենեակում տեղ գտած
մեր ժողովրդի սրբութեանը,
ապա, սթափուելով՝ արդարա-
ցաւ:

— Ես եմ սիրում:

Նորից լռեց: Փորձեցի հաս-
կանալ՝ ի՞նչ է մտածում, հարց-
րեց:

— Համօ Սահեանին ճանա-
չո՞ւմ ես...

— Ճանաչում եմ:

— Մի բանի ամիս առաջ
հանդիպում ունեցաւ մեր աշ-
խատողների հետ: Լաւ բանաս-
տեղծ է: Վահագն Դաւթեանն էլ
լաւ բանաստեղծ է, Սիւվա Կա-
պուտիկեանն էլ: Հրաշքայ Յով-
հաննիսեանն էլ, — քիչ լռեց, տմը-
տմբացրեց գլուխը: — Պարոյր

ՆՅԱՆԱԽՍՈՒԹԻՒՆ

Ազգայն. Շաբաթ, 8 Ապրիլ
1972 թ. Ե. Ժամը 10-ին, Գանձ-
րէի Հայկական Ընթերցարանին
միջոցով ունեցաւ ճամնախօսու-
թիւնը՝ «Նոր Սերունդ» Մշակու-
թային Միութեան ղեկավար տն-
կաւորին:

ՕՐ. ՄԱՅՏԱ ՊԱՍԵԱՆԻ

Բ Ե Ղ

ՊՐ. ԴԱՆԻԷԼ ՃՈՃՈՒՆԻ

Ճամնախօսութեանը Հոգ. Տ. Ներ-
սեն Մ. Վրդ. Բապունեանի եւ
ձեռնամբ Արժ. Տ. Նարեկ Բնի-
Ֆրքնեանի:

Ազգականական պարագանքու
եւ քննանկեան մօթիկ բարեկամ-
ներու մեծ թիւ մը հրաւիրեալներ
ներկայ եղան այս արարողութեան,
որուն աւարտին անոնք շերտեր
եմոհաւորեցին նորոգ խօսեցեալ
զոյգը եւ անոնց ծնողները, ինչ-
պէս նաեւ հարաւորական խորանին
արժանացնելու մարքանքները:

Ճամնախօսութեան արարու-
ղութեան ետ, հրաւիրեալներ
հիւրասիրուեցան ճոյ պիւժեհերու
առջիւ: Եւ կենացներ պարսպին
խօսեցեալներուն եւ անոնց ծնողաց
ի պատիւ:

Կես գիշեր անց, Օրիորդ
Մայա եւ Պր. Դանիէլ միասնա-
բար կերցին հսկայ կարկանդակ
եւ, հիւրերուն հետ միասին, ամ-
փանիայով լի իրենց բաժակներ
պարսպին ու լաւագոյն ցանկու-
րիւններ կատարեցին:

Ընկերուի Մայա դուստր է
թերիս Վարչական ծերունի եւ Հայ-
կական Ընթերցարանի հիմնադր-
ներէն Ընկեր եւ Ընկերուի Զատն
եւ Լիւսի Պալանեաններու: Աս հայեցի
եւ օտար դաստիարակութեամբ ուս-
եալ եւ օրինակելի հայուհի մըն
է, քաջասիրտ եւ օրն լեզուներ-
ու: Մայա Պալանեան համայնիս
մեակութային եւ քնկերային կեան-
քին բերած՝ գործն եւ օգտուած իր
սիրտով եւ պարտականաւ մաս-
նակցութեամբ, բոլորին յարգան-
քին արժանացած է:

Պր. Դանիէլ ձոնոնեան, որ-
դին է ազնաւորապէս ծնունդ քն-
նանքներէն Տէր եւ Տիգրան Կարապետ
եւ Արամի ձոնոնեաններու: Իմ եւս
հայեցի եւ օտար դաստիարակու-
թեամբ օժտուած օրինակելի եւ գոր-
ծունեալ երիտասարդ մըն է: Գործա-
րանքի իր ուրիշ եւ եղբայրներուն
հետ միասին, ան Ազնաւորապէս
եւ Դանիէլի մէջ համակրանք կը
վայելէ՝ քի իր ծանօթներուն եւ քի
առեւտրական օրջանակի մարդ-
կանց:

Այս բարեբաւակ աղիքով,
խլբագրութիւն իր կարգին զե-
մարկն կը շնորհաւորէ ճամնում
զոյգը, անոնց ծնողներն ու պա-
րագանքը եւ երկար ու երջանիկ
կեանք կը մտաբեր իրենց:

էր լաւն էր... դառը քմծիծաղ
տուեց, — Առաջագրանք էլ տուել
համայն աշխարհի ելեկտրոնային
հաշուիչ մեքենաներին: Առանց
պատասխանի ստանալու՝ զնաց,
ես ծխում էի, նա իր մտքերի
հետ էր, քարտուղարուհին եկաւ,
յիշեցրեց, որ աշխատանքն ա-
ւարտուած է և որ նա գործից
յետոյ խորհրդակցութեան է հը-
րաւիրել բաժնի վարիչներին:
Ես վեր կացայ, սեղմեցի ձեռքը
և դարձեալ նոյն մարդամօտ
ժպիտը յայտնուեց նրա դէմքին:
Աշխատանքի աւարտի զանգը
միջանցքում լսեցի: Հիմնարկից
դուրս եկող թագմութեան հետ
դուրս եկայ և... կանգնեցի ել-
քի մօտ: Երիտասարդ աղջիկների
ու տղաների յայտպիսի բազմու-
թիւն միայն շրջերթի ժամանակ
կարող ես տեսնել: Նայում ես

ԹՈՒՐԿԻԱ

ՍՈՓՐԱՆՕ ԱԼԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԵՐԳԻ ԽՆՁՈՅՔԸ

Ուրբաթ, 10 Մարտ 1972, Խա-
թանպոլի Պետական Օփերայի ե-
րաժշտահանդէսներու սրահին մէջ:

ԱԼԻՍ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

գեղարուեստաւորներու մեծ բազ-
մութիւն մը հրաւիրուած էր երգ-
արուեստի իսկական խնջոյքի մը,
որ սարքուած էր՝ Պուրկարաճայ
անուանի սփրանձ Ալիս Մանուկ-
եանի կողմէ:

Սրահի հագուադէպօրէն կը
տեսնէր այդքան մեծ թիւով գե-
ղարուեստաւորներ, որ, նոյն պատահ
ենք թէ երկար ժամանակ պիտի
չկարենան մօտեալ այն վայելքը,
զոր ընծայեց իրենց տաղանդա-
ւոր երգչուհին:

Մանօթ ղեկավար և դաշնա-
կահար Փիլիօ Թրոսթ, որ արուես-
տագիտուհիին կ'ընկերանար դաշ-
նակի վրայ, նոյնպէս վարակուած
էր կարծէք երգարուեստի այս
խնջոյքին խաղաղաւ ու ոգեւոր
մթնոլորտին: Ալիս Մանուկեան
իր յայտագրին մէջ ունի ղիլիկե-
րուն ներկայացուց դասական և
ժամանակակից օփերաներէ ճոյս
յայտագիր մը, խնամքով ընտըր-
ւած և այնքան հաճելիօրէն գու-
նազդ: Ալիս Մանուկեանի ձայ-
նային հարստութիւնը բնական
ու մեկնարանական յատկութիւն-
ներուն կողքին և այնքան գեղեց-
կօրէն ընդլուզուած անոնց, շատ
քիչ արուեստագէտներու մօտ կը
գտնուի, մանաւանդ այդպիսի
հաւասարակշռուած, համաչափ
համեմատութիւններով, նախ, որ
ան տէրն է իր ձայնին՝ բացար-
ձակ հակադէպ մը և այնքան
վստահ, որ չունի դոյզն իսկ վա-
րանում կամ վերապահութիւն՝
որեւէ ձայնանիշի առջեւ:

Այդ խնջոյքին հրաւիրեալ-
ները, բացի իրենց ձայնօթ օփե-
րայի արիւններէն, առիթը ունե-
ցան ունկնդրելու նաեւ պուրկար
երգահան Տօպրի Խրիսթովի ժո-
ղովրդական երգերէն մէկը՝ «Նա-
րաս Թուրքի», որ նոյնքան սըր-
տամօտիկ եկաւ բոլորին: Ալիս
(Շաբ. տես էջ 6)

ՃԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻՆ

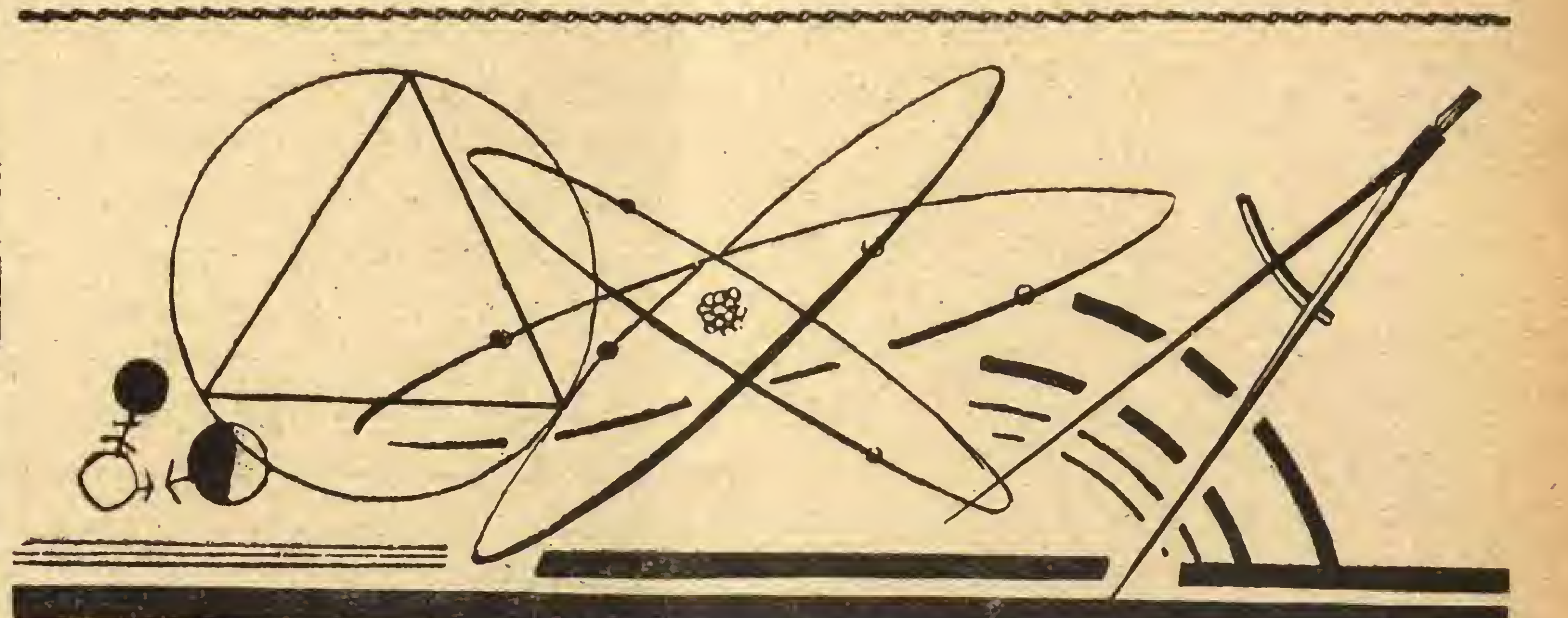
Հայկական նորայայտ ձեռագիր մը

ՓՐԱԿԱ. — Չիխոլովաճեան
հետաքննիչի երիտասարդ բեմադր-
ներէն Հայկ Մարտիրոսեան (Փրա-
կայի միակ հայ ընթանիք) Սե-
րաբեակ հայ եկեղեցականի մը
ուղղած ճամնային մէջ կը գրէ:

— Ստովաքիոյ մայրաքաղաք՝
Պրախլաւայի համալսարանին
գրադարանի ցուցակագրութեան
ժամանակ, յայտնուեցաւ հայկա-
կան ձեռագիր մը՝ 16-րդ դարու
վերջերէն: Ճշգրտեցաւ որ Միջին
դարու մեծ աշխարհագրագէտ և

փիլիսոփայ Անանիա Շիրակացիի
գործն է՝ 7-րդ դարէն, և բաղկա-
ցած 88 թերթերէ: Բովանդակու-
թիւնը աշխարհագրական տուեալ-
ներ են:

Ձեռագիրին Բ. մասը՝ կցուած
առաջինին, բնաւ կապ չունի Շի-
րակացիի գործին հետ: «Աղեւ-
սագիրքն է (Այգեկցիի...) բաղ-
կացած հայկական առասպելներէ
և կարճ առակներէ՝ 12-րդ դարու
վերջերէն և 13-ի սկիզբներէն մը-
նացած: (ԱՅԳ)

նրանց ու հաւատալը չի գալիս,
որ հենց նրանք՝ այս նորածե-
հագնուած տղաներն ու աղջիկ-
ներն են իրենց ուղեղով ու ձեռ-
քերով ստեղծում ժամանակակից
մտքի ամենաբարդ նուաճումնե-
րից մէկը՝ ելեկտրոնային հաշ-
ւիչ տեխնիկան: Նայում ես ել-
քից դուրս յորդող բազմութեան
ու շօշափելի են դառնում, տեսք
են ստանում «աշխատանք» և
«Կոլեկտիւ» բառերը և հասկա-
նում ես՝ ինչ է նշանակում դե-
կավարել այս բոլորին, երբ նը-
րանցից իւրաքանչիւրը իր ըը-
նաւորութիւնն ունի, իր պա-
հանքն ու կարողութիւնը, երբ
նրանց բոլորի աշխատանքը
պէտք է միաձուլել, սեւեռել մի
նպատակի...

րովին վերջերս ՍՄԿԿ Կենտկոմի
և Նախարարների Խորհրդի ո-
րոշմամբ արժանացան Պետական
մրցանակի՝ «Նայիրի» սերնդի
մեքենաների նախագծման ու ըս-
տեղծման համար: Խառնուած եմ
նրանց ու գնում եւ յանկարծ
յիշում եմ, որ մոտացայ շնոր-
հաւորել ղեկավարի կառավարա-
կան բարձր պարգևի համար: Եւ
ես մտովի ասում եմ նրան՝
Հայկ. ԽՍՀ Գիտութիւնների ա-
կադեմիայի Թղթակից-անդամ,
ԽՍՀՄ պետական մրցանակի
դաշինեկիր Փաղէյ Տաճատի Սար-
գսեանին՝ «Շնորհաւորում եմ:
Դեպ առողջութիւն եմ ցանկա-
նում այս դժուար, բայց շնոր-
հակալ գործում: Ցանկանում եմ,
որ քո մարդամօտ ժպիտը երբեք
չխամրի...»

ՄԱՆՈՒԿ ՍՆԱՅԱԿՆԵՆԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՂԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية
ص. ب. ۲۱۱۱ بالقاهرة - ۲۰۰۳ - ت ۹۱۵-۱۳
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيريديان (بالإنجليزية)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտատպեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵՆ
Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

Հիմնադրվել է 1948 թ.
Ցուցանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 425 — ՀԻՆԳԵՐԱԹԻ 20 ԱՊՐԻԼ 1972

ՀԱՏԸ ՁԵՆՔԻ 3 ԵՂ . ԴԵԿ . ԿԱՄ 35 ԼԻՐ . ԴԵԿ .

عدد رقم ۳۵۰ — الخميس ۲۰ أبريل ۱۹۷۲

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհիս վրայ չկայ հայ մը՝ ըլլայ ան անդամ որեւէ քաղաքական կուսակցութեան մը, մշակութային կամ մարզական միութեան մը, ըլլայ ան լուսաւորչական, կաթողիկէ կամ բողոքական, ըլլայ ան ծեր կամ երիտասարդ, այդ կամ կին, որ չցանկայ հայ ժողովուրդի միասնականութեան, չփափարի որ ամէն հայ ըով ըովի գայ ու ազգային միասնականութիւնը մը կազմէ, որ մեր ազգին փրկութիւնը ՍԷԿ ԺՈՂՈՎՈՐԻՏԻ ՆԻ ՍԷԿ ՀԱՅՐԵՆԻՔ գաղափարաբանութեան իրազօրծումին մէջ չտեսնէ:

Այսպէս տիւ ե գիշեր դաշնակին, հնչակին, ռամկավարին, համայնավարին կամ լուսաւորչական, կաթողիկէ ե բողոքական հայերուն ցանկութիւնն է, փափարն է, երազն է, նպատակն է, ե ու է տեսնել հայ ժողովուրդին միասնականութիւնը:

Սակայն, ցանկալը, փափարը, երազը կամ նպատակակէտ ունենալը միայն չի բաւեր այդ համահայկականութիւնը իրագործութեան տեսնելու, այլ անհրաժեշտ է գործնականապէս աշխատիլ այդ նպատակին հասնելու համար:

Այստեղ անհրաժեշտ է յիշեցնել, որ համահայկականութեան գաղափարը կուսակցական կամ հատուածական պրոպագանդայի ծառայեցնելը ոճիր է, դատապարտելի ոճիր է, որովհետեւ այդ գաղափարը ծախու ապրանք է:

Եթէ ամէն հայ, ինչ գաղափարի կամ կրօնական ինչ ազանդի ալ պատկանի, համոզուած ըլլայ թէ հայ ժողովուրդի միասնականութիւնը միայն ու միայն կարելի է իրագործել հաստատ ե անխախտ հիմքերով վրայ՝ երբ ազգային եւ եկեղեցական իր ըմբռնումները նոյնացնեն, այդ պարագային միայն է ինքնաբերաբար իրագործած կ'ըլլայ մեր ժողովուրդին միասնականութիւնը:

Եւ այդ ըմբռնումներուն նոյնացումը՝ հայութեան ազգային եւ եկեղեցական ուղղութեամբ, կարելի է ե իրականացնել միայն՝ եթէ ամէն հայ գիտնայ իր նուիրական պարտականութիւնները՝ հանդէպ Մայր Հայրենիքին ե հանդէպ Հայ եկեղեցւոյ Գերագոյն Կեդրոնին՝ Սուրբ Էջմիածինին:

Համահայկականութիւնը ցանկալ, փափարել, երազել ու քաղաքական եւ միաժամանակ պայքարել մեր Մայր Հայրենիքին դէմ, սա լոկ ինքնախաբէութիւն է:

Համահայկականութիւնը ցանկալ, փափարել, երազել ու քաղաքական եւ միաժամանակ ջանալ Հայ եկեղեցին պատակտել, Հայ եկեղեցին բաժան բաժան ընել, պայքարել Հայ եկեղեցւոյ միասնականութեան դէմ, անտեսել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի գերակալութիւնը ե անոր Գահակալին գերիշխանութիւնը, սա՝ դաւաճանութիւն է ինքնին համահայկականութեան գաղափարին ե իրագործմանը աշխատանքներուն:

Հայ ժողովուրդին ե ի մասնաւորի սփիւռքահայութեան կը մնայ յստակ գիտնալ, որ՝

(Շար. ԿԵՆ ԷՂ 2)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐ ԲԱՆԱԲԵԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ) — Ապրիլ 7-ին, 77 տարեկան հասակում վախճանուեց Հայաստանի Կոմկուսի վերահսկող յանձնաժողովի անդամ, Հայկական ՍՍՀ արտաքին գործերի նախարար՝ Բալաբեկ Մարտիրոսեանը:

Բալաբեկ Մարտիրոսեանը ծնւել է Հայկական ՍՍՀ Արտասի Երզնկի թղթամշակու (այժմ Մասիս) գիւղում: Քաւակական բրակակներէից նա կոմերիտական եւ կուսակցական անխոնջ աշխատեց ե տարել, եղել է Հայաստանի Կոմկուսի Կենտրոնի ազիսացիայի ե պրոպագանդայի բաժնի վարիչ, հանրապետութեան ժողովրդական կոմիտե, գիւղատնտեսական հիմնարկի տնօրէն, նախա-

ԲԱՆԱԲԵԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

րարաց խորհրդի նախագահի տեղակալ, բարձրագոյն ու միջնակարգ մասնագիտական կրթութեան կոմիտէի նախագահ: Նա երեք անգամ 1958, 1959 եւ 1971 թուականներին սովետական պատերազմութեան կազմում, մասնակցել է Միաւորուած Ազգերի Կազմակերպութեան Ընդհանուր Ժողովի ներկայացուցչութեան ժողովին: Սակայն, Բալաբեկ Մարտիրոսեանը բազմիցս ընտրուել է Հայաստանի Կոմկուսի Կենտրոնի անդամ. ՍՍՀ Գերագոյն Սովետի եւ Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն Սովետի երեսփոխան:

Թողումը տեղի ունեցաւ Երեւանի 10 Ապրիլ 1972, Բալաբեկին Պանքոնում:

Նախքան ե դարձանալան զբոյցներ չըլնեցնել կու տան:

Մենք, ի հարկ է այդ մասին տեղ իսկ չպիտի յատկացնէինք մեր թերթին տուղ սխալակներուն մէջ, եթէ նկատած չըլլայինք որ այդ անհիմն ու սխալ տարածայնութիւններէն ազդուած են նաեւ կարգ մը մարդիկ, որոնք, ըստ մեզի, պէտք է որ արդէն մօտէն հետեւած ըլլային Լիբանանի երեսփոխանական ընտրութեանց, ե այդ առթիւ, հայ կուսակցութիւններուն կատարած ընտրապայքարին ու ներկայացուցած թեկնածուներուն մասին, որպէսզի պղտոր միջոցաւ զերեւիք ալ չի շրջապատէր:

Եզիպտոսի մէջ այս առթիւ արժարժուած գլխաւոր նիւթը՝ Միթնի մէջ (Լիբանանի ընտրաչըջաններէն մին) ներկայացուած հայ միակ թեկնածուն չուրջ է, այսինքն Լիբանանահայ յարգելի ե սիրուած անձնաւորութիւն՝ Պր. Արա Երեւանեանի:

Ծիշդ է, որ Արա Երեւանեան որդին է Վեթերան հնչակեան ընկեր Գեորգ Երեւանեանին, ե սակայն, ան ոչ միայն կը զայնել համակրութիւնն ու յարգանքը ողջ Լիբանանահայութեան, այլեւ Լիբանանի պետական թէ քաղաքական բոլոր շրջանակներուն: Պատուաւոր քաղաքացիի ե հմուտ ճարտարարտեսագէտ — տնտեսագէտի իր արժանիքներուն շնորհիւ, ան երկար տարիներ է զեր կապոնի կառավարութեան կողմէ նշանակուած է այդ երկրին պատուակալ հիւպատոս՝ Պէյրութի մէջ:

Այս առթիւ եզիպտոսահայութիւնը պարտի յստակօրէն գիտնալ, որ Լիբանանի Միթնի ընտրաչըջանին մէջ հայ լուսաւորչական համայնքը, իրաւունք ունի միայն մէկ թեկնածու ներկայացնելու՝ այդ ընտրաչըջանին մէջ ընտրական պայքարի իշխող Լաբանաչիւր ցանկին վրայ:

Արա Երեւանեանի թեկնածութիւնը զուելով, ե նկատի առնելով որ հայութիւնը միահամուռ իր քուէն անոր անձին վրայ պիտի կեդրոնացնէ, զաշնակցութիւնը ետ քաշել տուաւ իր թեկնածուն՝ Անտրէ Թապուրեանը, ե հրահանգեց, որ իր անդամները եւ իրենց քուէները կեդրոնացնեն Արա Երեւանեանի վրայ:

Ոչ մէկ կազմակերպութիւն կամ կուսակցութիւն չպիտի սերծեր, որ հակառակորդ կողմի քուէարկողները իրենց քուէները տան իր ցանկին կամ իր թեկնածուն: Այս անտարաժանական երեւոյթ է: Անտարաժանական է նաեւ մտաւելը՝ որ այդպիսի պարագայի մը անպայման համաձայնութիւնը գոյացած կրնայ ըլլալ հակառակորդ կուսակցութիւններուն միջեւ:

Տրամաբանական այս հիման վրայ էր, որ երբ անցնալները ըստացանք Լիբանանի, եր պաշտօնակից Արաբաւոս օրաթիւքին վերջին համարները, կարդացինք Ս. Գ. Հնչակեան Կուսակցութեան Ընդհ. Քարտուղար ընկեր Բարուկ Թիւն Կուտունիի հետ՝ Պէյրութի

(Շար. ԿԵՆ ԷՂ 5)

ՄԱՍՆԵՐԻՆ ԿԱՆԿԻՐՈՒՄ

(ԱՆՄԱՐ ԿԱՆԹԵՂՆԵՐ)

ՄԱՏՆԻՉԸ ԵՒ ՀԱՅ ԿԻՆԸ

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼՆԵԱՆ

Շատ եմ տեսել մարդկանց կախաղան բարձրացնելը, կամ գնդակահարումը, և միշտ էլ ինչ-պիսի մարդ էլ լինի՝ զոհը, անմեղ թե՛ մեղավոր, հետաքրքիրները ա՛մբոխը խոր լուծեցին ու սարսուռով էր դիտում նման քստմենիլ տեսարանները։ Մական մի անգամ, երբ ես ներկայ եղայ մի հայ պատանու գնդակահարումին, բաղձուրները հրուհի, ծիծաղեց ու ծափահարեց։

Դա այն օրերն էր, երբ թուրքերը բնաջնջում էին հայ ազգին։ Այն թուրքերը, որոնք դեմ էին գնում իրենց կառավարության նման գիտյալին՝ ծրարաբեր գործադրմանը՝ գնդակահարում էին։ Խոհեմ ու հեռատես թուրքերը ստիպում էին լուել։ Բազմաթիվ դեպքերից նշեմ մի հատը միայն։

Տասնևհինգ հազարների հասնող հայ կանանց ու մանուկներին դեպի աքսոր շարժող կարաւան էր հասնելով ճակատ ջուրի փոքրիկ դաշտը, պատրաստում էր գիշերել։ Յանկարծ բաբձունքներից սկսեց կրակ տեղալ յատուկ ուղարկուած աւազակախմբի կողմից։ Նրանք ունէին նոյնիսկ երկու թնդանօթ։

Մեր կարաւանը առաջնորդող թուրք սպան (ափսոս անունը չեմ յիշում) իր մի քանի զինուորականով քաջաբար կռուեց, սպանեց ու թը աւազակների ու մնացեալին էլ փախուստի մատնեց։

Ինչո՞ւ վարձատրուեց այդ աղին մարդը։ Հենց յաջորդ առաւօտը գնդակահարուեց։

Թուրք կրօնապետը հակառակուել էր լմինչեւ վերջի հայը ջնջուի։ Էնվէր - Թալաթ - Ուիլիսմ կայսեր ճիւղաւորին ծրագրին և սրանք առ երես համաձայնել ու որոշել էին միայն ու թ տարեկանից վեր հայ տղամարդկանց սպանել, իսկ կանանց ու մանուկներին տեղահան անել, տանել Սիրիայի և Պաղատաի անմարդաբնակ անապատները։

Սկզբում կարաւանների ղեկավարութիւնը յանձնուած էր զինուորականների, բայց երբ էնվէր և Թալաթ փաշաները ի կատարեցին, որ իրենց թագուն ծրագրերը ձայնողում է, զինուորականները փոխարինուեցին ալաշի-պողունների ղեկաւորով, որոնք հենց այդ նպատակի համար բաց էին թողնուած բանտերից։

Բազմաթիւ կարաւաններից մէկը՝ մեր կարաւանը, տատիս ու մօրս վկայութեամբ մօտաւորապէս քսան հազար հագուեց էր կազմուած։ Մեզ առաջնորդող զինուորականները ևս փոխարինուեցին ալաւանուած թուրք պալի-պողուններով։

Մինչ ճակատ ջուր հասնելը, մեզ գիւղերի մօտով էին անցկացնում և մենք հնարաւորութիւն ունէինք մասամբ պարենաւորուելու հացով, ջրով և այլն։ Բայց նոր առաջնորդները գաղթականներին զրկեցին այդ հնարաւորութիւններից։ Ամսներ շարունակ մեզ անմարդաբնակ չոր տափաստաններով էին առաջնորդում։ Կարաւանը քայլում էր և ամէն մի քայլին իր ետևից թողնում էր բազմաթիւ մեռելներ։

Էջերով դիակապուտները անզղնիրի յման մեզ էին հետևում և մեռնողները, սպանուածները և ու ժապաւոտները ընկնելիս, նրանց շորերը հանում և ծանրաբեռնուած աւարով հեռանում։ Յայտն էր, որ շորեր էին նրանց փոխարինում։ Կարաւանը հիւժուում ու փոքրանում էր։ Ժանտալները ալաւս կարիք էլ չէին զգում փառքուշտ գործածելու...

Մեզանից առաջ անցնող կարաւաններն էլ դաշտերը լցրել էին ներսող գրակներով։ Օրեր շարունակ նրանց միջիցն էինք քայլում։

(Շարունակութիւնը տես. էջ 5)

ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԺԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

ԱՐՇԱԿ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

Քսենոփոնեան դարու անշուք գիւղ մըն էր Կուրավու գիւղը, որ Մուշ քաղաքէն 20 մղոն հեռաւորութեամբ դէպի հիւսիս բազմած էր՝ բարձր բլուրի մը կուրծքին վրայ։ Գիւղին վերել դէպի արեւմուտքը՝ հիւսիսէն հարաւ կ'երկարէր թուրքերոյ փոշոտ բանուկ ճամբան, ուր, ամէն գիշեր արշալոյսէն առաջ կարաւանները յամբարայկ'անցնէին և իրենց բօծօծներուն և զանգակներուն ղօղանջը մեկամաղձոտ մեղեդի մը կը յօրինէր, որ կը լեցնէր դաշտն ու ձորը և միայն գիշերը կը խանգարէր գիշնորուան անդորրութիւնը։ Նոյնպէս՝ Մուհաճիրներու ճոճըռան սայլերու երկար ու ծանծրանալի տողանցքը։ Թուրքերոյ բանակները և ուրիշ ճամբորդներ ևս այս կողմերէն կ'անցնէին, Թուրքերոյ ներսերը երբաւում համար, ծամբայն քանի մը քայլ անդին կը բարձրանար գիւղին հոյակապ եկեղեցին, իր հպարտ գէմքէթովը։ Տարօնի գիւղերուն առաջին եկեղեցին էր այս, որ օծտուած էր երկու խոշոր զանգակներով, և ամէն արշալոյսին ու իրիկամուտին, անոնց ղօղանջներուն ծայնը հոգիներուն թեւերուն վրայ՝ կը տաւ թափուէր հեռաւոր գիւղերն ու շրջակայքը։

Գիւղին ստորոտէն դէպի առեւելք Մուրատ գետը (Ծփրատի մէկ ճիւղը) հեզօրէն կը հոսէր, բաժնելով Կուրավու և Ծաղեան գիւղերը իրարմէ։ Քիչ մը անդին, մղոն մը հեռաւորութեամբ կար ընդարձակ մարգագետին մը, որուն կեդրոնէն կը բխէր յորդառատ վճիտ աղբիւր մը։ Գիւղացիները զայն կ'անուանէին կաւ աղբիւր և անոր բոլորտիքին կաւը կը գործածէին որպէս օճառ։ Զարմանալին, այս կաւը օճառէն աւելի կը մաքրէր մարդոց մարմինը և մասնաւոր փայլ մը կու տար կանանց մազերուն։ Միաժամանակ կաւաղբիւրը կարաւաններուն և ճամբորդներուն համար կայարան մըն էր։ հոս կ'իջեւանէին և իրենց բեռները վար կը դնէին հանգստանալու համար։ Գիւղին մօտիկ կար ուրիշ աղբիւր մը ևս, զորս գիւղացիները կ'անուանէին Կրո աղբիւր։ Այս աղբիւրը ունէր բուժիչ յատկանիշ մը։ Բոլոր բոստոտ, ըրրոտ, տնիւղով և խոցերով վարակուած մարդիկ և կանայք, այս աղբիւրին մէջ քանի մը անգամ լողանք առնելով կը բուժուէին։ Գիւղացիները մասնաւոր հոգ կը տանէին այս ջերմուկին ու զայն աւելի մեծցուցած էին, բոլորտիքը պատշարած ու ծառեր տնկած էին։

Վերջապէս մայր ընտելիւնը ամէն բարեմասնութեամբ օծտած էր Կուրավու գիւղը։ Անոր դաշտերը արգաւանդ ու բարեբեր էին, սակայն անոր փլիված բրգածել գետնափոր հողէ տնեւն ու ծուռ ու մուռ փողոցները, տհաճ տեսք մը կու տային այդ գիւղին։ Բնակչութեան ստուար մեծամասնութիւնը աղքատ էր, մարապայէր քիւրտ Պէկերուն և Մուշի հայ հարուստներուն։

Ամբողջ տարին չարաչար աշխատելով կալոցին, երբ մարապաներն ու կառավարութիւնը իրենց խոշոր բաժինը կ'առնէին և գիւղին իրենց տուրքը կը վճարէին, ալ բան չէր մնար ծմեռեղանակին։ Իրենց կերածը խուսի կլկլէր. այս տարապայման չբաւորութիւնը ևս կը տարածէր իրենց անասուններուն վըրայ։ Շատ անգամ Քիւրտերը ապերախտօրէն կը վառէին հայերուն խոտի դէզերը, կենդանիներուն դարմանը պակաս կըլլար ու կաթ չէին կրնար ունենալ, ոչ ալ հաւկեր, Յաւերժական աղքատութիւն էր անոնց բաժինը։

Նախանձելի բան մը՝ որ այս գիւղը ունէր, այն ալ զուտ հաւաքակալ ըլլալն էր։ Ոչ մի Քիւրտ և թուրք կը յանդգնէր այս գիւղին մէջ բնակութիւն հաստատելու։ Այս հանգամանքը կը խանգարէր հայ յեղափոխականները։ Կուրավու գիւղը անոնց համար Արշակաւան մըն էր, ուր ամէն օր ու գիշեր կու գային հանգստանալու և իրենց լաթերը լուսլու տալու և լողանք առնելու։

Երբ ամիսներ արդէն անցած էին Սասնոյ ապստամբութենէն, ուր 200 հայ մարտիկները՝ լման երկու ամիս թիկունք տուած հայ լեռներուն ու բլուրներուն կռուած էին Երզնկայի Դրդ բանակին (15.000 զօր) և քիւրտ աշերաթներուն դէմ, անոնց շարքերուն պատճառով անհամար զոհեր։

(Շար. տես էջ 4)

ԾԱՂԿԵՊՍԱԿ

Դո՛ւք, Ապրիլեանք Քսանչորսի,
Ապրիլ էիք ձեր կանաչով՝
Որ կ'ողողէր ամէն հայու հող ու հոգի,
Արև էիք ձեր ճաճանչով՝
Որ հայ տունին մէջ կը վառէր ճրագ ոսկի,
Հեղեղ էիք ձեր կարկաչով՝
Որ վերաբար կը քայլերգէր Հայքէ ի Հայք.
Դրօշ էիք ձեր շառաչով՝
Որ թև կու տար հայ տաճարին ու դպրոցին։

Բայց չկրցան բոլոր ցուրտերն ալ աշխարհի
Խամրեցնել դաշտը ու վառ Ապրիլը ձեր,
Բայց չկրցան բոլոր ամպերն ալ դարերուն
Վարագուրել մայիսագեղ արեր ձեր,
Անբան մարդոց Տէր-Զօրներն ալ տար հազար՝
Դարձան անզօր արգիլելու յորձանքը ձեր
Եւ ամպրոպներն ալ այս կեանքի ի զուր եղան
Յօշոտելու անկարելի դրօշը ձեր։

Քնար էիք՝ որուն ծոցին մէջ երգեցին,
Կոծկոծեցին պանդուխտ հովերը Մասիսի,
Կռան՝ որով հայ ժայռերը ոստան դարձան,
Եւ հայ դարերն՝ Մշակոյթի լուսեղ արձան,
Դու՞թան էիք՝ հայ հանգերէն բխեցուցիք
Կաթ ու ձէթի ու ցորենի հանքեր յուսթի,
Զանգակ էիք՝ ու վիհերէն թէ տաղերէն
Ղօղանջեցիք Ազատութիւն հողմածածան...

Բայց հակառակ խորշակներուն՝ մինչև այսօր
Չէ՛ թարշամեր քնարը ձեր — դեռ կը ծաղկի,
Բայց հակառակ տառապններուն՝ մինչև այսօր
Չէ՛ կարկամեր արօրը ձեր — դեռ կ'ալիւտէ,
Բայց հակառակ ժանտ ձեռքերուն՝ մինչև այսօր
Չէ՛ փշրուած կռանը ձեր — դեռ կը կոփէ
Եւ հակառակ բորեաններուն՝ մինչև այսօր
Չէ՛ բորբոսած զանգակը ձեր — դեռ կը բոմբէ։

Դուք կը մնաք շնչուն քնար մատաններով ձեր երգած
Եւ էջերով այն՝ զօր ձեր հեքթաթն ու յուշը կ'իրգեն,
Դուք կը մնաք անյաղթ կռան դմբէթներով ձեր երկնած
Ու երգերով այն՝ զօր ձեր տաք մոխիրները կ'երկնեն,
Դուք կը մնաք բեղուն արօր արօտներով ձեր հերկած,
Ակօսներով այն՝ զօր ձեր խօսքն ու գիրը կը հերկեն
Եւ կը մնաք մըրրիկէ զանգ ձեր սիրտերով մըրրկած
Ու սիրտերով այն՝ զօր ձեր վէպն ու շունչը կը մըրկեն։

Ամէն գարնան ծագէ ի ծագ Ապրիլի պէս
Կը կանաչնաք մեր սէրերով մեծ ու պղտիկ
Եւ ամէն օր կը շառաչէք ջրվէժի պէս՝
Հայ Պատմութեան ու Աշխարհին էջերն ի վար.
Ամէն առտու կը ճառագէք արևի պէս՝
Երևանի ճակատներուն, ճամբաներուն
Եւ զատկօրէն կը ղօղանջէք Ապրիլ ամսուն
Յիսուսահունչ կոչնակներովն էջմիածնի...

Եւ կանաչին ու կարկաչին Ապրիլի՝
Երբ որ հովերը վերստին ոստերն ի վար
Իրենց վիհերը կը կախեն վիպերդութեամբ
Ու բարտիները կ'անձրևեն արծաթի պէս
Ծափ ու ծնծղայ ու ձիւն հազար,
Եւ նոր գարնան մը ճաճանչին ու ղօղանջին՝
Երբ որ խոփերը կը խաղան ու կը խնդան
Կրկին՝ յղի հողերուն մէջ հայութեան
Եւ նոր յոյսով մը երբ մուրճերը նորէն
Արշալոյսներ կը կռանեն խոկումներէն,
Երկաթներէն, մկաններէն հայկական,
— Դո՛ւք,

Դո՛ւք՝ նշխարի սուրբ բոյրով, դո՛ւք՝ ածիւնի նուրբ գոյնով
Յիշատակի անունով ո՛վ Ապրիլեանք կենդանի,
Նահատակուած հայկ ու հայկակ ու հայկուհի,
Դուք, փլտաակ խորաններէն, դպրոցներէն աւելակ,
Լուսաւորչի կանթեղով՝
Դարձեալ կ'երգէք վերարծումն Հայ Հաւատքին —

Որ չի մարիր,
Դուք, աւարուած երգիքներէն ու աւերուած եղեմներէն,
Արարատի ժայռով՝ նո՛րէն

Կ'աղաղակէք վերածաղկումն Հայ Հանճարին —
Որ չի թօշնիր,

Դուք, ո՛վ Միլիոն,
Արիւնազանգ աւաղներէն Տէր-Զօրներու,
Արիւնահոս ալիքներէն Եփրատներու,
Մեքրոպաշունչ Այբուրեանով՝
Նո՛րէն, նո՛րէն կ'աւետէք
Արեւափառ յարութիւնը Հայ Հողին —
Որ չի մեռնիր...

Եւ այս գեղօնն ընծա՛յ ձեզի ծաղկեպսակ՝
Իմ հայ արտէս միլիոններդակ։

ԺԱԳ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՄԵՆԵՆԵՐ

(24 ԱՊՐԵԼ 1975)

Սպանդանոց, սպանդանոց...
Ո՛վ մարդկություն,
Ե՛կ ու՛ սես,
Ազգ մը ամբողջ
Հո՛ն, կը մեռնի...

Դու, բազմազգիանի հրեա
Որ, մանկությունդ կառնած
Հայրենիքիս սուրբ հողին,
Մեզդ մեծցու, չար ոգին,
Ջնջելու ազգ մարմանեմ,
Եւ շարժեցար, գաղտնի,
Խոր մութին մէջ, վաթսրեմ,
Ծագիրներ որոնցից,
Ծագիրներ ազգայինց,
Ջնջ ու փամփուռ հաւաքեցիր
Մութ գիծերին,
Մեծաւորներ
Ջնջան դիր,
Բիր քանդակով,
Անգութորէն ցանցակցի,
Երկիրն մեր արեւմտից,
Դեռ արեւոյց ներկեցիր
Սուրբ արեւով, հայոյ մեր,
Տանգերներ քանդեցիր,
Հողերունցն գլխակցիր
Անյիւստակ ձգեցիր,
Լոյս երկիր մթնոցնց,
Տա՛ր քոնքներ
Բուրբու ուր դարձուցիր
Ինչեք մեր կողմացեցիր,
Վաս քո սրբոյ, չլուցեցան.
Արեւոյ մանկիդ, չնայեցաւ.
Կարաւաններ, կարաւաններ,
Շարժեցար քանդակցի,
Ծեր ու մանուկ, հարս ու աղջիկ,
Անապատներ ու խոր ձորեր քեցիր:
Պոս մը ջրի,
Կեռ մը հացի

Ջանքն կարօտ ձգեցիր:
Ժանգարմաներդ,
Աջն, ձախն,
Ծեր ու մանուկ
Ջարդեցին...
Հարս ու աղջիկ
Արեւելուայ փոքրին,
Մեր երկիրը
Արցունքի ձով դարձուցին:
Արեւներ վայրագորէն քանդեցան,
Միս ու արիւն,
Անյազարար, լափուցան,
Անապատներ ու խոր ձորեր
Լեզուցան,
Սուրբ գանգերով, օսկորներով
Հայոց մեր,
Սակայն, այսօր,
Ո՛վ հրեա
Ուժասպառ ու խղճահար,
Կարօտ ես ու քաղցած,
Արեւոյ մեր դառնեմ,
Ծնած ե հայ ճոր սերունդ
Իր պանծալի,
Բուրբուհաւ,
Երեւանի վր հայրս:
Ու մեր քանդեմ իմաստուն
Քեզ դեմ առ դեմ հանդիման,
Միլիոնաւոր ցանցակցի
Երկրի խօսք կուտան.
Եւ սեր պատուոյ
Ու հայրենի սուրբ հողին,
Երբ հասնի ժամը վերջի,
Ու փողեր երբ հնչեն,
Մեր քանդե՛ր խմբովին,
Վա՛ն գլուխով,
Պոսն ի ձեռին,
Պոս ծածկունց գայն կրկին:
Մեր սուրբ ու սէկ լեռներուն
Արաւոյ կասարին...
Գահրէ, 1972 ՍԱՀԱԿ ԳԱԼՍԵՆԱՆ

ԼԻՈՆՑԻ ՖՐԱՆՍՈՒԻԻ ՄԵ ՆՈՒԵՐԸ

ՆՈՐ ԶԱՐԳԱՎՆԵՐ ՄԱՐԴԱՐԱՊԱՏԻ ՅՈՒԺԱՐԱՆԻՆ

Սարգարապատի յուշարձանը ոչ միայն կը ներկայացնէ Հայաստանի բազմադարեան պատմութեան մէկ փառաւոր և վճռական պահը յաւերժացող ճարտարապետական յաջող և տպաւորիչ կառուցուածք մը, այլ նաև կը յատկանշէ Խորհրդային Սիւնի թեան մէջ վերջին տասնամեակի ընթացքին տեղի ունեցած քաղաքական և վարչական հայեացքներու փոփոխութիւնը:

Ասկէ քսան տարի առաջ, զոր օրինակ, ո՛վ կրնար քիչ շատ տրամաբանօրէն յուսալ, որ հայերուն պիտի թոյլատրուէր դէպի երկիր, բայց քանցել կոթող մը՝ որ, բնականաբար, պիտի ըլլար արտացոլէր ազգայնական գգաշունչներու, պիտի զրգուէր այդ գգաշունչները, անաւանդ երկտասարդ խաւերու մէջ:

Շնորհիւ հայ պետական վարչակերպին, ինչպէս և խոշոր վարչակերպին, կուտակեցան վարչիչներ որոնք թէև համոզուած հայաստանաբնակ, գիտցան առաջին յարմար առիթին իսկ գահաժողով առ ժողովրդին ամենախոշորակերպին, Այդ ճարտարապետական հոյակապ յուշարձանը կայ ներկայիս և հոն կ'երթան խաղաղասէր ոչ միայն Հայաստանի բնակիչները ու սփիւռքէն եկած հայեր, այլ նաև օտարներ և ասոնց համար Սարգարապատ ամփոխարինելի վայր մըն է ծառայողական համար հայոց ժամանակակից պատմութեան:

Սարգարապատ այն տեսարժան տեղերէն է, ուր երեւան հաս-

նող ինթուրիսթի յաճախորդները կ'առաջնորդուին կանոնաւորաբար ու կը ստանան պէտք եղած բացատրութիւնները ընկերակցող պաշտօնեաներուն կողմէ: Իսկոյնիք մը արտայայտած չենք ըլլա՞ր ըսելով, որ թէ օտարներէն շատ ու շատեր անգամ անգամ կը լսեն Սարգարապատի պատմութիւնը, սփիւռքէն եկած հայերուն մէկ նշանակիչի մասն ալ, եթէ ոչ մեծամասնութիւնը, հոն Արարատեան դաշտի կիզիչ արեւին տակէն է որ կը տեղեկանայ առաջին անգամ, թէ ինչ անցած դարձած է կէս դար առաջ այդ բարձունքին շուրջը, թէ ինչպէս հոն թուրք կանոնաւոր բանակը, 1918ի Մայիսին, սփռուեցաւ տեղի տալ հայ ժողովուրդին վերապրելու կամքին առջեւ...

Սարգարապատ ուխտավայր մըն է ներկայիս շատերու համար, և սահմանուած է ըլլալաւ յառաջիկային հայ թէ օտար զբօսաշրջիկներու համար, անմոռանալի պատյալ մը առիթը: Այս կրկնակի հայեցակէտով, ճարտարապետական այս կառուցելի մօտ ներկայիս կը շինուի օթեան մը, ուր այցելուները, եթէ ամէն ինչ լաւ ընթանայ, 1972էն սկսեալ պիտի կրնան հանգստանալ, ծաշի և թերեւ ալ գիշերել, երբ հարկ ըլլայ:

Այս ձեռնարկը կու գայ իր ժամանակին, անխափելի էր, թէ և ոմանք իրաւամբ պիտի փառքէին որ Սարգարապատի շրջապատին մօտ շատերու համար ինչպէս որ էր, զարգացած միայն ծաղիկներով,

պարզունակ, ինչպէս որ մեծամասնութեամբ պարզ մարդիկ էին այն հերոսները՝ որոնք հոն իրենց կեանքը զոհեցին՝ պաշտպանելու համար հայրենիքը, որոնք հոն իրենց կեանքի գնով հիմքը դրին ներկայ ծաղկող Հայաստանին:

Նշենք, որ Սարգարապատի յուշարձանին վրայ ևս փոփոխութիւն մը պիտի ըլլայ՝ թերեւ ալ եղաւ է արդէն: Շնորհիւ լիոնարքեանակ անձնաւորութեան մը՝ Պր. Նափոլէտի Պրլեքեանի ձեռնարկին, այցելուները պիտի դիմաւորուին հայ ազգային երգերու եղանակներով, պիտի լսեն, զոր օրինակ, «Ջէթիկ»-ը: Ներկայ գտնաւորութեան տեղ պիտի դուրսնան քանդակ մէջ շինուած շարք մը դաշնակաւոր զանգակներ, որոնք պիտի նուազեն հայկական եղանակներ: Անձամբ տեսանք այս զանգակները իշխանի մէջ, ուր կը մնային ի պահ, մինչև իրենց զետեղումը սկսեալուն վրայ, Եւ լիւրտաշարժ զանգակներէն՝ շինուած Փարիզի արուարձաններէն Պանտիէյի գործարաններէն միայն մէջ: Կը կրնան արձանագրութիւն մը, որ կ'ըսէ, թէ նուիրուած են Տիկին Նափոլէտի Պրլեքեանի կողմէ: Տիկին Պրլեքեան Ժրանսուզի մըն է, բայց կը հետաքրքրուի հայութեամբ: Այս նուիրող արդէն ատոր ապացոյցն է, եւ այդ զանգակները կը յուսանք թէ պիտի ըլլան խոստով վկաներ, Սարգարապատի փառապան շրջապատին մէջ Հայաստանի և սփիւռքի փոխադարձ սիրուն:

Լիոն ՎԱԼԵՆԱԿ ՄԻՍԻՔԵԱՆ

Սասնոյ ապստամբութենէն վերջ, հայ սպայակոյտը իր ուժերը վերագնահատութեան ենթարկելով, եկած էր այն եզրակացութեան, թէ իրենց տկար ոյժերով անհնարին էր մենամարտել Օսմանեան բանակներու դէմ ու յաղթանակ չհանի: Ուստի որոշած էր այլևս հայդուկային կռիւներն ու ապստամբութիւնները ճարտար մէջ դադարեցնել, անցնել Կովկաս և լըծել խաղաղ աշխատանքի:

Երեկոյ մը, միջնադին, 65 հայ մարտիկները լեցուցան Կուրավու գետը, իրենց վերջին հրամարտը տալու և շնորհակալութիւն յայտնելու Ռէս Օհանի և գերդասիներուն, անոնց հարգանքով ասպնջականութեան համար:

Պատրաստուեցաւ ողջերթի սեղանը: Դիւղական ուտելիքներն ու խմիչքները դրուեցան երկար սեղանին վրայ ու հայոց քաջերը գերան ու խմեցին: Եղան գերգլխառնումներ, ողջագուրումներ և ողջերթի մաղթանքներ: Սեղանէն ետք գուռնանի վարդան և տահուլի Սահակը սկսան շուրջալսել ու կովմար, փափուռն ու քաղաքաւ, ետք կուրանի և քոչերին: Իրարու ետեւէ կուգային, ծուկները կը կոտորէին, հայ երիտասարդ մարտիկները խելայեղօրէն կը պարէին հայոց հարսներուն և օրիորդներուն հետը: Խնդրաւորութիւնը մեծ էր, և հայպետական գիւղը կը թնդար, կարծես Գագիկ թագաւորին օժման օրն էր: Այս խրախմանքն ու ցնծութիւնը տեւեց մինչև կէս գիշեր, երբ յանկարծ լուր տարածուեցաւ, թէ առաւօտեան արեւածագին թնդանոված քանակ մը հազար զօրքերով Կուրավու գիւղէն պիտի անցնէր՝ Սասունը երթալու համար:

Ռէս Օհան սարսափեցաւ: Տահուլն ու գուռնան իսկոյն լըծեցին: Ռէս Օհան պարսպաճէն

ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԶԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

դուրս եկաւ անմիջապէս, կանչեց գիւղին մեծամեծները խորհրդակցելու՝ թէ այս վտանգէն ազատելու համար ինչ հնարներ կային: Երկար խորհրդածելէ ետք, անոնք այն եզրակացութեան եկան, թէ այդ օրը գիւղին մէջ որքան հաց, պանիր, թան, մածուն հաւկիթ կար, հանեն և ճամբուն վրայ դնեն, որպէսզի զօրքը ուտէ ու անցնի, և գիւղամտնելու տարիքուած չ'ըլլայ: Մոտ էր Ռէս Օհանին հրամանը իսկոյն կատարուեցաւ և գիւղացիները ինչ որ ունէին, այդ մոտիկն հանեցին ու ճամբուն երկայնքին շարեցին:

Ընդհանուր գիւղը ահ ու սարսափի մէջ էր: Հայ մարտիկները խումբ առ խումբ գիւղին չորս կողմը դիրք բռնեցին, ի պահանջել հարկին միջամտելու համար:

Առաւօտ եղաւ: Արեւ կամաց կամաց հորիզոնէն սկսաւ բարձրանալ և բանակը գիւղին մօտեցաւ: Այս պահին սովորութեան թիւրուկներն ու փողերը սկսան հնչել: Զինուորական սերերթ մօտեցաւ գիւղին և Ռէս Օհանը դէմ երթալով բանակին, հազարապետին խոնարհութիւն ընելով բարի գալուստ մաղթելէ ետք ըսաւ. «Եֆէնտի, մենք մեր սիրելի բանակին համար հոս ճամբուն վրայ անհրաժեշտ ուտելիքները պատրաստած ենք որ ուտեն ու անցնին: Գիւղը մտնելու հարկ չկայ, առաւօտ է, ու մեր կանայք և երեխաները կը վախճան: Հազարապետը յօժարեցաւ: Զօրքը կերաւ ու խմեց և սակայն դարձեալ մի քանի գինուորներ գիւղը մտնելով սկսան վեճ և վար թափառի: Երբ անոնք յեղափոխականները

նշմարեցին, հազարապետին իսկոյն լուր տուին: Հազարապետը իր ստորադաս գինուորականներուն հետ խորհրդակցելէ ետք, պատերազմի փողերը հնչեցնել տուաւ և գինուորներուն նշմարած տունը պաշարուեցաւ: Հըրացաններու համադրակը և զենդակները սկսան աջ ու ձախ սուլել: Զակատամարտը սկսած էր: Սակայն հազարապետը սխալած էր, խորհելով թէ մի քանի ֆէտայիներուն հաշիւը շուտով պիտի մաքրէր ու առօք փառք պիտի անցնէր երթար: Հայ քաջերը իսկոյն իրենց թագաւորէն դուրս եկան ու կուծք տուած գիւղին բրգածեւ տանիքներուն, աջ ու ձախ հնձեցին հազարապետին զօրքերէն: Տեսարանը հիշելի էր: Զօրքը խոնարհաբար հար փախուտի դիմեց, սակայն գիւղին ծուռ ու մուռ փողոցներէն չկրցաւ շուտով դուրս գալ և ամէնքն ալ ինկան: Հազարապետը միայն կարողացաւ փախչիլ:

Երբ ճակատամարտը պահ մը դադարեցաւ, հայ քաջերը իրենց դիրքերը աւելի ամրացուցին: Եկեղեցիին բարձր տանիքին վրայ պատնէշներ շինեցին, հայ դրօշակը գէմքէն ծիւղէն սկսաւ ծածանիլ և եկեղեցիին զանգակները հնչեցին, օգնութիւն խնդրելով:

Յանկարծ գիւղին բովանդակ դաշտն ու ծորք թուրք զօրքերով և խզկալալ վաշխառու քիւրտերով լեցուեցաւ: Գիւղին բնակչութիւնը լեղապատու ու սարսափահար իր տունէն ու տեղը ձգելով սկսաւ փախչիլ: Շատ մը կիներ և մանուկներ Մուրատ գետին ալիքներուն գոհ ելան: Ետեւան, Ետեւերթ և Եւխուսուք գիւղերու քիւրտերը

օգնութեան փութացին թուրք զօրքերուն, սակայն գիւղական ոյժերը վրայ հասան ու անոնք չկրցան դուրս գալ Մուրատ գետէն: Այդ օր Մուրատ գետը արիւն հոսեց: Հայ գիւղական ուժերը վառեցին իրենց գիւղերուն քիւրտներուն տունները: Ծակատամարտը սաստկացաւ: Թրքական բանակը թարմ ոյժերով գիւղը գրաւելու համար սկսաւ գրոհի: Սակայն ամէն անգամ ալ ծանր կորուստներով ետահանեց: Կատաղի ճակատամարտ տեւեց մինչև իրիկուն, երբ հրդեհ մը շղթայագրեց ամբողջ գիւղը: Նահապետական գիւղը կը վառէր. ածխաբոյն թանձր ծուխը ամպի մը նման շրջապատեց բովանդակ դաշտն ու ծորք: Հայ քաջերը օգտուելով տիրող կայք-թեւէն, գիւղը ձգելով հեռացան: Սոսկում և արհաւիրք պատեց մերձակայ գիւղերն իսկ: Դաշտի աշխատաւորները անհետացած էին և քիւրտերը գիւղին նախիրն ու ոչխարներու հօտը տարած էին: Հետեւալ առաւօտուն թուրք բանակը խուժեց գիւղ, բայց բան մը չգտաւ, այլ միայն թուրք գինուորներու դիակներ: Տեսարանէն սարսափած, կատաղած վաճառներու նման յարձակեցան մօտակայ Ցխաւու գիւղին վրայ և 150 անգէն տղամարդիք, կանայք և երեխաները սրէ անցուցին:

Ռէս Օհանի ղեկավարութեամբ, երեք գիւղերուն բնակչութիւնը դիմեց Մուշ քաղաքը՝ կառավարութեան գլխաւորը աղերսելով՝ պատահած դէպքին համար: Գիւղապետ Օհան կը ջանար արդարանալ, թէ իրենց չէին կրնար յեղափոխականներուն դիմադրել, ուստի այս խուռ-

ներմա բազմութիւնը յանցանք չուներ, այլ գոհն էր կատարուած դժխմ իրողութեան մը: Քիւրտերը պէտք է մեր ոչխարներն ու անասունները մեզի վերադարձնեն, ապա թէ ոչ մեր ողջ բնակչութիւնը սովամահ պիտի ըլլայ: Միաժամանակ մենք պաշտպանութիւն կը խնդրենք մեր կառավարութենէն, կը գրէր ան:

Կառավարութիւնը մեծապայ Տափնայ գիւղին մէջ երկու խոշոր մարմնիկներ յատկացուց ժողովուրդին և շաբաթ մը վերջ հրաման ըրաւ, որ ամէն որ վերադառնայ իր գիւղը: Բնակչութիւնը գիւղ վերադառնալով ոչ ինչ գտաւ: Քիւրտերը բոլոր գիւղերը կողոպտած էին:

Կուրավուի սքանչելի եկեղեցին փլցուցած և զանգակներն ալ տարած էին: Սովն ու համահարակը շրջապատեց այդ անօգնական ժողովուրդը: Մուշի առաջնորդը մասնաւոր կոնդակով մը գիմեց հայ ժողովուրդին՝ օգնութեան փութալու իրենց հայ եղբայրներուն: Ամիս մը ետք Ալայի պէլը խումբ մը գինուորներով Կուրավու գիւղը եկաւ ու 18 տարեկանէն վեր այդ մարդիկը առաւ տարաւ Մուշ քաղաքը բանտարկեց: Բանտին մէջ ան զանազան տանջանքներով շատերը սպանեց: Ասոնց մէջ էր նաև Ռէս Օհանը՝ այդ պատուական քաջարի ասպետը:

Այս ճակատամարտէն վերջը, միայն Գէորգ Զավուշ իր խումբովը մնաց Տարօնի աշխարհը: Այս ասպետը սարսափեղ եղաւ վաշխառու քիւրտներուն եւ վախտալ թուրքերուն: Գէորգ Զավուշը, 1907-ին, Յուլիս ամսուն, դարձեալ իր խումբովը Մուրուխ գիւղին մէջ ընդհանրում ունեցաւ թուրք բանակին հետ եւ հոն ալ նահատակեցաւ:

ԴԱՅ ԾԱԿ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

ՄԱՏՆԻՉԸ ԵՒ ՀԱՅ ԿԻՆԸ

(Շարունակություն Գ. Էջեն)

Մեզ առաջինը որդի մի քանի ժամանակ, երևի վաղեմանով կանանց ըմբոստանալուց, յաճախ խոստանում էին նրանց շուտով իրենց տղամարդկանցը միացնել: Այդ ստախոս առաջակները, մի քանի օր անց՝ նորերով էին փոխարինվում:

Կարաւանը յոգնութիւնից բթացել էր, մարդիկ դարձել էին անտարբեր ու անզգայ, բայց և այնպէս սարսափում էին Աւետիս անուշիկի մի հայ տղայից՝ առելի քան ժամանակի գնդակից: Տասներինգ տարեկան այդ գարշելի պատանին, իր կեանքը փրկելու համար, մատնում էր հարուստ հայերի կանանց ու գեղեցիկ աղջիկներին: Իր մատնութիւններին փոխարէն նրանցից ստացել էր մի ձի, մի հրացան և իր կեանքը:

Սակայն լաւ եւ յիշում, որ մեր սիրուն կանայք ու աղջիկները՝ այդ նողկալի արարածի մատնութեան զոհերը, աներեւակալի քաջութեամբ էին պաշտպանում իրենց պատիւը:

Հակառակ մրով ու ցնիով ծպտուած լինելուն, երբ այդ լակոտը մատնացոյց էր անում, ու երբ ժամանակները նրանց ծածկերից բռնած քաղցրելով փորձում էին տանել, կանայք ու աղջիկները անպատմելի խիզախութեամբ ու կատաղութեամբ դահիճներով դժգոհ էին ճանկոտում, ձեռները խածոտում, փայտեղով ժայռերից ներքեւ էին գլորում կամ գետն էին նետում: Նոյնիսկ նախընտրում էին ողջ-ողջ ծածկերին մխուշել, քան կեանքները փրկելու համար անձնատուր լինել այդ ճիւղներին տուփանքներին:

Մեր օրնասական պահերին, այդպիսին է իրեն դրսեւորել հայ կինը և նա դրա կենդանի վիճակից մէկն է...

Այո, գաղթի ժամանակ հայ կինը աներեւակալելի տանջանքների մատնուած լինելով հանդերձ, դարձեալ սրբութեամբ էր պահպանում իր օջախի, իր հարազատների ու աղբի պատիւը: Ինչպիսի ինքնամոռացութեամբ ու հաւատքով էին սպասում իրենց տղամարդկանց վերադարձին, թէև նրանք այնպէս էլ երբեք չվերադարձան...

Հայ աղբի գոյատևումը, շատերը վերագրում են մեքսիկական տառերի գիւտին, ուրիշները՝ մեր կրօնքին, ոմանք՝ մեր գրականութեան ու արուեստին և այլն: Բայց և այնպէս, շատ ազգեր այդ ամէնը ունենալով հանդերձ անհետացել են:

Հայ կինը եղել ու մնում է հայ օջախի՝ այսինքն հայ ազգի պահպան հրեշտակը:

Դառնանք մեր պատմութեանը: Այդպէս ուրեմն, Աւետիսը ամենօրեայ իր տարբեր մատնութիւններով դարձել էր կարաւանի արքայազն:

Տասն մտահոգեցել էր մի հնարք. Թաքուն զրտեղ էր իրեն համախոհներ, հաւաքել էր բաւական

մի գումար, զնացել էր Պեթրի չափուէի մօտ ու առաջարկել՝ թէ որ Աւետիսին սատակացնի՝ կարաւանը պատրաստ է իրեն տալ ինչքան դրամ որ ունի:

Առաջակապետի աչքերը փայլել էին, ծիծաղելով ասել էր.

— Ի՞նչ է, ցանկանում էք ինձ տուած ձեր կացնի կոթը ե՞տ վերցնել: Ինչքան ունէք:

Տասն թէ՛ յիսուն ոսկի:

— Ի՞նչ արած, քիչ է, բայց շուտ արա, բե՛ր: Տասն երբ դրամը յանձնում է, Պեթրը ծիծաղելով ասում է.

— Ձու լուծեանի կին. առանց սրան էլ արդէն որոշել էի օրուայ վերջը այդ շանը սատակցնել: Նա իմ վզին վտանգաւոր բեռ է. վերելից որ իմանան այդ տարիքի կեամբը ողջ թողնելու, վայ թէ իսկ գլուխն էլ ուտեն:

Ո՞րքա օրերի միակ ուրախ լուրն էր, որ փութութեամբ տարածուեց ողջ կարաւանով մէկ: Կանայք անհամբեր սպասում էին օրուայ վերջին:

Կարաւանը գիշերելու համար երբ երկնքները կանգ էր առնում, եռուզեռու ընդհանրապէս երկար ժամանակ չէր դադարում: Սինդրեո այդ օրը պատահեց հակառակը, կանայք անմիջապէս նստեցին և լուռ ու մունջ ժամանակների կողմն էին նայում: Պեթրի չափուէը կարգադրեց Աւետիսին գետից փարշով ջուր բերել: Դա սովորական մի բան էր, բայց երբ Աւետիս փարշը վերցնելով մի քանի քայլ էր արել, տեսաւ, որ կանանց կոնծած ու մեռած դէմքերի վրայ դեռ ողջ մնացած աչքերը այրում էին վրէժով, և որոնք հրացանների փողերի նման ուղղուած էին իր վրայ: Նա սարսափահար ետ վազեց ժամանարմնի մօտ և դողահար աղաչում էր, պաղտտելով նոր խոստումներ անում, որ իր կեանքը խնայեն: Իսկ ժամանարմնից հեռու էին:

Խիստապետ Պեթրը, որ վայնասուն չէր սիրում կատաղած գոռաց՝

— Անիծուած լակոտ, քո շան արիւնը իմ ինչի՞ն է հարկաւոր: Ձո՛ւր բեր, ծարաւ եմ:

Տղան միամտուած առանց շուրջը նայելու վազեց, հասաւ գետափ և կռոււ հազիւ էր թաթախել ջրի մէջ, երբ Պեթրի գնդակը շափեց նրա քամակն ու դուրս եկաւ ուտից: Մատնիչը ընկաւ ջրի մէջ, վեր կացաւ ու ետ՝ գլպի ափ վազեց: Ժամանարմնից մէկը գնաց ու քաջով կրկին գլորեց ջուրը:

Ու գնաց դաւաճանը ջրի հորձանքով՝ խառնուելու գետում լողող միւս գիւղիկներին:

Ահա այդ անուշիկ տեսարանի առաջ էր, որ ետ լսեցի անէճքների տարափ, ծիծաղ ու նոյնիսկ ծափեր...

Իհարկէ Աւետիսի մահով կարաւանը չփրկուեց, երբ Հալէպ քաղաքը հասանք, ընդամենը մնացել էինք հինգ երեխայ ու քառասուն կին. դրա կէսն էլ համաճարակի զոհ գնաց...

Յեւեան 1972

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

ԼՈՒՍԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԼԻԲԱՆԱՆԻ

ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՆԵՐ ԱՌԹԻԻ

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԴԻՐՔԱՒՈՐՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

(Շար. Ա. Էջեն)

հրատարակուող ֆրանսատու մեծագոյն օրաթերթ՝ «Լ'Օրիան» - լք ժողովրդի (հակաառաջդիմական ուղղութիւն ունեցող թերթ) հարցազրոյցը՝ Արա Յրեւանեանի թեկնածութեան մասին և այս առթիւ հնչակ - դաշնակ համաձայնութեան մը հաւանականութեանց շուրջ:

Մենք, կանխելու համար որ եգիպտական անտեղիակ անձերը Լիբանանի ընտրական իրադարձութեանց մասին սխալ կարծիքներ ունենան, և մանաւանդ՝ մթնշուղտ պղտորողներու աղգեցութեան ենթարկուին, մեր թերթին թիւ 423ի (6 Ապրիլ 1972) առաջին էջին վրայ հրատարակեցինք այդ հարցազրոյցին յատկանշական մասերը, ուր յստակօրէն գրուած է ընկեր Յարութիւն Կուժուժի յստակ ու մեկին յայտարարութիւնը, թէ՛ «Ո՛չ մէկ համաձայնութիւն գոյութիւն ունի Հնչակ և Դաշնակ կուսակցութիւններուն միջեւ և թէ՛ «Արա Յրեւանեանի անձին շուրջ եղած համաձայնութիւն» արդիւնքն է հայ թեկնածուին արժանիքներուն և ժողովրդականութեանը:

Գալով Լիբանանի երեսփոխանական ընտրական օրէնքին, ան հին է և փտած, և անոր բարեփոխութիւնը բուռն կերպով կը պահանջեն այսօր Լիբանանեան բազմաթիւ համայնքներ և կուսակցութիւններ՝ որոնց կարգին նաեւ Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը, որովհետեւ այս օրէնքը պարտադրուած է դադարաւորութեան շրջանին՝ երբ ժողովուրդը խօսելու, գրելու, գործելու և բողոքելու իրաւունքէն զրկուած էր և նոյն այս օրէնքով ինքնադրամանի աթոռներուն կրնային տիրանալ միայն անպիսի մարդիկ, որոնք դադարաւորներուն անվերապահօրէն ծառայելու և սպասարկելու պատրաստակամութիւն ունէին:

Այս հին օրէնքին հետեւանքով, ժողովրդական լայն խաւերը՝ և ի մասնաւորի աշխատաւորութիւնը կը զրկուի իր ձայնը ունենալու պետական վարչամեքենայէն ներս եւ միշտ ճնշումի ու լռութեան կը դատապարտուի: Այսպիսի անկատար և ներկայի դրութեան չպատշաճող՝ զրքւած օրէնքին այսօր Գալարկեան լուրն պատճառով է, որ Պէյրութի ա. ընտրաշրջանին մէջ «Հայկական Համախմբումը, հակառակ

Թափած իր մեծ ջանքերուն՝ որպէսզի միջամայնքային ամբողջական ցանկով մը հրապարակ ինքն ընտրապայքարի, չկարողացաւ այս ընտրաշրջանին համար՝ հին օրէնքի տրամադրութեանց համաձայն հինգ զանազան համայնքներու ներկայացուցիչներէ բաղկացած ցանկի մը շուրջ համաձայնութիւն գոյացնել, նըկատելով որ այդ համայնքներուն ներկայացուցիչները՝ քաղաքական զանազան կուսակցութեանց ճշնունքներուն և անհամաձայնութիւններուն պատճառով քաջութեան թիկնածութեան:

Ասոր իբրեւ հետեւանք, «Հայկական Համախմբումը» ընտրաշրջանի Գալարկեան ա. ընտրաշրջանին մէջ քուէարկութեան չներկայանալ և պաշտօնական հաղորդագրութիւն մը լոյս ընծայեց, որ մենք եւս այս էջին վրայ կը հարաւարակենք, առ ի լուսաբանութիւն եգիպտահայ բոլոր բարեմիտ քուէարկողներուն, որպէսզի միջոցաւոր պղտորել փորձող բոլոր գործակալներուն խօսքերէն միամտաբար չխաբուին, այլ ընդհակառակն, դիմադրեթ ընդին այդպիսի չարաշահները:

Ստորեւ կու տանք նաեւ Լուսարանութիւն մը՝ հրատարակուած

ՎԱՐԸ, ՈՒՐԲԱԹ 21 ԱՊՐԻԼ 1972, Կ. Ե. ԺԱՍԸ 9ԻՆ ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ՝ ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՅԻՆ ՄԷՋ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ԱՍԷՆ ՈՔ ՍԻՐՈՎ ԿԸ ՀՐԱԽԻՐՈՒԻ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «Լիբանանահայ Համախմբում»ի

«Լիբանանահայ Համախմբում»-ը, Ս. Դ. Հնչակեան եւ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեանց ու Անկախներու մասնակցութեամբ կազմուեցաւ, միացեալ նախագիծ մը դիմակայելու համար 1972ի երեսփոխանական ընտրութիւնները: Համախմբումը այս ձեով կ'ընդառաջէր բաղձաճնգներուն՝ կուսակցական կամ չեզոք հայ ընտրող զանգուածներուն, որոնք կը փափաքէին արձագանքել Պետութեան կողմէ «լուռ մեծամասնութեան» ուղղուած բազմաթիւ կոչներուն, եւ արժանաւորապէս կատարել իրենց բաղաժողովական պարտաւորութիւնը: Մանաւանդ որ հայ ընտրողներու զանգուածին ջախջախիչ մեծամասնութիւնը, մասնաւորապէս 1960էն ապիւն, կ'ընդունէր չէր ունեցած ընտրութեանց մասնակցելու ազատեմ:

Պայմաններ իսկապէս փոխում էին արդեօք, երբ ընտրական միեւնոյն օրէնքն է որ պիտի դեկլարէր 1972 Ապրիլի ընտրութիւնները, եւ երբ ընտրաշրջաններու միեւնոյն բաժանումը ի յառաջագուհի կը ձեւազեղէր ժողովրդային կամքին արտայայտութիւնը:

1972 Ապրիլին փութակողները պիտի կրնային միքէ ընտրել իրենց թեկնածուները՝ գերմանէն ներքին:

Ժողովուրդի իսկական ներկայացուցիչները, արժեքաւոր մարդիկ պիտի յաջողէին իրենց թեկնածութիւնը առաջադրել արժանավայել կերպով եւ նեղօր կամայական արգելիներու այն հնամենի բուժքը, որ կանգնեցուած է ընդդէմ ամեն յառաջդիմութեան ու նորարարութեան՝ այն միեւնոյն մարդոց կողմէ, որոնք իրենց ընտրական ուժը կը փաղեմ իրենց հասակին համեմատ ձեւուած ընտրական օրէնքի մը. թոյլատրուած է կասկածիլ:

Հակառակ այս նկատաւորութեան, կացութեան կատարեալ գիտակցութեամբ է որ Համախմբումը ներկայացաւ ընտրութեան, յուսալով առնուազն նեցուկ կանգնել միւս փոքր համայնքներէ արժեքաւոր հաւանական թեկնածուներուն, որոնք պիտի փափաքէին միանալ իրեն՝ միասնաբար դիմակայելու համար այս պայմար: Այնուհետեւ «Լիբանանահայ Համախմբում»-ը ի վիճակի պիտի ըլլար կազմելու յարգելի թեկնածուներու ցանկ մը եւ խնդրելու փութները զանգուածներուն, առանց համայնքային կամ «ջեղային» խօսակցութեան՝ մեր Լիբանանի մը կերտումին ի խնդիր:

Այս ուղղութեամբ քափուած ամիսներու ջանքերէն ետք, «Լիբանանահայ Համախմբում»-ին համար բացուեց դարձաւ իրողութիւնը: Դորձանակաւորեց անկարելի լիալ կազմել ցանկ մը, Յարգաւորան անձնաւորութիւններ, որոնք ընտրապայքարին սկիզբը Համախմբումին միացած էին՝ միասնաբար ստանձնելու համար այս ազգային պարտականութիւնը, հարկադրուեցան, մէկը միւսին ետեւէն լիւր «անկարելիին հետապնդումը», իրենց դրդապատճառները յստակօրէն պայտելով ընտրող հասարակութեան գնահատման:

Հակառի վրայ առանձին մնացած եւ հարկադրուած ըլլալով տանիլ պայքար մը, որ այսուհետեւ կը տանադրուէր մայրաքաղաքի Ա. Ընտրաշրջանին մէջ ներկայացուած հինգ համայնքներէն մէկը միայն, այսինքն Հայ Ուղղափառ համայնքը, այնուհետեւ ընտրապայքար իր ազգային բնոյթէն շեղած ըլլալով, «Լիբանանահայ Համախմբում»-ը իր պարտականութիւնը սեպեց փառելի իր ներքին:

Այս պայմաններու տակ անօգուտ է խօսիլ «ազատութեան», «կանոնաւորութեան», «պարկեցութեան» մասին. ընտրութեանց արդիւնքները այժմէն իսկ յայտնի ըլլալով: Պետութիւնը նախաձեռնարկ ըլլալու է երկիրը օժտելու արդիական ու ժողովրդավարական նոր ընտրական օրէնքով մը, որ ի վիճակի պիտի ըլլայ երաժշտաւորելու իւրաքանչիւրին հաւասար կարելիութիւնները: Այս մարդին մէջ, ամբողջ երկրին հետ մեր վստահութիւնը կը դնենք՝ Նախագահ Ֆրանքիի վրայ:

Մինչ այդ, անգամ մը եւս, հայ մեծամասնութիւնը կը դատապարտուի մնալու լուռ:

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

(Պէյրութ, 5 Ապրիլ 1972)

Պէյրութ հրատարակուող «ԿԱՆԶ»-ի թիւ 60ի (8 Ապրիլ 1972) մէջ, ի մասին Պէյրութի մը ընտրաշրջանի թեկնածուներու ցանկերուն:

«Կա՛ն», ի միջի այլոց կը գրէ.

«Հայկական Համախմբում»-ը հրապարակ ինքնուրուագ մը երեք հայ թեկնածուներ՝ ընտրապայքար տարուակալելու համար, Ժորժ Ապու Անային հետ ընտրացանկ կազմելու յոյսով:

Եւ սակայն, վերջին պահուն, Ժորժ Ապու Անայ եւս հրապարտաւորեց, յոյն - կաթողիկէ պատերազմի եւ նոյնաժանալ այլ անձնաւորութիւններու ուժեղ ճնշման տակ, իր ընտրութեան համար ապահովութիւն տեսցած ըլլալով ձեզդիքի՝ օրջանէն:

Իբրեւ այս կացութեան մէջ, «Հայկական Համախմբում»-ն ալ իր թեկնածուներ և փառեց, ԱՂԱՐԵԼԻԹԵԱՆ ԱՌԱՋ ԳՏՆՈՒՆԵԼՈՎ

ԸՆՏՐԱՊԱՐԿՈՒՄԸ ԶԱՐԴԱՆԱԿԵԼ ԱՌԱՋ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒՆ

«Հայկական Համախմբում»-ը հրապարակած է յայտարարութիւն մը, որ ԱՐԴԱՐՈՐԵՆ ԿԸ ԲՈՂԱՔԷ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՕՐԵՒԷԻ ՍԵՆ ԶԵՆԻՐՈՒՆ ԵՒ ԱՅՐ ԶԵՆԻՐՈՒ ԸՍՏՈՂԱԾ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԲԱՐԲԵՐՈՒՆԸ ԿԸ ԴԱՐՁՆԵՆ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ, ԻՍԿ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ: ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ, ՓՈՒԼԻՍՏՅՈՒՆ ՄԵՔԵՆԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ (ընդգծումները մեզմէ. «Ջ»):

Բայց եւ այնպէս «Հայկական Համախմբում»-ին համար անկարելի չէր ընտրապայքար տանիլ միջեւ վերջ, եւ առնուազն, պատուաւոր արդիւնքի հասնելը՝ եթէ զիճէր բաղկացնող օրջանակներու մեկ կարեւոր մասին խոր չըլլար՝ յառաջդիմական աւար թեկնածուներու հետ ցանկակից ըլլալու զապափարը:

(Շար. ան էջ 5)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՏՐ

ԻՌԿՈՒՄ

ԱՊՐԻԼ 24

(ՊԱՏԿԵՐ)

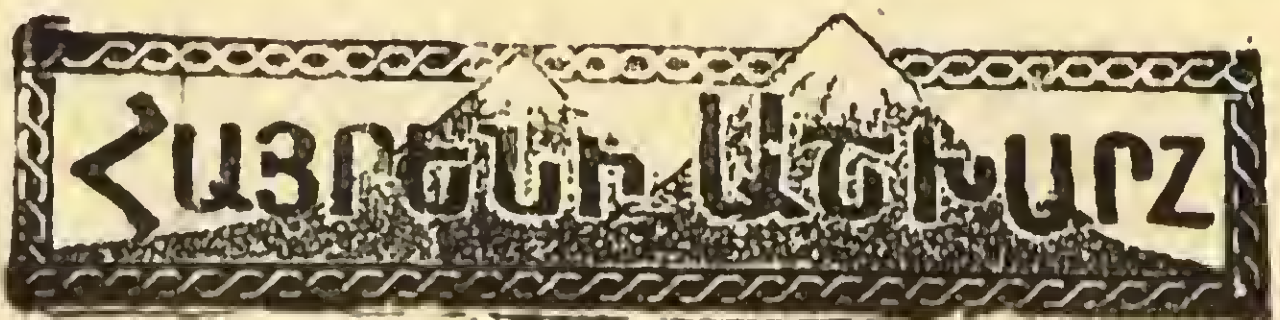
Ամենուրեք, սուգի սեւ սեւ վարագոյրեր ու ֆողեր. դողդոջացող, հեծկացող. բախտոս, սեւաբոյր շղարներ. միութեան միջ ծուարած լուռ. գեղեցիկ սուրբներ. խորհրդներ, շարունակ շարունակ խորհրդներ, մոմերու շիւր ան շիւր արտառանգ լոյսերով. յուշեր... յոյզեր... Ազգ մը ամբողջ կը վերելէ, կը խոնկէ, կը սգա՛յ եւ գլխահակ կը հսկէ իր նահապետական գաւազները՝ այսօր:

Պատկերներ, մահաւարդու պատկերներ, դժոխային եւ արիւն- ներկ նիւթեր, արեւմտիկ նիւթեր ամենուրեք՝ աղետալ, գրոթեան եւ ապա համաժողովը ցատուի՝ մարդոց ու երկնքին դէմ: Եւ յան- կարծ, միանգամայն, ամեն կողմէն, հոն, անմարդկային եւ աղիւղող աղաղակները՝ նահապետու մեր ծնկայն մայրերուն, մեր պատկեր- նայրերուն, մեր միտմտաբոյր բնագործին, Եւ ապա, լուսինը, անմարդ- կային եւ միանգամայն լուսինը եւ փայլուն անմարդկային, Ու միջ, նա- հապետներուն աստղաբոյր հայեացքին տակ, լուսադիմ կ'ուրուագծուի՝ երկնակամարին վայր հաւասարած, Ս. Վարդանը՝ իր գրոթող երկա- րով, արդեն իսկ, լուսին կը սկսի՝ Ստեփանոսի դողալով ներսը:

Գահիրէ, Ապրիլ, 1972

Ա. ՊԵՐԵՄԻԱՆՆԱՆ

Սոյն գրութիւնը կարդացուցաւ հեղինակին կողմէ, 23 Ապրիլ 1972ին Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան կազմակերպած Յուշահան- դէսին ընթացքին:

ԱՂԵՔԱՆԴՐԱՆԱՅ ԶԱՐՏԱՐԱՊԵՏ

ՊՐ. ԱՐՇԱԽԻՐ ԿԱՐԻՆԵԱՆԻ ՆՈՒԷՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՆԳԱՐԱՆԻՆ

Աղբիւսանդարական 76-ամեայ հայրենակարտ ծերունի հայ ճար- տարապետ՝ Արշախի Կարինեանը, Պատմութեան Պետական Քանգա- րանի հասցեով ուղարկած է Փը- րանսական Դոկտոր Դաւիթ Դաւիթ- րապետ ու հնագէտ Ն. Վիլիս Լը Տիւր 10 հատորեց հանրագիտա- րան-բառարանը, նուիրուած Փը- րանսական 11-18-րդ դարերու ճարտարապետութեան:

Սրբիլի հայրենակիցներ, կը գրէ Կարինեանը, ես ունիմ հինգ սենեակ գրաւի հարուստ գրա- դարան, որուն վարդը միշտ հա- մարած եմ փրանսական գիտա- կանին այդ մեծածախ աշխատու- թիւնը: 1875 թուականին Փարի- շի մէջ հրատարակուած այդ գոր- ծը, որուն պարունակած հայրենա- ւոր մանրակրկիտ նախագիծը կատարուած են միայն ձեռքով, այժմ կայ միայն աշխարհի չորս գը- րադարաններու մէջ: Հինգերոր- ղը Ե դառնայ Մայր Հայրենիքը: Ան շատ կ'օգտէ հայ մասնագէտ- անուն, իրենց հայրենաշէն գոր- ծուն ութնեան մէջ:

Հայ մեծանուն ճարտարա- պետ թորոս թորամանանի որդին՝

Գահիրէի թորամանանը ծանօթա- ցաւ հանրագիտարան-բառարանին եւ մեր թղթակիցին ըսաւ, որ ան իսկապէս արժէքաւոր աշխատու- թիւն է եւ խորապէս շնորհակալ ենք յարգարժան Կարինեանին, Հայրենիքին՝ նման նուիրատուու- թիւն կատարելուն համար:

Արշախի Կարինեանը ինքը նոյնպէս Նիւիտոնի մէջ ծանօթ ճարտարապետ է: Անոր ծնողները գաղթած են Պոլսէն եւ 20-րդ դա- րասկիզբին մշակական բնակութիւն հաստատած Աղեքսանդրի մէջ: Ան սկզբնական կրթութիւնը ըս- տացած է տեղւոյ Վոլոսեան վարժարանին, ապա Փրանսական Լիւսին միջ: Մասնագիտական կրթութիւնը ստացած է Լանտիի համալսարանին մէջ եւ 1912 թը- ւականէն սկսեալ ծաւալած բեղմ- նաւոր գործունէութիւն: Ան 1600 նախագիծերու ձեւերնակ է: Անոր մտադրագրութիւնը կառուցուած բնակելի եւ հասարակական շէն- քերը՝ այժմ կը դարձան ոչ միայն Աղեքսանդրիան, այլեւ Կա- հիրէն եւ եգիպտական այլ քաղաք- ներ:

ՈՒԻԼԵԸՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ «ԱՅԳԻՆ»

«ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆ» ԹԱՏՐՈՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

Ծագումով հայ՝ ամերիկացի թատերագիր Ուիլիամ Սարոյեանի «Այգին» թատերգութիւնը վեր- չելու բեմադրուեցաւ Սոնիա Ուիլ- Լան թատրոնին մէջ:

Մասնաւորաբար հայկական բեմի համար գրուած այս թատ-

երգութիւնը կը նկարագրէ օտար երկիր մը ապաստանած հայ ըն- տանիքի մը տխուր կացութիւնը: Սարոյեանի թատերգութեան ա- ռաջին բեմագրութեան ներկայ ե- ղան հայ տկանաւոր բազմաթիւ գերաստաններ ու գերաստանահիւներ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ ԾՈՒԷՏԻ ՄԷՋ

Հայկական մշակութիւն ամիս մը տեղի ունեցաւ Եւրոպայի տա- նընդիմ քաղաքներու մէջ: Երեւ- անի օփերայի երգիչներ, երա- ժիշտներ, ժողովրդական երգերու ու պարերու երգիչներ ու պարող- ներ մեծ յաջողութիւն գտան Եւ-

րոպայի հանդիսատեսներու մօտ եւ տեղւոյն մամուլն ալ մեծա- պէս գնահատեց զանոնք: Հայկական «Թիւրին»-ն մէջ պատրաստուած ֆիլմեր ալ ցոյց տրուեցան, ինչպէս նաեւ գե- ղարուեստի գործեր, մանկական գծագրութիւններ եւն:

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄԻ ՍԱՐՁԱՆԵՐ

Խմբագրութիւնն հանդիմով զե- ղեկացաւ որ համայնքիս արժանա- ւոր հոգեւորականներէն Հոգ. Տ. Նեւեսն Մ. Վրդ. Բապունեան, վերջերս ենթարկուած է վիրաբու- ժական յարող գունդուրեան մը եւ այժմ ապահովուի օրջան մը կը բոլորէ:

Մեր լուսազոյն մարթնները՝ կատարեալ ապահովման եւ առող- ջութեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Թեմական Ժողո- վը նիստ պիտի գումարէ Ազգա- յին Առաջնորդարանի դահլի- ճին մէջ Ուրբաթ, 28 Ապրիլ 1972, երեկոյեան ժամը 6ին:

Տեղեկատուութիւն ԳԱՀԻՐԵԻ ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԻՌԻՄԱՆԻՆ

ՆԿԱՐՁՈՒՅԻ

ԱՅՏԱ ԹԱՅԵԱՆ

ԿԸ ԳԾԷ ՌՈՒՄԵՆ

ԴՐՈՇՍԱԹՈՒԼԵՐ

Այտա Թաշնեան երկու շաբաթ դրոշմաթուղթեր գծեց վերջերս՝ Ռումանիոյ թղթատա- րական սպասարկութիւններուն համար: Զորա դրոշմաթուղթերը բաղկացեալ առաջին շաբաթը կը ներկայացնէ Լուսնա 16 եւ Լուսնա 17ը, մինչ վեց դրոշմաթուղթերը բաղկացեալ երկրորդ շաբաթը կը ներկայացնէ ծաղիկներ՝ նկար- ւած իրենց բնական գոյներով:

ՎՐԱՍՏԱՆ

ՏՈՔԹ. ԿԱՐՊԻՍ ԱՐՄԵՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԾՈՒԿԱՅԻ ՄԷՋ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՑԻՑ

Տոքթ. Կարպիս Արմէն Անգլիան ներկայացուց Ժողո- սայի Պորտո քաղաքին մէջ Հա- սարակաց Ծուկայի վեց եր- կիրներու ներկայացուցչներու համաժողովին:

Տոքթ. Արմէն Ֆրանսերէն լեզուով ուսումնասիրութիւն մը կարդաց՝ «Երիտանական նոր քաղաքներու մէջ ընկերային գիւրութիւններու բաշխման մա- սին»:

Տոքթ. Արմէն, Պորտոյի մէջ հիւրասիրուեցաւ Անգլիոյ Հիւ- պատոսին կողմէ:

ՀԱՐՏԱՐԱԳԷՏ

Օ. ՍԱՐԶՊԱՆԵԱՆԻ

ԲԱՆԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

Ծանօթ նահապետ Պ. Օն- ճիկ Մարգարեան, 29 Փետրուարին եւ 7 Մարտին երկու բանախօսու- րիւններ կատարած է Փարիզ՝ Սօ- րյոնի Արեւելեան լեզուներու եւ քաղաքագիտութեան հիմնարկին մէջ, Փրոֆ. Տոքթ. Վարդան Օզնի- անի Բաղրապարտական Պատմու- րեան դասընթացներու շարքին մէջ: Առաջին բանախօսութեան ընթացքին կ'ըսէ «Հայ եկեղեցիները՝ համաշխարհային նահապետութեան կալուածին մէջ», իսկ եր- կրորդ բանախօսութեան ընթաց- քին կ'ըսէ «Հայկական եկեղեցի- ներու նահապետութեան յեղա- փոխումը», 2-Ա. դարերու միջեւ: Փրոֆ. Տոքթ. Օզնիան ներ- կայեցաւ ծանօթացուցած է բա-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅ ԳԱՏԻՐԷ

Հինգշաբթի, 27 Ապրիլ 1972, կ. Ե. ժամը 9.15ին

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ

ՀՐԱԻՐՈՒԱԾ Ե ԽՕՍԵԼՈՒ

ՊՐ. ՕՆՆԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

(ՏՆՈՐԷՆ ԱՂԵՔԱՆԴՐԱՆՑ ՊՈԼՈՍԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐՁԱՐԱՆԻ)

ՆԻԻԹ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԸ

Սիրալիբ հրաւեր բոլորին, որպէսզի իրենց ներկայութեամբ յարգեն մեր նահապետներուն յիշատակը:

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Պետոս կարողիկէ վարդապետե- րը, Հայ Աւետարանական համայնքի նախագահ՝ Պ. Աւետիս Զաքրեան եւ իր համեստափայլ Տիկիներ, Գա- հիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի անդամներ Պ. Յովհաննէս Գեհ- եայեան, Ներկայ էին նաեւ Ազգ. Իշխանութեան անդամներ, հայ մամուլի ներկայացուցիչներ, հայ- կական կազմակերպութեանց, մը- րաւորային եւ մարդկային միու- րեանց ղեկավար եւ վարչական անդամներ, ազգ. վարժարաննե- րու տնօրէններ եւ ուսուցչական կազմի անդամներ, ինչպէս նաեւ հոն թիւով երկուսն հայ հասարա- կութիւն մը:

Հանդիսութեան յայտագիրը վարեց Պատկ. Բաղրապարտ Ժողո- վի անդամ Պր. Յակոբ Եփեսե- ան:

Հանդիսը սկսաւ եգիպտական ֆայլերով, դաւանման վրայ նուազուած Տիկիին Շ. Դարմանեա- նի կողմէ: Բացման խօսքը կար- դաց Պատկ. Բաղրապարտ Ժողովի անդամներ Պ. Հայկազուն Քիւր- անեան, որուն յաջորդեց, դարձեալ դաւանման վրայ Տիկիին Շ. Դար- մանեանի կողմէ նուազուած Պր. Պարթիկի Սոյն Քայլերը:

Ապա գործարկուեցաւ գեղար- ւեստական յայտագիրը, որուն յա- ջորդաբար իրենց մասնակցութիւնը բերին Գալուստեան եւ Նուպար- եան Ազգ. վարժարաններու երկ- ւուսն աշակերտները՝ արտասա- նութիւններով եւ խմբերգերով: Յաջորդաբար ելոյթ ունեցան՝ Վազգէն Եփեսեան (արտ. «Խօսք իմ Ուրուխ»՝ Սիլվա Կապուսիկ- եանի), խմբերգ («Հայ Ապրիլի եղ- բար»), Նուպար Պահաւեան (արտ. «Թուրք Զարդարարի»՝ Շահինի), խմբերգ («Անդրանիկ»), Աննա Գազանեան (արտ. «Ապրիլ 24»՝ Տէր Երեմեանի), խմբերգ («Արեւն Ե- լաւ»՝ Տիգ. Չոխանեանի), Յակոբ Պատմանեան (արտ. «Ես իմ Անյո շայտաւան»՝ Եղիշէ Զաքրեանի), խմբերգ («Հայրենիք»՝ Այվազեանի): Երգչախումբը ղեկավարեց Մ. Եղ. Յակոբեան եւ դաւան- մանի ընկերակցութիւնը կատարեց Տիկիին Շամիրամ Դարմանեան:

Ապրիլ 24ի նուիրում իր գրական փորձը կարդաց Ազգ. Իշ- խանութեան անդամ Պր. Արթուր Պրլիսեանեան, ապա հանդիսա- վար բեմ հրաւիրեց օրուան բա- նախօրը՝ Գահիրէի Պատկ. Թեմա- կան Ժողովի անդամ Պր. Յակոբ Համբարձումբ:

Յարգելի բանախօսը գեղեցիկ յորինածով մը՝ նախ պատկերա- լից ռեժիսոր արտադրուեցաւ Ներ- ճի մասին, խօսելով բուրբերու կատարած բարբարոսութիւններուն մասին եւ վեր առաւ մանաւանդ, որ հայ ժողովուրդի բնաջնջման ծրագիրը հիմնէ ի վեր ուսումնա- սիրում եւ՝ եպարքոս Սայիս փա- տարի սիրակալութեան օրէնքն իսկ եւ թէ Մեծ Ներքինի պատասխանա- տու կարելի չէ նկատել հայ կու- սակցութիւնները՝ իրենց յեղափո- խական գործունէութեանց համար, քանի որ այդ շարժումները ինք- նապատասխանութեան եւ մեր ժո- ղովուրդի գոյատեւում կը ձգտեն:

Թուիկէ ետք զանազան պատ- նաններ, որոնք յարմար առիթը ստեղծեցին բուրբ կառավարու- րեան՝ իրագործելու համար իր հայաշինք ծրագրերը, յարգելի բանախօսը կոչ քրաւ, որ այս օրէնքն առիթ իրաւանշիլ հայ ինքնամ- փոփոխ եւ խորհրդածէ, թէ ինչ- պէս հնարաւոր է իրագործել այն պատգամը՝ զոր մեզի կ'սկսեցին մեր բիւրաւոր նահապետները, որ է ապրիլն ու գոյատեւելը: Ան ող- ջունեց նաեւ մեր հայրենիքի վե- րադարձումը եւ կոչ քրաւ բոլոր- ին, որ մեր յաջորդ սերունդներուն փոխանցեն՝ իբր ազգային պար- տակալութիւն, մեր պատմական իրաւունքներուն հետապնդումը, որովհետեւ այդ իրաւունքներուն պատասխանութեան գաղափարով մեր սերունդները առաւել եւս կրնան գոհացնուիլ եւ սփիւռքի մէջ երկարել իրենց գոյատեւումը:

Հանդիսին փակման խօսքը քրաւ՝ Արհի Տ. Ռաֆայիլ Եպա- Պայեան, որ իբր կղերական, իր խօսքերուն մէջ շեշտ դրաւ հայ ժողովուրդին եւ կրօնին միջեւ կապերու ամրապնդման վրայ, ո- ռոնք՝ քրաւ Գերապայժառը՝ մե- ծապէս պիտի նպաստեն սփիւռեա- հայութեան պահպանման եւ գո- յատեւման:

Նախ օր 0666իկ Մարգարեանը, որ ամբողջ երկու ժամ հետաքրքու- րեան մէջ պահած է իր ունկնդի- րները, արժանանալով ընդհանուրին գնահատանքին:

Արժ. Տ. Սահակ հօր Պահ- պանիչով եւ ներկայութեան կողմէ յոնկայա իրգուած «Հայր Մեր»-ով վերջ գտաւ յիշատակի այս հանդի- սութիւնը:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆՐԱՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԶԱՐԲԵՐՆԵՐ

Երբ հանդիպեցայ անոր, չէի գիտեր թէ այդպէս կրնայ պատահիլ: Երբ ընդունուի վրայէն ժպիտը անպակաս, կեանքով եռուն, զուարթ և համարձակ երիտասարդ մըն էր: Հետը կը զուարճանամ—մտածեցի:

Անդարեւ խաղի եւ զբօսանքի պէտք կը զգայի: Սակայն անոր հետ յարաբերութիւններս զուարճանքի սահմաններուն մէջ չմնացին ու յանկարծ զգացի, թէ անոր ուրախ ժպիտին մէջ կը սուզուիմ...

Անպարկեշտ կեանք մը չէր: Բնաւ, Տեսակէտի եւ սկզբունքի տէր երիտասարդ մըն էր և ըստ իրեն կեանքը այդպէս պէտք էր ըլլար:

Մարդիկ կը սխալին: Ուրեմն ինչո՞ւ մասնակցիլ չան ո՞նց սխալներուն... Մարդիկ զուրկ են ճշմարիտ կեանք մը ապրելու երանութենէն: Ուրեմն ինչո՞ւ մասնակցիլ ըլլանք ան ո՞նց զրկանքին: Մարդիկ վախկոտ և կեղծաւոր են: Ուրեմն ինչո՞ւ մեղապիլ ըլլանք անոնց վախկոտութեան և կեղծաւորութեան:

Սիրեցի նոր բարեկամիս կեանքը: Սիրեցի նաեւ զինք... Ան ալ զիս սիրեց: Իւրաքանչիւր օր նոր էր, իւրաքանչիւր ժամ նոր: Ոչ մէկ մտահոգութիւն: Մեր սէրէն զատ ոչինչ զգացինք: Ես միայն զինք զգացի ու ինք՝ միայն զիս: Անցան երկու տարիներ ու ես հոգնեցայ:

Չեմ գիտեր ինչո՞ւ հոգնեցայ: Հոգնեցողիչ ոչինչ կար այդ կեանքին մէջ: Սկսայ հանդարտութեան կարօտը զգալ: Աւելի ճիշդ սկսայ ամուսնութեան մասին մտածել: Կ'երեւի սէրը որքան ալ բուռն ըլլայ, չի կրնար փոխարինել ամուսնութիւնը: Ես կը սիրէի բարեկամս: Կը սիրէի արտիս իւրաքանչիւր զարկով: Բան մը չէր պակսեր սիրոյս: Բայց չկարողացայ ետ վանել ամուսնութեան գաղափարը:

Բարեկամիս հետ ամուսնանալ: Ոչ... ոչ... Ամուսնութիւնը անոր կողմէ մեծուած գործիւն մըն էր: Մտքէն իսկ չէր անցնէր: Անոր մտայնութիւնը, վայելքի ըմբռնումը և երջանկութիւնը չեն կրնար հաշտուիլ ամուսնութեան գաղափարին հետ: Ամուսնութիւնը գոնէ նուազագոյն չափով պատասխանատուութիւն և կայունութիւն կը պահանջէ, մինչդեռ ան չի կրնար ոչ կայուն ըլլալ, ոչ ալ պատասխանատու զգալ: Այս էր իր խառնուածքը: Կը յիշեմ այն օրերը երբ կը հանդիպէի իրեն և ամբողջ դրամը մէկ գիշերուան մէջ կը ծախսէր: Կը ծախսէր առանց մտածելու, կը ծախսէր հոն՝ ուր կարելի էր չծախսել: Երբեմն ունեցած դրամին կէսը կը վճարէր զբոսաշրջին և միւս կէսով շրջ մը գինի կը խմէր և յաջորդ առաւօտ սընանկացած կ'արթննար, առանց զգալու այդ: Կը յիշեմ նաեւ այն գիշերները, երբ կ'անցընէր Նեղոսի ափին, սիրունիկ հետ ժամադրուողի մը նման: Բայց ինք արեւածագին հետ ժամադրուած կ'ըլլար: Չէր զգար թէ տուն մը ունի, ուր պէտք է վերադառնայ և անկողին մը, որուն վրայ կրնայ հանգստանալ:

Ոչ... կարելի չէ որ ամուսնանամ բարեկամիս հետ: Սակայն ես ամուսնանալ կ'ուզեմ: Կ'ուզեմ ունենալ տուն մը, խոհանոց մը և ինծի այցելող բարեկամներին:

Օր մը մարդ մը ներկայացաւ ձեռքս խնդրելու: Կը խոստանար ինձ տալ տուն, խոհանոց և ընկերութիւններս ընդունելու բոլոր յարմարութիւնները: Պատուական մարդ մըն էր: Միայն յարգանք զգացի իրեն հանդէպ: Սակայն յարգանքը բաւական է ամուսնութեան: Գուցէ այդ և որոշեցի ընդունիլ առաջարկը: Ապա մտածեցի որ պէտք էր բարեկամս տեղեկ պահէի ու արտօնութիւն առնէի իրմէ, հակառակ որ ոչ մէկ պարտաւորութիւն ունէի և ինք ալ ոչ մէկ իրաւունք, բացի սիրոյ իրաւունքէն...

Գացի բարեկամիս ու բընական երեսուրտ ճիգով մը ըսի. — Գիտի ամուսնանամ:

Մեծ զարմանք մը յայտնուեցաւ անոր աչքերուն մէջ, անկեղծ զարմանք մը և զիս սխալով ամբաստանողի շեշտով մը ըսաւ. — Ինչո՞ւ:

Այդ հարցումը եւ աչքերուն մէջ մարմնացած զարմանքը զիս անակնկալի բերին... Այո, ինչո՞ւ պիտի ամուսնանայի: Անհրաժեշտ ոչ մէկ պատճառ կար: Յիմար եւ անմիջ ըլլալու զգացում մը ծագեցաւ իմ մէջ: Իհարկեւ ան ու ես կը խնդանք, կը խաղանք ու անկեղծօրէն կը սիրենք զիրար: Աւելի ի՞նչ կ'ուզեմ: Բայց հակառակ յիմարութիւն մը գործելու այս զգացումին, պատասխանեցի.

— Չեմ գիտեր ինչու, բայց պէտք է ամուսնանամ:

Բարեկամիս դէմքը մթադնեցաւ, աչքերը պղտորեցան և ցաւ զգացի իրեն հանդէպ: Ես սովորած էի զինք զինք և զուարթ, համարձակ, ժպտալից, բայց բնաւ այդ վիճակին մէջ:

Գահ մը գետինը դիտելէ ետք, բարձրացուց գլուխը և ըսաւ.

— Կ'ամուսնանա՞ս ինձի հետ:

Թանկարծ զգացի թէ կուլամ, ոչ թէ ուրախութենէս, այլ որովհետեւ զգացած էի բարեկամիս տառապանքը: Ամուսնութիւն պիտի չառաջարկէր ինծի, եթէ ցաւը խոր չըլլար: Արցունքներս հոսեցան և խնդողաւծ ձայնով ըսի.

— Մտածելու առիթ տուր: Ապա զինքը առանձին թողի ու լալով մեկնեցայ:

Շուրթած էի: Օրերով տառապեցայ: Շուրթած էի երկու մարդոց միջեւ: Առաջինը կը սիրէի, բայց յարմար չէր ամուսին ըլլալու, իսկ երկրորդը յարմար էր, բայց չէի սիրեր:

Ձգացումս եւ խելսս կը բաշխէին զիս:

Խելսս կը պնդէր — եթէ ամուսնանալ կը փափաքեի, հանդարտութիւն և կայունութիւն կը փնտռեմ, բարեկամդ չի կրնար այս բաները շնորհել քեզի: Ընդհակառակը, կայունութիւնն ու հանդարտութիւնը պիտի փրճացնեն բարեկամիդ կեանքը և հետեւաբար բոլ կեանքդ ալ:

Բայց սիրտս... աստուած իմ, սիրտս...

Խնդրեցի սիրտս եւ ամուսնացայ ձեռքս խնդրող պատուական եւ յարգելի մարդուն հետ:

Ապա փորձեցի մեղմել բարեկամի մը ուղղած հարուածիս ուժգնութիւնը: Փորձեցի հանդիպիլ իրեն ու սէրս եւ մտերմութիւնս չլրանալ իրեն, յուսալով որ կը մոռնայ տառապանքը ու կը ներէ ինձի: Սակայն, բարեկամս առանց ինծի առիթ տալու մեկնեցաւ ուրիշ երկիր:

ՀԱՅԵՐ ԴԱՆՈՒՓԻ ԵՐԿՈՒ ԱՓԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԱՆԻՈՎ ՍԿՍԱԾ ԵՒ ԱՆԻՈՎ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՈՐԳ ՏԱՐՈՆԻ

Ռուսական ասպնջական հողին վրայ, հայկական կեանքը ծրուելու և սկիզբ առած է: Անիով, հազար ու մէկ կորոզական եկեղեցիներու մայրաքաղաքով:

Արդարեւ, ասանկանորոգ դարձ սկզբնաւորութեան, Անիին է որ, հայեր ճամբայ են ելած ու ոտ դրած ռուսական հողամասին վրայ՝ ուր եւս, կայ հաստատութեան, ապահով ապաստան գրանցելով իրենց համար:

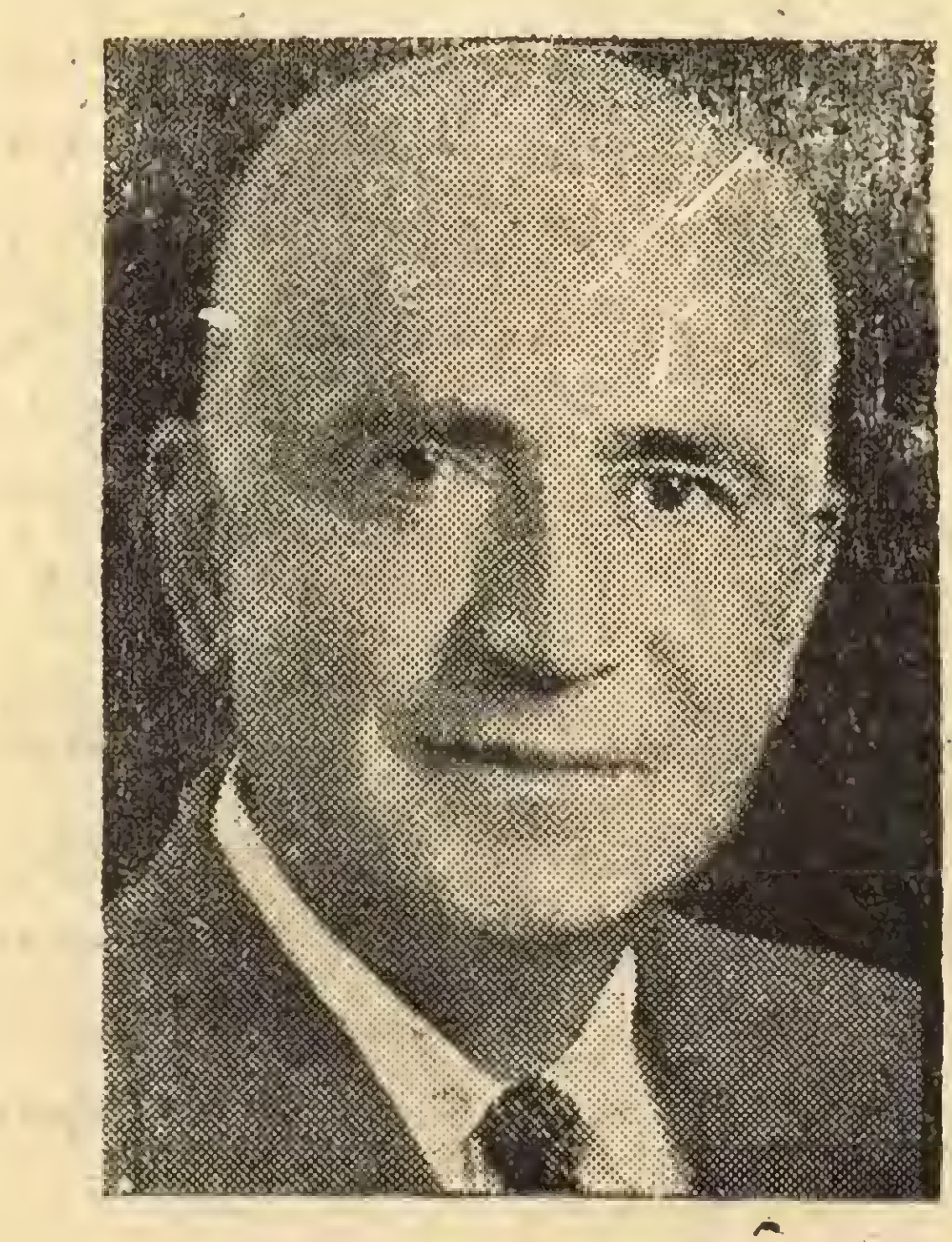
Մեր այս հաստատութեան, անկախ իր պատմական փաստաթուղթերէն, — մինչեւ այսօր, առաջադասականօրէն տրուած՝ հայ թէ օտար ազգիւրէն կողմէ, — մեծ կը սիրենք հիմնաւորել զլիաւոր երկու նամարութիւններու վրայ:

Առաջինը այն, որ ամբողջ հիւր հարիւր տարի, մինչեւ ասորի-սելեւքիական դարձ սկզբնաւորութիւնը, Անիին գալով՝ Ռուսական հաստատութեան հայեր, ոչ միայն վնասակարօրէն յաջողած են անաղարտ պահել իրեն ազգային ինքնութիւնը՝ զիմարի, այլ նաեւ, վնասած են ու յաջողած՝ անվար պահել Անիի քաղաքի գաղափարը ըլլալու իրենց սեփական հանգամանք: Արդարեւ, Ռուսական հողին վրայ ապաստան գտած Անիի հայեր, ոչ մէկ յարաբերութիւն մտնած են տեղացի տարիներ, եւ կամ հայրենական տարբեր քաղաքներէ Ռուսական ժամանած ուրիշ հայերու հետ: Սահմանափակած են իրարու միջեւ, շաղախուած իրարու հետ: Կրնանք ըսել ճշմարիտ, թէ ապրած են մեկուսի կեանք մը, այն իմաստով, որ պատկառական ամուսնութիւններ որոշած են իրարու միջեւ, ուրիշէն ազգիկ չառնելով, եւ կամ, փոխադարձաբար, ուրիշէն ազգիկ չառնելով:

ՊԵՐՍԿԱՆՏԵՆ

ՄԵԾ ԲԱՆԱՍԵՐ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ ՓՐՈՖ. ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Խոր կսկիծով կը տեղեկանանք, որ Մարտ ամսուն սկիզբէն:

Երեւոյն, Նոր Զուլայի հիւանդանոցին մէջ իր մահկանացուն կնքած էր:

Բազմալատասկ ծանօթ բանասէր եւ երկարամեայ ազգային-հասարակական գործիչ Փրոֆ. Արամ Երեմեանը, որ պարբերաբար եւ սիրայովաբար աշխատեցած էր բերքի:

Ողբացեալ Արամ Երեմեան մօտ վաքսուն տարիներ տառապաբար եւ գործած է Երեւանի մէջ:

Իր կեանքին եւ գործին մասին յառաջիկային պիտի անդրադառնանք:

Ան այդ մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէր ողբացեալին բնական պարագաներուն, այս անդամանելի կուրուսթին առիթով:

Երկրորդը՝ այն, որ իրենց հայրենական օճախին՝ Անիի օրինակով, ու անոր պատկերը միշտ իրենց տեսողութեան առջեւ ունենալու նախանձախնդրութեամբ, անհմ, այն քաղաքին մէջ ուր համախմբւած են, հոն անպայմանօրէն բարձրացուած են, կերտած են հայուն անխախտ հաւատքի իրենց անսասան վեմը՝ եկեղեցին, իրենց հուկն եւ շունչ պարգեւելու կոչւած հոգեւոր տունը, հայր՝ Աս. Երեմեան:

Փաստօրէն եւ իրաւացիօրէն, այսօր, Ռուսական ընդարձակ հողամասերը որ կողմէն ալ ուղեւորուելու ըլլաւ, մանաւանդ այն տեղանքներէ՝ ուրկից պատմութեան հետեւելով հայեր են անցած, կը հանդիպեն հայուն արդար հպարտութիւնը շողող կորոզական եկեղեցիներու եւ տաճարներու, որոնք սխալեցիլօրէն ցայտնալալ պարտաւորութեան ցայտնալալ պարտաւորութեան հայ ժողովուրդի տեղագործական շինարար ոգիին, անոր յաւերժաբար կեանքաւորութեան, ու մասնաւորապէս՝ քաղաքակրթութեան յարանու վերելքին եւ անարգել զարգացման՝ հայութեան բերած բանկազին նպաստին:

Ռուսական գլխաւոր երկու բաժանմունքներուն, վարչական երկու առաջնահերթ կեդրոններուն՝ Մոլոդիայի ու Յուսիսկովկասի մէջ, սակայն մինչեւ այսօր կանգուն կը մնան, ու հարաւարապետական իրենց ինքնուրոյն կառուցւածով՝ բոլոր ուղեւորներուն հիպոթեզ կ'առնեն հնադարեան հայկական եկեղեցիները, մէկը միւսէն գեղեցիկ, մէկը միւսէն՝ քաղաք:

Մոլոդիայի, յաւանապէս դեպի Մոլոդիայ առաջնորդող իր ճանապարհով, հոշակաւոր է իր հողին վրային դեպի երկինք սլացած հայ եկեղեցիներով: Հայկական եկեղեցական համանուագ մըն է այդ ճանապարհը, որ իր մէջ կը պարփակէ ճանապարհուած՝ բայց երբեք չմահացած ազգութեան մը յաւերժականութեան ոգին, քանդակուած՝ օտար հորիզոններու ներքեւ կառուցուած լոյսի եւ յոյսի տաճարներու կամարներուն վրայ, խացւած՝ օրհա՛ն խորհրդաւոր՝ նոյնա՛ն իրապա՛ս տարականներու ամբողջութենէն ներս:

Անոր-հայրենիքեան հայ իրականութեան մէջ, ամբողջ վեց հարիւր տարի լուսաւոր մնացած է ու կը մնայ այդ ճանապարհը՝ Մոլոդիայի հայկական բլուրը առաջնորդող այդ պատմական նամբան:

Յոգեան, Պապա, Զամգա եւ հուկն ուրեմն Մոլոդիայ:

Մեկական անուններ՝ Ռուսական իրաւունքներուն գծով:

Մեկական կորոզներ՝ հայ հարաւարապետութեան համար:

... Ու կը տարւանկուի Անիին եկած ու Անիով պահպանուող եւ տեղացող սրբալոյս աւանդութիւնը հայկական:

Իւրաքանչիւր տարի, այդ ճանապարհին, Ս. Աստուածածնի տօնաւորութեան օրերուն, ուխտաւորաբար քաղաքէն հայ ժողովուրդը:

1960ական բուսականներէն առիթն, Ռուսական բնակարարական Հանրապետութեան ժամանակակից վարչաձեւին տակ, շնորհիւ քաղաքի իմաստուն առաջնորդի մը՝ զեկավարութեան, Գեորգ. Տ. Տիւրա՛յր Մերգանի կորովի նախաձեռնութիւններուն, իւրաքանչիւր տարի, նոյն այդ ճանապարհին դարձեալ ուխտաւորաբար կը քալէ հայ ժողովուրդը:

Այդ ճանապարհին վրայ ան ոչ միայն կը քալէ, այլ մայրաքաղաք Պոլսէն չորս հարիւր իլոմեք հեռաւորութեան վրայ գրանցուող Ֆոֆան քաղաքին մէջ, ուր հազիւ հասն հայ բնակիչներ քաղաքին հայկական բոլոր կը կազմեն, իր սեփական ջանքերով ու իր Առաջնորդ Մերգանիի ցուցմունքներով, արժանաւորապէս կը վերանորոգէ իր հնադարեան եկեղեցին, որպէսզի, իւրաքանչիւր արեւազային եւ մայրամուտին, բարձր ղողանքէն հայկական զանգերը՝ Ռուսական այդ բարձունքին:

Այդ ճանապարհին վրայ, ան ոչ միայն իր յաղթական երբն ու մարտազո՛ւն երբ կը տարւանկուի, այլ, Ս. Աստուածածնի իւրաքանչիւր տօնին, պատարագիլ Գեորգ. Տ. Տիւրա՛յր Ս. Եպս. Մարտիկեան, հագիւ հազ ու խորունկ բախնդրութեամբ կ'անցնի՝ իրենց մարմններով Մոլոդիայի հայկական բլուրին վերելքը ծածկած եւ այդպիսով ալ զայն անանցանելի գօթի վերածած հայ ու մանաւանդ՝ օտար-նոյնէն, հուկար, աւսրիացի, գերման-ուխտաւորներուն վրային, զգեստաւորեալ հանդերձանով՝ կարեւոր մուտք գործելու համար դարեհեկ եկող եւ դարեհեկ զանգը հանոյալաբար Ս. Աստուածածին Եկեղեցին ներս ուր եւս, Աստուածային մեծութեան մէջ, իր քանադասական քառասունհինգ բոլորած է Ամենայն Հայոց առաքելաւոր Հայրապետ Ս. Ս. Ս. Վազգէն Ա. Վեհափառ Վարդապետը:

(Շարունակ)

ՏԱՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

ص.ب. ٢١١١ بالقاهرة - ت. ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيريديان (بالإدارة)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնաւոր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԵԱՆ

Հիմնաւ 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 427 — ՀԻՆԳԵԱԹԻ 4 ՄԱՅԻՍ 1972

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒՄ 3 ԵՂ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ٤٢٧ — الخميس ٤ — ١٩٧٢

ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ ՑԱՆԿԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ, ԱՄԷՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ՀԱՅՈՒ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԽՈՐ ՀԱՄՈՂՈՒԹՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏ ՀԱՒԱՏՔՈՎ

(ԳԱՀԻՐԵԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻ)

Աշխարհիս բոլոր այն երկրներում մէջ, ուր ընկերային ազատ և ժողովրդական կարգեր հաստատուած են, քաղաքացիները զանազան առիթներով դէպի քուէատուփ կը դիմեն, ընտրելու՝ ըլլայ երկրին նախագահը, ըլլայ վերին ժողովներու (Սորբոնի, Եւրոպայի կամ Ազգային ժողով) անդամները, որոնց հակակշիռին ներքե պարտին գործել կառավարութիւնն ու երկրին այլ մարմինները: Եւ իւրաքանչիւր քուէարկող քաղաքացիական իր պարտականութիւնը կատարելու համար կ'առաջնորդուի քուէատուփ:

Հայ ժողովուրդը ևս, իր Մայր Հայրենիքին մէջ, քաղաքացիական սոյն պարտականութիւնը կը կատարէ հպարտութեամբ և պարտաճանաչութեամբ:

Սփիւռքի զանազան երկրներում մէջ ընկալութիւն հաստատած հայերը՝ եթէ որպէս տեղւոյն քաղաքացիներ, ընկնելուն հետ կը մասնակցին երկրին զանազան ընտրութիւններուն՝ կատարելով քաղաքացիի իրենց պարտականութիւնը, և սակայն աւելորդ առաւել ևս պարտականութիւնը ունին ընտրելու իրենց համայնքային մարմինները, մարմիններ՝ որոնց վստահուած է հայ համայնքի կրօնական, ազգային և կրթական հաստատութիւնները և անոնց բարւոք մատակարարութիւնը:

Այս առթիւ անհրաժեշտ է մատնանշել, որ հայ համայնքներէն իւրաքանչիւրը՝ ունենալով հանդերձ ինքնուրոյն ծրագիր և կանոնադրութիւն, չի կրնար գործել և գոյատեւել լոկ իբր առանձին հատուած: Հայ համայնքները՝ քաղաքացած ըլլալով կրօնական և ազգային հաստատութիւններէ, չեն կրնար և սգատ չեն իրենց կրօնական և ազգային գործունէութիւնները ըստ հաճոյս կատարել, քանի որ հայ եկեղեցին և հայ ժողովուրդը, աշխարհի որ կողմին վրայ ալ շինուած և ընկալութիւն հաստատած ըլլան, մի և անբաժանելի մասերն են Հայաստանեայց Մայր Աթոռին՝ Սուրբ Էջմիածինին և այն ժողովուրդին՝ որ ունի Մայր Հայրենիք և պետականութիւն:

Յստակ ըլլալու համար չեղտենք, որ սփիւռքի ամէն հայ համայնք իր եկեղեցիով՝ կապուած է Ս. Էջմիածինի և սգային կապերով՝ Մայր Հայրենիքին: Այն բոլոր հայ համայնքները որոնք փորձեն խզուել այս երկու նուիրականութիւններէն, անպայման կորստեան և անհետացման դատապարտուած կ'ըլլան:

(Շարունակութիւն տես. էջ 6)

Քուէարկող հայրենակից,

Մի տատամսիր այս Կիրակի ֆու ֆուէդ տալու «Միացեալ Ազգային Ճակատ»ի ցանկին, որ բաղկացած է մեր համայնքին գործերուն տեղեակ եւ փորձառու անաչառ ազգայիններէ եւ որոնց հաւատարմութիւնը՝ հանդէպ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինին եւ Մայր Հայրենիքին, անխախտ է եւ նշմարիտ:

ԿՈՉ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Սիրելի եղբայրահայ ընտրողներ,

7 Մայիս 1972ին, Գահիրէի Թեմական Ժողովի կողմէ պիտի ամբողջացուի 12 անդամներով՝ մահացած, մեկնած, հրաժարած և վիճակով դադարեալ երեսփոխաններուն տեղ:

Անցնող հինգ տարիներուն, Ձեր քուէներով ընտրուած Թեմական Ժողովը՝ յաջողեցաւ պատուով գլուխ հանել իրեն վստահուած պաշտօնը, զոհողութեամբ և նուիրումով ծառայելով համայնքին:

Այս շրջանին, Ազգային Իշխանութիւնները կրցան շէն և պայծառ պահել մեր ազգային բոլոր հաստատութիւնները (եկեղեցի, դպրոց, Առաջնորդարան), ինչպէս նաև լուսավորչական՝ ճանձնել մեր հողային կալուածները՝ հակառակ դժուարին պայմաններու և երկրիս պատերազմական վիճակին:

ՄԱՅԻՍ 7Ի ԳԱՀԻՐԵԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ

ԲՐՈՒՏԵԱՆ ԲԻԻՋԱՆԴ, ԹԵԳԻՈՐ

Շահատուրքերու մասնագէտ-հաշուաւոր և նախկին երեսփոխան Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովի, նախկին ատենադպիր Սղեքս. Քաղաքական Ժողովի և Պողոսեան Ազգային վարժարանի Հոգաբարձութեան, և անդամ՝ Քննիչ Յանձնաժողովի

ԳԵՋԱՆԵԱՆ ԹՈՒԲԷՆ, ՄԻՍԵՔ

Իսթրն ընկերութեան նախկին տնօրէններէն և նախագէտ ազգային երեսփոխան

ԳՈՒԹՆՈՒՆԵԱՆ ՀՐԱՆԴ, ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ

Առևտրական, նախկին երեսփոխան և Քաղաքական Ժողովի անդամ

ԶՕՐԱՅԵԱՆ ԷՏՈՒՆԸ, ԱՐԹԻՆ

Մասնագէտ-գործարանատէր

ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ԵՆԳՈՒՊ (ՅԱԿՈՒ), ՄԵՍԻՋԱՆ

Առևտրական, Հ.Մ.Բ.Մ. - նուպարի վարչական

ՀԻՄԲԵԿԵԱՆ ՀՐԱՆԶ (ՅԱԿՈՒ), ԳՐԻԳՈՐ

Իսթրն ընկերութեան հաշուապահութեան պատասխանատու տնօրէն և նախկին Ազգային երեսփոխան և Թեմական Ժողովի ատենադպիր, Կոլանեան Սրահի փոխ ատենապետ

ԳԱԼԱՆԵԱՆ ԶԱԻԷՆ, ՄԱՐՏԻՐՈՍ

«Ալ Գահիրա» զրամատան երկարամեայ պատասխանատու պաշտօնեայ և «Զահակիր» Հաբաթաթերթի վարչական տնօրէն

ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՆԵՐՍԷՍ, ՍԵՐՈՎԱԲԷ

«Արև» օրաթերթի պատասխանատուներէն, անդամ Հ.Բ.Բ.Միութեան եգիպտոսի Կեդրոնական Յանձնաժողովի և նախկին ազգային երեսփոխան և Քաղաքական Ժողովի անդամ

ԳԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ ԱՐԹՕ, ՕՆՆԻԿ

Քիմիական ճարտարագէտ Լիոնի Համալսարանէն, գործարանատէր և նախկին ատենապետ Քաղաքական Ժողովի

ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ ՆՈՐԱՅՐ ՊԵՏՐՈՍ

Սեփականատէր «Ոսկեառ» տպարանի և Հայ Գեղ. Միութեան բազմամեայ վարչական

ՏԸՆԿՃԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ, ՄԻՍԵՔ

«Լիթիւս» Պետական Ընկերութեան շինարարական նախագծերու բնդհանուր պատասխանատու, Գահիրէի Հ.Բ.Բ.Մ.ի երկարամեայ վարչական

ՔԵՀԵՆԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ, ԿԱՐԸՊԵՏ

Գործարանատէր, ատենապետ Հ.Բ.Բ.Միութեան եգիպտոսի Կեդրոնական Յանձնաժողովի, պատուակալ նախագահ Հ.Մ.Բ.Մ. - նուպարի և նախկին ատենապետ Թեմական Ժողովի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿՈՄԻՏԵ

Գ. ՆԱՍԻԲ

ԵՂԵՌՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԻԹՈՎ ՄՈՆԻՏՐԻՆԳԱԼԱՅԱՑՈՒԹՅԱՆ ԽՍՂԱՂ ԵՒ ՄԵԾ ՑՈՑՅԸ

«Պատկեր» Մանրէկալի թղակիցը, 23 Ապրիլ 1972 թուակիր կը գլէ։

Երկ առաւօտ (22 Ապրիլ) 2500 հասնող հայերու հոծ խումբ մը խաղաղ ցոյց կատարեց Մոնիթրինգի մէջ։ Ցուցարարներու թափօրը՝ բաղկացած ամէն հոսանքի և տարբեր երկ-սեռ հայերէ, տողանցեց քաղաքին ամենակարևոր և բանուկ պողոտաներէն անցնելով եւ ուղղուեցաւ դէպի անձանթ զին-ւորին գերեզմանը, որուն վրայ

Այս հսկայ ցոյցին՝ որ նա-խածնունւած էր ՌԱԿԻ և Հ. Թ. Դ. ի կողմէ, մասնակցեցան մշա-կութային և մարզական բոլոր կազմակերպութիւնները, ինչ-պէս նաեւ գանատացի պետական բարձր անձնաւորութիւնները ի միջի այլոց երեսփոխան Պր. Մարտիկ Փրոտոմով։

Կողմերու միջև եղած հա-մաձայնութեամբ, հայ կղերը չի մասնակցեցաւ այս ցոյցին և ոչ ալ դրօշակի հարց արժարժե-ցաւ։

Նոյն օրը երեկոյեան, Մոն-թրինգի Մայր Տաճարին կից հանդիսարանին մէջ տեղի ու-նեցաւ Յուշահանդէս, գեղար-ւեստական յայտագիրով և որուն ընթացքին բանաստեղծ, այս առ-թիւ յատկապէս Նիւ Եորքէն հը-րաւիրուած՝ «Յուշարար» ամ-սագիրի խմբագիր Պր. Անդրա-

հսկայ ծաղկեպսակ մը զետեղ-ւեցաւ հայութեան անունով, առ ի յիշատակ մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներուն։

Ցուցարարներու հոծ բազ-մութեան մէջ երիտասարդներ և երիտասարդուհիներ՝ մեծ պա-տառներ բարձր բռնած կը յա-ռաջանային։ Այս պատառներ-րուն վրայ անգլերէն, ֆրանսե-րէն և հայերէն վերտառութիւն-ներով կը յայտարարուէր թուը-րերուն գործադրած մեծ ցեղաս-պանութիւնը՝ հայերուն հանդէպ, կը պահանջուէր հայկական պատ-մական իրաւունքներուն վերը-տալու և հայ ժողովուրդին հանդէպ արդարութիւն։ Գանա-տական ոստիկանութիւնը կ'ըն-կերանար թափօրին երկու կող-մերէն և կը հսկէր կանոնաւո-րութեանը։

հպարտանալի էր դիտել, որ բազ-մաթիւ օտարներ՝ որոնք մայ-թերուն վրայ կանգնած էին, հետաքրքրութեամբ կը կարդա-յին պատառներուն վրայ ար-ձանագրուած վերտառութիւն-ները և մասամբ տեղեակ կը դառնային հայերու հանդէպ գործուած աննախընթաց ոճի-րին։

Անձանթ զինուորի գերեզ-մանին առջև ծաղկեպսակի գե-տեղումէն ետք տեղի ունեցան ելոյթներ և ուղերձներ։

Այսպէս, ֆրանսերէնով ար-տայայտուեցաւ Պր. Թօփալեան, հայերէնով՝ Պր. Բենիամին Սա-մուէլեան և Վրէժ Արմէն, իսկ անգլերէնով Պր. Լեոն Տէր Ասա-տուրեան։

Մեծ եղեռնի տա-րեգործին արքի-հայերու կողմէ բո-լոքի խաղաղ ցոյց մը՝ Մոնթրինգի մէջ։

նիկ Փօլատեան։ Թարգմա-նախօսին խորիմաստ արտա-յայտութիւնները մեծ ուշադրու-թեամբ ունկնդրուեցան ներկայ հոծ հասարակութեան կողմէ։

Այս տօնակատարութեանը նախագահեց Հոգ. Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. Արզումանեան։ Ներկայ էին քահանայ հայրերը, Մխա-կան Սորոհուրդիի ատենապետը, Հ. Բ. Մ. ի ատենապետ՝ Պր. Նու-պար Սուրիասեան և այլ ներ-կայացուցիչներ։

Այս տարուան Եղեռնի տա-րեգործին տօնակատարութիւն-ներն ու համաժողովրդական մեծ ցոյցը յիշատակելի պիտի մնան Մոնթրինգալահայութեան համար։

ԲՊԼԱԿԻՑ
Մոնթրինգ, 23 Ապրիլ 1972

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՆԻՆ ՆԵՐՍ

Պր. ՕՆՆԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԽՕՍԵՑԱԻ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԻԹԻ

Անցեալ Հինգշաբթի, 27 Ապ-րիլ 1972, կ. Ե. ժամ 9-30ին, Գանիթի Հայկական Ընթերցարա-նին մէջ կազմակերպուած էր Յու-շահանդէսը, Մեծ Եղեռնի տա-րեգործին նուիրուած, Այս առթիւ Ազատագրութեան հրաւիրուած էր զասպիստելու՝ Պողոսեան Ազգ. Վարժարանի ճօրէն Պր. Օննիկ Գալուստեան։

Այս հաւաքոյթին ներկայ էին Արծ. Տ. Նարեկ Գոյ. Ֆրեմեան, Գանիթի Ազգ. Իշխանութեան ան-դամներ, մեակութային ակումբ-ներու ներկայացուցիչներ և սրա-հին ղեկավարներ, անդամներ ու համակիրներ։

Երեկոյթին բացումը կատարեց սրտի վաշտութեան ծառան ան-հապառ՝ ընկեր Նուպար Պալա-եան, որ ներածական իր խօսքե-րէն ետք, յաջորդաբար հրաւիրեց յայտագիրին մաս կազմող երիտ-ասարդներ ընկերներ Պերն Գոգո-րեան ու Աւետիս Մովսէսեանը, իրենց ելոյթները ունենալու։

Պերն Գոգորեան յստակ առո-գանութեամբ և խաղաղ լոյսով

չով կարդաց՝ Հանգի ազգային Պր. Արթուր Պրեմեանի գրական փոր-ձը՝ այս սպասելիքն առիւ գրուած, որուն նիւթը՝ եղեռնի առթիւ կեն-դանի Պաշտօնի մը գրական ար-տայայտութիւն է, Աւետիս Մովսէս-եան, իր կարգին, նահապետական-րակներու՝ ինչպէս նաեւ հայ անուանի բանաստեղծներու գոր-ծերէն փառաւ գրական պատա-ռիկներու ընթերցումը քաւ։

Ապա հրաւիրուեցաւ Պր. Օն-նիկ Գալուստեանը, որ կատարեց այս առթիւ պատրաստած իր դասախո-սութիւնը։

Թարգմա-նախօսը իր քր-պաւորիչ արտայայտութիւններով, մօտ կէս ժամ ներկայներուն ուսա-լորտներ իր վրայ կեդրոնացուց եւ անոնք բոլորը հետաքրքրութեամբ հետեւեցան իր խօսքունը։

նր, որ նախապէս ծրագրուած էր մեր բեմադրին կողմէ, մեկ անգամ ընդ միջոց բնագծելու համար մեր ժողովուրդը և այսպիսով վերջ տալու պատմական արժեքաւոր ժո-ղովուրդի մը գոյութեան, որ միջո-ւն ձգած է իր անկախութեանը եւ հայրենիքի պաշտպանմանը։

Հաստատելով, որ բեմադրին այս անգամ ծրագրուած յաջողու-թեամբ չպահանջուեցաւ, հակառակ որ ան աւելի քան մեկ ու կէս մի-լիոն հայերու սպանութեան պատ-ճառ եղաւ, յարգելի բանախօսը վեր առաւ այն ազդեցութիւնը՝ որոնք իրաւուն պատճառները եղան հայ ժողովուրդին վերադարձին, վե-րաձգելու և վերադարձումին, Այդ ազդեցութեան գլխաւորները նկատեց ան՝ հայուն անխախտ հա-ւասքը, հայուն մեծ սէրը հանդէպ իր սրբազան լեզուին ու մօտակոյ-թին, հայուն իսկապէս ձգտումը՝ հայրենիքի եւ ազատագրութեան։ Ան մեծ հպարտութիւն նկատեց հայ ժո-ղովուրդին համար իր այսօրուան վերադարձումը և փառապանք հայրենիքը, յայտնեց շեշտելով ըս-փառապանքային պատմականու-թիւնները՝ հանդէպ իր մօտակոյթին, իր հաւասքին և իր ժողովուրդին, յօգուտ ազգայնապաշտման։

Պր. Օննիկ Գալուստեան մաս-նաւորաբար շեշտեց սփիւռքի մէջ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՅԻՍՏ

ԺԱՆ ՓՈԼ ՍԱՐԹԻ «ՉԹԱՂՈՒԱԾ ՄԵՌԵԱԼՆԵՐ»Ը ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ ՊԵՏ. ԹԱՏՐՈՆԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ, (Հ. Զ. Գ.) — Մոսկուայի անուան Պետական Տրամաթիքական Թատրոնը տը-ւաւ իր նոր ներկայացումը։ Թատ-րոնի գլխաւոր ռեժիսոր Ե. Ղա-դաճեանը, բեմականացուցած է ֆրանսացի թատերագիր Ժան Փոլ Սարթի «ՉԹԱՂՈՒԱԾ ՄԵՌԵԱԼՆԵՐ» տրամաւ, որու թեման ֆրանսացի

հայրենասէրներու ազատագրական պայքարն է ֆաշիզմի դէմ՝ երկ-րորդ համաշխարհային պատերազ-մի մէջ։

Առաջատար դերերը կը կա-տարեն Հայկական ԽՍՀ Ժողովրդ-ական արթիսթ Վ. Թադեւոսեանը, արթիսթներ Ա. Աբելեանը, Ռ. Վարդանեանը և ուրիշներ։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԵՄԱԴՐԻՉ

ԱԼՊԵՐ ՄԱՐՏԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՖԻԼՄԸ

«Մոսֆիլմ» սփիւռքի մէջ սկսած են «Մանգիֆոլի Երկիր», լայնապատասա գովաւոր ֆիլմին աւստրալեաներ, որուն բեմադրիչ-ներէն մէկը՝ երիտասարդ բեմադրիչ Ալպեր Միքսիչեանն է (Հայրենի համ-բաւուր դերասան Միքս Միքս-ճիչեանի եղբայրը)։

Երեւանի հեռուստալիւր կազ-մակերպեց երիտասարդ բեմադրի-չին նուիրուած հաղորդում։ Յու-ցարուեցաւ անո՝ կարճամետրաժ «Յուշարձան» նոր շարժանկարը, ուր գլխաւոր դերը ստանձնած է իր եղբայրը Միքս՝ Միքսիչեան, ֆիլմը վերջերս արժանացած է համա-միւրօրեան մրցանակի։

ԼԻՍԻՑԵԱՆԵՐԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ՓԱՅԼԻՆ ՄՈՍԿՈՒՍԻ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

Վերջերս Մոսկուայի երաժը-տագէտներու եւ երաժշտագէտ-նուագործներ կրկին իր վրայ հրաւիրեց Լիսիցեան ընթանիքի համերգը, որ կայացաւ ճեղույն երաժշտանոցի մեծ դահլիճին մէջ։

Քիւրի մէջ, Միաժամանակ այդ երկու փառքներուն մէջ կը գրա-դի մանկավարժական բեղմնա-ւոր գործունեութեամբ։

Ռուզաննա, Կարինէ եւ Ռու-բէն Լիսիցեանները Մոսկուայի

Ռուբէն, Ռուզաննա և Կարինէ Լիսիցեան՝ մեծ եր-գիչ Փաւէլ Լիսիցեանին երեք զաւակները, «ՄԱՏՐԻԿԱԼ» երգչախումբ-նուագախումբ-րի մենակատարներ են։

Հայրը եւ երեք զաւակները ներ-կայացուցին բարձր գնահատանքի արժանացած ծրագիր, ուր կային թարգմանիչ դարձուցներու պատկանող ու թարգմանիչ սեփական ստեղծագոր-ծութիւններ։

Ընթանիքին հայրը Պողոս Լի-սիցեան, քեւ այժմ դադարեցու-ցած է իր համերգային մասնակց-գործունեութիւնը, երբեմն ելոյթ-ներ կ'ունենայ Մոսկուայի եւ

ֆիլհարմոնիայի մենակատարներ են։

Քեւ հօր պնդմամբ այս ըն-թանիքի աւագ եղբիւն Եւս. Դերա-սիմ ունի լաւ ձայն (պաս), ան ընթացած է այլ՝ քաղաքական բե-մադրիչի մասնագիտութիւն։ Երգ-արուեստին բաւական մօտ կանգ-նած է նաեւ երախաներու... մօ-րաքոյրը, Ան զաւանդաւոր երգ-չուհի Զարուհի Դոլուխանեան է։

Ս Ս Ա Ց Ո Ւ Ա Ս ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Հետեւեալ բաժանորդագրու-թիւները՝

Ընկ. ԵՋԻԿ ԳԵՐՊԵՐԵԱՆԷ (Նիւ Եորք)

Ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՏՐԻԿԱԼ (Փրոկիտեան)

Գ. ԿԻՂԴԵՆԿԵԱՆ

ՀԱՍՏ ՏՈՒԹԵՆԷՆ (Լիզպոն) (1972 և 1973 տարիներ)

ՏԻՐԱՂ
Հ. 295089

ՆԱՅԻՐԻ ԶԱՐԵԱՆ

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

Իմաստուն են վարուել մեր նախնիք՝ Մայիսի մէկն ընտրելով իրեն աշխատութեան ամենանուիրական երսգանքներն արտայայտելու օր:

Մայիսը գարուն է, բնութեան լիակատար ծաղկման ամիսը, երբ մարդկանց հոգիներում նոյնպէս ծաղկում են նրանց ամենանուիրական ե-

րոզները, իմ խոհերը սաւառնում են ամբողջ մեր մոլորակի վրայ: Ես մտովին պատկերացնում եմ իմ տեսած քաղաքները՝ Մոսկուան, Փարիզը, Փարիզը, Ղազանը, Սփինը, Նիւ Եորքը, Պեկինը...

Միթէ այդ քաղաքների վրայ պէտք է նետելն աթոռային ու ջրածնային ռումբեր: Միթէ

Մայիս Մեկեան օգնե-
րին, Երեւանի Լենինի հը-
րապարակին վրայ կը տը-
ղանցեն հայ ակադեմիկոս-
ները՝ գլխաւորութեամբ
Վ. Իգոր Նաւարոնցեանի:

րազանքները, նրանց յոյսերն ու հաւատը դէպի ապագան:

Մայիսի մէկեան առաւօտ ես իմ աշխատանքային ընկերների հետ միասին դուրս եմ գալիս փողոց՝ ուրախ և տաքնապահար խօսքերով լեցուն:

Իմ ուրախութեան առարկան այս առաւօտ մեր մայրաքաղաքն է, Երեւանը, որ ես համարում եմ հայ ժողովրդի մեծագոյն նուաճումը նրա հա-
զարամեակների պատմութեան մէջ:

Նրա նեղ ու փողոցներում անցել են իմ պատանեկութիւնն ու իմ որբանոցային հոգե-
տես օրերը:

Նրա փողոցներում վառուած երկտրական առաջին լամպերի տակ անցաւ իմ երիտասար-
դութիւնը՝ պայքարով, պարտութիւններով ու
յաղթանակներով լեցուն:

Երեւանն այսօր իմ ծերութիւնը գարդարում է նորաբաց պողոտաներով, իր լուսատու պա-
լատներով, իր իմաստալից, շքեղ դահլիճներով, զիտութեան և արուեստի հուշակաւոր հաստա-
տութիւններով, իր մեծավաստակ ծելիւղով, իր
տաղանդաւոր նորարար երիտասարդութեամբ:

Ես հպարտ հիացմունքով եմ դիտում Երեւա-
նի հրապարակներն ու փողոցները, տեսնում եմ, թէ ինչպէս են բարձրացել արդէն մեր ազգային
հարտարապետութեան փառքը մարտնչելով ան-
համար կառուցումներով և յստի վրայ բազ-
մաթիւ շինարարական կոռուկներ են սաւառնում:

Այստեղ իմ ուրախութեան տաքնապ է
խառնում: Միթէ պիտի նորից պատերազմ լի-
նի: Միթէ պիտի աթոռային ռումբ նետեն այս
բոլորի վրայ:

Երբ ես մտածում եմ Երեւանի մասին՝ աթո-
մային հարուած, սնկածն ամպը պատկերացնե-

պէտք է մի ակնթարթում մոխրանան դարերով
կոտակուած հաւճարն ու գեղեցկութիւնը, Ձէ՞ որ
այդ բոլորը իմն է: Եւ բոնն է և բոլորինը:

Ո՛չ, պատասխանում եմ ես իմ տաքնապին,
Ամբողջ մարդկութիւնն է ծառացել պատերազմի
դէմ: Խաղաղութեան գաղափարը, ինչպէս մի տի-
տանական Ռուսոս, բռնել է պատերազմի եղ-
ջիւրները: Մարդկութիւնն ուզում է պահպանել
խաղաղութիւնը և կը պահպանի:

Մարդկութիւնը խաղաղութեան գործընկերով
կը ծաղկեցնի Սահարան և միւս անապատները,
կը վերացնի աշխարհից քաղցն ու քաղցկեղը,
կը ստեղծի մարդկութեան համար համատալած
երջանկութիւն և ապա կը նուաճի տիեզերքը:
Ես հաւատում եմ մարդուն:

ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱՋ

Երբ միտք սիրահաւաքի գարունն է գալիս,
Երբ հողն արեւին իր կուծին է բացում,
Երբ բողբոջում են վաղեմ ու նախկին,
Երբ խնամքով ծաղկում են, ցնծում,
Երբ խնամք ջրերն են ընկնում ի ար զիւրկ,
Երբ համբուրում են եկիւր ու երկիւնք,
Ես էլ նրանց հետ, չզլսեմ լնչ և՛
Ուզում եմ մէկին ծաղկեցնել լեռնի,
Ձգնող է բուն աչքիս ամէն բան,
Ու կ'ուզեմ կրծքիս սեղմել կեանքը ողջ,
— Օ՛հ, սիրս իմ. այս է խաղաղութեան,
Այս է աշխարհը միտք պահում բողբոջ...

ՍՓԻՌՔԱՅԱՅ ԵՐԻՏԱՍՍՐԴ ԱՐՈՒԵՍԱԳԵՏՆԵՐ

ԱՐՁԱՆԱԳՈՐԾ ԽԱՉԻԿ ԹԱՍԼԱԲԵԱՆ

Գրացած էի Դամասկոսի Հայ
Կաթողիկէ Երիտասարդաց սրա-
հը, փոքր զրոյց մը ունենալու:
Բառասուրճի լաւ պատանիներ
ու երիտասարդներ գտայ հոն,
զբաղած փինկ փինկ խաղա-
լով, խօսելով, թէ իմանով:

Ձրոյցէն ետք ինծի ներկա-
յացուցին Նիհար, նոր ժամանող
երիտասարդ մը՝ Խաչիկ Թա-
սլաբեանը: Արծանագործ է ըսին-
տղան, ամենալավ գետինը նայե-
ցաւ: Կ'երեւի ըսել ուզեց. — Ինչ
արծանագործ: Սակայն պնդե-
ցին, աւելցնելով որ կրնան նոյն
րոպէին ինծի ցոյց տալ Խաչի-
կին գործերէն երկուքը՝ Վար-
դան Մամիկոնեանի և Հայր Դե-
ւոնդ Ալիշանի կիսանդրիները:
Ու գացինք տեսնելու Խաչիկին
գործերը:

Խաչիկ Թասլաբեան ծնած է
1951ին, Դամասկոսի մէջ, Ունի
ուրիշամայ կրթութիւն: Ծնեց-
ները Սուէսի տարածքին են:

Ուսման տարիներուն ան
շատ սիրած է նկարչութիւնը,
ու երբ պարտադրուած է նե-
տուիլ գործի ասպարէզ, ան չէ
մոռցած իր սիրած նկարը:

Գիշերային դասաւանդու-
թիւններ կային Դամասկոսի մէջ,
«արաբական արուեստի դըպ-
րոց» անուան տակ, ըսաւ ան:
Երկու տարի հետեւեցայ, շարաթը
չորս անգամ յաճախելով: Պար-
տադիր երկու դաս ունէինք՝
նկարչութիւն և արծանագոր-
ծութիւն: Որոշք սիրած բաներս
էին: Ու շարունակեց:

— Խաչիկ Թասլաբեան անու-
նով ընկեր մը ունէի: Միասին
պատրաստեցինք Ս. Մետրոպի
սը-
ձանը, որ ցուցադրուեցաւ Եւ գեա-
հատուեցաւ: Այժմ այդ արձանը կը
գտնուի Դամասկոսի Հայոց Ազգա-
յին Առաջնորդարանին մէջ:

Խաչիկ Թասլաբեան, 1969ին
կը պատրաստէ Վարդան Մամի-
կոնեանի կիսանդրին, որ կը

մնայ Հայ Կաթողիկէ Երիտա-
սարդաց սրահին մէջ: Այս կի-
սանդրին ամէն տարի Փետրուա-
րին կը գարդարէ բնմը՝ երբ կը
տոնուի Վարդանանց պատերազ-
մի տարեդարձը հայ Կաթողիկէ
Երիտասարդութեան կողմէ:

Այս տարի նոյն երիտա-
սարդները որոշած են նշել Խը-

րիմեան Հայրիկի և Հայր Դե-
ւոնդ Ալիշանի ծննդեանց 150ամ-
եակները:

Ս. Խաչիկ դարձեալ գոր-
ծի կ'անցնի, կը պատրաստէ
Հայր Դեւոնդ Ալիշանի կիսան-
դրին: Ես տեսայ զինք աշխա-
տանքի պահուն: Կիսանդրին ար-
դէն վերջացած է:

ԼՈՒՍԱՐՁԱԿ

ԽՕՍԵՔԸ ԱՌԱՆՑ ԳՈՐԾԻ ԱՆԱՐԺԷՔ Է

Ամիսներ առաջ, երբ հայրե-
նի մեծաստեղծ Բանաստեղծ Գե-
որգ Էմին մեր գաղութին այցելու-
եան եկած էր, «Հայրենիք» բեր-
քը գրեց խմբագրական մը՝ «Գեորգ
Էմինի հետեւում» խորագրով, որով
անդադարեւ եւ Ուրբաթունի
մէջ անոր բնած բանաստեղծան,
գեղեցիկ զայն «լուսարձակ» եւ «ո-
գեւորդ», որպէս «անսխալա-
ւոր ոգի» ցոյցացում:

Խմբագիրը բանաստեղծին
«Հայրենիք» արտայայտութեան
հմայում կ'ըսէր, որ այդ օրինակ
խօսքը «ոչ միայն կրնան նպաս-
տել Սփինքի եւ Հայրենիքի
կամուրջին, այլ եւ կրնան ամ-
բայնել Հայկ. Արտաստեղծին
իր մէջ՝ փարատելով հասունա-
կանութեան մեղքը մեր ժողովուր-
դին եւս ու փառելով արուես-
տական բոլոր բովանդակ, որով
հետեւում են ոչ միայն բնութեա-
նութիւնները՝ այլ եւ վրաստե-
կույնը եւ անուանաւոր մեր
խառնումները»:

Շարունակելի առաջ իր բնե-
լիքը, խմբագիրը կանգ առնելու էր
ըսելու թէ՛ Բանք, Բանք՝ անգա-
մեք փորձեք եղած են Բանք լու-
րդութիւն ունեցող «բովանդակ»,
որպէսզի հայրենաստեղծ արեւը
մէկտեղուի Հայաստանի շուրջ,
սակայն իրենք ոչ միայն արգելի
եղած են, այլեւ խորացուցած՝ բա-
ժանումը, յուսալիքը բնութիւն
յուրերը:

Այս մասին այսօր բա-
համարելով, անցնելով խմբագրա-
կանի վերջամասին, եւ կարգաւ
գրուած:

«Մտածանք պիտի չէ դարձնել
երբեք, որ զարգացողս ար-
բուրութիւններ» հայրենիքի եւ ըս-
փինքի մէջ ապրող մեր ժողո-
վուրդի կ'անի մէջ ոչ մէկ խոչըն-
դոս կրնան նկատուիլ, եւ ոչ ալ
պատահա՝ անասկացողութեան,
երբ հարցը կը վերաբերի հայրե-
նասիրութեան, սակայնքի եւ սրա-
ւոր ու հոգեկան մարգերու մէջ՝
կամուրջները»:

Խմբագիրը, պարզ խօսքով
ըսել կ'ուզէ, որ հայր Էմին զարգա-
կարգը պիտի չէ արգելի ըլլալ, որ
անոր համակարծիք սկսեցինք ու
չեղողները չաւանդուակցին միմ-
եանց:

Ասիկա կարելի պիտի ըլլաւ,
երբ «Հայրենիք» խմբագիրը եւ
իր ընկերները գիշեր ցերեկ կատա-

ղի պայքար չմղեին զարգակարգը
ապալելու, որով ոչ միայն
հայրենիքը գտաւ իր ազատութիւ-
նը՝ բնական դարձաւ մոլորութեան
մերեւ ազատագրուելով, այլեւ ա-
նոր բերած խաղաղութեան մէջ
կ'սեղծագործէ, շնորհիւ իր սեղ-
ծագործող յանգիւթեան: Առանց
այդ իրաւակարգին, որուն հայու-
րեան իմաստուն եւ հետաքննա-
ւոր ընդունելութեան փառեցան եւ կը
մնան անոր հաւատարմ, միթէ՞
պատմութեան անցած պիտի չըլլաւ
այսօր հայրենիքը:

Ինչպէս չեն հասկնար այս
անհեղինակ փաստական իրողու-
թիւնը: Անուշաք էր Երեւանի եւ
սակայն հասունաւորութեան մէջ
այն աստեղծան մարտնչում են, որ
իրենցմէ դուրս ոչինչ կը տեսնեն:

Յաւալի է որ Գեորգ Էմինի
հետեւումը բողբոջներ անոր հետե-
ւում չեն հետեւի:

Գեորգ Էմին եւ անոր նման-
ները՝ ուր ուր ալ ըլլան, ուր ուր ալ
դառնան, Հայաստանն ու անոր
իրաւակարգն է իրենց ուղեցոյցը,
եւ ոչ թէ եւրոպական պետու-
թեանց որդեգրած վարչակարգը,
որուն համը առած է հայութիւնը
եւ պիտի չուզէ ինքնասպանութիւն
գործել:

Հայրենի ժողովուրդը հաւա-
սարիս է հայրենիքին եւ անոր խա-
ղաղութեան մէջ ապրել կը բազ-
այ: Այդ խաղաղութիւնը այժմեան
իրաւակարգն է բերողը, ու հայր կը
տեսնէ անկէ շեղումիս վստակաւոր
ըլլալը:

Հայրենի ժողովուրդը կը հա-
ւասայ արտաստեղծան հայրութեան
անկեղծութեան, երբ ան չի փոր-
ձեր ուրեք կերպով խանգարել իր
խաղաղ կեանքը՝ զարգակարգը
մասի փաթեթը ընելով: Ան տեսաւ
երկուս ու կես տարւոյ ին վար-
չակարգին ներքեւ անօրութիւն,
արիւն, մորթաւում, բայց ոչ խա-
ղաղութիւն:

Արդեօք այս չի՞ յիշեր «Հա-
րենիք» խմբագիրը:

ՍԻՐՎԱՐԴ

ՃԱՄԱԾԱՐՈՐԴՆԵՐ ԱՌԱՋԱՆԻ

Կարմրեցէ՛ք ձեր սխալնե-
րէն, ոչ թէ զանոնք ուղղելէն:
(Սանսկրիթ)

Ի վերջոյ աղուէսին մորթը
պիտի երթայ մուշտակագործին
խանութը:

(Հայկական)

Պարտականութեան ճանա-
պարհը մօտ է, բայց մարդիկ
զայն կը փնտռեն իրենցմէ հեռու:
(Չինական)

Բրեւոյցը հայրենասիրութիւնն է:
Այս մարդիկ մեզ պահեցին: Կո-
միտեան ալ մեզ պահեց:

— Զու՞ս խորհիր որ Պարոյր
Սեւակը բու սիրած նիւթը կրնայ
ըլլալ:

— Այո՛, անպայման:
Կարծես աւելի պայծառա-
ցաւ ու դարձաւ համարձակ:

Այս գիշեր, Խաչիկ Թա-
սլաբեանը, որոշեց պատրաստել
Պարոյր Սեւակի կիսանդրին:

Ու մեկնեցաւ, մեղմ ծայրով
մը շնորհակալութիւն յայտնե-
լով, որ իր աշխատանքին մէջ
սիրելի բան մը կը գտնենք:

Սփինքի մէջ որբա՛ն երի-
տասարդներ ունին այսպէս, ո-
րոշք պարտադրաբար հացին հ-
տէն կը վազեն:

Դամասկոս Թ. Թ.

ԹԱՏՐՈՆԻ ԾԱՂԿՈՒՄԸ

ՀԻՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

ԱՐԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Հայկական հնագույն քաղաք-
վա քերական մեկը լիարժեք Երեւանի
շրջանում մեջ է եղած դրացի և օտար
թուրքաբնակների մշակութային
կենտրոնը։ Սա չի բացառում, ինչ-
պես նաև առեւտրական յարաբե-
րությունները, օժանդակած են ար-
հեստները և արտադրությունը զար-
գացման։ Արտադրող Բ. Բ. Բ. Բ. Բ.
յալանի թատերերը՝ Արտադրողի մեջ,
թատերի ներքին բաղադրությունը ու
թատերացուի խոստանալով Հայաս-
տանի առաջին շրջաններում, ի-
րենց ազդեցությունը ունենցան Ե-
րեւանի մշակութային կենտրոն
վրայ։

Թատերական խմբական կենտ-
րոնը սկսում է 19-րդ դարում 20-ական
թուականներում։ Ուսումնական
կանոնադրությունը համար, Հա-
յաստանի արհեստների մասը՝ Ռու-
սաստանի հոգաբարձության տակ
անցած շրջանում սկսում է Առաջին
ուղղությամբ ներկայացումը եղանակ
Ա. Ս. Գրիբոյեդովի «Եվգենի օնեգին»
ի բեմադրությունը, որ տեղի
ունենացավ 1827-ին, ռուսական
բանակի սպաներուն կողմէ, Սար-
գսյանի հայերի պատերազմի մեջ։

Երեւանի թատերական կենտ-
րոնը ներկայացնում է պարզապես
կարելի է ինչի նաև Գալուստ
Երեւանցիների մեկ գործը՝ երե-
ւանցիների խոսակցությունը թիֆ-
լիսցի կնոջ հետ։ Թատերական
գործը 1840-ական թուական-
ներում է ներկայացվում Երեւանի
մեջ։

Թատերական կենտրոնը իսթան-
պուլի Արամյան թատերերի մեջ-
նախադի ելույթներն են, որոնք
տեղի ունեցան 1850-ին, եր-
բեւանի ծախի հրապարակչի վրայ։
Այսօրում իմաստով, երե-
ւանի մեջ իսկական թատերական
կենտրոնը սկսած է 1865-ին, երբ
Թիֆլիսյան թատերի երեք մեծ
ներկայացումները՝ Գ. Մալախյան,
Մ. Ամբիկյան և Ս. Մանգիսյան
երեքը ունեցան են հոն, ներ-
կայացումով «Շուտանիկ», «Վար-
դան Մամիկոնյան», «Կոռնակ»,
«Իսկալ Լիզո», «Պիպուկի օկնո-
ր» եւ «Եվգենի Օնեգին» թա-
տերականները։ Այս ներկայացում-
ները նպաստած են տեղական
խումբերու կազմության։ 1866-
1868 թուականներում, տեղական
ուժերը առած են թեւ թող, առ-
կային բազմաթիվ թատերական
խումբ, 1869-ին, հրապարակ եղած է
կազմակերպչական լուս. թատերա-
խումբ մը, ղեկավարութեամբ
Թիֆլիսցի Սողոմոն Արամյանի
նի։

Այս կազմակերպչական գործին
արդիւնք եղած է այն, որ 1869-ին,
Երեւանի մեջ առկա են ութ ներ-
կայացումներ։ Հրապարակ են ե-
լած լուս. դերասաններ՝ Փրիլյուպո-
ւան, Տեր - Յովակիմյան, Արա-
նասյան, ինչպէս նաև Օլիմպիկ
Նուրիկյան, որ եղած է Երեւանի
մեջ բեմ բարձրագույն առաջին կի-
նը։ Իսկ 1870-ին, հրապարակ եղած
են նոր դերասանները՝ Սոնա
Մատթեան, Գեորգիանյան,
Մարթա և Ճովակիմ Գեորգիան-
յան։

1872-ին, Երեւանի թատերա-
ներկերու կերպարանաւոր դէպք
եղած է մանկավարժ Արտաշէս Թա-
կոբյանը։ Ան զգած է շեքսպիր-
ան, բեմադրել է թարգմանիչ - փո-
խադրող։ 1870 - 80-ական թուա-
կաններում, Երեւանի մեջ ներ-
կայացւում են «Միդիպա», «Ման-
թիֆ», «Բանի Ամուսնութիւն» և
ուրիշ թատերականներ, ինչպէս
նաև Սոսոյեանի գրեթէ բոլոր
թատերականները։ Թատերական
այս բացառիկ երեւոյթն իսկ
այսօրում կը զգացուի նոր
թատերական բանաւրու պա-
հանջը։

Երեւանի թատերական կենտ-
րոնը, չնայած այս շարժումին,
հրապարակ կու գան թատերադի-
ներ, որոնցմէ կ'արժէ յիշել Էմիլ
Տէր-Գրիգորիանը, Վառաժ Մա-
տթեանը և Սիրական Տէր-Մալ-
տիկոնանը։

1887-ին, Ալեքսանդրապոլի
Երեւանի կ'փոխադրուին յայտնի
կատակերգակ Մակար Տէր Սար-
գիսեան և դերասանուհի Ալեք-
Տէր Սարգիսեան, որոնք երկար
տարիներ ետեւդեռ մեջ պահած
են Երեւանի թատերական կենտ-
րոնը։

Էմիլ Տէր-Գրիգորիանի
շնչեքերով կը վերակառուցուի
Ճանփոխաւոր թատերը։ Այս
թատերանի կազմաւորման պատ-
ճառով կարելի եղած է բեմ բարձ-
րացնել աւելի բազմաժանր թա-
տերականներ։

1901-ին, Երեւանի կը ժամա-
նէ Սիրանոյշ, ընկերակցութեամբ
Գ. Պետրոսեանի, Ա. Ա. Վոյնի-
կի, Ա. Արամյանի և ուրիշներու։ Կը
ներկայացնէ «Ամա», «Թոմաս»,
«Ամմիլ Միդիպա», «Համիլթը»,
«Ագամ», «Գալուստի օկնո» և
բազմաթիւ ուրիշ արժէքաւոր
գործեր։ 1902-ին, Գ. Գալուստ
կը ներկայացնէ երկու թատերա-
կան գործեր՝ «Համիլթը» և «Օթելլո»։

Գեորգիանյան կենտրոնը
կ'ընդմիջուի համալսարանի
պատերազմին հետեւնեքով և այդ
վիճակը կը մնայ մինչեւ Հայաս-
տանի Հանրապետութեան հիմ-
նադրութիւնը։ 1918-ին, աստիճա-
նաբար կը սկսի կազմակերպուիլ
թատերական կենտրոնը, շնորհիւ
Զարիֆեանի, Ուլանեանի, Արեւ-
եանի, Մայսակեանի, Ռշտոյի
և ուրիշներու ջանքերուն։ Վ.
Միրզոյեան կը հիմնէ թատերական
դպրոց մը, աշակերտ ունենալով
Ա. Հայրապետեան, Ն. Զարեան,
Վերդինէ Վարդանեան, Օ. Բու-
նիաթեան, Գրիգոր Նալբանդեան,
Ենոք Միրզոյեան և ուրիշ-
ներ։ Թատերան մեծ օգուտ բե-
րած է նաև Շահաթեանի։

Կրնանք անվարան ընել, թէ
1865-էն ետք, հին Երեւանը յաջո-
ղած է քայլ պահել թիֆլիսի և
Իսթանպուլի հայ թատերական
հետ և կարելի սահմաններու մեջ
կրցած է օգտակար ըլլալ տեղա-
կան կենտրոն և մշակութային
զարգացման։

ՆԱԽԱԳԻՏ ԱԼԵՍԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Փարիզի «Լիս Միդիպալի»
վերջին քիւլի մեջ, Երեւանի յո-
ւած մը հրատարակուած է՝ Ռ. Ե. Ե.
Փիեք Շուրոյի եւ իր «Լիս Փի-
ք Շուրոյ» Ֆիլիսոփայի գուգա-
խումբին մասին։ Լուի Վեկա քա-
նադարմ է այն հարցադրոյթը, որ
կատարած է Շուրոյի հետ, կցելով
ղեկավարին եւ նուագախումբին
հարաւորը՝ Նանիպէ Ալիսեանի
(Սլաւոմիր) ցկայեցի։

Հարցադրոյթի ընթացքին, Լի-
սապոյթը կ'ուզէ գիտնալ նաեւ Պ.
Ալիսեանի դերը այն սֆանելի ի-
րադրութեան մեջ, որ Շուրոյի նը-
ւագախումբն է։ Եւ ղեկավարը կը
պատասխանէ։

«Նախ եւ առաջ ըսեմ որ ան
հաւատարմ բարեկամ մըն է, ինչ
որ աս ընթացիկ բան մը չէ, ինչ-
պէս զի, ընկերութեան ընդի-
մաւորութեան է, ինչ որ աս ծան-
րեմ մըն կը ներկայացնէ եւ յա-
ւելեալ, Ն. Ալիսեան երկուդ սոյ-
բաւ զուրկահար է։ Կարծեմ բա-
ւական բան է այս, միայն մէկ
մարդու համար։

Ս. ՀԱՅԵՍՏԱՆ

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԽԱՂ, ՓԱՅԼՈՒՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ)։

Ապրիլի 15-ին «Հրապարակ» մար-
գադատին վրայ անսովոր սկսաւ
երեւանի «Արարատ» և Մոսկուայի
«Թուփոս» խումբերուն հանդի-
պումը։ Այդ օրը Մոսկուացիներու
աւագ փոքրի վաստակաւոր վար-
պետ Վիգոր Շուստրիկովը 400-րդ
անգամ հանդէս կու գար Խ. Մոս-
թեան Առաջնութեան նախընտ-
րէն։ Այդ իւրաքանչիւր մրցանիչ
մըն է խորհրդային ֆուտբոլին հա-
մար։ Նման աղբիւրով չի կրնար
պարծենալ ոեւէ մէկը, անգամ ի-
գենիւրը դարպասագահ Լեւ Նաշի-
նը։ Որը 21 տարի անընդմէջ
հանդէս եկաւ Մոսկուայի «Տի-
նամոյ» կազմին մէջ։ Երեւանցի
ֆուտբոլիստները անուանի մար-
զիկին ծաղկեփունջեր և յաջանը-
ւելներ մատուցանեցին, իսկ հա-
ղարար մարզականները դիմեց
շուստրիկովին թուով ծափերով։

Առաջին խաղակէսը անցաւ
հաւասար պայքարի մէջ և փոթ-
րիկի ոչ մէկ նախախաղի չկար,
թէեւ խումբերը ընդմիջման դա-
ցին, երբ հաշիւը 1-0 էր՝ յօգուտ
«Արարատ»ի։ Առաջին կիւլը
23-րդ վայրկեանին մօտ 15 մ. թ-
րէն խփեց Յովհաննէս Զանգա-
նեանը։

Ընդմիջումէն յետոյ Մո-
սկուացիներու մարզիչ Վիգոր
Մասլովը դաշտ մտցուց երկուսն
խաղացողներ՝ ուժեղացնելով յար-
ձակողական գիծը։ Ատիկա ար-
դէն մարտահրաւէր էր, որը և
Երեւանցիներն ընդունելին։ 50-րդ
վայրկեանին, իշտոյեանը չըջան-
ցելով երկու Մոսկուացիներուն,
զնդակը փոխանցեց Մարգարիտին,
որը գլխի հարուածով զայն ուղ-
ղեց դէպի դարպասը, սակայն Վիգ-
որը Պանիքովը հրաշքով զայն

ԼԻՏԱՆԵՆ

Հ. Մ. Մ. ԿԱՄՐԱՊԵՂԷ ԻՐ ԴԻՐՔԸ

Շուրջ երկու ամիս տեղ տա-
տաւորութեան ետք, Լիւսեանի
Փուլովի ախոյեանութեան մէր-
ցումները վերսկսան Կիւլի, 9
Ապրիլ 1972, Մարգարեան Աւանի
և Պարճ Համուտի դաշտերուն վը-
րայ։

Մարգարեան Աւանի մէջ, նա-
խապետած երեք մրցումներէն
երկուքը տեղի ունեցան, սակայն
Մաքա-Մատաճոն մրցումին տըր-
ւեցաւ բարեկամական բնոյթ, նը-
կատելով որ նշանակուած իրա-
ւարար դաշտ չէր ներկայացած։
Մարգարեան-Աւան մրցումը աւար-
տեցաւ 1-1 հաւասար արդիւնքով։
Կիւլի-Մաքաճոն 0-0։ Անսար իր կէսը
նշանակեց 53-րդ վայրկեանին բե-
նալիով մը, զոր կ'ուզէ վերածնել
Աւան Համ Մարգարեան հաւասա-
րեցաւ 12 վայրկեան ետք։ Իսկ
Մաքա-Մատաճոն մրցումը տեղի

ետ մղեց։ Առաջինը գնդակին հա-
սաւ Նիգոլայ Ղազարեանը, որ
մինչ այդ պայքարի բռնակալ
մրցակցի հետ վար ինկած էր, ան
հասցուց օտըր կանգնել և... 2-0-
63-րդ վայրկեանին նոյն իշտոյ-
եանը կրկին խաբս տուաւ երկու
պաշտպաններու, միւս-մինակ դուրս
եկաւ դարպասագահի հետ, խփեց,
բայց Պանիքովը եւ մղեց հար-
ւածը։ Ապա քսան վայրկեան ետք
Լեւոն իշտոյեանի հիւսնալի փո-
խանցումէն յետոյ «Արարատ»ի ա-
ւագ Էդուարդ Մարգարովը իշտո-
յարմ հարուածով խփեց չորրորդ
կիւլը։

Նման զեղեցիկ և վարպետ-
րէն կատարուած հարուած Երե-
ւանցի մարզականները վաղուց
չէին տեսած։ Երեւանցիները դը-
րութեան տէրն էին։ Մոսկուա-
ցիները ոչինչ չէրցան հակադի-
մա ֆուտբոլիստներու մըտած-
ւած եւ կազմակերպուած խաղին։
Օրուան հերոսը իրաւամբ Լեւոն
Իշտոյեանն էր, որը թէեւ ոչ մէկ
կոլ խփեց, բայց բոլոր կուրբու-

«ԱՐԱՐԱՏ» - ՏԻՆԱՄՈ (ՄԻՆԱՔ) 1-1

ԵՐԵՒԱՆ (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ)։
Խ. Մոսկուայի Փուլովի չոր-
րոր օրուան մրցումին Երեւանի
«Արարատ»ը հանդէս եկաւ Սի-
նդակի մէջ տեղւոյն «Տինամո»ի
դէմ։ Խաղի հաշիւն է 1-1։

Հանդիպումը սկսաւ դաշտի
տէրերուն գործներով։ Սակայն
աստիճանաբար գրուելիւնը հա-
ւասարեցաւ և զգացուցաւ, որ
«Արարատ»ցիներն ընտրած են
հակադրոններու թաքթիքը։ Ա-
նոնց արագավազ երգային յար-
ձակողներն անընդհատ լարուած
կը պահէին Տինամոյականնե-
րու պաշտպանները, Հենց այդ-

տեղուման անմիջական մասնա-
կիցն էր։ Լինդհանրապէս այդ օրն
«Արարատ»ը անճանաչելի էր։ Նա-
խորդ հանգրուանին մէջ կրած
անսպասելի պարտութենէն յետոյ,
ան կ'ընէր ամէն ինչ երկրի փոխ
ախոյեանի պատիւը բարձր պա-
հելու համար։ Ի վերջոյ, երբ մի-
ջազային կարգի մրցավար Թո-
ֆիկ Պանիքովը երգափակիչ սու-
լոցին կը մնար ընդհանրէր քանի
մը երկվայրկեան, Յովհաննէս
Զանգաւանեանը, օգտուելով հիւ-
րերու սխալէն, հինգերորդ կիւլը
խփեց Պանիքովի պաշտպանած
դարպասը։ Այդպիսի յաղթանակ
Թորքեոյականներու նկատմամբ
Երեւանցիները սարած էին 1968
թուականին։

«Արարատ»ը հանդէս եկաւ
հետեւեալ կազմով — Ա. Արար-
անեան, Ս. Մարտիրոսեան, Ֆ.
Արարանեան, Ա. Գովարդեան,
Ն. Մարտիրոսեան, Ա. Յարութեան-
եան, Ս. Պոնտարեան, Լ. Իշտոյ-
եան, Է. Մարգարով, Յ. Զառ-
զանեան, Ն. Ղազարեան։

«ԱՐԱՐԱՏ» - ՏԻՆԱՄՈ (ՄԻՆԱՔ) 1-1

Երեւանի յարձակման մը ժամանակ
ալ, խաղի 60րդ վայրկեանին, հայ
ֆուտբոլիստները յաղթութեան
հասան։ Լեւոն Իշտոյեանը ծախ
եղբէն առաջ անցաւ, խաբս տուաւ
երկու պաշտպաններու, սակայն
վերջին պահուն անոնցմէ մէկը
գնդակը դուրս հանեց դարպա-
սային դէմ։ Անկիւնային հար-
ւածը կատարեց ինքը՝ Իշտոյ-
եանը և Սերգէյ Պոնտարեանը
բացաւ հաշիւը, Սիւայն 16 վայր-
կեան ետք Տինամոյականներու
կեդրոնական յարձակող Վասի-
լեւը գլխու հարուածով հաւա-
սարեցուց հաշիւը։

Նիւ) Յաւակալէս Ա. կիսախաղին
իրենց խաղարկութեան համար
գնահատուիլ են արժանի էին Հ.
Մ. Մ. ի բոլոր մարզիկները։ Մա-
նաւորապէս փայլուն խաղարկու-
թիւն ցուցաբերեց բերդապահ Պե-
տիկ. որ քանիցս կրցաւ կասեցնել
Ռիտաւ Ուալ Ատապի վտանգա-
ւոր գործները։

Հ. Մ. Մ. մրցումէն ետք, տե-
ղի ունեցաւ Ներժէ-Սաթեան հետա-
քըրքարեան հանդիպումը, որ ա-
ւարտեցաւ 1-1 հաւասար արդիւն-
քով։ Ներժէ 13րդ վայրկեանին
ժամալ խաղիկը կողմէ նշանակ-
ւած կ'ուզէ շնորհիւ ունեցած ա-
ռաւելութիւնը չէրցաւ երկար պա-
հել։ Արդարեւ, Սաթեան յաղթեցաւ
39րդ վայրկեանին Փառլի մը հե-
տեւեքով նշանակել կ'ու մը՝ որ
սուղ պիտի արժէր Ներժէի նը-
րուն։ Սրգարեւ, Ղանտարեան մար-
զիկները չէրցան արդիւնքը բա-
րելաւել, և դաշտէն դուրս ելան
ընդունելով միակ կիւլը՝ որմէ խա-
սափած էին ախոյեանութեան ա-
ռաջին վեց շաբաթներու ընթաց-
քին։

	մրցում	կէս
1. Ներժէ	7	12
2. Հ. Մ. Մ.	7	11
3. Ռասիւնկ	7	9
4. Սաթէս	7	8
5. Անսար	7	8
6. Սաֆա	6	7
7. Մարգար	7	7
8. Հ. Մ. Մ.	5	6
9. Թատամոն	6	4
10. Ինթիքալ	7	3
11. Ռիտաւ Ուալ Ատապ	7	7
12. Սալամ	7	2

Հ.Մ.Մ.Ի ՊԵՅՐՈՒԹԻ ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՆԸ

1972 թուերգանի Հ.Մ.Մ.ի
կազմուած է հետեւեալ ընկերներէն.

- ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԱՅԵԱՆ
- ՍԱՐԳԻՍ ՔԻԻԲԵԼԵԱՆ
- ՍԱՄԱԼԵԼ ՍԱ. ԳԻՍԵԱՆ
- ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՓԱՅՄԱԼԵԱՆ
- ՍԱՐԻՍ ՆԱՅԱՐԵԱՆ
- ՍԱՐԳԻՍ ԵՆԸՐՏԸՍԵԱՆ
- ԺԻՐԱՅԻ ԶԵՐԵԲԵԱՆ
- ԳՐԻԳՈՐ ԼԱՉԻՆԵԱՆ
- ԳՐԻԳՈՐ ԵՆԸԵՆԵԱՆ
- ԳՐԻԳՈՐ ՏԵՄԻՐԵԱՆ
- ՍԱՐԳԻՍ ԽԱՅԵԱՆ

- Ատեանապետ
- Փոխ-ատեանապետ
- Ատեանապետի
- Գանձապահ
- Ընկերային Դիւան
- Փրոթոգոլ
- Ներկին Դիւան
- Փուլովի
- Պատմիչ
- Հեծաբաւ, Աթլետիկ
- և Արարական Բաժնի
- Բարձրագուծութիւն
- Սկսու տուութիւն։

ԿՈԶ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

(Շարունակություն Ա. Էջեն)

3. — Առաջին հարգելի ազգային վարժարաններում ուսումնական մակարդակը.
4. — Զանալ ստեղծել հնարաւորութիւններ՝ աւելի ևս բարելաւելու կրթական մշակներուն և ազգային պաշտօնական կենսամակարդակը, ստեղծելով եկամուտի նոր սղբիւններ, գլխաւորաբար մեր ազգային վարժարանները օժտելով միջազգային բաժինով՝ հայկական բաժիններէն անջատաբար, և այդ պարագային հայ աշակերտները զերծ կացուցանել կրթաթոշակ վճարելէ.
5. — Կանոնաւորել դպրոցական ինքնաշարժներու սպասարկութիւնը: Արդէն ժողովարանէն պիտի ունենանք դպրոցական եւրոպայի ինքնաշարժներ:
6. — Զօրային քահանայական դասը:
7. — Անհատութեան կամ անբաւարար հասցիով կալուածներուն համար ընել կարգադրութիւններ, այսպիսով բարելաւելու համար կալուածային եկամուտները.
8. — Առաւել ևս սերտացնել արար և հայ ժողովուրդներու բարեկամութիւնը և բոլորին ծանօթացնել հայ համայնքին բերած նպաստը երկրին յառաջիմութեան.
9. — Զօրավիշ կանգնել մեր արար եղբայրներուն աշխարհային և շարունակել բերել մեր երախտագրական բոլորանուէր մասնակցութիւնը երկրին բոլոր ճիւղերուն.
10. — Շարունակել Հելիոպոլիս մէջ եկեղեցիի մը շինութեան աշխատանքները և շանալ յաջող արդիւնքի հասնիլ:
- Սիրելի բուհարկող ազգայիններ,
- Եթէ կը փափաքիք որ ամբողջացուի թեմական ժողովը ըլլալ ներդաշնակ, համարաշխուռ անվել սպասելէն էջմիածնական որպէսզի ամուսնանալ շատապարտութիւն և կարենալ տանիլ ազգօգուտ աշխատանք, անվարան տուէ՛ք ձեր բուհները Միացեալ Ազգային ծակատի թեմականութեան ցանկին:
- Մայիս 17-ին, համայնքիս բոլոր խղճամիտ տարրերուն գիտակից կեցուածքով, վստահ ենք, որ Գահիրէի հայութիւնը, իր գեղեցիկ աւանդութեան վայել յաղթանակ մը ևս պիտի տանի, ի փառս մեր Սուրբ Էջմիածինի և մեր պատմական նուիրականութեան:
- ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԱԿԱՏ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. Էջեն)

Ուրեմն հայ համայնքներու գոյատեւման ամենակենսական պայմանները կը պահանջեն, որ այդ համայնքները ամուր և անբախտելի կապերով միացած ըլլան մեր ժողովուրդի կրօնական և ազգային կեդրոններուն՝ Սուրբ Էջմիածինին և մայր հայրենիք՝ Սովետական Հայաստանին:

Եւ որպէսզի այս ամենակենսական պայմանները լաւագոյնս իրագործուին՝ յօգուտ համայնքին հոգեւոր և ազգային շահերուն, անհրաժեշտ է ուրեմն, որ այդ համայնքին ղեկավար և գործադիր մարմինները կազմուած ըլլան այնպիսի հայերէ, որոնց հայեացքը՝ այս երկու գլխաւոր պայմաններուն հանդէպ, ըլլալ յստակ և անշեղ, և որոնց սիրտը տրոփէ՝ Ս. Էջմիածինի և հայրենիքի սիրովը ջերմացած:

Այս մտածելակերպին ճշմարտութիւնը կ'ապացուցուի անով, որ ամէն տեղ և ամէն անգամ որ համայնքային ընտրութիւններ կը կազմակերպուին, թեմականութեան և յաւակնորդներէն իւրաքանչիւրը՝ ինչ կազմակերպութեան և ինչ գաղափարաբանութեան ալ պատկանի ան, երբ հրապարակ կ'ընեն, կը ցանայ ամէն գնով և ամէն միջոցներով համոզել բուհարկողները, որ ինք Ս. Էջմիածինի և Մայր Հայրենիքի հետ անխախտ հաւատով և խոր համոզմամբ կապուած հայ մըն է:

Սակայն բուհարկող ազգայիններ կը մնայ նախ հաստատել և ապացուցանել իր ընտրելիք թեմականութեան անկեղծութիւնը հանդէպ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի և Մայր Հայրենիք՝ Սովետական Հայաստանի, և ապա իր քայլերը ուղղել ղեկի բուհատուփ, Զառաքելայ Կիրակի, 7 Մայիս 1972, Գահիրէի մէջ տեղի պիտի ունենան համայնքիս թեմական ժողովի մասնակի ընտրութիւնները:

Այս առթիւ բոլոր անոնք, որոնք պիտի երթան իրենց բուհներով ընտրելու այն տասներկու անձերը՝ որոնցմով պիտի ամբողջանայ թեմական ժողովին կազմը, պարտին — նման անոնց՝ որոնք Ս. Խորանին մօտենալէ ու հաղորդուելէ առաջ խոստովանանք կը կատարեն — անաչառ դատողութեամբ և հանդարտ խղճով տան իրենց ձայնը այն թեմականութեան՝ որոնց բարոյական, հայրենասիրական և էջմիածնասիրական մարտի գզգզմաններուն մասին ոչ մէկ կասկած և ոչ մէկ յեղիարանք կարելի է ունենալ:

Ահա այդպիսի թեմականութեան մը որ ձեռք կը ներկայանայ Միացեալ Ազգային ծակատեղ որուն թեմականութեան ցանկը հրատարակած ենք թերթին առաջին էջին վրայ:

Ինչպէս մենք, դուք ևս պիտի հաստատէք այդ թեմականութեան ունեցած բոլոր արժանիքներն ու առաւելութիւնները, և խոր համոզմամբ ու հաստատ հաւատով ձեր քայլերը պիտի ուղղէք ղեկի ուղեւորութիւն, վստահ որ Միացեալ Ազգային ծակատեղ ցանկին յաղթանակով, Գահիրէի մեր համայնքին գործերը պիտի յանձնէք աշխատունակ, բարեխղճ և վստահելի ազգայիններու, ի շնորհ համայնքիս բարօրութեան եւ ի պարծանս Ս. Էջմիածինին եւ Մայր Հայրենիքին:

ՔԱՆԱԿԻՐ ԻՆ

Հոգ. Ս. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապուճեանի վարժարանական յաջող գործողութիւնէն հետք՝ կատարեալ ապագինումի մագլանքներով և վասն խնդակցութեան, Տէր և Տիկին Պերճ Օտապաշեան կը նուիրեն 300 ե.դ.	
Օր. Մարտի Պալատանի ընդ Պր. Սեզար Ռուշտի (Թորոնթո) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագրի կը նուիրեն.	
Տէր և Տիկին	
Հայկազուն Քիւրճեան	200
Տէր և Տիկին	
Թաւր Համբարձեան	100
Ողբ. Տիկին Մարի Գազանճեանի մահուան տխուր առթիւ փոխան ծաղկեպսակ կը նուիրեն.	
Տէր և Տիկին	
Պերճ Օտապաշեան	200
Տէր և Տիկին	
Թաւր Քեօմիւրճեան	100
Տիկին Բուրու Սարաֆեան և որդիք՝ Արթուր և Միւսաք	100
Տէր և Տիկին	
Թաւր Տեօփէթեան	100
Տէր և Տիկին	
Վահան Զէչէնեան	100
Ընկեր Վրէժ Սէֆէրեան	100
Առ ի գնահատութիւն թերթի ազգօգուտ ուղղութեան՝ ՈՅ կը նուիրեն 200 ե.դ.	

ՄԱՐԿԱՆՈՒՄԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆՔԱՆՈՎ)

Իրենց յոյժ սիրեցեալ կողակցին, մօր և մեծմօր՝ ողբ. Մարի Վարձպետի կսկծալի մահուան առթիւ Վահան Վարձպետ և զաւակունք կը նուիրեն.	
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպար (Աղեքս.)	1500
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպար (Աղեքս.)	1000
(Սկանաւական Մարմին)	
Տիգրան-Երկաթին	1000
Այծեմիկին	500
Արեւիք	500
Զահակիւրճին	500
Տէր և Տիկին Սիրաք Սիրաքեան իրենց սիրեցեալ քրոջ՝ ողբ. Մարի Վարձպետի կսկծալի մահուան առթիւ կը նուիրեն.	
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպար (Աղեքս.)	300
Այծեմիկին	200
Տիգրան Երկաթին	200
(Ստանալ նուիրատուներէն)	
Պր. Գանիէլ Ճոճեանի ընդ Օր. Մայրա Պալատանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան առթիւ, Տէր և Տիկին Արթին Վարձպետ 200 ե.դ. կը նուիրեն Այծեմիկի Հանգստեան Տան:	

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐՈՒՄ

Տէր և Տիկին Հայկազուն Քիւրճեան 200 ե.դ. կը նուիրեն Պր. Արթուր Պալատանի ընդ Օր. Մայրա Քիւրճեանի (Սան Ֆրանսիսկո) բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ:	
Ողբ. Տիկին Մարի Գազանճեանի մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.	
Տէր և Տիկին	
Նուպար Զօրայեան	200
Տիկին Աստղիկ Հապէշեան	100
Տէր և Տիկ. Վարդան Թաւաքեան և զաւակունք	100
Տէր և Տիկ. Եղիշիկ Վեցիկեան	100
Օր. Մարտի Պալատանի ընդ Պր. Սեզար Ռուշտի (Թորոնթո) բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ, Տէր և Տիկին Վարդան Թաւաքեան և զաւակունք կը նուիրեն 100 ե.դ.	

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

- Ընտրելու իրաւունք ունեցող Գահիրէի մեր ազգայիններուն ընտրութեան կը յանձնէք հետեւեալ կէտերը.
1. — Գահիրէի թեմականի մասնակի ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենան 7 Մայիս 1972, առաւօտեան ժամը 8-ին սկսեալ:
2. — Ընտրող ազգայիններ իրենց քուէնքը կ'ընեն սալ ընտրելու իրաւունք ունեցող ազգայիններու միայն, պայմանաւ, որ անոնք 30 տարին լրացուցած անձեր ըլլան:
3. — Պիտի ընտրուին միայն 12 անձեր, որոնց անունները և մականունները պէտք է գրուած ըլլան քուէաթղթին վրայ և անպայման ներփակուած Առաջնորդարանի կնիքով կնքուած փոքր պահարանին մէջ և գոցուած:
4. — Ընտրութեան օրը, անձնական հպատակութեամբ յուշարկող ամէն ազգային պիտի ի ձեռին ունենալ անձնական հպատակութեան կամ ինքնութեան քարթին (պըթաքա շախախ կամ ախիլա) ՔԱՊԻԹԸ, որպէսզի զայն ներկայացնելէ ետք ստանայ իր ընտրական քարթը և ապա քուէարկէ:
5. — Հպատակութեան կամ ինքնութեան քարթի լուստափ պատճեններով ներկայացողները պիտի չկարենան մուտք գործել Առաջնորդարանին բակէն ներս, ուստի պիտի կորսնցնեն ընտրելու իրաւունքը:
6. — Գահիրէի թեմականի պիտի սկսի առաւօտեան ժամը 8-ին և պիտի վերջանայ երեկոյեան ժամը 5-ին:
7. — Բուհարկողները վրայ ընտրելիներու համար որոշեալ թիւէն աւելի գրուած անուններ չեն կրնար դրուել: Նոյնպէս, մէկէ աւելի քուէաթղթով պարունակող պահարանները ստորագրութեամբ չեն կրնար համարուին, իսկ ստորագրուած քուէները կը ջնջուին:
8. — Ընտրութեան օրը, ընտրող ազգայինը, ընտրական առժամէ մէջ իր ստորագրութեան ղեկէն ետք պիտի մտնէ փոքրիկ միջնասենեակը, ուր ինք, բացարձակ առանձնութեան մէջ, պիտի գտնէ կնքուած պահարան և պարագ քուէաթղթով, ազատօրէն տալու համար իր քուէն:

ՍԱՀԱԿ Ա. ԲՆՆՅ. ՇԱԲԱՐԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆՍԺՈՂՈՎԻ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Տէր և Տիկին Վահան Գազանճեան և զաւակունք՝ ՈՅ և Արամ (Մոնրէալ), Տէր և Տիկին Զահան Պալատան և զաւակունք՝ Մայրա և Վահան, Գազանճեան (Լու Աննիլ), Գազանճեան (Մոնրէալ), Նալպանդեան (Հայկ), Անուրեան (Պալատ), Մերանեան (Թորոնթո), Մուրադեան (Մոնրէալ), և Պալատան ընտանիքները, կը ծանուցանեն զառնակսկի մանր՝ իրենց սիրելի մօր, մեծմօր և ազգակցին

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ

(ԾՆԵԱԼ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ)

որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 29 Ապրիլ 1972, կ.ա. ժամը 6:30-ին, իր բնակարանին մէջ:

Յուզարկաւորութեան խոր արտոգոյցներ կատարուեցաւ կիրակի, 30 Ապրիլ 1972, կեսօրուան ժամը 12-ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմնային Ազգային Գերեզմանատունը:

ԾԱՆՈԹ. — Մասնաւոր մահազոյ դրկուած չըլլաւուն, կը խընդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Ողբ. Տիկին Մարի Վարձպետի զանաւակով մահուան առթիւ կը նուիրեն.	
Տէր և Տիկին	
Գէորգ Տէյրուճեան	1000
Տէր և Տիկին	
Կարապետ Տէր Արթինեան	500
Տեառք Եղուարդ և Նուպար	500
Տեառք Եղուարդ և Եղուարդներ	500
Տիգր Վրէժ Սէֆէրեան	200
Տէր և Տիկ. Արթին Արթինեան	200
Վահրամ Թաւաքեան և Տիկ. Սիրիկա թոսուեան	200
Տէր և Տիկին	
Նապարթ Զամպաքեան	200
Օր. Մարի Քիւրճեան	100
Տէր և Տիկ. Փիլոն Շալվարճեան	100
Տիկին Նուշիկ Քանաճեան	100
Տէր և Տիկին	
Սարգիս Համբարձումեան	100
Տէր և Տիկ. Վարդան Մուշեղեան	200
Սարգիս Մուշեղեան	100
Տեառք Գուրգէն Տէր Նուշեան	200
Թոր. Լիւսի Մանուկեանի ընդ Պր. Գէորգ Փիլիկեանի ամուսնութեան բարեբաստիկ առթիւ՝ վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.	
Տեառք Եղուարդ և Նուպար	200
Տէր և Տիկին Լուսի Եղուարդեան	200
Տէր և Տիկին	
Սարգիս Համբարձումեան	100
Տէր և Տիկին	
Նապարթ Զամպաքեան	100
Օր. Զարուհի Սէֆէրեան	100

Տէր և Տիկին Լուսի Եղուարդեան 200 ե.դ. կը նուիրեն Պր. Գուրգէն Քանաճեանի ընդ Օր. Արմեն Գանիէլեան բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ:

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Մէկ թիւի (18 քիւ) շնորհակալութիւն իւր, նուէր՝ Տէր և Տիկին Արամ Յարութի կողմէ, առ ի քաջալերութիւն և գնահատութիւն Տիկինաց Թանձախոսութիւն տարած աշխատանքներուն:

Maison HERA (16, Իպրահիմ էլ Լաքանի փողոց, Հելիոպոլիս, սեփականատէր Ժորժ Գոսուեան) բացման ուրախ առթիւ փոխան ծաղկեկոյտի՝ Տէր և Տիկին Թաւաքեան և Քեօմիւրճեան կը նուիրեն 100 ե.դ.:

Տէր և Տիկին Գրիգոր Շահապէրեան 100 ե.դ. կը նուիրեն ողբ. Մարի Գազանճեանի մահուան տխուր առթիւ:

Տէր և Տիկին Գրիգոր Շահապէրեան 100 ե.դ. կը նուիրեն ողբ. Մարի Վարձպետի կսկծալի մահուան առթիւ:

«Զանակիր»

Ա զ Ե Բ Կ Ե Դ Ի Յ Ն
Գերկայացուցից է
Պր. ՎԱՀԱՆ ՊԵՆՏԵԱՆ
Հելիոպոլիս փող. թիւ 18
Բաւիլ, Գան Տր Սեզար
Հեռ. թիւ 21942

ՀԱՆՐԱՊԵՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ٢٤٤ - ت. ٩١٥-١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالانجليزية)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արժույթ — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանակ 3000

ՀԱՐ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 428 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 11 ՄԱՅԻՍ 1972

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒՄ 3 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد ورقه ٣٢٨ — الخميس ١١ — ١٩٧٢

ՀԱՄԱՅՆ ՌՈՒՍԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐԲԻՆ Ի ՊԱՏԻԻ ՏՐՈՒԱԾ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պրոտառ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ և համայն Ռուսիոյ Գաւառի, Նորին Ամենապատուութիւն Պիմէնի Եգիպտոս այցելութեան առիթով, Կիրակի 30 Ապրիլ 1972, առաւօտեան, Աղեքսանդրիոյ Յոյն Ուղղափառաց Ս. Մարկոս Աւետարանիչի Աթոռանիստ Մայր Տաճարին մէջ, Գաւառիարքին մատուցած Ս. Գաւառազին ներկայ եղաւ Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Զինչիեան:

Նոյն երեկոյեան, Սան Սթեֆանօ պանդոկին մէջ, Ն.Ա. Պիմէն Գաւառիարքին ի պատիւ տրուած ճաշկերոյթին հրաւիրուած ըլլա-

Գաւառի Սովետական Դեսպանատան մէջ՝ ի պատիւ Համայն Ռուսաց Պատրիարքին տրուած ճաշկերոյթին նկար մը: Զաւէն աջ՝ Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Զինչիեան, Ղաթինեան Պատրիարք Ն. Ա. Շնուտ Գ., Համայն Ռուսաց Պատրիարք Ն. Ա. Պիմէն, Սիմայի Ս. Գաւառիարքի վանքի վանահայրը եւ Գերշ. Իվանկալի՝ Թուլայի եւ Պիլովի Սեռ. ուղղիթ):

լով, ներկայ եղաւ Տեղապահ Սրբազանը և ճաշի ընթացքին խօսք առնելով ըստ:

«Զերդ Ամենապատուութիւն»:

«Երբոր իմացուցաւ որ համայն Ռուսիոյ Գաւառիարքը, յաւնին Զերդ Ամենապատուութեան, իր շքախումբի Գերաշնորհ անդամներուն հետ կը ժամանէ Եգիպտոս, ամէնքին ալ սրտերը հոգեւոր ուրախութեամբ լեցուցանաւ: Արդիւնաւոր, Պոզոս Առաքելալը հոգեւոր պետերուն վերաբերմամբ հաւատարմանը կը հրահանէ ըսելով, որ զանոնք պատուեն և հնազանդ ըլլան անոնց վասնզի նորա հանապազ տրին վասն ողորդ Զերդ»:

Որքան մեծ և փառաւոր տաճարներ կառուցուին մարդկային ճարտարութեամբ, նիւթական կառոյցներ են այնուամենայնիւ: Անկասկած՝ հոգեւոր, կրօնական և բարոյական իմաստով մարդկային հոգիներու կառուցման համար աշխատելը՝ վեհ իրազեղում է, ինչու որ ընտրեալ հոգիներու մէջ Գրիստոս կը բնակի և մարդոց միջոցաւ աւելի կը փառաւորուի: Իբրեւ ներկայացուցիչը Ասենայի Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս՝ Վազգէն Ա. ի այս պատմական քաղաքին մէջ՝ Էկուսենական շարժման շրջագծին մէջ բոլոր եկեղեցիներու ներկայացուցիչը, կ'ողջունենք Զեր շնորհաբեր այցելութիւնը, իբրեւ հիւրը՝ բոլորին կողմէ շատ սիրուած Աղեքսանդրիոյ և համայն Ափրիկէի Յոյն Օրթոտոքս Գաւառիարք՝ Նիքոլայոս Զ. ի:

Այս բարեբաւարի առիթով յանուն բոլոր Գրիստոնեաներուն և բոլոր համայնքներուն, պիտի խնդրեմ Աղեքսանդրիոյ Վանք. Կառավարիչին, որ բարեհաճի մեր սրտագին մաղթանքներն ու շնորհակալութիւնները յայտնել մեր իմաստուն նախագահին՝ Անուար էլ Սատարին, որովհետեւ մենք ազատ ենք այս օրհնակ երկրին մէջ, իբրեւ հարազատ քաղաքացիներ՝ մեր կրօնը պաշտելու: Թող Ամենակալը առաջնորդէ զինքը հասնելու համար յաղթանակին: Իսկ Զեզի, Ամենապատու Գաւառիարք Սրբազան, կը մաղթենք առողջութիւն և երկար կեանք, որպէսզի կարենաք առաւել ևս արդիւնաւորել Զեր Աստուածահաճոյ աշխատանքները, աշխարհի վրայ խաղաղութիւն, մարդոց միջեւ սէր և համութիւն, իսկ ազգերու միջեւ փոխադարձ հանդուրժողութիւն հաստատելու համար:

ԳԱՅԻՐԷԻ ԹԵՍԱԿԱՆԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻԱՑԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Անցեալ Կիրակի, 7 Մայիս 1972, Գաւառի մէջ տեղի ունեցան Թեմական Ժողովի մասնակի ընտրութիւնները, խաղաղ և կարգապահ մթնոլորտի մէջ:

Առաջնորդական Տեղապահ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Զինչիեան անձամբ հսկեց փութակութեան, առաւօտ կանուխէն մինչեւ գիշեր՝ կնքուած փութակութեան աւջելը նստած:

Ընտրական Ցանձնախումբին նախագահը՝ Արմ. Տ. Սահակ Ա. Քանյ. Շախաբեան եւ միւս անդամները՝ ՊՊ. Ն. Պետրոսեան եւ Յակոբ Էփեհեան, որոնց վրայ աւելցան եւս նոյն առաւօտեան փութակութեան նոյն առաւօտեան փութակութեան:

Կելու եկած ժողովուրդէն ընտրուած երկու հոգիներ՝ ՊՊ. Ն. Թաւադեան եւ Վ. Տեփոյեան, օժանդակութեամբ բոլոր հոսանքներէ կազմուած աւստակիցներու, կանոնաւորապէս կ'աւարեցին իրենց վրասանուած պատգոնները եւ իւրաքանչիւր փութակող ազատէն իր փութակէն հսկայ փութակութիւն մէջ, որուն տուրք, Սրբազան Հայրէն եւ Բնիկ յանձնախումբի անդամներէն զատ՝ ներկայ էին նաեւ Ներքին Ազատութեան ներկայացուցիչները եւ Եգիպտոսի մամուլին խմբագիրները:

Այսպէս, առաւօտեան ժամը 9-ին միջեւ կ. Ե. ժամը 5-ը, փութակութեան:

կելու իրաւունք վայելողներ եկան իրենց փութակողական պատգոններէն կ'աւարեցին:

Կեօրեալ ժամը 5-ին, պատգոններէն ներկայութեան, փութակութեան ներկայացուցիչներու ժամանակ կնքուեցին եւ, Եգիպտոսի փութակներու կողմէ ուսումնարար փութակներու Ազգային Առաջնորդարանին մէջ դադիւր, ուր հեղինակեցաւ փութակութիւնը:

Փութակութեան քանակէն ետ, նախ նշուեցաւ ք. պահաւաններուն թիւը կը համապատասխանէր քս. հաւաքուած փութակներուն, փութակութեան մասնակցողներուն թիւին՝ որ էր 713: Ապա փութակութեան, ԳԵՆԻՅ Ցանձնախումբի անդամներուն, Ներքին Ազատութեան ներկայացուցիչներուն եւ հայ մամուլի խմբագիրներուն ներկայութեան, Տեղապահ Սրբազան Հայր մեկ առ մեկ փութակներ պահաւաններէն դուրս հանելով կարգաց նշանակուած անունները:

Առաջին արդիւնները եղան՝ պայմարող երկու խմբաւորութեան՝ «Միացեալ Ազգային Ճակատ» (Հնչակ-Ռամկալար-Էկոն) եւ «Համաբաւարարութեան Ճակատ» (Գաւառ-Էկոն) օպարուած փութակներուն համաձայնեցին եկած թիւերը, որոնք էին, 352ական ձայն «Միացեալ Ազգային Ճակատ» թեկնածուներուն եւ 278ական ձայն՝ «Համաբաւարարութեան Ճակատ» թեկնածուներուն: Ապա, հինգ պատգոնի փութակներ (ներառեալ փութակ, զոյգ փութակներ եւայլն) ջնջուեցին եւ, մնացեալ 78 ձեռագիր կամ փութակներէն ներքինուած օպարեալ փութակները կարգացուցան: Այս գործողութենէն ետք՝ որ վերջ գտաւ կ. Ե. ժամը 9-ին, յայտնի եղան փութակութեան վերջական արդիւնները:

«Միացեալ Ազգային Ճակատ» մասնակցներն ու համակողական օրջանակը, Հելիոպոլիսի Կոկանեան Սրափ պատգոնէն մէջ ցնծութեամբ ողջունեց «Միացեալ Ազգային Ճակատ» յաղթանակը եւ համախմբուած սեղաններու տուրք՝ բոլոր կենաց բաժանեց պարպեցին եւ յաղորդեցան մարտնչներ ընդ նորեւեալ երեսփոխաններուն:

Այս առիւ եղաւ պատգոնաւորութիւն մը, որուն ընթացքին տրահին անհնապէս՝ Պ. Ալ. Սաւրիսան, Եգիպտոսի փութակներ իր խօսքէն ետք յայտարարաւ խօսք տուաւ նաեւ ՊՊ. Սարգիս Պալանանի, Արթ. Պրէմանանի, Յակոբ Համբրիկեանի եւ Հակոբակուն Քիւրքեանի:

Կես գիշերից Եգիպտոսի ք. րաժեշտ առիւ՝ յաղթանակէն զգացումներով խանդավառ:

ԳԱՅԻՐԷԻ ԹԵՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ 12 ՆՈՐ

ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՔՈՒԷՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒՈՎ

1.- ՀՐԱԶ (ՅԱԿՈՒՐ) ԳՐԻԳՈՐ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ	384
2.- ՌՈՒԲԵՆ ՄԻՍԱԲ ԳԱԶԱԶԵԱՆ	379
3.- ՆՈՐԱՅՐ ՊԵՏՐՈՍ ՏԵՕԿԼԵԹԵԱՆ	379
4.- ԲԻԻԶԱՆԴ ԹԱԳԻՈՐ ԲՐՈՒՏԵԱՆ	378
5.- ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԻՍԱԲ ՏԸՆԿԶԵԱՆ	378
6.- ԷՏՈՒԱՐ ԱՐԹԻՆ ԶՕՐԱՅԵԱՆ	377
7.- ԵԱԳՈՒՊ (ՅԱԿՈՒՐ) ՄԵՆԻԶԱ ԺԱՄԿՈՅԵԱՆ	376
8.- ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԿԱՐԱՊԵՏ ՔԵՅԵԱՆ	375
9.- ԶԱԷՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊԱԼԱԵԱՆ	374
10.- ՆԵՐՍԵՍ ՍԵՐՈՎԱԲԵ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ	372
11.- ԱՐԹՕ ՕՆՆԻԿ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ	372
12.- ՀՐԱՆԴ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԳՈՒԹՆՈՒԹԵԱՆ	370

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Ազգային Միացեալ Ճակատի տասնեակերկու շնորհաւոր երեսփոխաններ, ներկայիս կուգանք մեր խորին շնորհակալութիւնները յայտնել բոլոր այն հայրենասէր ու էջմիածնասէր հայրենակիցներուն, որոնք իրենց քուէները կ'ընտրեցին մեր ցանկին վրայ՝ յաղորդուցին մեր ընտրութիւնը:

ԲՐՈՒՏԵԱՆ ԲԻԻԶԱՆԴ	ՊԱԼԱԵԱՆ ԶԱԷՆ
ԳԱԶԱԶԵԱՆ ՌՈՒԲԵՆ	ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՆԵՐՍԵՍ
ԳՈՒԹՆՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՆԴ	ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ ԱՐԹՕ
ԶՕՐԱՅԵԱՆ ԷՏՈՒԱՐ	ՏԵՕԿԼԵԹԵԱՆ ՆՈՐԱՅՐ
ԺԱՄԿՈՅԵԱՆ ԵԱԳՈՒՐ	ՏԸՆԿԶԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ
ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ ԵԱԿՈՒՐ	ՔԵՅԵԱՆ ԵՐԱՆԴ

Ամբողջ ճաշկերոյթի ընթացքին խօսք առին միայն երկու Գաւառիարքներն ու Աղեքսանդրիոյ Վանք. Կառավարիչը:

Յաջորդ առաւօտեան, Մայիս 1-ի առիթով, որոշուած ըլլալով որ Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետութեան Վանք. Նախագահ Անուար էլ Սատար, Աղեքսանդրիոյ Սթաթին մէջ կարեւոր հաւ մը արտասանէ, Առաջնորդական Տեղապահ Սրբազանը՝ որ հրաւիրուած էր յանուն մեր գաղութին, ներկայ եղաւ ժամը 11-ին, Սթաթին մէջ նախագահին և այլ նախաբարներու հաւաքածու թիւներուն:

Երեքշաբթի, 2 Մայիս, կէսօրին, Գահիրէի մօտ Սովետական դեսպանը՝ ի պատիւ Ն. Ա. Պիմէն Գաւառիարքի և իր շախաբեանի, դեսպանատան մէջ սարքած էր ճաշկերոյթ մը, որուն հրաւիրուած էին նաեւ Յուսէֆ Ն. Ա. Նիքոլայոս Գաւառիարքը և Ղաթի Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Ն. Ա. Շնուտ Գաւառիարքը, Սոյ ճաշկերոյթին մասնաւոր հրաւերով ներկայ եղաւ Առաջնորդական Տեղապահ Սրբազան Հայրը: Ի միջի այլոց ներկայ էին նաեւ 12 Արքեպիսկոպոսներ և Մեթրոպոլիտներ:

(Շարունակութիւն տես. էջ 5)

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ

(ԳԵՂԱՄ ՍԱՐԵԱՆԻ 70-ԱՄԵԱԿԻՆ)

ԺԻՐԱՅՐ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

Կան մարդիկ, որ քաղաքի անբաժանելի մասնիկն են թուում, ինչպես հին ու նոր յուշարձանները, լցնում, հարստացնում են քաղաքը, ինչպես հին ու նոր յուշարձանները, եւ շատ-շատերը, գուցէ մի քանի սերունդ, դժուարանում են պատկերացնել իրենց քաղաքը առանց այդ մարդկանց:

Սյուրբիսի մարդկանցից է իմ սերնդի համար բանաստեղծ Գեղամ Սարեանը: Թուում է, թէ տարիներն անցնում են նրա կողքով, ինչպես հին ու նոր յուշարձանների կողքով: Թուում է, թէ միշտ այդպէս ենք տեսել նրան՝ ճերմակ մազերի առատ բաշտով, մտերմիկ հայեացքով, միշտ մեղմ, միշտ հանդարտ, բարի կիսաժպիտը դէմքին:

Քայլում է դանդաղ, ներամփոփ: Ծանօթների հանդիպելիս կանգնում է մի պահ:

— Հը՞, ինչպէ՞ս էք, լա՞ւ եղէք, — հարցնում է ամէն անգամ և առարկութիւն չհանդուրժող եղանակով պատուիրում: — Լաւ եղէք, լաւ եղէք:

Անցնում գնում է, բայց ինչ-որ բան մնում է քո մէջ այդ հանդիպումից: Ոչ միայն ինքդ քեզ ես աւելի լաւ գգում, քան քեզ առաջ: Թուում է՝ աշխարհն էլ ինչ-որ չափով փոխուել է, լաւացել: Եւ ակամայ մտածում ես, թէ ինչքան նման են բանաստեղծի գործերն իրենց ստեղծողին: Կըրկնում ես տողեր, քառեակներ, պատկերներ որ շարունակ հոլովում են յիշողութեանդ մէջ: Յիշում ես իսկական բանաստեղծութեան պարզեւծ վսեմ հանրաժողով: Եւ ամէն անգամ յիշելուց ու կրկնելուց յետոյ ե՛ւ ինքդ ես դառնում ինչ-որ չափով աւելի լաւ ու բարի, ե՛ւ աշխարհն ես տեսնում աւելի լաւ ու բարի:

Արդէն քանիներորդ անգամ քո կեանքում ըզգում ես, որ փոխում են շուրջդ առօրեայ, սովորական երևոյթներն ու իրերը, ապրում են, — շնչում, իմաստաւորում: Նոյնիսկ աննշան լուցկու հատիկը: —

Լսի՛ր, լուցկի իմ չնչին,
Որ մարում ես իմ ճեղքի,
Իմ ընկերոջ քանկ կեանքի
Մասը չունե՞ս քո միջին,

Չունե՞ս արդեօք դու նրա
Արեան հուլէ՞ն քո բացում,
Ու չի՞ աշուրում քեզ հետ նա
Վաճառում հնգու՞մ:

Այս տողերը կարդալուց յետոյ դժուար թէ անտարբեր նայի լուցկու դողող բոցին: Դժուար թէ չմտածես բանաստեղծական այն հրաշալւատում աշխարհի մասին, որ կուլում է Գեղամ Սարեանի ստեղծագործութիւն: Դժուար թէ չընդհան հանդիպումներ հեռաւոր ու մօտիկ, որ քեզ տուել են խնդ ու տխրութիւն, հիացում ու խոհ: Ինչ-որ տեղ հեռուում, որտեղ սկսում է յուշերի արահետը, ես տեսնում եմ գիւղական հին մի խրճիթ: Թուրքի վրայ՝ քուրսի, քուրսու վրայ՝ նախշուն կարպետ, որ ջերմութիւնը երկար պահպանուի:

Դրսում ոռնում է բուքը, որ աշխարհից կտրել է լեռնային փոքրիկ գիւղը և հիմա կարծես աշխատում է բոլորովին ծածկել ձեռն հիւսքերի տակ:

Մայրիկը գիրք է կարդում:
Ես գլուխս տատիս ծնկներին դրած՝ լսում եմ: Իմ աչքերի առաջ յառնում է գունագեղ արեւելքը՝ զարմանալի շատ արեւ, ուղտեր, սնունդներ, գորգեր... Եւ ինչպէս հեքիաթից, ելնում է հրաշք մի աղջիկ, որ հրաշք գորգեր է հիւսում: Բայց ստորուկ է աղջիկը: Նրա ազատ հոգին չի ուզում հաշտուել իր վիճակի հետ: Եւ իր բողոքը՝ որպէս ազատ աղջկայ մի պատկեր, հիւսում է գորգի վրայ ու տանում խանին:

Չայրանում է խանը, կանչում է դահիճներին, հրամայում է մորթել յանդուգն աղջկան...
Մայրիկի ձայնը դողում է: Տառի աչքերից պոկւում են արցունքի երկու ծանր կաթիլներ ու փշրում դէմքիս: Ես էլ եմ թաքուն սրբում արցունքներս և իմ փոքրիկ հոգու՝ ամբողջ զօրութեամբ ատում եմ խանին, նրա դահիճներին, նրա աշխարհը: Ես երգում եմ ինքս ինձ, որ երբ մեծանամ՝ որտեղ էլ որ լինեն կը գտնեմ նրանց ու կը լուծեմ վրէժն այն լաւ աղջկայ, որի անունը երգի պէս է հնչում Գիւլնարա...
Իսկ դրսում ոռնում է բուքը...

Այս է եղել իմ առաջին հանդիպումը, որ դեռ այնքան պարզ է երևում տարիների հեռուից:
Յետոյ ես իմացայ, որ Գեղամ Սարեանը եկել է Իրանից, հիմա ապրում է Երևանում, սովորական մարդ է և կարելի է նոյնիսկ նրան նամակ գրել: Այն ժամանակ ես, իհարկէ, այնքան էլ չէի հաւատում, թէ բանաստեղծը կարող է սովորական մարդ լինել, այնուամենայնիւ քանի անգամ նստեցի նրան նամակ գրելու և... այնպէս էլ չգրեցի...

— Լաւ եղէք, լաւ եղէք, — պատուիրում է ծեր վարպետն ու գնում սովորական հանդարտ քայլերով:

— Գեղամ Սարեանն է, — շնչում է դպրոցական տարագով մի աղջիկ և նախանձով նայում է ինձ՝ երեւի միայն նրա համար, որ ծանօթ եմ բանաստեղծին:

Իսկ ես քայլում եմ ու մտածում՝ քանի անգամ եմ հանդիպել վարպետին, ինչո՞ւ չեմ պատմել այդ առաջին հանդիպման մասին, անաւարտ

ԳԵՂԱՄ ՍԱՐԵԱՆ

նամակի և իմ մանկութեան առաջին յեղափոխական ընդգման մասին, երբ պատրաստ էի մենակ կուրի ելնելու աշխարհի բոլոր բռնակալների ու նրանց դահիճների դէմ... Գուցէ խանգարել է այն նոյն զգացումը, որ տասնամեակներ առաջ չէրողեց աւարտել քանի անգամ սկսած նամակը:

Չգիտես ինչու, ինձ թուում է, թէ առանց իմ պատմելու էլ վարպետը գիտի, ինձնից առաջ, ինձ հետ և ինձնից յետոյ քանի քանիսն են ապրել երկրաշուքներն ու բերկրանքի այն հրաշալի պահերը, որ պարգևում է հանդիպումը իսկական բանաստեղծութեան հետ: Երեւի պատմած լինեն: Երեւի պատմում են այսօր էլ: Ու կը պատմեն վաղը նոյնպէս: Կը պատմի դպրոցական տարագով այս աղջիկը, որ այնպէս երկրաշուք քայլում է վարպետի հետքերով: Քայլում է ու երեւի կամացուկ շնչում անմոռաց տողեր՝ սիրում բանաստեղծութիւններից:

Ես յիշում եմ ուրիշ հանդիպումներ՝ նոյնքան անընդիւրի և անմոռաց: Սարեանի բանաստեղծութիւնները շատ անգամներ են հնչել իմ կեանքի ճանապարհին և ամէն անգամ ինչ-որ բան տուել են, ինչ-որ բան առել, ինչ-որ բան փոխել:

Մի տապ ամառ. 41ի ամառը, որ բեկուեց պատերազմի ահաւոր փոթորկից:

Գիւղական փոքրիկ հրապարակում ու շրջակայ փողոցներում հաւաքուել է գրեթէ ամբողջ գիւղը: Ճանապարհում են նրանց, ովքեր գնում են առաջին զօրահաւաքին: Հրաժեշտի և ողբերթի խօսքեր, արցունքներ, համբոյրներ, խոստումներ՝ սպասելու, անպայման ողջ մնալու, անպայման յաղթելու:

Եւ յանկարծ լուռ թիւն:

Բարձրախօսը սեան գլխից արտասանում է.

Իմ ընկերները գնացին կուրի,
Բարի նամակաւ իմ ընկերներին,
Թող նրանց նամակին յաղթանակ փառի,
Հետոյի պահի իմ ընկերներին...

Երեւի ամէն ճանապարհող իրենն է համարում այս պարզ խօսքերը, երեւի ամէն գնացող համարում է իրեն ուղղում, իր մտերմի սրտից ընկած: Մենք՝ ոտաբորբիկ գեղջուկ մանուկներս, որ նախանձով ենք ամէն մի գնացողի, ինչպէս ենք երազում, որ մի օր մեզ էլ բարի ճանապարհ մաղթեն դէպի ռազմաճակատ:

Ողբերթի մեղմ խօսքերի մէջ հնչում է յաղթանակի անհողողող հաւատը, բարի վերադարձի հաւատը:

Մեր սրտերն ամէն նրանց կրճի տակ
Ջերմութիւն կը տան իմ ընկերներին,
Կը տան նրանց փառք, կը տան յաղթանակ,
Բարի վերադարձ իմ ընկերներին:

«Բարի վերադարձ, բարի վերադարձ», — ասես արծազանքում են հրապարակը, փողոցը, գիւղը:
(Շարունակութիւնը տես. էջ 4)

ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՄԻԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ

ԱՐԱՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Փառի մերոյի ելքին՝ երկար ցանկապատին ծայրը կը բարձրանայ սպիտակ շէնք մը, որ կը կրէ 11 քիւր՝ Սֆաէր Ալպոնիի: Բազմալայկ այս կառոյցը, ապարանքի մը պէս գեղեցիկ է ու հուշաւեն: Ճեմարիտ հակապատկեր Բենքսիի վարի բարաքին, իսեալ վայր մըն է ան, խաղաղ ու պարագոյնան իր խորհրդապահութեամբ, կամարակապ պարտեզի մը մեծամուրեքան մէջ:

Պատեմաւոր շէնքին առաջին յարկը, պատուոյ տեղ մը կը գրաւէ Հ. Բ. Ընդհ. Միութիւնը, որուն հովանիին տակ 1930էն ի վեր կը ծաղկի ու հեզհեռէ կ'ուճանայ Նուպարեան Մասենադարանը, հիմնում եղանակաւորապէս Պօլոս փառայի կողմէ: Հանգրուան առ հանգրուան, Միութեան ծառայած են ազգասէր մտաւորականներ, որոնցմէ վերջիններն են Պրֆ. Թերզեան, Գրիգոր Պանի եւ Եղաւոր Փափազեան: Փառաւորներու երկրէն եկած զուարթ ու ճենքլմէն ազգային մըն է ներկայ սեօրէն, խանդավառօրէն նուիրում Հ. Բ. Ընդհ. Միութեան աշխատանքներուն:

Մեծ գաղափար մը չունէի Նուպարեան Մասենադարանի մասին, որովհետեւ հազուադէպօրէն կ'երթայի հոն, նախ քան հանգրուան կողովիս: Հիմա ազատ եմ բարեբախտաբար, շաբաթ գոնէ անգամ մը կ'այցելեմ ու քիչ օտ ծանօթ եմ այնտեղի գրադահեստին:

Լուսաւեհ ընթերցասրահին մէջ, տարիներ առաջ հանդիպած եմ Գրիգորեան Տեհեանի, Ս. Դաւիթ Բեկի, Սրբաբի Տէր Ներսիսեանի եւ Լեւոն Կիւմիւլեանի՝ որ Միութեան Պարտէսի վրայ ուսումնասիրութիւն մը լոյս ընծայած էր Փրահայէն:

Մասենադարանայեցի Արամ Անտոնեանն էր այն ժամանակ, որ բազում գիրքերու դասաւորումով

սրի պարտէս համարեցի հետեւի իր դազալին, մինչեւ Պանեոյի գեղեցիկաւոր հայ մօտ ուականներու քաղը, Շաւարեան, Վահան Էսմեհեանի եւ Յակոբ Տէր Յակոբեանի մէջ:

Ողբացեալ գրագէտին յաջորդը կ'ըլլար Պրոսպեր Ա. Սալմասլեանը, Փարիզի ընկերափոխութեան համալսարանէն, Նախապէս եղած էր Ռոպրթ Գոլեսեան մըն էր այնտեղ ունեցած իր դասընկեր՝ Բաւասեղ Յակոբ Անտոնեանը, նախկին Յովհան Ծ. Վրդ. Կարապետեանը եւ Հայ Մարմնամարզական Միութեան ազգայնագիտներ, — Շաւարե Գրիգորեան, Հայկ Ճիգմեհեանը, Բիւզանդիկալիստներու եւ Գրիգոր ու Լեւոն Յակոբեան եղբայրները:

Ընդարձակ մասենադարաններու մեջ աշխատած՝ մասնագէտ գիրքերու դասաւորման գաղափարներուն բայց դժբախտաբար չկրցաւ լայն աշխատանք կատարել, որովհետեւ տարիներու բնուր կը նստէր իր ուսերուն, Կեանքի մեծագոյն ձեռնարկը եղած է՝ մեզի վերաբերեալ հայ եւ օտար գրողներու երկերու ցանկին համախմբումը, որուն համար ներսին հրաւիրում էր առ ի գնահատութիւն:

Դեմ յանդիման նստած՝ ինքն ալ կը սիրէր ընդերկար խօսիլ անցեալին, մօտիկ կ'ընէր իրեն մեծ հետաքրքրութեամբ: Գորովազին կը պահեմ քանի մը նամակներ իրմէ, ջերմ գրականներ՝ իր սփնջան պրպտումներուն, որոնց պէտք ունեցած էի Լեւոն Ս. ի ողբերգութեան հրատարակման տշանքին: Արմենակ Սալմասլեանի այլին լոյսը սկաւառած էր. գործողութիւնն վերջ առողջութիւնը տալու կորսնցուց ու կեանքի խոյս տուաւ իրմէ: Խորապէս ցանցայ իր մահուն վրայ:

Չուարձալի բան մը պատմած էր ժամանակին Նեան Պեթիքաւեան՝ հայ ժողովուրդին ընթերց-

«Փարիզի Նուպարեան Մասենադարանին այժմու գրադարանայեւոր՝ Պր. Արտաշէս Գարտաշեան, Լուսանկարում Գառիէի Թորգոմեան» Ազգային Մասենադարանին մէջ՝ իր պաշտօնավարութեան շրջանին

Եւ խղճամբ ուսումնասիրութիւններով, մեղուաշան պրպտողի մը համբար շահած է: Իրեն կը պարտեցին, օրինակի համար, Գրիգոր Զօհրապի կեանքի գնահատման հանգրուաններուն լուսաբանութիւնը, ինչպէս նաեւ կարգ մը գիրքերու եւ հաւաքածուներու մասին տեղեկութիւններ, մանր ու յստակ գիրքով նորագոյն:

Չայլին ու գրեթէ դաժան այդ մարդը, ամեն անգամ որ ոտք կը դնէի մասենադարանէն ներս, հետաքաշող հանքի մը կը փոխուէր հրաշով: Կը սիրէր, շա՛տ կը սիրէր շահեկան դրուագներ վարակուելու անցեալին, անուշ լեզուով մը, որ զիս կը կապէր իր օրերուն: Մօսաւորապէս 21 տարի առաջ, երբ հրաժեշտ կու տար կեանքին,

ման անփութութիւնը ծաղրելու համար, նոր հաւուսի մը բնականաբար հրաւիրում՝ տանք իրենցին զինքը կը պատգմէ ամէն կողմ-ցոյց կու տայ լուսաբանը, ստանդարտներ, գորգեր եւ տեղի կահույք: Սնուկովի ծայրակէսին հասած այդ կիցը, ոչ միայն մասենադարան չունէր քանի մէջ, այլ մասենադարանին ինչ ըլլալն ալ ոչ գիտէր...: Տաղանդաւոր երգիծաբան իրեն կը անցկցնէր քի մասենադարանը գիրքերու դարանք քիլ է, եկուր տես որ ինք գիրք չունի որ... տալար դէն: Վերջին պահուն ամեն կողմ կը պրպտէ եւ տեղի մը դրոս կը բերէ իր սիրահարեալ աղջկան մէկ գիրքի: — Սիրելու արուեստը:

(Շար. տես էջ 5)

ԼՈՒՐԵՐ ԳԱՆԱՏԱՅԷՆ

Սիրելի քոյրս Նուրիճա
Եղիպսոս

Զատիկը անցաւ և ֆրանսե-
րէն դասիս սկսաւ: Անցեալ օր-
ւան դասերն իսկ ինքե և ռեֆիւսի
բաւերուն: Կարծեմ թե՛ ան-
կը դառնար: Առաջինը գաղթա-
կան կը նշանէ: Կէ եղբ, իսկ երկ-
րորդը՝ տարագիր: Վարժապետը
ինծի դասնալով ֆրանսերէն ը-
սաւ:

— Դո՛ւք, տիկին Մարիճա,
եմիկիւն էք, ձեր կամքովը եկած
էք այս երկիրը, իսկ անոնք որոնք
հոստէ սուրէ փրկուած, ապամայ
եկած են այս երկիրը, ու. ֆիւմի
կը կոչուին:

Վարժապետը ծանրէն ծանր
պատիւ կ'ընէ ինծի, թե՛ իսկ ոսկի
ապարանջաններուն աչքը տնկած:
Քոյս տիկին Սողոմէն կար, ինծի
ըսաւ որ վարժապետին աչքը ոսկի
ապարանջաններուդ չէ, ասմա
խապախի թեւերուդ է, այս մար-
դոց երկրին լեռներուն տակը թո-
նոնեղով ոսկի կայ:

Նախանձութիւնէն պիտի ճա-
թի այս կնիկը: Ինչ է, ձերնի պէս
ձերմակ թեւեր ունիմ, ինքը ըսեա
Հայիթիէն եկածի պէս թուի է և
գլուխը ալ ու ձախ օրօրեկէն գո-
գոր գոգոր կը հպարտանայ ըսե-
լով:

— Զերմակին համբաւը,
Էմիկիւն համբ:

Միզը որ, այս դասարանին
մէջ ամբար անգամ մը վարժա-
պետ կը փոխուի: Փոփոխութիւն
պէտք է եղեր: Այս փոփոխու-
թիւններէն մենք ալ վարժակե-
ցանք: Քուրիկս, եկած օրէս ի վեր
երեք հատ առաջնորդական փո-
խանորդ փոխեցինք, քանի մը
տէրտէր և դպրապետներ:

Բայց այս փոփոխութիւննե-
րը անմեղ փոփոխութիւններ են,
կնիկ և էրիկ մարդ չփոխինք,
այդ է կարեւորը:

Սիրելի քոյրիկս, այս Զա-
տիկն ալ իրարմէ հեռու անցու-
ցինք:

Հաւատա՛ որ բերանս առաջ
չերթար կոր քեզի ըսելու, որ այս
կողմերը գաս և իրարմով ըլլանք:
Հարցնես թէ ինչու: Ահա
տրեմ:

Քանի քանի քոյրեր, եղբայր-
մայր ու հայր, դաւակներ,
առ բաժան եղան այս արտա-
թիւն պատճառով: Սկիզբը և
գոյր իրարու կարօտին չդի-
պարտուին: Սկսան նամակներ փոխա-
նակել ու գրելին:

— Հնգիս քոյրիկս, այլեւս
կա օտին չեմ կրնար դիմանալ,
ինչ կ'ուզես ըրէ ինծի քովդ...
վերջին օրերնիս միասին անցը-
նենք:

— Անուշիկ քոյրիկս, առաւ-
գիշեր արիւն արցունք կը թա-
փեմ, երբ պիտի միանանք մտա-
ծելով: Վերջապէս անցեալ օր
կառավարչական գացի, լացի,
ողբացի, ես քոյրս կ'ուզեմ ըսի:
Մարդերը ուզածդ այդ ըլլալ, մա-
տամ, ըսին, և հրամանը դրեցե-
ցաւ:

— Հէմա կ'երեւալայեմ օ-
ղանաւակայանին մէջ մեր մօ-
տաւոր ողջագործումը, որ աշ-
խարհի մեծ մարդոց ողջագոր-
ծումը պիտի անցնի: Խալիկներ
եմ, որացիները ըսեա, էլ պիտի,
Ուսկուկը, Սողոմէն ճամբադ կը
նային, քոյրը դաւան, մէկ շարք
մեզի պիտի մնայ ըսելով իրարու
հետ մըցում կ'ընեն խօսելով:

Վերջապէս քոյրը կուգայ:
Երկինք գետին իրար կ'անցնի,
հրաւեր հրաւերի, Մարիճա ինչ
լուր բերիր ըսելով: Եկող քոյրն
ալ կը բացատրէ որ Գահրէթի Հայ-
կական Ընթերցասրահին մէջ ու-
տելէն խմելէն փաթալմի կ'ըլլայ
կոր ժողովուրդը:

Կ'անցնի քանի մը ամիս,
դուրսը պոռա ֆուրբուան կը ըս-
կըսի: Թե՛ Երեւանը կը սկսին գոր-
ծի անցնիլ:

— Տիկին Բերկուհի, դուրս
չեւիս, գետինը սահուն է, կը սա-
հիս և մէկ կողմդ կը կտրես: Գուն
տեղացիներուն ալ նայիր, անոնք
հոն ծնած մեծքն են, վարժուած
են, մենք ըսեա քեզիքն պէս ա-
ւագին վրայ քալելու վարժուած
ենք: Եւ տիկին Բերկուհին կը
սկսի բիրամիտները երազել տա-
քուկ արեւին տակը:

Վեց ամիս մը կ'անցնի, կը
սկսին չորս կողմէն հարցումներ
և թելադրութիւններ: Հայ և օտար
նորաստեղծ ծանօթներուն կողմէ:

— «Դուք ձերիններուն հետ
կը բնակիս եղբ, մեզա՛յ, հոն-
գլխաւ ես, ազատութիւնդ խա-
նդուած չէ՞, հոն ազատ երկիր է,
առանձին տունը իր առանձին
Աստուածը ունի ըսեր են»:

Վերջապէս եկողին փոքր
մէջ օձը կը մտնէ և օր մըն ալ
կ'ըսէ զինք բերող հարազատնե-
րուն:

— Ան անուշիկ սենեակ մը
վարձեցի, հոն պարզըս Ֆլաք
կ'ըսեն եղբ, այդ կահուորդում
սենեակին, այնտեղ պէպի պիտի
խնամեմ, այսինքն պէպի Սիբրը,
քիչ մըն ալ Ֆիւմիսի և պիտի
ապրուիմ հանգիստ և ազատ:
Մարդ այստեղ պէտք է տեղակա-
ն պայմաններուն յարմարի:

Ահա, սիրելի քոյրիկս, այս
պատահարները իմանալով, տես-
նելով, վրաս վախ մը եկած է, որ
մենք ալ անոնց չհետեւինք: Պիտի
ըսեա մենք անոնցմէ չենք, բայց
բաժան բաժան եղողներն ալ մեզի
պէս կը մտա՛ էլին նախապէս ինչ-
եւէ, դուք առ այժմ տեղդ նստէ,
նայինք Աստուած ինչ կը ցուցնէ:
Փակե՛ք առ այժմ այս հար-
ցը եւ քեզի հօսկէ լուրեր տամ և
առեմք անցընես:

Մեր ափաբրբանքի մէջ մե-
զի ծանօթ տիկին Տ. Արսէրեան-
նեք կը բնակին: Այս կինը ա-
րիւնք է, հազիւ քառասուննոց
մը կայ, աղջիկ գաւաղ մը ունի
18 տարու, երկրորդ աղջիկը 14
տարու, իսկ մանչն ալ 11 տարու:

Անցեալ օր կնիկը սենեակս
եկաւ, արիւն արցունք թափելով
սկսաւ իր գլխուն եկածները պատ-
մել:

— Ես վրաս Մարիճա, ահա
քեզի սիրտս բանամ: Մեծ աղջիկս
18 տարու եղաւ: Նախապէս այս
կողմերը 21 տարեկանին չափա-
հաս կ'ըլլային, հիմա օրէնքը փոխ-
ւել է և 18 տարեկանին չափահաս
կ'ըլլան և իրաւունք ունին եղեր
առանց իրենց նաղքին հաւանու-
թեան, ուզած սղուն հետ ամուս-
նանալու:

Գիշեր մըն ալ Ռասփութինի
մազերով մօրեղով հոռոտ տղայ
մը բերաւ տունը և իբրեւ նշանած
ներկայացուց ինծի:

Իրարու լեզուէ չենք հաս-
կընար, տղան ըսեա, երկու բառին
մէկը սաղափօ կ'ըսէ աղջկան և
ինծի հետ կը պ'գնուի:

14 տարու աղջիկս դպրոց
կ'երթայ: Օր մըն ալ դպրոցի ա-
շակերտներէն ֆրանսայի տղու մը
հետ ներս մտաւ: Մամա՛, Ժորժին
հետ խօսք կապ ըրած ենք չըսէ՞,
Վրաս մարեկիք պիտի գար:

Օրը կիրակի էր: 11 տարու
մանչս ինչ կ'ուզես ըսէ ինծի:
Մամա ինծի հինգ տղայ տուար,
կրալ Ֆրեմեսս փիք Գիփի պիտի
տանիմ չըսէ՞: Այլեւս տեւէն պի-
տի փախչիմ պոռացի: Կորսուե-
ցան գացին: Աչքերս ուռած ան-
կիւն մը նստած ճակատագիրս
կ'ողբայի, դուրս գարնուեցաւ: Մոր

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Քանի՛ անգամ են հնչել այս խօսքերը գի-
ղական փորձիկ հրապարակում...

Այն ժամանակ մեզ թուում էր, թէ սա մեր
գիւղի երգն է, հնչում է միայն մեր հրապարա-
կում: Յետոյ, ինքզինք, իմացանք, որ պատերազ-
մի հենց երկրորդ օրը ծնուած այս սրտաբուխ
բանաստեղծութիւնը, հնչել է Հայաստան աշխար-
հի բոլոր գիւղերի ու քաղաքների հրապարակնե-
րում: Բայց դրանից չփոխուեց մեր վերաբեր-
մունքը: Երբ միաց մեր և կարծես դարձաւ ա-
ւելի թանկ ու մտերիմ:

Երգերը զարմանալիօրէն նման են մարդ-
կանց, հանդիպումները՝ նոյնպէս: Ամէն մի պա-
տահական հանդիպում չէ, որ քեզ համար մտե-
րիմ է յայտնագործում: Ինչպէս մարդկանց, եր-
գերի մասին էլ կարելի է ասել յաճախ «Ոչինչ,
լաւ է, ապրում է իր համար»: Կը հանդիպես,
գուցէ և կը ժպտաս, կ'անցնես ու... կը մոռանաս:
Բայց երբ երգը ապրում է ոչ թէ իր համար, այլ
ամէնքի համար, ամէնքի հետ, առաջին իսկ հան-
դիպումից դառնում է մտերիմ ու հարազատ և
քո մէջ, քեզ հետ գալիս է ամբողջ կեանքում:
Այդ հանդիպումը մնում է, ինչ-որ բան է մնում
ամէն հանդիպումից:

Գարնանային իրիկուն է իջնում գիւղի վը-
րայ: Յոգնած օրը երեսին է քաշում շամադադի
կապոյտ ծածկոցը: Լուս է ու խաղաղ: Եւ յան-
կարծ ինչ-որ տեղ, թուում է շատ հեռուում, հըն-
չում է մի երգ՝ կարօտով լեզու-լեզուն:

Թուշի մօտով տուն,
Ուր իմ մայրն է ապրում
Սպասում իր որդուն
Անհանգիստ ու անուշ...

Մարտիկի երգն է, մարտիկի կարօտը:
Երեկ այդ գիշեր գիւղում շատերն են մտա-
ծել և նայել իսկ հաւատաւոր, թէ երգը գալիս է
հեռաւոր դիրքերից, ուր հենց նոր են լուկ ահեղ
մարտերի վերջին կրակոցները: Երեկ շատերին է
թուացել: Թէ իր հեռաւոր հարազատն է երազում
այդպէս:

Տեսնէի այն առուն,
Ուր ամէն մի գարուն
Ջրերով վարարում
Կարկաշում եւ սարերում:

Թեմուի աղբիւրին,
Կարօտը պաղ ջրին,
Նրա զով համբոյրին
Ու քալի մամուլին:

Լինէի հանդերում,
Ուր ծաղկումն են բուրում,
Ուր մանուկ օրերում
Հովն էր ինձ համբուրում:

Կարօտը միշտ էլ եղել է պատերազմի բոլոր
տարիներին ու խորն է եղել: Բայց քանի դեռ
կար հայրենիքի վրայ կախուած անեղ վտանգը,
արկերի պայթիւնները կարծես խնայում էին
կարօտի կանչը, ատելութեան ու վրէժի հրդեհ-
ներում աղոտում էր երազանքի մեղմիկ բոցը:

Բայց յաղթանակի գարնան այդ իրիկունը
կարօտի կանչն էր հնչում ամենից բայձը, ամե-
նից պայծառ շողում էր երազանքի բոցը:
Ո՞վ էր երգում:

Մի պատանի՞, որ երազում էր մարտիկ
դառնալ, մեկնել ռազմաճակատ ու չհասցրեց մե-
ծանալ ժամանակից շուտ, թէ՞ վերքերով վերա-
դարձած մի գինուր, որ երգում էր դեռ տուն
լզարծած ընկերների փոխարէն և նրանց փոխա-
րէն, ովքեր երբեք տուն չեն դառնալու: Բայց
այսօր էլ տասնամեակներ անց, ես հաւատում
եմ, որ երգը գալիս էր հեռաւոր դիրքերից, ուր
դեռ նոր էին լուկ ահեղ մարտերի վերջին կրա-
կոցները...

Հանդիպումներ:

Հանդիպումներ՝ բանաստեղծութեան հետ:
Շատ են նրանք, որ հուշումներն պէս շար-
ւել են քո կեանքի թելին: Բոլորն էլ թանկ են
ու մտերիմ քեզ համար, ու դժուարանում ես մէկն
ու մէկին նախապատուութիւն տալ, առանձնացնել:

Հանդիպումներ սիրոյ ճանապարհին:
Հանդիպումներ տոնական հրապարակներում:
Հանդիպումներ, երբ ինքդ քեզ հետ ես լի-
նում, ու թուում, թէ մենակ ես բոլորովին:

Որեւէ մէկին նախապատուութիւնը չտալու
համար ես ընտրում եմ վերջին հանդիպումը:

Զոհուած մարտիկների յուշարձանն են բա-
ցում լեռնային փողբիկ գիւղում: Ինձ հրաւիրել
է քանդակագործը, որ պատերազմի տարիներին
նոյնպէս երեսայ է եղել: Զանապարհին նա շատ
է յուզւում: Կարողացե՞լ է ապրածը, տառապածը,
զգացածը հաղորդել քարին ու պղնձին, այնպէս
անել, որ ամէն մէկը ճանաչի իր կորցրած հարա-
զատին:

Գիւղն ալեկոծւում է յուշարձանի շուրջը:
Ամէն տուն հարազատ ու մտերիմ է կորցրել պա-
տերազմում: Բարձր քարէ պատին գինուրների

նման կանոնաւոր շարուել են անուն-ազգանուն-
ները: Մի շարք, երկու, երեք... Ամէն տողի տակ
մարած մի կեանք, մի սերմնացան, որ գուցէ չը-
հասցրեց նոյնիսկ առաջին բուռը նետել լեռնա-
լանջի կտրտուած արտերի սե ցելերի մէջ:

Բացում է ծածկոցը:

Պատուանդանին կանգնած է պղնձէ գինուրը՝
ուժեղ, շիտակ, պարզ: Երեկ նման է բոլոր նը-
րանց, ովքեր չդարձան պատերազմից, Գուն է ինձ
այդպէս է թուում, երբ նայում եմ նրանց հարա-
զատների աչքերին:

Գլխահակ ու լուռ բազմութեան վրայ ուն-
վիմի հնչիւնների պէս սփռւում են ծանօթ, շատ
ծանօթ բանաստեղծութեան տողերը:

Յոգնած նայում եմ ես ճամփաներին -
Սերմնացաններ չըլլարձան տուն:
Հանգան շողեր լուռ կասարներին -
Սերմնացաններ չըլլարձան տուն:

Իշու երեկոյն լուրջ սուտերներով -
Սերմնացաններ չըլլարձան տուն:
Գրկեց անգիս իր մութ, պաղ թելերով -
Սերմնացաններ չըլլարձան տուն:

Լոյսեր վառուցին խեղճներում -
Սերմնացաններ չըլլարձան տուն:
Անեղ լուրերին ե ճամփաներում -
Սերմնացաններ չըլլարձան տուն...

Քանդակագործը կամացուկ շնչում է ալան-
ջիս:

— Ես երազել եմ, ամբողջ ժամանակ երազել
եմ, որ իմ ստեղծած յուշարձանը նմանուի այս
բանաստեղծութեանը...

Յետոյ լուծութիւն է տրուում: Թուում է՝ բո-
լորն սպասում են, որ լսեն վերադարձող սեր-
մնացանների ոտնածայները...

Տեղացիներից մէկը մօտենում է քանդակա-
գործին և տալիս ծալած մի թերթիկ:

— Երկու անուն էլ պէտք է աւելացնել...

Տուն չդարձած սերմնացաններ՝ մի շարք,
երկու շարք, երեք... ես երկու անուն: Իսկ ե-
ղածը մի փողբիկ գիւղ է լեռնալանջին:
Ահեղ լուծութիւն է ճամփաներում...

Երբ վերադառնում էինք Երեւան, ճանապար-
հին շարունակ կրկնում էինք: «Սերմնացանները
չդարձան տուն...»: Ես մտածում էի, որ հարկա-
ւոր է վարպետին պատմել նաեւ այդ հանդիպման
մասին, իմ բարեկամ բանդակագործի մասին, որ
նախանձում է նրա քանդակած տողերին, երա-
զում է ստեղծել այդպիսի յուշարձան: Յետոյ,
չգիտես, ինչու, չպատմեցի: Գուցէ մտածեցի
դարձաւ, թէ դա էլ նորութիւն չի լինի վար-
պետի համար:

Ու թէ և նորութիւն չի լինի, ես հիմա մտա-
ծում եմ, որ հարկաւոր է վարպետին պատմել
նաեւ բարեկամութեան այն երկդոյի մասին, երբ
շեղաչ մի պատանի ողբերգուած արտասանում էր
իր մայրենի լեզուով:

Եղբայրութիւն գրեցիք մեծ մեր բազմազգի

արիւնով,

Մեր դաւաճումն անմայրածիր, մեր բարձրագահ

լեռներին,

Մեր սրտերում բոցակոտով անցնելի ատերով,

Մեր գրեհում, որ պատմեմ միշտ բոլոր-բոլոր

դարերին:

Միայնակ սար ե ամէն մի ժողովրդի կամեն

անդով,

Որ բարձրացում է դէպի վեր՝ հարբութեան

մեջ դաւաճելի,

Մեծ գրկեցիք սիրով իրար, եւ բարձրացաւ

լաւեթով

Եղբայրութեան լեռնաղբայր Սովետական

առիւտին:

Յետոյ սկսեց թարգմանել ռուսերէն:

— Հարկաւոր չի, - ասացի ես, - մեր բանաս-
տեղծն է:

— Մեր բանաստեղծն է, - կրկնեց նա ու
ժպտաց:

Այդպէս է եղել: Այն աշխարհի հետ, որ ես
հետգնեցի յայտնագործել և ընդարձակել եմ ինձ
համար, ընդարձակուել են Սարեանի բանաստեղ-
ծութեան սահմանները՝ մեր փորձիկ գիւղից մին-
չ և անձայրած իր Սովետական հայրենիքը: Գիտեմ,
որ մօտիկ ու հեռու ճանապարհներին դեռ շատ
հանդիպումներ են սպասում ինձ, նոր հանդի-
պումներ՝ հին ու նոր բանաստեղծութիւնների
հետ:

Հիմայ, երբ վերջացնում եմ, գգում եմ, որ
ինձ այնքան բան տուած հանդիպումների մասին
պատմութիւնը չստացուեց այնպէս, ինչպէս ես
էի կամենում: Բայց գուցէ չէր կարող լինել ու-
րիշ կերպ: Զէ՞ որ սա փաստօրէն այն նամակն է
բանաստեղծին, որ ես սկսել եմ աւելի քան երեք
տասնամեակ առաջ:

768 ԺԻՐԱՅՐ ԱԻԾՏԻՍԵԱՆ

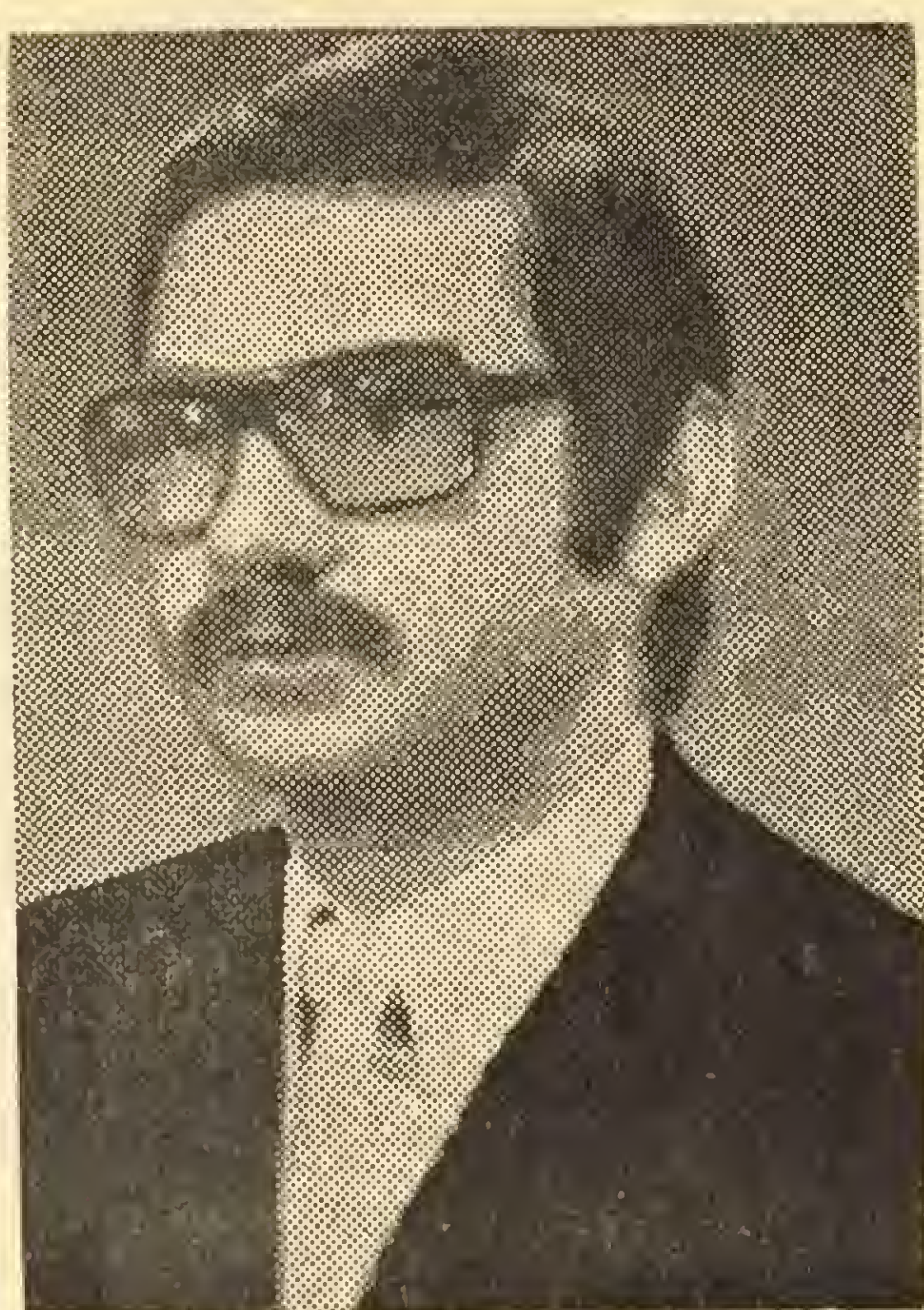
ԵԳԻՊՏԱԿԱՅ ՊԱՏՈՒԱՐԵՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՍԸ՝ ԱՐԱ ԱՐԱՐՔՑԵԱՆ

Վաւերական ճշմարտութիւն է, որ գեղարուեստի անդատանին մէջ մեր արժէքները՝ իրենց բարձր չափանիշներով, փառաւոր յիշատակութեան արժանի են միջազգային գեղարվարության վրայ: Նոյնպէս, սերունդէ սերունդ ականատես կ'ըլլանք օտարաշէն երիտասարդ արուեստագէտներու յայտնութեանը, որոնք կու գան թագմացնելու թիւր հայ ստեղծագործ վաստակաւորներու:

Այսպէս, օր ըստ օրէ, մեր մրցանակակիր արուեստագէտները, իրենց ինքնուրոյն տաղանդներով կը տիրանան հեղինակաւոր համբաւի, սատարելու համար հայ արուեստի պատմութեան յաւերժականացման: Եգիպտահայութիւնը, իր կարգին, չէ դադարած ցարդ պատմաբան մաս մը գրաւելէ՝ պատմաբան տարողութիւններու համարին մէջ:

Ներկայիս, գեղարուեստի երկնակամարին մէջ՝ մասնաւոր ցոլով տաղանդ մը կը յայտնուի մեծի, յանձնիս երիտասարդ ճարտարագետ Արա Արարքցեանի, որդին՝ Տէր Ե. Տիկին Ներսէս Արարքցեաններու, որ 1971 տարեշրջանին վերջացուց Այն էլ Շամա» համալսարանը՝ յոյժ պատուաբեր աստիճանի վկայականով (կայէ իրաւունք): Իր յաջողական յաջողութիւնները՝ ուսումնական հինգ տարեշրջաններուն, արդարացի հաւաստիք

մը կը կազմեն գծագրութեան և գծագրութեան մարզերուն մէջ՝ իր ինքնատիպ կատարողական:

ԱՐԱ ԱՐԱՐՔՑԵԱՆ

նութեան, որ նախատեսանելի էր արդէն իսկ դեռատի հասակէն:

Այսօր կրնանք նշանակել ճարտարագետ Արա Արարքցեանի բով՝ ճարտարագետական գաղափարներ, որոնք կը յատկանշեն հետաքրքրական յորինւածքներու կերտումին մէջ՝ առինքնող արդիականութիւն: Իր յաջողութիւնը կը կրեն անվերապահ կնիքը՝ ամրակուս կառուցւածքի, պահանջքի համաձայն գործածութեան դնելով զանազան շինանիւթեր, որոնց ճշգրիտ համեմատութիւնը՝ իրեն ուղե-

ցոյց ունին սուր տրամաբանութիւն մը: Նախագիծերու աշխատանքին մէջ, շահեկան է նկատել, թէ որքան էական է իրեն համար դրոշմելու՝ իր գեղարուեստագէտի անհատականութիւնը, որուն համար երկարատեւ փորձերու առէկ անխնայ աշխատող մըն է ան:

Ձեւարարութեամբ ձեռք ձեռք՝ վկայեալ ճարտարագետութիւն աստիճանով, ահա թէ ան կը ստանձնէ յաւերժական ուսումնասիրութիւններ: Գահիրէի համալսարանին մէջ, լրացուցիչ նիւթ ունենալով «Town Planning»-ի բարձրագոյն գիտութիւնը:

Կասկած չկայ թէ այս նոր առիթով, Արա Արարքցեան պիտի արձանագրէ բազմալի նշանակութեան արժանաւոր համալսարանի դիրքի մը, ի հաճոյս իր ազգին եւ իր հարազատներուն:

Խմբագրութիւն անխառն ուրախութեամբ տեղեկանալով՝ ազգիս պատուաբեր այս երիտասարդին արձանագրած յաջողութեանց, կը շնորհակալ զիմեք ու իր ծնողները եւ կը մաղթէ նորաճող յաջողութիւններ:

ՅԱՆՈՒՆԱԿԻՐԻՆ Գ. ԷՂԷՆ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍ

Աղեքսանդրիոյ Պատկառելի Թեմական Ժողովը՝ նիստ պիտի գումարէ Ուրբաթ, 12 Մայիս 1972 թ. ժամը 6-ին, Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ:

ՏԵՂԵԿԱՆՈՒ ԴԻԻԱՆ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՍ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՌԱՋԱՌԴԱՐԱՆԻ

Ազնի հպարտութիւն մըն է այդ իրեն համար:

Դարերու խօսուն պատմութիւնը կարելի է գտնել մասնադարանի վաւերագրերուն, աւետարաններուն եւ ժողովածուներուն մէջ: 1871 թ. բերքերը պրպելով, օտար հետաքրքրական բաներ երեւան հանցի, հանրային, գրական ու քաղաքական: Դարաւերջինի մամուլին մէջ, ամենեւէ յայտնուեցաւ, որ աւելի մաքուր լեզուով մը կ'առայայտուի Պետրոս Դուրեանի, ազգային հարցերուն եւ Փարիզի Գումուսային քննադատութեան մասին:

Խոնարհի եւ ընթերցման այդ մթնոլորտին մէջ, խուսք մը մատակարարեցին կ'առայայտուեցին, իւրաքանչիւր իր ճիշդէ: Ահա անկախ հայունի մը, որ բաժնայ առողջներուն վրայ ուսումնասիրութիւն մը կը պատաստէ: Ուրի մը բաշ գրաբառագէտ հետաւոր Պարոտաստեան միջնեկ փարիզ եկած, անդադար կ'առարկէ: Բայց անկախ մարզին մէջ: Իրիքեաններու մեծ քաղաքին՝ Տիկին Զուրիկ, որ կը դասաւորուէ Ստրասբուրգի մէջ, իմեք ալ լուրջ աւստասանի մը լծումը է: Գեո կան սեփականութիւնը Լեոն Խաչիկեանը, Օր. Սիրվաղ Մարգարեան որ հնամաւ անտարաններուն խորը մը խորհումը է... Վերջապէս, սա խառնաճանք անգլիացի, Պր. Ռիչարդ Ուիլիքսը, որ շուրջ պէս ասանկ հայերէն կը խօսի եւ ամբողջովին կ'անուանէ Եւրոպայիս Վահան Թորոքեանի գրականութեան ուսումնասիրութեամբ:

Մթնոլորտը աւելի ճառագայթաւոր կը դառնայ, երբ իրիքեանի, Օր. Սիրվաղի Տէր Ներսէսեանի եւ Յովնանէս Մարգարեանի պէս դէմքեր կ'ընդառնան ընթերցողին մտքի հորիզոնը, ճարտարագետական եւ պատմա-քաղաքական իրեց ասուլիսներով: Այն ժամանակ աւելի կարկանդակ կը դառնայ Զ. Բ. Ընդի. Միւրեան ռաւաբելութիւնը: Լոյսի Ոստանին մէջ:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն Ա. ԷՂԷՆ)

Նոյն օրը, Կ. Ե. ժամը 4-ին, Ն. Գերշ. Ֆիլարէթ՝ Քիւր Մետրապոլիտը Ե. Գերշ. Իւվանալի՝ Մետրապոլիտ Ռուսայի և Պիլովի, ընկերակցութեամբ Փիլիթ քահանայի, յանուն համայն Ռուսաց եկեղեցւոյ պետ՝ Ն. Ա. Պիմեն Պատրիարքի, այցելեցին Ազգային Առաջնորդարան: Սրբազան Հայրն ու Հոգը՝ Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ., քահանայից դասն ու Ազգային Իշխանութեան յարգելի անդամները հիւրերը ընդունեցին դահլիճին մէջ: Ն. Գերշ. Ֆիլարէթ Արքեպս. խօսեցաւ Ռուս Պրոսլաւ եկեղեցւոյ և Հայոց եկեղեցւոյ միջև գոյութիւն ունեցող եղբայրական սերտ կապերուն մասին, և իր հիացումն ու խորունկ ակնածանքը յայտնեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին մասին:

Ապա Գերշ. Տեղապահ Սրբազան Հայրը, ի դիմաց եգիպտահայ գաղութի և Ազգային Իշխանութեան, բարի գալուստ մաղթեց Ն. Ա. համայն Ռուսիոյ Պիմեն Պատրիարքին և ըսաւ, թէ աշխարհիս վրայ տակաւին տեղի կ'ունենան անարդարութիւններ, գոյութիւն ունին ցեղային խտրականութեան պոռթկումներ, նաեւ Քրիստոսի եկեղեցին շատ կարեւոր դեր ունի կատարելիք և ամէն ոք կրօնական պետութեան վրայ դրած է մեծ յոյսեր:

Հայերը եգիպտոսի մէջ ունին հազար տարուայ, գուցէ և աւելի երկար պատմութիւն և կ'ապրին արաբ եղբայրներու հետ՝ որոնք սերտ կապեր ունին ներկայիս Սուդան. Միութեան հետ: Մենք այն յոյսը և հաւատքը ունինք որ Պաղեստինի Արաբ ժողովուրդին արդարութիւն պիտի ըլլայ և գաղթականները պիտի վերադառնան իրենց երկիրը:

Ապա մաղթեց, որ Ռուս և Հայ եկեղեցիներու յարաբերութիւնները միշտ ըլլան սերտ և եղբայրական: Երկար կեանք, արեւատութիւն և Ռուս Պրոսլաւ եկեղեցւոյ պայծառութիւն մաղթեց:

Պատ. Բաղաքական Ժողովի Ատենապետ, յարգելի Պր. Հայկազուն Քիւրքեան, եգիպտոսի էպիսկոպոս Մարկոս Միւրեանի տուաւ լաւելի բացատրութիւններ, որմէ ետք եկեղեցւոյ Տիկնանց Յաննախումբին զանաւանդանքները պատշաճ պատուասիրութեամբ յարգեցին հիւրերը:

Յետ այնու Մետրապոլիտ Ֆիլարէթ, յանուն Ն. Ա. Պիմեն Պատրիարքին, Գերշ. Տեղապահ Սրբազան Հայր յանձնեց ականակուս բարեբով պատրաստուած Ս. Աստուածածնայ նկարով պանակէ մը, շատ ազնի փայտէ արժէքաւոր տուփ մը՝ վրան Ռուսական եկեղեցիի նկարով և Պատրիարքին Գահակալութեան արարողութեանց ծայնագրուած սկաւառակը:

Ամենէն վերջը, զանաւանդանքներու ղողանջով բոլոր ներկաները առաջնորդուեցան Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցի, ուր Հրաշափառով մուտք գործեցին: Աղօթքէն ետք, հիւրերը այցելեցին նաեւ ի յիշատակ Ապրիլեան Եղեռնի բերաւոր Նահատակներու կառուցուած մատուռը և հոն ևս յատուկ աղօթք մատուցանեցին և ապա հրաժեշտ առին ու մեկնեցան:

Զորքերը, 3 Մայիս, առաւօտեան, Համազունի թաղամասի մէջ Յոյն Ուղղափառներու եկեղեցիին մէջ, Ն. Ա. Նիքոլայոս Զ. և Ն. Ա. Պիմեն Պատրիարքներու միասին մատուցած Ս. Պատարագին ներկայ եղան Գերշ. Տ. Զաւէն Նպս. Զինչինեան և Հոգը՝ Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապտիստ:

Նոյն օրը երեկոյեան, նախապէս առնուած ժամադրութեան համաձայն, Գերշ. Տեղապահ Սրբազան, Հոգը՝ Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. և Արք. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շախարեան, ընկերակցութեամբ Բաղաքական Ժողովի յարգելի անդամներուն, այցելեցին Ն. Ա. Պիմեն Պատրիարքին: Եկեղեցւոյ աւանդակի իր յարկաւորներին մէջ, ուր յանուն Եգիպտահայ գաղութին՝ Գերշ. Տեղապահ Սրբազանը ըսաւ. «Զերդ Սրբութիւն, Ս. Գրական և օրհնեալ այս երկիրը Զեր գալուստը պատմական նշանակութիւն ունի, վասն զի այստեղ կը գտնուի Ս. Մարկոս Աւետարանիչի պատմական Աթոռը և այստեղ ապրած ու գործած են Քրիստոնէութեան մեծ ղեմերն ու եկեղեցւոյ հայրերը: Իրօք բոլորս ալ յուզուած էինք երբ հազարաւոր հաւատացեալներ լեցուցին եկեղեցիները և մենք տեսնեք երբ Պատրիարքներ կողք կողքի:

Եգիպտոսի Արաքական Հանրապետութեան մէջ ապրող հայերու անունով՝ սրտազին շնորհակալութիւն կը յայտնենք, որ բարեմեծեցաւ զրկել Զեր երկու Արքեպիսկոպոսները մեր Ազգային Առաջնորդարան այցելութեան որոնք յանձնեցին մեզ Զեր նուէրները: Մենք քաղցր և հոգեւոր ապրումներով միշտ պիտի յիշենք զձեզ: Այս օրինակ երկրին, մէջ ուր կապրինք մեր Արաբ եղբայրներուն հետ խաղաղութեամբ և զգաւորութեամբ իշխանութեանը ներքէ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Վազգէն Ա. Կաթողիկոս, ահա հաւաստի Զերդ Սրբութիւն՝ Զեզ և Զեր շքախումբին Պերաշնորի անդամները սիրով ու յարգանքով կ'ողջունենք, մաղթելով Զեզի առողջութիւն և երկար կեանք: Մենք իր բաղձնքը, որ Հայ և Ռուս Ժողովուրդներուն ինչպէս նաեւ Հայ և Ռուս Պրոսլաւ եկեղեցիներուն միջև եղբայրական յարաբերութիւններն ու կապերը սերտ ըլլան:

Կը խնդրենք որ բարեմեծեցաւ ընդունի մեր գաղութին կողմէ այս նուէրը, զոր կը մատուցանենք Զերդ Սրբութեան, իրեն գրական մեր յարգանքին և ակնածանքին:

Ն. Ա. Պիմեն Պատրիարք Հայ եկեղեցիին մասին՝ խոր գնահատանքով խօսեցաւ նաեւ, Պրոսլաւ եւ Հայ եկեղեցիներու սիրալիր յարաբերութեան եւ տեղեկութիւններ հաղորդեց իր ճամբորդութեան վերաբերմամբ: Յայտնեց նաեւ թէ հրաւեր ստացած ըլլալով Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսին, Ս. Էջմիածին պիտի մեկնի յառաջիկայ Նոյեմբերին:

Պատուասիրութեան հետք, փոխադարձ ջերմ մաղթանքներով, ողջագործմամբ և աջափառութեամբ, պատգամաւորութիւնը հրաժեշտ առաւ Ն. Ամենապատուութեան Քիւրքեանի Արքեպիսկոպոսներէն: Մեկնումի ժամանակ, Պատրիարքը իւրաքանչիւրին նուիրեց Ռուս եկեղեցւոյ շարականներու ծայնագրուած սկաւառակը:

ԴԻԻԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՌԴԱՐԱՆԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ

(Շարունակութիւն Գ. ԷՂԷՆ)

Ցնծութեամբ կը հաստատենք քե Ներսէսի մէջ հրատարակուած ամեն երկ անգամեկի է յաջորդ օրը, ժողովուրդը այնքան ընթերցասէր է եւ պատշաճօրէն ունի հայ մտկայորթի հանդէպ, Կովկասեան մօտմութեանը մէջ, կ'երեւի քե մարդիկ այնքան բաշ եւ կորովի են՝ մեկ օրէն միւսը գիբերը լափելու կիզիչ սեփականութիւնը բռնկած: Զերմ են մանաւանդ լեւորի բընակալ նեոմեք, որովհետեւ նաեւ են իրենց բունը չի օտարի եւ բնաւ չեն խորհիր ասն այս ու այն կողմը դիզուած հրատարակութիւններուն ընթերցումը բողոք արձակուողի օրհնին:

Արեւմտեան կողմէ աշխարհի՝ յոգնած եւ ծիրած մարդկութեան համար, անհանելի բեռ մըն է այդ բոլորին ընթերցումը՝ աշխատանքի ամիսներուն: Խոնարհ յարկաբաժին մօտմութեան մէջ, բոլոր առնոք ու հանցած են Արեւի Զոպանեան, անուրէ ինծի հետ պիտի վկայեն՝ քե ուղեւորը գրագէտ անպարտելի պայտեաններէն էր այդ մարզին մէջ: Հազարաւոր գիրքերու եւ թերթերու ծանր կապոցներ, անկողնին սանած էին վար, «սանձաւանդ» կը փութէին վարձակամաններուն վրայ, մոլորի պէս կը մազկեքին պատերէն վեր, միջնիւ ծնկները բափած առաստաղը: Ի՞նչ կրնար ընել Մոմարթի ճգնաւոր... հարիւր տարին չպիտի բաներ, որպէս զի մարդը կարգի գրէր ու գրէն աչք մը նետէր բազում տարիներուն կուսակուած ամեն տեսակի հրատարակութիւններուն վրայ:

Նուպարեան Մատենադարանը հիմա Վերածնունդի օրհն մը կը բոլորէ: Գեղեցիկ օտար է այնքան տաք յանձնող մատուցաններու եւ ուսանողներու համարներ: Թեւեւ այս փոփոխութիւնը կարելի է վերագրել Պր. Արեւի Զոպանեանին, որ երբեք գրադարանագէտն է մեղմութեան այս հաստատու-

թեան: Հազիւ վաքուն տարեկան, Արգեստի փեռերուն օակ ծնած՝ լուրջ եւ ծանրախոհ մատուցան մըն է ան: Իմեք ալ եկած է բուրգերու երկրէն, օրհնաւորս եղած է Դաւիթեան վարձարանէն եւ այնքան իբր պատմութեան ուսուցիչ ունեցած՝ բազմամասն մատենագիր Արեւի Արայոսեանը, երկար օտարիներ եղած է գրադարանագէտը Գահիրէի Թորոքեան Ազգային Մատենադարանին:

Բարձրահասակ, յորդ եւ արձաքայ մագերով, Նուպարեանի մատենադարանագէտը համակրելի է ու վայելու իր արտաքինով: Զերմեանը ուստաւորն է հայ մատկոյրին, երկրպագուէն կը մօտենայ հայ գիրի ու գեղարուեստի ամենեւէ անցեան պատմութիւնին: Մօրեցեանեան շարժումի մէջ է անձանցի կը դիմէ, կը պրպէ հազար բարի կը զարեկ գլուխը, հաւաքածուները նոյնպէս իր հաւար: Մերք ընդ մերք աշխատակցած է հայ մամուլին, «Արեւ»ին, «Զանգակի»ին, Հայ Միջոց Պատկառելի «Հանրագիտակ»ին, «Բազմավեպ» հանդէսին եւ եգիպտոսի «Արմաւելին» եւ «Եւրոպ» եւ «Իր» տարեգիրքերուն: Խոր պրպումներուն արդիւնք է իր «Ներքեր պատմութեան համար» գործը, լոյս ընծայւած 1943-ին, Գահիրէի մէջ: Պատկերազարդ եւ փայլուն բոլորի վերայ, այս երկասիրութիւնը տեղաւոր գերեզմանոցներուն մէջէն կ'որոնէ անցեալի հետեքը: Մօղոր է ուրիշ գործեր ալ հրատարակել յետագային:

Իր մեծագոյն հանդիմն է ծառայել, ճութանով ու ամբողջական արտով, Տեղապահութեան կազմած հաւաքածուներէն, Պր. Գահրեան յանձնա թափել կը հանէ թերթերուն, մատուցաններուն եւ գրադարաններուն վաւերագրեր, ինքն ստացրականներ եւ մեծ դիմելու լուսանկարներ կան անոնց մէջ:

770

771

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԹԱՅԵՐԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ

ՏԻԿԻՆ ԱՐԱՔՍԻ ՕՅԱՆԵԱՆ

(ԵԳԻՊՏԱԶԱՅ ԲԵՍԻ ՎԱՍՏԱԿԱՌՈՐ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՂԻՆ)

ՅԱԿՈՒ ՇԱՀՆՈՒՐ

Կայն, իր Նիւթական միջոցները
անբաւարար, տարի մը ետք կի-

ԱՐԱՔՍԻ ՕՅԱՆԵԱՆ

սատ թողով իր ուսումը կը վե-

րադառնայ Գահիրէ:

1927-1928 տարիներուն, տա-
ղանդաւոր դերասան Յովհ. Չա-
րիֆեան, իր գմայելի ներկայա-
ցումներով կը յեղաշրջէ Արա-
քիին էութիւնը, հրաճելով իր
մէջ թաքնուած թատերի սէրը
և ան առիթնուած ու հիփոն-
սացած վարպետին ելոյթներէն,
կը վճռէ մուտք գործել թատե-
րական մեհեանը...

Չարիֆեանի մեկնումէն
ետք, Աղեքսանդրիայէն Գահիրէ
կը ժամանէ ծանօթ կատակեր-
գակ-դերասան Գարեգին Մա-
նուկեան և Արաքսի վճռական
բայցնով, գոտեպնդուած ար-
ւեստի սէրէն, առաջին անգամ
բնի կը բարձրանայ, Յակոբ Պա-
րոնեանի (Շողոքորթ) մէջ խաղին
մէջ ստանձնելով փոքր դեր մը,
բայց արժեքներով զայն և ինք-
զինք պարտադրելով եզրկատա-
հայ բեմին ու թատերասէր հա-
սարակութեան:

Այս ներկայացումէն հազիւ
քանի մը ամիս անց, 1929ին,
Եգիպտոս կը հասնի Կոստանեան
ամուր, և Արաքսի այս թատե-
րախումբին բոլոր բեմադրու-
թիւններուն կը բերէ իր անսա-
կարկ մասնակցութիւնը:

Տիկին Կոստանեան, կը զը-
նահատէ Արաքսիին մէջ շնո-
ւած շնորհն ու սէրը՝ թատերա-
կան արուեստին հանդէպ, անոր
անշէջ կրակն ու նուիրումը և կը
մարգարէական ըսելով, թէ «դե-
ռատի դերասաններին ապագայ
ստող մը ըլլալու սահմանուած է
եգիպտահայ թատերական եր-
կինքին վրայ...»:

Եւ իրականացաւ այդ գու-
շակութիւնը:

Հետզհետէ, Արաքսի իր
մասնակցութիւնը կը բերէ եգիպ-
տոսի մէջ գործող բոլոր թատե-
րախումբներուն անխտիր: Իր ա-
մուսնութիւնը 1936ին, Աստուր
Օհանեանի հետ, պատճառ կ'ըլ-
լայ որ Տէր և Տիկին Օհանեան-
ներ ունենան իրենց թատերա-
խումբը՝ տեղւոյս սիրող ոյժերէն
կազմուած և տարիներու տըը-
նազան և տառապագին ոգորում-
ներու ընթացքին՝ Արաքսիին կը
դառնայ իսկապէս ամէն զնա-
հատութեան արժանի արուես-
տագիտուհի:

Մեծ եղած է նպաստը Տի-
կին Օհանեանին՝ եգիպտահայ
բեմին՝ փայլուն և շողշողուն իր
բեմադրութիւններուն շարքը
զբաւականն է իր աննկուն և ան-
խոնջ տընտնեանց:

(Շար. տեւ 62 4)

ԱՐԳԵՆՏԻՆԱՅԻ ԻՄ ՀԱՅ ԳՈՐԾԵՆԿԵՐ

Այդ օրը երեկոյեան պէտք է
վերջացնէ իմ աշխատանքի դի-
տեսացիայի ընթերցումը: Բայց
աշխատանքը դժուար էր ընթանում:
Ներքին մի յուզմունք ինձ խանգա-
րում էր: Առաջին հիւանդանո-
ցում յայտնվել էին, որ Արգենթինա-
յից մի մարդ է եկել և ուզում է
անձամբ ինձ տեսնել: Հարկեւ էի
երեկոյեան տուն:

Վերջապէս եկաւ հիւրը: Մի
քանի խօսքի փոխանակութիւն,
փոխադարձ ծանօթութիւն, և ևս
սեղանի վրայ դրեց երկու սուա-
րածաւալ հասոցներ, միաշափ,
միաձեւ, միազոյն: Իսպաներէն
լեզուով գրուած մի աշխատութիւն
է՝ նուիրուած սրբ-անոթային հա-
մակարգի հիւանդութիւններին:
Գլխաւոր խմբագիրն է յայտնի ար-
գենթինացի սրաբան Փրոֆ. Լեոն
Տոլոյսին: Լոյս է տեսել 1970
թուականին Պուենոս-Այրեսում:

Ծանօթանում եմ բովանդա-
կութեանը, հասապահանջ, սկզբ-
բունկային և ծանրակշիռ մի աշ-
խատութիւն է: Հեղինակները մի
ամբողջ խումբ է մասնակցել, ու-
րոց մէջ, յուրախութիւն ինձ,
կարդում եմ սիրելի և հարգաւ
մի անուն՝ Սարգիս Պալասանեան:
Նա հեղինակն է կառնուր բաժին-
ների, Նա գրչին են պատկանում
այդ սուտարածաւալ հասոցների
բազմաթիւ գլուխները: Նայում եմ
այդ տղերքին ու միտքս բոլորում է
հետա...

1970 թուականին էր: Սեպ-
տեմբեր ամիսը: Լոնտոնում տեղի
էր ունենում սրաբանների հա-
մաժախարհային ճոր համագումարը:
Անկիլ Բան 80 երկրներից ժամա-
նել էին 4.000 պատուիրակներ:
Սովետական պատուիրակութեան
կազմում եւ մասնակցում էր այդ
գիտնականների:

Համագումարի երկրորդ օրն
էր: Ընդմիջմանը եւս մի սրահից
միւսն էի ուզում անցնել, երբ
յանկար մի խումբ մարդիկ ինձ
երջապատեցին: Նրանք ուսանող
նայեցին իմ կրօնի վրայ դրուած
փոքր պիտակին, որի վրայ գրուած
էր իմ անունը, ազգանունը, հայ-
րանունը: Նրանցից մէկը, ոչ բարձ-
րահասակ, միջին տարիքի, աշխոյժ
աչեւով, արտաքին չէմքով ու
կենդանի տարածուածով մի մարդ,
իմ ազգանունը տեղեւ ու փաթա-
կեց ինձ: Նա էր՝ Սարգիս Պալա-
սանեանը, սրաբանների համա-
ժախարհային համագումարի արգեն-
թինեան պատուիրակութեան ան-
դամը: Նա հետ էր իր թիկինը:
Այդ խմբում էին նաեւ պոլսահայ
սրաբան Վահէ Ալեքսանեանը և
Թիկինը, մի քանի ուրիշ պոլսա-
հայեր, Լիբանանից, Սիրիայից,
ԱՄՆից և այլ երկրներից հայ բը-
թիկներ: Նրանք իրար էին գտել
կարգաւոր իմ համագումարի պատ-
ւիրակների ցուցակը: Նոյն ձեւով
էլ ինձ էին գտել:

Ամէն օր միասին էինք: Մի
խումբ հայեր՝ աշխարհի տարբեր
մասերից հաւաքուած, Բրիտանիայի
երկրի տակ: Նա՝ հայրենիքի ներ-
կայացողիչն, նրանք օտար երկր-
ների պատուիրակներ, ի մի հա-
ւաքուած սրաբանների գերագոյն
գիտական հաւաքում: Սա մի խո-
րհրդացեալ երեւոյթ էր:

Մեր հաւաքների ոգին Սար-
գիս Պալասանեանն էր: Իր կորու-
վով ու կենսականութեամբ վա-
րակում էր մեզ բոլորին: Իր մեծ
հայրենասիրութեամբ նա դարձել
էր հայկական այդ փոքր խմբի սի-
րելին, Նա հպարտութեամբ ներկա-
յացնում էր մեզ արգենթինացի իր
ընկերներին: Ազգային արժանա-
պատուութեան մեծ զգացումով
յայտարարում էր: «Ահա, հայեր,
համագումարի պատուիրակներ: Ն-
րեանցից, Պոլսից, Պերսիայից»:

Համագումարի փակման օրն
էր: Սրաբանների համաժախարհա-

յին ընկերութեան գործադիր կոմի-
տէի նիստը, Ռոնտում էր, քեռ-
տեղ պէտք է տեղի ունենայ յաջորդ:
1974 թուականին կայանալիք հա-
մաժախարհային 7-րդ համաժողովը:
Նրեք երկրներ առաջադրել էին ի-
րենց թեկնածուները՝ Եգիպտոսը,
Գանատան, Արգենթինան, Փակ Բը-
ւարկոյիւն էր: Սովետական Միու-
թեան ներկայացուցիչների կազ-
մում եւս նստել էի առաջին տա-
րում: Պալասանեանը արգենթինե-
ան պատուիրակների հետ տեղա-
ւորուել էր նստել տարբերում: Գը-
ւարկոյիւնը տեղի ունեցաւ:
Հաւուր յանձնաժողովը արդիւն-
ները ամփոփեց, և նա նախա-
գահը՝ աստիճանի յայտնի գիտնա-
կան Վեկեյեր, նստեց իմ կողմի
արողին: Բոլորը անհամբեր սպա-
սում էին արդիւնների հրապա-
րակմանը: Բայց նիստի նախագահը
խօսք չէր տալիս հետուր յանձնա-
ժողովին, քննարկում էր մի այլ
հարց: Իսկ արգենթինացի, հա-
րաւային այդ տա Ժողովրդի սե-
ւաչեայ զուակները, խիստ ան-
համբեր էին: Նրանք պարզապէս
եռում էին: Նա դարձեայ եւս եւ
նկատեցի Պալասանեանին, որը
հայի բնորոշ տարածներով ինձ
հասկացեց, քեռքեք, կարող
եմ իմ հարեանից մի կերպ իմա-
նալ փոխարկութեան արդիւնները:
Սա հասկացայ, որ արգենթինացի-
ները պատասխանը ակնկալում էին
Պալասանեանից: Հայի նոյնան
բնորոշ եղանակով եւս դիմեցի
Վեկեյերին, Նա իմ ականջիս փըս-
փըսաց. «Արգենթինա»: Իմ դիմքը
ժպտաց, Պալասանեանը կարգա-
յայ ծածկագիրը, ու սրանով լրս-
ւեցին ծափահարութիւններ: Ար-
գենթինացիներն էին, որոնք ի մեծ
զարմանս նիստը նախագահին,
յայտնում էին իրենց գնունական-
ութիւնը, Ուրախ էր Պալասանեանը:

1947 թուականին, Պալասանե-
անը աւարտելով բժշկական կրթ-
ութիւնը, իրեն նուիրում է սր-
աբանութեան: Նա Պուենոս-Այ-
րեսի ազգային համալսարանի բը-
թիկական ֆակուլտետի անդամ է
և «Ալվետ» հիւանդանոցի սր-
աբանական բաժանմունքի վարիչ:
Անդամ է արգենթինեան սրաբա-
նական ընկերութեան, ինչպէս
նաեւ մի տաք երկրների սրաբա-
նական կազմակերպի: Հեղինակն է
անկիլ Բան 30 ուսումնասիրու-
թիւնների, Հեռախոսական գեղու-
ցումներով մասնակցել է միջազ-
գային և համաժախարհային սրա-
բանական համագումարների աշ-
խատանքներին Վալենթինովում, Մե-
խիկոյում, Պրագայիւում, Լոն-
տոնում:

Գաջ տխրացեալով մայրենի
լեզուին, նա աշխոյժ մասնակցում
է ազգային, մշակութային և հա-
սարակական կեանքին, ելոյթներ է
ունենում հայ ակումբների բեմե-
րից, հանդէս է գալիս հայ մամու-
լում եւ մեծ ջանքով է հայ մը-
տակոյի ու պատմութեան:

Կարճ ժամանակ առաջ ստա-
ցայ «Նոր Հանք» ամսաթերթը,
որը լոյս է տեսնում Պուենոս-Այ-
րեսում: Հոգեկան մեծ բաւակա-
նութեամբ կարդացի, որ «Լա Նա-
սիոն», «Լա Բրեսնա» և այլ ար-
գենթինեան քերթերում հրապարակ-
ւել է երկրի ամենապատկաւոր սր-
աբանների ցուցակը: Այդտեղ իր
պատուաւոր տեղն ունի մեր հայրե-
նակիցը: Վերոյիշեալ երկհասորա-
նի ձեռնարկի համար քան մաս-
նագէտներ արժանացել են Պուե-
նոս-Այրեսի ազգային համալսա-
րանի բժշկական ֆակուլտետի պատ-
գանքին: Տոք. Ֆրանցիսկո Ս. Ա-
ռիժեկոս մեղանակին: Պարգեւա-
սրումների տարում է եւ Պալա-
սանեանը:

ՀԱՅԻՆ ՏՈՒՄԱԿԱՆ
Փրոֆ. Տոք.

ԿԱՐՃ ՊԱՍՏՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԿՐԱԿՆԵՐՆ ԻՄ ՔԱՂԱՔԻ

ՈՊՈՒՐԹ ՊԱՊՈՅՆԵԱՆ

Հեթաթիւն եմ յիշում, թէ
ամէն մի մարդ իր ճիւղն ունի
երկնքում: Մարում է լոյսը ճիւղ-
քի, հանգում է և շունչը հոգու:
Ճշմարիտ է այդ: Չգիտեմ,
երկնքից այն կողմ չեմ եղել:
Բայց, որ կրակը ակունքն է կեան-
քի, գիտեմ այդ հաստատ: Ինչ-
քան շատ լոյսեր, նոյնքան և
կեանքեր:

Լոյսերը խաւարում են հաշ-
ւում:

Լոյսերը լաւ է բարձրերից
հաշուել:

Մի լոյսը՝ մի կեանք է, եր-
կունք՝ երկու: Երեքը ծուխ է
փռելի: Աւելացրած՝ շէն կը
դառնայ: Բիւր-բիւրաւոր կրակ-
ները՝ քաղաք հսկայ:

Անա լապտերիկ, որի տակ
երազներս եմ տողերին յանձնում:

Անա այնտեղ լոյս և հաց են
թխում:

Այ, այն լուսաւոր կրակ-

օջախում արեւն իմ խայտաղ, եւ
սկիզբ առայ:

Այս կրակը՝ կրակն է հոգու:
Իսկ այն դողողուն, աղօթող
ու հեղ մոմի լոյսի տակ մայրն է
իր որդուն սպասում: Մեռակ:

Այս լապտերիկը ճամբորդին
մոլոր իր մօտ է կանչում:

Իսկ այն կրակից լոյսեր են
ծնւում:

... Իմ քաղաքում կրակներ
կան շատ:

Բոցկլում է և կրակն այս
բոլոր, որ արեգական շողերից ան-
գամ չի մարմրում երբեք: Այս
բոցերի մէջ յիշատակներն են
պահւում այն մարդկանց, ովքեր
սուղունքին բոցերում այն թէ՛ մե-
ր այս օրերի լոյսերի համար:

Մա յաւերժական կրակն է:

Այն ջերմացում է, և լոյսեր
տալիս՝ յուշարձան դարձած:

Այսպիսին են, և՛ միայն այս-
պիսին են՝ կրակները երեւանին:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՉԱՑԱՆ

«Ջահակիր»-ի ընթերցողները հետաքրքրվում են հետևյալ Լիբանանի երեսփոխանական ընտրություններով, որոնք տեղի ունեցան անցյալ ամսուս (Ապրիլ 1972) ընթացքում:

Այս ընտրության մեջ անհայտնակամակա՞նք այն եղաւ, որ Լիբանանի համայնքը երկու խորհուրդներով ձեռք բերեց Պէյրութի Ա. ընտրատեղանի մեջ Աւետարանական համայնքին վերապահուած մէկ երեսփոխանի իրաւունքը՝ որ մինչեւ ցարդ տեղում էր ոչ հայ աւետարանական մը, այս անգամ հայ աւետարանական՝ Տոք. Օննիկ Մանուկեանը էր որ ստացաւ, իսկ միւսը՝ Մերի Երզնկանին մէջ մէկ հայ լուսաւորչական երեսփոխանի արժուքը, որ գերաւեց համահայկական ձայներով ընտրուած Լիբանանահայ տիրուած անձնակազմին Պր. Արա Նեւաւանին:

Այս առիւթը բերքիւ ընթերցողներուն կու տանք Պէյրութի մեր պատեմական «Արարատ» օրաթերթի 3 Մայիս 1972 համարի խմբագրականին մէջը բերուած, որոնք յստակօրէն կը դրսևորեն հայութեան տարած այս անհայտնաց յայրապանակին կարեւորութիւնը:

Հայութիւնը տարաւ կարեւոր յարթակի մը անցնելու կիրակի, որ կու գայ գերազանցելու 16 Ապրիլին, արդարացիօրէն մեր անկախութիւնը և վարձատրելով մեր յամառ ճիգերը: Երեւոյթը անհայտնութեան էր ազգային ու միաժամանակ լիբանանեան չափանիշով, և կ'արժէ ընդգծել յայտնուած այդ նորը և անկէ հանուած եզրակացութիւնը:

Ազգային համարաշխուժեան թեկնածու Արա Նեւաւան, որուն շուրջ միասնութիւն գոյացուցած էին Լիբանանահայութեան բոլոր հատուածները անխտիր, Մերի Երզնկայի երեսփոխան ընտրուեցաւ համազգային կամքով և քուէներու տարբերութեամբ մը՝ որ նոր մրցանիշ հաստատեց:

Մեր գաղութէն ներս, առաջին անգամ ըլլալով, երեսփոխ. ընտրութեանց իջած թեկնածու մը համայնքին ամբողջութեան թիկունքին է քուէներուն կ'արժանանաւ:

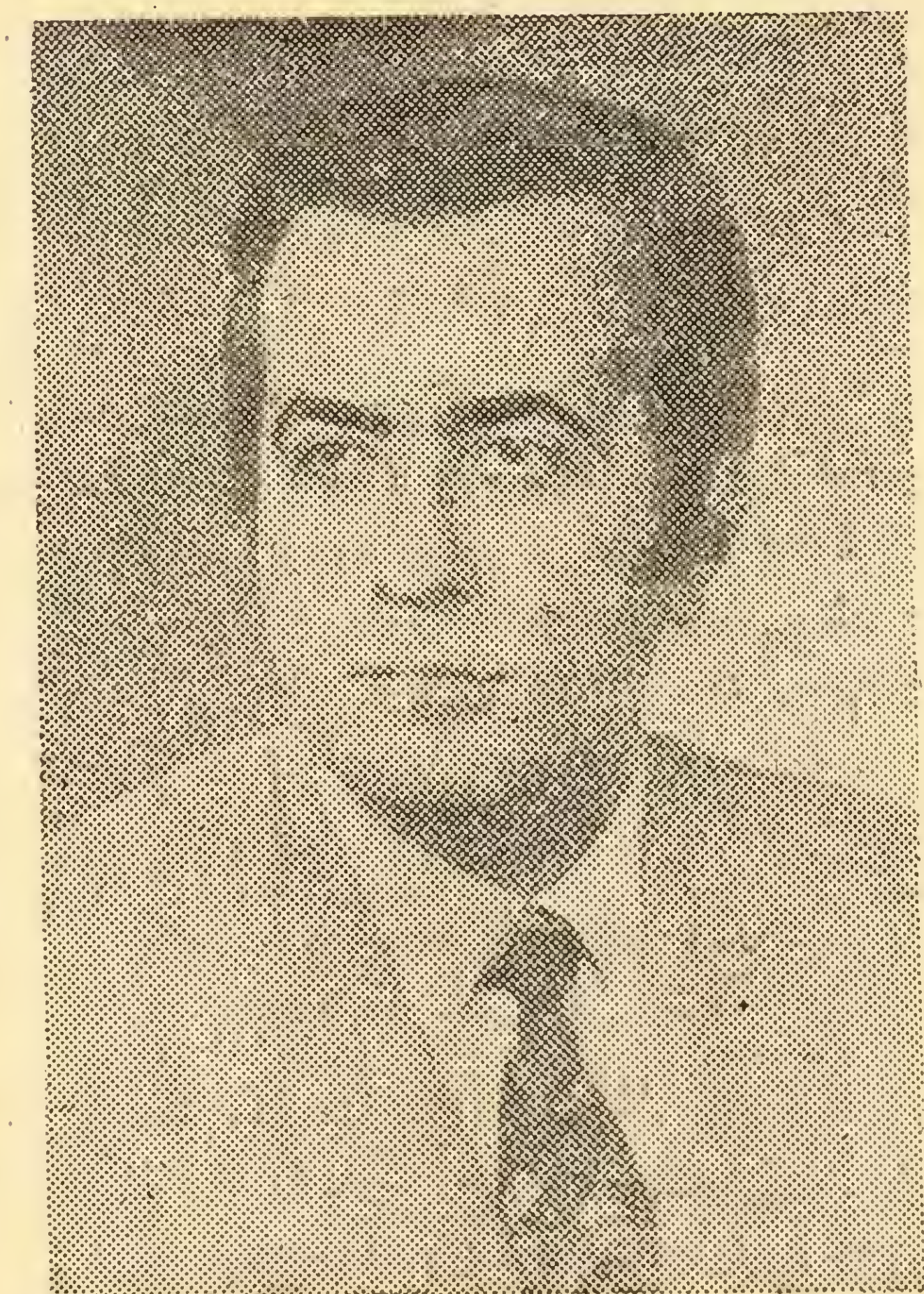
Ստացուած քուէներու անհամեմատ առաւելութիւնը ինքնին ուղարկաւ էր, սակայն շատ անկի պերճախօս էր թեկնածուին շուրջ ստեղծուած միասնութիւնը, միջոցառում, որուն մէջ տեղի ունեցան ընտրութիւնները, որոնք անցան առանց ներկայացուցիչի, հանդարտ պայմաններու մէջ, յատկանշելով զրաւան ուրիշ երեւոյթի մը յայտնուելը մեր ընտրական բարբերուն մէջ:

Այս հանգամանքը կը պատուէ հայութիւնը և կը շնորհէ համազգային պիտակը ընտրուած թեկնածուին, որ այսօր, որեւէ կողմ հակելէ առաջ, համայնքին ամբողջութեան հարաւանական, անոր բոլոր հատուածներուն, և իր լուսաւորչութիւնն է ծառայել հայութեան ու Լիբանանին, ինչ որ նշանաբան ծառայեց իրեն իր ընտրական բարոյգութեան բովանդակ տեղութեան:

Մերի Երզնկայի թեկնածուին ընտրութիւնը դարձաւ այլապէս ուղարկաւ երեւոյթ մը Լիբանանեան առումով: Ան իր գտնուած ցանկին ամենէն անկի քուէ ստացողը եղաւ (37.189), շուրջ 12 հազար քուէ անկի՝ ցանկին գլխաւորը ներկայացնողէն (Էմին Զեմայէլ 25207 քուէ), որ

Բ. կարգի վրայ կու գար, և այդ ալ շատ հեռունէն:

Եթէ մրցանիշ մը կը կազմէ այս քուէահամարը Լիբանանի ընտրութեանց տարբերութեան մէջ, ուր կարելի չէ հանդիպել

ԱՐԱ ՆԵՒԱՎԱՆ

Խորհրդարանական ընտրութեանց իջած թեկնածուի մը, որ իր անդրանիկ ընտրապայքարին իսկ ծայրերուն այսքան պատկառելի թիւ մը ապահովէ, նոյնքան և անկի պատուաբեր պէտք է նկատել լատինալեզուներին դիրքը հայ թեկնածուին, որ տեղ գտաւ էր շրջանի երկու և իրարու դէմ վեճական գոտեմարտ մղող ցանկերուն վրայ:

Բացառիկ այս երեւոյթը կը բացատրուի Մերի Երզնկայի թեկնածուին բովանդակ համայնքին

ԲԺԻՇԿԻՆ ԱՆԿԻՆԸ

Ծ Ա Ղ Կ Ա Խ Տ Ը

Մաղկախոր (variole) վարակիչ համաճարակային և տարածուած հիւանդութիւն մը՝ որ անցնելուն ահաւոր վտանգ մը կը հանդիսանար, այժմեականութեան նշաններ ցոյց կուտայ կարգ մը երկրներու մէջ, ինչ որ պարտաւորիչ կը դարձնէ զպոլիսի եւ առողջապահական ծանօթ միջոցառումներ՝ պատուաստներ և մեկուսացումներ կատարելով, նոյն իսկ պատահական պարագաներու համար:

Այս հիւանդութեան առաջը առնուեցաւ չնորիւ ԵՄԵՄԻԻԻ կողմէ յայտնաբերուած պատուաստին, կամ կ'ընդունուէր նշանները որ երբ կ'ընդունուէր ստիւքին վրայ կ'ունենան խոցեր, որոնք ծաղիկ կը կոչուին, ծաղիկ խոց չեն հիւանդանար: Այս խոցերու հիւանդութեան պատուաստներ և զիտաշխարհային մէջ մշակուած կատարելով գտնուած է պատուաստի դեղը: Կանխարգելիչ այս միջոցառումին փայլուն արդիւնքները, օրէնքով պարտաւորիչ դարձուցին պատուաստը՝ աշխարհի բոլոր երկրներուն մէջ:

Մանր հիւանդութիւն մըն է ու պատուաստի դարաշրջանէն առաջ շատ տարածուած էր: Գերմանական առաջ մը կ'ըսէ թէ Մաղկիկի և սիրոյ հիւանդութեան մարդ չազատիր: Մարդ երբ անցած է այս հիւանդութիւնը, ընդհանրապէս արտաքինը կ'ըլլայ: Այսուհանդերձ, հազուադէպօրէն կ'ըսեն երկրորդ անգամ հիւանդացողներու պարագաներ:

Հիւանդութեան պատճառն է վիրուս մը, որ թափանցելով արեան մէջ, կը հասնի մարմնին բոլոր մասերուն, մորթին վրայ առաջ բերելով թարախոտ փտիկներ: Սկզբը, հիւանդին վրէժալ էր, դարձ է, յետոյ՝ յանկարծ ջերմաստիճանը կը բարձրանայ մինչ-

միակ թեկնածուն ըլլալու հանգամանքով: Նաեւ պէտք է նշել անցողիկ և առանց յաւակնությունների Ս. Դ. Հնչակեանի կուսակցութեան կողմէ եղած ջանքերով: Արդարեւ, մեր կուսակցութիւնը կրցաւ բացառիկ դեր խաղալ իր և հայութեան թեկնածուին անունը անցնել տալով հակադիր ցանկին վրայ, զինք հիաստորէն ձգելով անմըքցակից: և ապահովելով նաեւ հանդիպական կողմին ոչ-հայ ընտրողներուն քուէները:

Արդիւնքը մեզ կը համակէ այսօր արդար հպարտութեամբ, երբ ականջալուր կ'ըլլանք մեր արաբ հայրենակիցներուն հիացական խօսքերուն, իսկ ականատես՝ անոնց շնորհած վիճակին:

Բոլոր հայերով և անկեղծ ու պարկեշտ հիմերու վրայ իրար հասկացողութիւն մը, գործակցութիւն մը հասարակաց նպատակներու շուրջ, կրնայ շահաբեր ըլլալ, ոչ միայն յարգանք պարտադրելով մեր շրջապատին հանդէպ Հայ համայնքին և անոր իրաւունքներուն, այլ՝ գետին պատրաստելով որ մենք համազգային ճիգով սատար ըլլանք մեր ազգային վերելքին, հիմնական խնդիրներու բարուր լուծումին:

Առաջին փորձը, նոյն իսկ իր սահմանափակ յաջողութեամբ՝ զինք յատկանշող թերիներով ու պակասելով, հաստատող է և յուսադրիչ ու մեզ կը դարձնէ լաւատես գաղիքին նկատմամբ:

ՀԱՎԻ, ԳԼԽՈՒ, ՈՐՈՎԱՅԻ ցաւերով, փախումով, արտաքին պատկառումով, յայտ կուգար ծաղկախոր՝ փշարկներու երեսումով, հիւանդին դէմքին և յետոյ՝ ամբողջ մարմնին վրայ, նոյնիսկ բերնի խոռոչին մէջ ալ: Հիւանդութիւնը անցնելէ յետոյ, մարմնին վրայ նշաններ կ'ընեն, ծաղիկներ նշաններ կ'ընեն: Եթէ դարձմանումը լաւ կատարուի, պարագաներուն յետոյ կրնան նշանները շնաւալ:

Ապաքինումի շրջանին փշարկներուն տեղը կ'ընեն մը կը կազմուի, որ շուտով կ'իյնայ, կը սպլաշնայ, տեղը փոս մը մնալով: Կնճառութիւններ ալ կրնան առաջ գալ՝ շնչահեղձութիւն, աչքի, թոքերու, սրտ-անոթային, երկամեքերու, շղային դուռեան կապակցութեամբ: Երբ մարդ կը ինքնահիւանդանայ, երբ հիւանդութիւնը մըն ալ, այս հիւանդութիւնը կըրնայ ծանրաւալ: Յղի կիները վիրտում կրնան ունենալ:

Թեթեւ և միջին ծանրութեամբ պարագաներուն կը յաջորդէ ապաքինումը, համաճարակի առնն պատուաստում և վերապատուաստում կը կատարուի, զերծ կացուցանելու համար մարդիկ այս հիւանդութեանն ու անոր վերաշրջակա երեւոյթներէն, ինչ որ բժշկական գիտութեան յաջողութիւններուն մէկ օրինակն է հիւանդութեանց դէմ մղուած պայքարին մէջ:

Մաղկախոր տարածուելով է սկիզբէն մինչեւ կ'ընենք անհիւանդութեան կրնայ ըլլալ ուղղակի կամ անուղղակի՝ հիւանդներու հագուստներէն կամ այլ առարկաներէն, համատեղ փոխադրական միջոցներէն, ինչ որ ցոյց կուտայ վտանգի մեծութիւնը, այնպէս որ ծաղկախոր պարագաները յայտարարել պար-

ՍՍՍՏՈՒՄԾ ՆԱՄԱԿ

Երևանի թիւ 22 գիշերօթիկ վարժարանին դործունեայ տնօրէնը՝ ընկեր Սոկրատ Արապեան, խմբագրութեան հասցեագրած է հետեւեալ շահեկան համակը, որը ստորեւ կ'ուտանք՝ առ ի հետաքրքրութիւն մեր ընթերցողներուն և Ազգային վարժարաններու տնօրէնութեանց:

Ձեր խոստման համաձայն մեծ պարբերաբար ստացանք «Ջահակիր»-ի թերթի համարները, որի համար յայտնուած եմք մեր երախտագիտութիւնը:

Ստացանք նաեւ մեծ դերակցութեամբ ու նոր ճարտար մեր մեզ աս ուրախացրեց:

Մեզ մօտ ամէն ինչ սովորական է, երբ հաշուելու չի կրնար վերջին ամիսներէ արեւադար ցրեք, մի բան, որ եղակի երեւոյթ էր մեզ համար:

«Ջահակիր» շրկաթի աւակներէն, առաջուայ պէս այլի են ընկնում իրենց բարձր կարգապահութեամբ ու առաջադիմութեամբ: Նրանք Ձեզ ողջոյններ յղելու հետ միասին խնդրում են, որ եզրապահայ որեւէ պարոյի հասցէ տաք, որպէսզի նամակագրական կապ հաստատեն մեզ հետ:

Մեծ ցանկութիւն կայ որեւէ բանով օգտակար լինել Ձեզ, խնդրում ենք գրեք, ինչով կարող ենք:

Սպասում ենք նամակի:

Դպրոցի ուսուցիչների ու աւակների խանգարումով:

Քաղ. Նեւաւ

ՍՈՒՐԱՏ ԱՐԱՔԵԱՆ

ՄԵԿ ԺԱՄ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԲԱՂՈՐԱՄԵԱՆԻ ՅԵՏ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Հայրենական մեծ պատերազմէ տեւեց, ինչպէս յայտնի է, 1418 օր, իմ գրքում շնորհիւն են առնուած միայն առաջին 178 օրերը: Այստեղից էլ ծնունդ առաւ գրքի անունը:

ԹՂԹԱՎԻՅ.— Մօսկիթի հէ դուք արդեօք շարունակել յուսադրութիւնները, ընկեր Մարտիկ, մասնաւորապէս, կը գրեք արդեօք Մարտիկայի նախաձեռնութեամբ մասին:

Յ. ԲԱՂՈՐԱՄԵԱՆ.— Այժմ աշխատում եմ յուշերի երկրորդ գրքի վրայ, որը իմ մտայնացմամբ գրեք է ընդգրկէ գրեթէ երեք ու կէս պատերազմական տարիներ, ընդհուպ մինչեւ պատերազմի աւարտը: Գրեք պայմանականօրէն անուանել «Յաղթանակի ուղիներ» կամ «Անցեալ և անմոռաց օրերի մասին»:

Եթէ ինձ յաջողութիւն աւարտել երկրորդ գրքը, ապա յետագայում տպագրութեան կը պատրաստեմ ևս մէկ գիրք, որտեղ պէտք է արտացոլուած լինեն իմ մանկութիւնը, ուսումը, պատանեկութիւնը, հին բանական ծառայելը, չորստեղծութեան ժամանակաշրջանը, ինչպէս իմ ժամանակաշրջանը ինչպիսիք են հասարակական ծառայութիւնս, հայրենական մեծ պատերազմին մասնակցելս և այն, թէ ինչպէս դասուարարեց իմ ծառայութիւնը պատերազմից յետոյ:

ԹՂԹԱՎԻՅ.— Կարելի՞ է ասել, որ յուր մօտապահել եմ ետա-

պատում գրել մեր կեանքի մասին:

Յ. ԲԱՂՈՐԱՄԵԱՆ.— Այդ բոլոր երեք գրքերը ես մի գիրք եմ պատկերացնում, որի միջոցով, Այսպէս է սկսուել պատերազմը, յուշերը կը լինեն:

ԹՂԹԱՎԻՅ.— Ո՞րքան լինի եմ ուզում արտացոլել Մարտիկայի նախաձեռնութեամբ իրադարձութիւնները:

Յ. ԲԱՂՈՐԱՄԵԱՆ.— Ես եղել եմ Մարտիկայի ճակատամարտի մասնակցներից մէկը, յիշում եմ զրա հետ կապուած դէպքերը, այդ յաղթանակի համար արիւն թափած մարդկանց, եւ բնական է, որ այնպիսի ճակատամարտներ, ինչպիսիք Մարտիկայի մասին է, յաւելած մնում են մարդու յիշողութեան մէջ, և դաքերը չեն կարող ջնջել դրանք:

Այժմ դեռ դժուար է ասել, թէ որքան լինի չափով ես այն կը նկարագրեմ, որովհետեւ այդ գործին փաստօրէն դեռ ձեռնամուխ չեմ եղել:

ԹՂԹԱՎԻՅ.— Ինչպիսիք եմ անցկացնում մեր պատմական:

Յ. ԲԱՂՈՐԱՄԵԱՆ.— (ժպտելով) Ազատ ժամանակ շատ քիչ է լինում: Աշխատում եմ, գրում, մեծ ուղարկութեան դաշնում մեր երիտասարդութեան հազարներով հազարներով դաստիարակութեանը, և անկասկած, դաստիարակում եմ թոռներին:

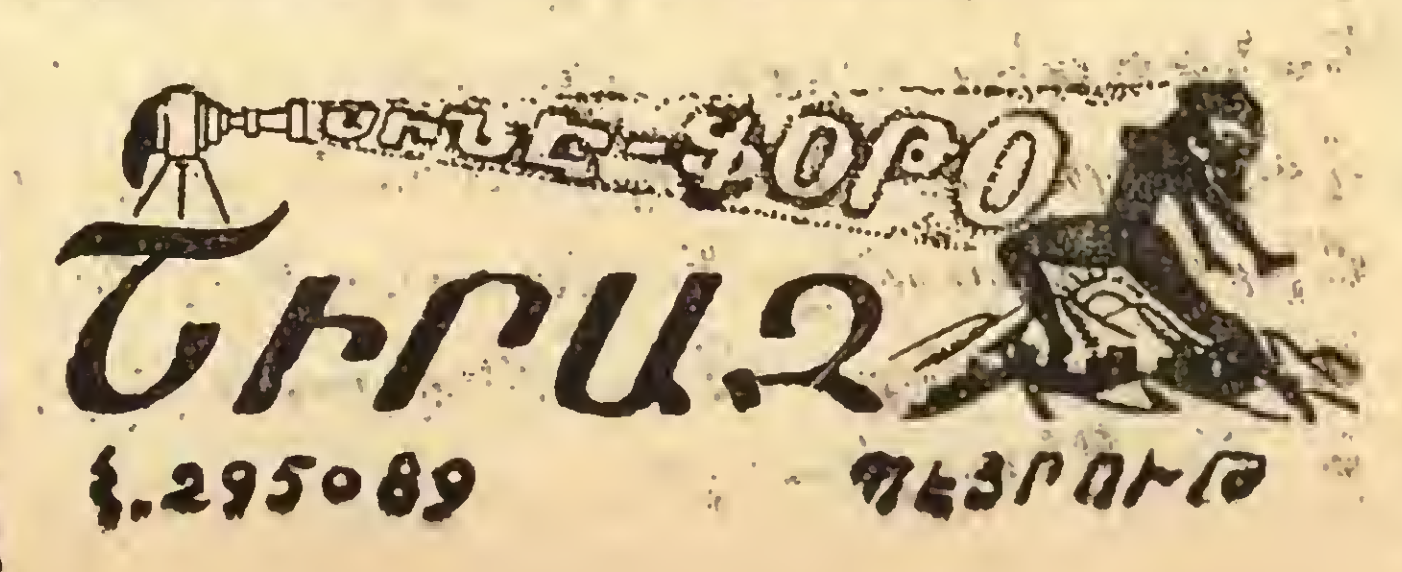
ՅՈՎԱԿԻՄ ՎԵՐՏԵԱՆ (ՀՀԳԻ ԹՂԹԱՎԻՅ)

Մոսկուա, 14 Փետր., 1972

տաւորիչ է օրէնքով և ձեռք կ'առնէին ապանելու միջոցներ և այլն:

Հիւանդին շուրջի անձերուն պատուաստումը անհրաժեշտ է: Գատուաստը կը կատարուի մորթին վրայ և հետք չի ձգեր՝ ինչպէս առաջին պատուաստը, և ոչ ալ անհանգստութիւն մը կու տայ: Անհատը կրնայ իր գործունեութիւնը շարունակել, միայն պարտի հոգ տանել որ պատուաստին վայրը որեւէ վարակումի չենթարկուի:

ՏՈՒՐ. ԳՐ. ԲԱՂՈՐԱՄԵԱՆ (Համալսարանի դասախօս)

ՀԵՆՐԻ ՖՈՆՏԱՒԱՐՈՅԵԱՆԻ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Սպիտակ պատտի դերակատարներէն Հենրի Ֆոնտա, Թատերաբեմ վերադառնալով, Ուելս երբ Սառայի մէջ «Ջեր Կեանքի» ժամանակը թատերգութեան մէջ ստանձնեց կարեւոր դեր մը:

Սարայի մէջ թատերգութիւնը Յունուարին սկսեալ կը ներկայացուի Մ. Նահանգներու զանազան թատրոններու մէջ:

Ուաշինկթընի Այդլենտը թատրոնին մէջ սկսաւ Յունուար 12ին և Փետրուար 5ին վերջ ալ ներկայացուեցաւ զանազան թատրոններու մէջ, Ֆիլադելֆիայի Լոքըսթ թատրոնին, Շիլլապի և ոչ ոք Անհելեսի թատրոններուն մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 430 — ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 25 ՄԱՅԻՍ 1972

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

عدد ورقم ٤٣٠ — الخميس ٢٥ — ابر ١٩٧٢

ԵԳԻՊՏԱԶԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԽՈՐ ՍՈՒԳԻ ՄԷՋ

ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԵՒ ՎԱՂԱԺԱՄ ՄԱՅԸ ՄԵԾ ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ ԵՂԱԻ
ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ - ԱՐԱՐ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԳԱՂԱՓԱՐԱՆՈՒԷՐ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՆՈՒԷՐ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԵՐՈՍԻ ՄԸ ՄԱՀԸ
(ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՌԱՇՈՒՔ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՅ ՍԳԱԿԻՐ ՈՒ ՀՈՐ
ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԻՐ ԱՐՑՈՒՆՔՈՎ ԵՒ ՅՈՒՋԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲԸ, ԻՍԿԱԿԱՆ
ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՂԱԻ ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՋ ԱՅԼԱՍԻՐԱԿԱՆ, ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԷՊ ԱՐԺԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻՆ

Ճակատագրի սև մանգաղը անդուծորէն հնձեց հայ ժողովուրդի հաւատաւոր և օրինակելի զաւակներէն մին:

Զօրաւոր եղաւ այդ հարուածը իր բոլոր սիրելիներուն՝ ընտանեկան, ընկերային և բարեկամական շրջանակին համար, երբ համակ կեանք, եռանդ, նուիրում՝ մարմնացնող այս հայորդին շանթահար ծառի մը նման տապալեցաւ:

Ողբ. Նուպար Պալանան թէեւ իր ետին թողուց լաց և արցունք, յուզում և տխրութիւն, և սակայն ան իր ետին ձգեց նաեւ քաղցր յիշատակներու պատմագիրը մը, որուն իւրաքանչիւր էջին վրայ արձանագրուած են իր բեղուն և օգտաշատ կեանքի ընթացքին կատարած բարի գործերը՝ յօգուտ իր շուրջիներուն, յօգուտ իր համայնքին, յօգուտ իր հայրենիքին, յօգուտ իր հաւատքին և գաղափարաբանութեան, յօգուտ հայ և արաբ բարեկամութեան և մանաւանդ յօգուտ մարդկութեան: Այդ պատմագիրքին մէջ արձանագրուած յիշատակներուն կապուած են անունները համայնքի գրեթէ բոլոր անդամներուն, որոնք, ինչ գաղափարի կամ կազմակերպութեան ալ պատկանած ըլլան, Նուպար Պալանանին հետ կապուած էին անկէղծ բարեկամութեամբ մը և սիրոյ ու համակրանքի զգացումներով, որովհետեւ ողբացեալ ընկերով մէջ անոնք բոլորն ալ նշմարած և հաստատած էին նկարագրի բարձրութիւնը և ազնուութիւնը:

(Շարունակութիւն տես էջ 4)

Անցեալ Շաբաթ, 20 Մայիս 1972, Հելիոպոլիսի իր բնակարանին մէջ, սրտի շագնապի մը հետեւեցող իր մահկանացուն կնքեց՝ Գահիրէի հայութեան սիրւած և յարգուած անդամներէն և Հայկական Ընթերցասրահի հիմնադիրներէն, այժմու առեւտրային ընկեր Նուպար Պալանան, խոր սուգի մասնելով ոչ միայն իր բնակեցեալ հարազատները, կուսակցական իր ընկերները, այլ նաեւ հայ և օտար իր բազմաթիւ բարեկամները, որոնց մօտ միայն քաղցր յիշատակներ բողոք կը բաժնուէր այս աշխարհին:

Անժամանակ և անկանկալ այս մահուան բօք ոչ միայն կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մէջ, այլ նաեւ շուրջահարեց շատ շատերուն սրտեր, որոնք միայն սէր, յարգանք և անկեղծ բարեկամութիւն կը տալէին անոր հանդէպ: Սոցիալական մեծ մը կարծես պատած ըլլաւ հոգիները շատ շատերու, որոնց աչքեր ի լուր այս բօքին՝ սկսած էին արդէն բոցիկ արցունքի ալի կարկններով:

Սէր և զանգր ծարունակաբար կը հնչէր. շատ շատեր կը փորձէին հաստատել ճշմարտութիւնը այս ժողովուրդին, որ բոլորին անհաւատալի էր և սակայն դժբախտաբար իրաւ: Ան չկար այլեւս՝ Սի Բահի բուպենեալ ընթացքին արդէն կեանքէն անդնեալ անցած էր՝ բոլորին սիրելի, խաղաղասէր և կենսունակ Նուպար Պալանանը, մեր Նուպարը, հայուն, արաբին, բոլորին Նուպարը: Ու հետախօսին միւսմայրէն կը լսուէին արդէն յուզումի, ցաւի արտայայտութիւններ և հեկեկանքներ:

Սուգի մօտ էր Պալանան մեծ բնակիչը, սուգի մօտ էր Հնչակեան կուսակցութիւնը, սուգի մօտ էր Հայկական Ընթերցասրահը՝ իր հիմնադիրներով, իր վարչականներով, իր երթուստադրական կազմակերպութիւններով՝ Հ.Մ.Մ.ով, Վնոր Սերունդով, մեծով պզտիկով: Սուգի մօտ էր նաեւ համայնքը՝ որուն աշխատանքային և գործօն բացառիկ անդամներէն մին եղած էր 35 տարեկան ծարունակ վարժարանի հոգաբարձուի, ազգային յանձնախումբի անդամի, Հ.Բ.Ը.Միութեան վարչականի և այլ զանազան հանգամանքներով:

Ի տես ողբացեալ այս ընկերոջ ազգային, հասարակական և հայրենական բազմաթիւ ծառայութեան, Գահիրէի Ազգային Իշխանութիւնները որոշեցին Ազգային Յուշարկաւորութիւն կասարել, գլխաւորութեամբ Թեմիս Առաքնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նպո. Զինչիեանի և մասնակցութեամբ հոգեւորական ու դպրաց դասուն, և հանգուցեալին մարմինը ամփոփել Հելիոպոլիսի Ամեհայն Սրբոց Ազգային Գերեզման տան՝ մատուցականներու բաղամասին մէջ:

Ու հեզ Նուպարի անկեղծ մարմինը բաղեցաւ իր սիրելի ու սուգունքի իր քաղաքի ընկերների՝ վերջին պրոքիպիտ հայուի և դաստիարակունի ողբացեալ Զարունի Մաղկունիի շիրմին կողքին:

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Ս. Գ. Հնչակեան կուսակցութեան Եգիպտոսի վարչի Մարմինը և Գահիրէի Մանուհիլը վարչութիւնը, խոր կակիծով կուգան ծանուցանել անակնկալ և վաղաժամ մահը՝ երկարամեայ գործօն և հաւատաւոր անդամին:

ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ յանկարծականօրէն, Հելիոպոլիսի իր բնակարանին մէջ, Շաբաթ, 20 Մայիս 1972, Կ. Ե. Ժամը 6.30ին:

Ազգային Յուշարկաւորութիւնը կատարեցաւ Կիրակի, 21 Մայիս 1972, Կ. Ե. Ժամը 4.30ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին մէջ, նախագահութեամբ Եգիպտոսի Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նպո. Զինչիեան: Ողբացեալ ընկերով անկենդան մարմինը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլիսի Ամեհայն Սրբոց Ազգային Գերեզմանատունը և թաղուեցաւ մատուցականներու հողամասին մէջ:

Անգուցական ընկերոջ փառաւոր Ազգային Յուշարկաւորութեան նկարագրական պիտի տանք մեր յաջորդ թիւով:

ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆՈՐԱՆՏԻՐ ԴԻՒԱՆԸ ԵՒ ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԿԱԶՄԸ

Գահիրէի Գաղ. Թեմական Ժողովը՝ նախագահութեամբ Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ. Տ. Զաւէն Ս. Նպո. Զինչիեանի, Ուրբաթ 19 Մայիս 1972, նիստ գումարեց Ազգային Առաջնորդարանի Դահլիճին մէջ, և միաձայնութեամբ իր դիւանը ընտրեց հետեւեալ կազմով:

ԳԳ. ԱՐԹՕ ԳԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ	Ատենապետ
ՀԱՅԿ ՕԼԱՆԵՍԵԱՆ	Փոխ-ատենապետ
ՅԱԿՈՐ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ	Ատենադպիր
ՆՈՐԱՅՐ ՏԵՕՎԼԷԹԵԱՆ	Փոխ-ատենադպիր

Գաղ. Թեմական Ժողովը, նոյն նիստին ընտրեց նաեւ Նոր Գաղաքական Ժողով մը, որուն նորընտիր անդամները՝ նախագահ Սրբազան Հօր ներկայութեան կարճատե նիստ մը գումարեցին և իրենց դիւանը կազմեցին հետեւեալ ձևով:

ԳԳ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԳԻՒՐԲՅԱՆ	Ատենապետ
ՓՕԼ ԳԻՒԼԻՏՅԱՆ	Փոխ-ատենապետ
ՅԱԿՈՐ ԵՔՍԷՐՅԱՆ	Ատենադպիր
ԲԻԼԻՋԱՆԴ ԲՐՈՒՆԵԱՆ	Գանձապետ
ՌՈՒԲԵՆ ԳԱԶԱՅԱՆ	Նորհրդական
ԿԱՐԱԳԵՏ ՏԵՄԻՐՅԱՆ	,
ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ	,

Ձեռնորդէն կը շնորհակալուինք ճարտար Ազգային Ժողովները և յաջողութիւն կը մաղթենք իրենց:

ԱՍՈՒՄ ԵՆ...

ԵԴՈՒԱՐԴ ԱՌԱԳԵԱՆ

Ասում են, դարեր առաջ հայերը կապոյտ աչքեր են ունեցել:

Երբ երկրի երեսից ցամաքել է ջրհեղեղը, թողնելով կապոյտ լճակներ, երբ լուրջ ծառերի փայտիկները, երբ անապատային Մասիսները, երբ անապատային կղզիները փայտիկներ են ձևավորվել, երբ լուրջ ծառերի փայտիկները, երբ անապատային կղզիները փայտիկներ են ձևավորվել, երբ լուրջ ծառերի փայտիկները, երբ անապատային կղզիները փայտիկներ են ձևավորվել...

Կապոյտ են եղել նրանց աչքերը, կապոյտ հայեացքով են նայել աշխարհին ու մարդկանց: Կապոյտ աչքերով են նայել, եղել են բարի...

Եւ կառուցել են, կերտել շէնքեր՝ գեղեցիկ, վարդապոյն քարից, տաճարներ՝ ճերմակ ու անթերի, և շին խմայել, թէ ինչ է սկզբնիկը:

Դրանից էլ սիրել են գեղեցիկը և հոգով եղել են բարի:

Բայց աշխարհը բարի չի եղել, աշխարհը եղել է բիրտ:

Կուս չեն ուզել, բայց եկել են նրանց վրայ: Հայր սուրբն առ մի ձեռքով շինարարի մուրճը, միւսով սուր է վերցրել ու պաշտպանել իր վարդապոյն շէնքերը, ճերմակ տաճարները և կապոյտ երազը իր աչքերի:

Բայց աշխարհը չարիք է ծնել: Իշխել է ուժեղի ուժը: Աշխարհում եղել են կոխներ, կոտորած, աւեր: Ցեղերը եկել են ցեղերի դէմ: Ցեղերը ցեղերին սուսկործանել են զամեն թեան ու ատելութեան գաղտնիքը:

Շղել են արշաւանքներ, հրդեհներ, աւերածութիւններ:

Միացել են քաղաքներ, կործանուել են շէնքեր, աւերակ դարձել տաճարներ, խորտակուել ար-

մաւերներ, արտաշատներ, վաղարշատներ, դուրներ, որքաւայրի է մնացել նոր հարսնացած Անին...

Սկսեցել է կապոյտ երկինքը ալոուող տների ծուխ ու մրցի, մթամած երկինքը սեւեւ է դեմքը ծածկել: Հայր սուրբն աշխարհի վրէժն էր իր իսկ բացած ակոսում թշնամու սր/ց փուռել է սերմնացանը, սկսեց աշխարհը շինել: Նայել գետերի ու լճերի պղտոր ջրերին, ուր ջրասոյգ կորել են իր զաւակները:

Բայց չի յուսահատուել: Զի կորցրել իրեն: Նորից իր ձեռքն է առել շինարարի մուրճը: Այս անգամ սկսեց քարով և կառուցել իր քաղաքները, սկսեց քարից կերտել իր տաճարներն ու եկեղեցիները... Ազաւաւոր մոմերի սկզբնիկները, մութ խորաններում, խաչքարերի սկսեցած շուրթերն է համբուրել և նրա աղօթքի սովորը ընդունել: Անհաղթ խոսքեր է մընջեցնել...

Ասում են, այդ անհղ օրերի սեւեւութիւնն է լցուել հայերի աչքերը: Նրանք, կորցրած կապոյտ գոյնը ու երազն իրենց աչքերի, սկսեցին աշխարհի վրէժն ու մարդկանց: Սկսեցին շինել:

Յետոյ անցել են դարեր: Դարերի հետ փոխուել են դարերը:

Շղել է մի օր, երբ հայր գըտել է իր կորցրածը: Գտել է իրեն: Շէնքերն է պատառապատառ Հայաստանի մի պատարը: Շէնքերն ու ապրել: Կորցրած Արմաշի, Վաղարշապատի, Դուինի, Արտաշատի, Անու փոխարէն կերտել է իր նոր Երևանը...

Հիմա երբ դուրս գաս ու քայլես Երևանում, կը տեսնես վարդապոյն շէնքեր ու ճերմակ պատներ: Եւ կը հանդիպես հաշտ զիջող տեսնես ջահել աղաների ու աղջիկների, որոնք կրկին կապոյտ աչքեր ունեն ու շէն վարսեր...

ՔՍԱՆ ՕՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

Երբ խօսում ու գրում են Սարեանի մասին, խօսում ու գրում են նրա գոյնների մասին, որոնց զարմանալի և անկրկնելի համադրութիւնը աշխարհին ներկայացրեց նոյն չափով զարմանալի և անկրկնելի գեղանկարչին: Ինչքան նուրբ, գեղեցիկ ու հարուստ է այդ համադրութիւնը, ինչպէս՝ զուարթ արտայայտական լինումը և հաղորդում կեանք...

Վերջին ինքնանկարը, թէ՛ կէս-դարեայ վաղեմութիւն ունեցող գործերը՝ ճեպանկարներ, որ հետագայում նշանաւոր կտաւներ են դարձել, ժամանակակիցների գիմնականներ, գրքերի նկարազարդումներ, մատիտով թուցիկ մի շարքի՝ կանգնեցնում մի ակնթարթ:

Կարգում են մեծ, չափազանց հետաքրքիր մի կեանք և քեզ

Մարտիրոս Սարեանի իր աշխատանքին մէջ

քով լեցուն տարածութիւններ՝ ծաղկած դաշտերից, լանջերին թեքուած խաղողի թփերից մինչև հայոց լեռների ձիւնոտ գագաթները: Ինչպիսի՝ գոյներ է տեսնում նկարիչը հայրենի բնութեան մէջ և ինչքան թարմ ու մաքուր են դրանք կտաւների վրայ:

Իսկ այստեղ՝ տարածութեամբ փոքր, բայց մասշտաբով հսկայական ցուցահանդէսում, որ տեղի է ունենում Մոսկուայում, ՍՍՀՄ նկարիչների Միութեան զահլիճներում, միայն ածխամատիտով, գրչածայրով և ջրաներկով կատարուած գործերն են: Եւ կրկին վիթխարի ու հոյակապ...

Ցուցահանդէսում ներկայացւել էին վարպետի զրափրկական գունազորանքները, որ պահպանում են տարբեր թանգարաններում և մասնաւոր հաւաքածուներում: Դրանց թւում են թէ՛

բունում են այն մտքի վրայ, որ դու այնպիսի մի դպրոցում ես, ուր քեզ տալիս են յաւիտեանկան, մնայուն և ամենից առաջ՝ գեղեցիկը հասկանալու գիտելիքներ: Եւ ոչ միայն հասկանալու, այլև սրտով ընկալելու, յագեցնելու գեղեցիկով այնպէս, ինչպէս չոգ կէտրին կը յագեցնաս լեռնային կենարար աղբիւրից: Եւ երբ հետեւում ես մատիտին, որը համարում է, այդ էլ որբորդ աղաքով կրկնում է լեռնաշղթայի ծանօթ ուրուագիծը, իսկ այնտեղ Արարատն ու Արագածն են, հասկանում ես, որ նկարչի համար չկայ աւելի թանկ բան, քան հայրենիքի թման: Դու տեսնում ես, թէ ինչպէս նկարիչը նախնիների հողի մտքով ընկալում արտայայտող շնորհիւնը գիւղէ վաղ շրջանի նկարից անցնում է շատ յատուկ լայն, էփրեզական կտա-

ւին, ուր հայրենիքը իդէալականացնում է ոչ թէ գիւղացու աշխատանքով, այլ ներկայանում է իբրեւ ներդաշնակ, երջանիկ սովորական հանրապետութիւն:

Մի՞թէ կարելի է մոռանալ սարեանական գիմնականները: Ահա բանաստեղծ-տրիբուն Յղիշէ Զարենցը, կրակոտ Վահրամ Փափազեանը, դերասանուհի Արուս Ոսկանանը, որ նկարում է իբրեւ թուրք երազ՝ թիթեւ, ճկուն, «ընթաց» Ահա աշխատանքային հակուած Ալեքսէյ Նիքոլաեւիչ Թոլստոյը, որ թերթում է իր «Պետրոս Առաջին» վէպը: Դժոխեկարը պիտի է, ծանրաւուն, հիմնաւոր, զեմքը կենտրոնացնում է՝ փոքր-ինչ խորամանկ արտայայտութեամբ: և այս ամէնը այնպէս ճիշտ են հաղորդում ողու գրողի բնատրուութիւնը:

Կողքին նրբագոյն գրչով նրկարուած ձեր են՝ Ֆիրդուսու բանաստեղծութիւնների նկարազարդումները: Ահա և սլանում են հեծեալները, հեքիաթային կոխներում բախում են հզօր, բարեհոգի քաջերը, աշխատում են ժուրալան աղջիկները: Սարեանը շատ նկարներ ունի հայկական ժողովրդական հեքիաթների թեմաներով: Նա նկարազարդել է նաև Յովհաննէս Թումանյանի հեքիաթները, իր սիրելի բանաստեղծ Աւետիք Իսահակեանի բանաստեղծութիւնները, իսկ մի՞թէ հնարաւոր է թուարկել ցուցահանդէսում ներկայացնում բոլոր գործերը: Բայց նկատենք մի բան: գծանկարչութիւն սիրող մարդու համար այդ ցուցահանդէսում կար սքանչալի մթնոլորտ, նրա մտքերի համար նեղ էին փոքրիկ զահլիճները: այդ մտքերը դուրս էին յորդում՝ փնտրելով համարմանութիւն, և չէին գտնում, որովհետեւ վարպետն անկրկնելի է: Իսկ գծանկարային իր տեխնիկայով նա ուղղակի եղակի է: Դրանով էլ մեծ է:

Ցուցահանդէսի այցելուներից մէկը, համեստօրէն անյայտ մնալով իր տպաւորութիւնները վերադառանել է Ֆրանսիայի բանաստեղծ Ս. Եփան Մալարային և տպաւորութիւնների մատնանում գրել է. «... Եւ բանաստեղծները գեղեցիկութիւնից արքած, կը ըշտապեն իրենց կացարանները, որպէսզի գրեն այն ֆենոմէնի մասին, որը կը դիմանայ ապագային...»:

Ինչքան ճիշտ է ասում Մարտիրոս Սարեանի մասին, որի հետ մոսկուացիները անցկացրին քսան օր:

Վ.Լ. ՍՈՒՍՈՒՄԻՆ

«Լիբերալուրմայա Ռոսիա»

ՍՊԱՀԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳԱՆՁԵՐԸ

«Ժուրնալ տը Ժընէ» էն կ'արտագրենք»:

Պեղնիֆալի էլիզապէթ քաղուհիի անուանեցիկ պատկան հիմնադրի ընդհանուր ֆառուդար Արալի Միքիբարեան, բանախօսութեան մը մէջ ներկայացուց մեզի Սպահանի քիչ ծանօթ, սակայն շատ անհեղձ մէկ ծալք:

Արգարես Ժէ. դարուն սկիզբը, հայկական շատ կարեւոր գաղութ մը՝ հաստատուելով այդ ֆաղափն մէջ, հայկական իրական օրրան մը ստեղծած էր հոն, Նոր ձուլման՝ ու օտարներու ընթացքին զարգացաւ Պարսից ֆաղափ կողմին:

Հայ վարպետներ հարկադրեցան պատահալ իրենց նոր հայրենիքին պայմաններում:

Գաղթած էին անոնք երկիր մը՝ ուր հազուագիւտ ըլլալով ֆաղր, հարկադրուած էին շինելու կղմիները:

Բանախօսը լուսանկարչական խիստ անհեղձ լուսարձակներով մեզի՝ Նոր ձուլման առաջնորդելու առաջ, նախ ցոյց տուաւ մեզի իսլամ ֆաղափը՝ իր նարարապետական գեղեցկութիւններով:

Այսպիսով կարողացանք ըմբռնել իսլամ ազդեցութիւնը և

յասկապես հայկական մեկնաբանութիւնը:

Մասնաւորաբար նարարապետութեան մարզին մէջ, Սպահանի հայերը ներգնչուեցան ուղղակի իրենց աչքին զալ ունեցած իսլամ իրագործումներին: Նոր ձուլմալի մէջ, ոչ մէկ յիշատակարան կը յիշեցնէ մեզի հնաւուրդ Հայաստանի ոնք, գրեթէ մի գաղաքը հաստատուած խաչ մը միայն հեռուէն կը զանգանէ եկեղեցի մը՝ մզկիթէն: Սակայն Եկեղեցու կառոյցէն օտար է անոնց կարգաւորները:

Հայկական կառոյցները չունին իսլամ Եկեղեցու նախաձեռնող յարդարող խնամարարքի խաչապակիները: Զանգակատան մը վրայ կարելի է տեսնել կաւազործեալ զարդանկար մը, սակայն շատ պարզ են անոր օտարները: Հայկական եկեղեցիի մը շահեկանութիւնը կը կայանայ իր ներքին մասին մէջ, ուր զարդանկարչութիւնը կը կընայ շատ հարուստ ըլլալ, որմանք կարներ, գորգեր, ամբողջովին կաւազործութեամբ զարդարեալ որմնադրուագներ: Այդ զարդանկարներուն մոթիֆները պարսկական են, սակայն հիմէն ի վեր միշտ ընթացիկ հայ կաւազործներու կողմէ պատահումա՝ կոնական նոր պատկերագրութեան մը:

Նոր ձուլմալի եկեղեցիներէն ու վանքերէն իւրաքանչիւրին մէջ, Արեւելէէ եւ Արեւմուտէէ հայ հարուստ հաւատացեալներու կողմէ դրկուեցան ուխտանդաններ:

Զանգակատն եկեղեցիներուն զանգերը կազմող այդ ձօները, առաջին անգամ ֆառասուներկու օտարներ առաջ համախմբուեցան Սուրբ Փրկիչ վանքի յարակից փոքր Եկեղի մը մէջ:

Իրանի 2500ամեակին առթիւ, քանգարանը նորոգուեցաւ եւ Արալ Միքիբարեանի յանձնուեցաւ՝ զանգերու ներկայացման կազմակերպութիւնը:

Ա. Միքիբարեան հին քանգարանին գեմալարկին դարակէտէն դուրս հանեց առաւել կամ նուազ չափով պատկերազարդ՝ 730 ձեռագիր:

Հայկական նկարչութիւնը, հակապակ իր երկար աւանդութեան, շատ փոքր քիւով վկայութիւններ բողած ըլլալով, վերգտնող ման-

րանկարչութիւնները խիստ քանկարծի են: Բայց հայկական մանրանկարչութիւնը միշտ կապուած է մասնաւոր դպրոցի մը, մէկ կեդրոնէն միւսը՝ նոյն օրացի մանրանկարչութիւններուն մէջ:

Պատկերազարդութեան մէջ պատկերազարդ ձեռագրերը կ'աւսինանաւորուին ժԱ. դարէն ժէ. դար: Բանախօսը ծանօթացուց մեզի այդ արտակարգ հաւաքածուն, Եկեղեցիով անոնց ոնքերու ալլապանութիւնը:

Աստուածաւորչի կարգ մը տեսարաններ, զոր օրինակ ժ.Դ. դարու Յիսուսի ծննդեան պատկերը, կը ներկայացնեն պատկերազարդեալ եղակով մասնալ սկուրիւններ, Հայ նկարիչներ, իրենց ձեռքին զալ սիպար ալ իսկ երէ չունեցան, գիտեն ստեղծել:

Պարսկաստանէն, Բիւզանդիոնէն օտարք փոխ առնելով հանդերձ, անոնք կը մնան միշտ հայ

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՕՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ ԵՄԲԹԱՐԹԵՐԸ

25
ՄԱՅԻՍ
1972

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ ԳԱՅԻՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ ՍՈՒԳԻ ՄԷՋ

Վեժմերան ընկեր և սրահիս բաղձամեայ ժրտչան անհնապետ ողբ. ՆՈՒՊՈՐ ՊՈՒՍԵՆՆԻ կսկծալի և անակնկալ ժառանգան առթիւ՝ ի նշան սուգի, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահը փակ պիտի մնայ 7 օր, և բոլոր ձեռնարկները պիտի առկախուին մէկ ամիս:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԵՐՈՍԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ողբացեալ ընկերը խիզախ և յանդուգն էր ու իր համար- ձակութիւնը մեծապէս նպաստած էր իր ձեռնարկած գործերուն յաջողութեան:

Մայր Հայրենիք՝ Սովետական Հայաստանի յիսնամեակին, երբ ինք ևս իր բոլոր անհատական հրաւիրեալ ներկայ կը գտնուէր աշխատելի հանդիսութիւններուն, իր համարձակ բնաւորութիւնէն մղուած, չէր վարանած կենտրոնի կեդրոնին մէջ կազմակերպուած ընդունելութեան ընթացքին՝ շամփանեայի բաժակը ի ձեռին, իր քայլերը ուղղելու դէպի այն հիւրասրահը՝ ուր Ս. Միլոսեան կենտրոնի Ընդհ. Գաղափար Լեւոն Պրէմիեր, Ս. Հայաստանի կենտրոնի Ս. Գաղափար Սեւան Քոչինեանն ու կենտրոնի միւս անդամները համախմբուած՝ բաժակներ կը պարպէին մեր հայրենիքի կենսոյ, ու ընկեր Նուպար իր բաժակը ևս խփելով անոնց բաժակներուն, սիրտը հալած իրեն, եղիպտահայութեան և մեր թերթին անունով շնորհաւորած ու լաւագոյն մաղթանքներ բրած էր բոլորին: Այս ժեսը իր տպաւորած էր Հայաստանի կողմէն ա. քարտուղարը, ու երբ Յուն- արին ընկեր Անտոն Քոչինեան Գահիրէի Ազգային Առաջնորդա- րանը այցելեց, այնպէս նշմարելով ողբացեալ ընկերը՝ որ հա- մեատօրէն անկիւն մը կանգնած էր, շնորհակալ ողջունեց ու իր թեւերուն մէջ գրկած, ուրախ ու ժպտալիք, դէպի գուռը յա- ռաջացաւ:

Ողբացեալ Նուպար Պալանեան խորապէս համոզուած էր իր ճշմարտախոսութեան մասին, համոզուած էր իր գործին օգտա- կարութեանը և նուիրակներին վրայ և ոչ մէկ արգելք կրնար դնել կասեցնել իր համոզումներուն իրագործմանը ըն- թացքին:

Ընկեր Նուպար Պալանեան այլ կերպ չէր կրնար ըլլալ, քա- նի որ ան հարազատ դաւան էր այնպիսի հօր մը ողջունելու ըն- կեր Մարտիրոս Պալանեանի, որ նմանապէս իր ողջ կեանքը՝ աւե- ն յիսուն տարիներ, անձնուրբաբար, սիրով և խաղաղ- անքան նուիրեց հայ ժողովուրդին և հայրենիքին:

Այսօր, թէեւ անոնց անշնչացած մարմինները թաղե- ցան արաբական հողի մէջ, և սակայն իրենց դադողներուն մէջ սրտիւսած հայրենի հողը, նոյնիսկ իրենց անկնքներուն մէջ հայ- րենի ներկայութիւնը պիտի պահէ ու ժամանակի հոլովոյթի ընթացքին, իրենց հող դարձած անկնքները իստուած միտի ըլ- ան հայրենիքի հողին:

Պատեհազմիկը կը հերոսանայ կարմիր ճակատամարտին մէջ: Ազգային գործիչը կը հերոսանայ սպիտակ ճակատամարտին մէջ: Այդպէս ալ հերոսացաւ մեր ողբացեալ ընկերը:

Ինչպէս հերոսը, բայց կ'ապրէ ևս պիտի շանունակուի իր գործը, գործ մը, որ ամէն հայու ամենամոլորիկ պարտականու- թիւնը պէտք է ըլլայ՝ ծառայել հայ ժողովուրդին, ծառայել հայրենիքին, ծառայել դադափարին և մանաւանդ՝ ծառայել մարդկութեան:

Ողբացեալ Նուպար Պալանեանի կեանքը օրինակ պէտք է հան- գիսանայ մանաւանդ մեր նոր սերունդի գիտակցի երկասուղիու- թեանը, որովհետեւ անոնց գիտակցի և նուիրեալ աշխատանքնե- րէն կախուած է սփռուող հայութեան պահպանման նուիրական գործը:

Թող խաղաղ հանգչին մեր ողբացեալ ընկերը՝ ոսկորները ևս թող յաւիտեան անմոռաց ըլլայ իր յիշատակը:

ՅԱՅՏԱՐԱՐ ՈՒԹԻՒՆ

Գալուստեան Ազգային Վարժարանի Տնօրէնութիւնը, հանդիմանելով կը հրաւիրէ Ձեզ Վարժարանիս աշակերտական Գծագրութեան, Կարի, Ձեռագործի, և Ձեռական աշխատանքներու տարեկան ցուցահանդէսի քաջման հանդիսութեան, որ տեղի պիտի ունենայ ԳԱՐՁՈՒՆ, Ցուցադրարանին մէջ, Շաբաթ, 27 Մայիս 1972, կ. Ե. Ժամը 2 ժն, կազմակերպութեամբ՝ Նուսրէտի Տիկին Ա. Պոյա- ցեանի, Տիկին Ս. Կարինեանի, Օր. Ա. Մաղլումեանի և Ուսթազ Ապտէլ Ազիզ Նազմիի:

Տ. ՕՐ. ՆՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒՊՈՐ ՊՈՒՍԵՆՆԻ

(ԵՐԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆՆԱՆՈՎ)

ՋԱՆԱԿԻՐԻՆ

Ողբ. Նուպար Պալանեանի վաղ ժամ ևս դառնակցի մահու- ան տխուր առթիւ փոխան ծաղ- կեպատիկ կը նուիրեն:

Տէր և Տիկ. Սոփիա Չաքարեան 500
Տէր և Տիկին 300
Աւետիս Ն. Չաքարեան 300
Տէր և Տիկին 200
Թորոս Սալաւաթեան 200
Տէր և Տիկին 200
Կարօ Վարժապետեան 200
Տեառք Ժուլիէ և Գերգ 200
Յովակիմեան Նոյրաբ 200
Ողբ. Նուպար Պալանեանի դառնակցի մահուան տխուր առ- թիւ վառ ցաւակցութեան կը նը- ւիրեն:

Տէր և Տիկ. Բիւզանդ Բրուտեան 100
Տիկին Հայկանոյշ Չաքարեան 100
Տիկին Մարի Գ. Շամբեան 100
Պ. Լեւոն Գալաճեանի (Գալաճեան) դպրոցական փայլուն յաջողութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Կարօ Վարժապետեան կը նուիրեն 100 և Գ.:

Ողբ. Տիկին Մարի Գալաճե- անի մահուան տխուր առթիւ՝ վառ ցաւակցութեան կը նուիրեն:

Տիկին Սիրանոյշ Վարժապետ 100
Տիկին Հայկանոյշ Չաքարեան 100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻՆ

Ողբ. Նուպար Պալանեանի դառնակցի մահուան տխուր առ- թիւ, վառ ցաւակցութեան կը նուիրեն:

Այլի Տիկ. Չաքար Մաղլումեան և Կաւակունք 200
Տէր և Տիկ. Յովակ Նուրիկեան 200
Տէր և Տիկ. Ասատուր Պալան 200
Նուպար Չաքարեան 200
Տէր և Տիկին Անդրանիկ Թոգոյան 100
Այլի Տիկին Սիրվարդ Սաստիթեան 100
Այլի Տիկին Վարդուհի Չերմակեան 100
Տեառ Մեհրապ Չիլոնեան 100
Տէր և Տիկին Արաւշէն Նիկողոսեան 100
Տէր և Տիկ. Նուրիկ Տէմիրճեան 100
» » Հայկ Օհանէսեան 100
» » Հայկ Պապիկեան 100
» » Պոլոս Ալեք. Գալաճեան 100
» » Կոպէս Արապեան 100
» » Միսաք Մամուրեան 100
» » Վահան Չ. Նուրեան 100

Տէր և Տիկին Թարուհի Նազաբեան 100
Տեառ Վաղինակ Մարտիրոսեան 100
Տեառ Ռուբէն Գալաճեան 100
Տեառ Գրիգոր Մարալեան 100
Տիկին Փայլիկ Մարալեան 100
100 և Գ. կը նուիրեն Պ. Նշան Պէտեանի ընդ Օր. Բրիսթիան Գոսթանտի ամուսնութեան ու- րախ առթիւ:

Օր. Մայրա Պալանեանի ընդ Պ. Դանիէլ Չոնոնեանի բարեբա- տիկ նշանադրութեան ուրախ առ- թիւ, Տէր և Տիկին Վահան Սալաբե- ան կը նուիրեն 100 և Գ.:

Օր. Մարո Պալանեանի ընդ Պ. Սեդր Ռուշտի (Թորոնթո) ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Վահան Սալաբեան կը նուիրեն 100 և Գ.:

Տեառ և Տիկին Նայիրի և Սոնիա Գալաճեաններու (Սոն- թրէալ) մանչ զաւակով մը բախ- տաւորութեամբ ըլլալուն ուրախ առ- թիւ, Տէր և Տիկին Վահան Սա- րաբեան կը նուիրեն 100 և Գ.:

Հ.Ս.Ը.Ս.ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Տեառ և Տիկին Նայիրի Գա- լաճեանի մանչ զաւակով մը բախ- տաւորութեամբ ըլլալուն ուրախ առ- թիւ, Տէր և Տիկին Գրիգոր Շահ- պէտեանի կը նուիրեն 100 և Գ.:

Ողբ. Նուպար Պալանեանի կեղծալի մահուան տխուր առթիւ վառ ցաւակցութեան, Տէր և Տի- կին Արամ Գալաճեան 200 և Գ.:

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Այլի Տիկին Անու Պալանեան և զաւակներ՝ Սաբինիկ, Մարտիրոս և Ներսիսէ, Տէր և Տիկին Սարգիս Պալանեան, Տէր և Տիկին Չաքար Պալանեան և զաւակներ՝ Մայրա և Վահէ, Տէր և Տիկին Սարգիս Ա- ծիկեան և զաւակներ՝ Օհանիկ և Հայկ (Եւան), Տէր և Տիկին Շանք Պալանեան և զաւակ (Թորոնթո), Տէր և Տիկին Սեդր Ռուշտի (Թո- ռոնթո), Հապետեան, Մանուկեան (Նիւ Յորք), Չիլոնեան (Եւան) Գալաճեան, Սեդրեան, Գալաճեան (Մոնթրէալ), Արապեան, Հապետեան (Պէրիոք), ինչպէս նաեւ բոլոր Գալաճեան պարագաները, ցաւ ի սրտէս կը ծանուցանեն դառնակցի մահը, ան աւանակ և յանկարծակի մահը՝ իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբոր, քանոն, հեռախօս, հօրեղբոր, զարմիկին և ազգականին:

ՆՈՒՊՈՐ ՊՈՒՍԵՆՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 20 Մայիս 1972, կ. Ե. ժամը 6.30ին, իր բնակարանին մէջ, Հելիոպոլիս:

Յուդարկաւորութեան ժխտ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ, Կիրակի, 21 Մայիս 1972, կ. Ե. ժամը 4.30ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ, ուրկէ հանգուցեային մարմինը փոխա- դրուեցաւ և քաղուեցաւ Հելիոպոլիս Ամենայն Սրբոց Ազգ. Գերեզ- մանատան մէջ:

ԾԱՆՈԹ. - Մասնաւոր մահազոյ դրուած լըլալով կը խնդրուի ներկայ իր անդ ընդունիլ:

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի Հիմնադիրներու Խորհուրդը, Վարչական Կապը, Հ.Ս.Ս. ի վարչութիւնը, Նոր Սերունդ՝ Մալու- քային Միութիւնը և բոլոր անդամները ցաւ ի սրտէս կը ծանուցանեն դառնակցի մահը, ան աւանակ և յանկարծակի մահը՝ իրենց հիմնադիր անդամին և ծա- ջան անհնապետին:

ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊՈՐ ՊՈՒՍԵՆՆԻ

որ տեղի ունեցաւ 53 տարեկան հասակին, Հելիոպոլիս իր բնակարա- նին մէջ, Շաբաթ, 20 Մայիս 1972, կ. Ե. ժամը 6.30ին:

Թաղման կարգը և յուդարկաւորութիւնը կատարուեցան Կիրակի, 21 Մայիս 1972, կ. Ե. ժամը 4.30ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ ողբացեալ ընկերը մարմինը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլիս Ամենայն Սրբոց Ազգ. Գերեզմանատունը:

ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՈՅ ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍԱԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Վերլիբեցեցեմք քէ Թեմական ժողովի նախորդ նիստին (3-12-71) օրակարգին վրայ գտնուող սոյն հարցը՝ բուն պայմանի նիւթ դա- ռած և յետագում կը 1972ի Փե- տարուար ամսու Բ. կիսուն կայա- նալի ժողովին, ու այժմ Ելլել ու օրենսդրուած և վաւերացուած որոշում մը կրկին վիճարանու- րեան դնելը, կը խորհրդէ քէ օրի- նական չէ:

Հակառակ ՊՊ. Մ. Սարաճե- անի, Մ. Բեւալեանի, Կ. Թերգ- անի և Մ. Կեօկեհեանի ընդդի- մութեան և Տեղ. Սրբազան Հօր անոնց տեսակէտի ի նպաստ ար- արած, ժողովը մեծամաս- նութեամբ որոշեց վիճակագու- թիւնը կատարել՝ բուհական կախման քուակներէն անուանել ամիս մը առաջ ու որոշուեցան որ Թեմական ժողովի յառաջիկայ նիստը գումարի 2-10-1972ին, իսկ որպէս ընթերցան քուական՝ 10-12-1972:

Հոս կ'ուզեմք մասնաւորել եր- կու կարեւոր կէտեր:

Նախ այն, որ Տեղ. Սրբա- ջան Հայրը՝ իբր օրհնի գործադիր վերին մարմին, պիտի չկրնայ ար- որ երկրորդ անգամ ըլլալով Կազ- մական Կանոնագրի մէկ յօդա- ծին (ինմ 23րդ) գործադրութիւնը առկախուի կամ յապաղի և պա- հանգը ու ի հարկին ստիպել ժո- ղովին անոր ճշգրտել և անյապաղ գործադրուի:

Ս. ՊՈՂՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՅՏԱՌՈՒԹԵԱՆ

Տեառ Լեւոն և Նուպար Լէյ- լէկեան ընտանիք 300 և Գ. կը նուիրեն Պ. Նշան Պէտեանի ընդ Օր. Բրիսթիան Գոսթանտի ամուսնութեան ուրախ առթիւ:

Տիկին Ռամիւլ, Կիլիկեան, Տէր և Տիկին Ժառ Կէրէկեան 300 և Գ. կը նուիրեն ողբ. Նուսրէտի:

ՐԵԽԵԿԱՆԻ ԳԱԼԱԿԻ ՄԱՆՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

ՊՈՂՈՍԵԱՆԻ ԶԱՄԻ ՍԵՂԱՆԻՆ

Տէր և Տիկին Արթուր Ու- զունեան 100 և Գ., ողբ. Աղաւա- ճի Յիսկէօքեանի մահուան քառա- տունքի առթիւ:

Տէր և Տիկին Թադր Գու- ռուեան 200 և Գ., ողբ. Աղաւա- ճի Յիսկէօքեանի մահուան քառա- տունքի առթիւ:

ԿԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԾԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԵԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ ԹԻԻ 431—ՀԻՆԳՇԱԹԻ 1 ՅՈՒՆԻՍ 1972

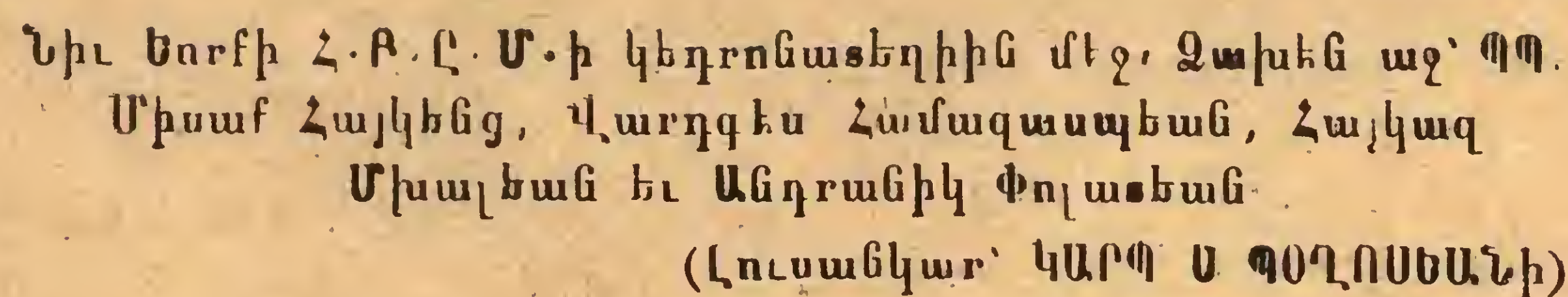
ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԷ 3 ԵՊ. ԴԿԿ. ԿԱՆԸ 35 Լ/ՔՄ. ԴԿԿ.

عدد ورقه ٤٣١ - المجلد ١ - يونية ١٩٧٢

ՆԻԼ ԵՈՐԲ ԺԱՄԱՆԵԳ

Հինգշաբթի, 4 Մայիս, կես-
օրին, Նիւ Եորք ժամանեց ըՍ-
փիւռքահայութեան հետ Սշա-
կութային Կապի Կոմիտէի նա-
խագահ՝ Գր. Վարդգէս Համա-
գապեան, Ուաշինկթընէն գա-

Նիւ Եորքէն, Ֆիլատելֆիայէն, Պոսթընէն և Փրաւիտենսէն։ Նոյն ատեն դիմաւորելու եկած էին Զ. Բ. Ը. Միւլթեան, Մշակ. Միւլթեանց և այլ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, հայ

նով, ուր իջած էր օդանաւը՝
աննպաստ օդին պատճառով,
ինչպէս յայտարարուած էր, ան
նիւ Ետրք պիտի հասնէր Զորեք-
շաբթի գիշեր, Քենըտի օդանա-
ւակայանը, ուր յարգոյ հիւրը
դիմաւորելու եկած էին Աւար-
կիրի, Բալուի, Սերաստիոյ, Ան-
թէպի և այլ հայրենակցական
միութեանց ներկայացուցիչները՝

Թերթերու Թղթակիցներ և
խումբ մը ազգայիններ։

Պր. Համազասպեան Միաց-
եալ Նահանգներ եկած է Աւար-
կիրի և Բալուի հայրենակցա-
կան միութեանց հրաւերին սի-
րով ընդառաջելով, Ան մէկ ա-
մեր պիտի մնայ և պիտի այցելէ
մեր յայաշատ համայնքները՝ Նիւ
Ետրքէն Կալիֆօռնիա։

ՄՕՏ 100.000 ՏՈԼԱՐԻ ՀԱՍՑՈՒՑ ԻՐ ՆՈՒԻՐԱ-
ՏԵԴՈՒԹՅՈՒՆԸ, 30.000 ՏՈԼԱՐ ԵՒՍ ՆՈՒԻՐԵԼՈՎ
ՊԵՅՐՈՒԹՅՈՒՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԼԻՍԵԻ ՖՈՆՏԻՆ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, թէ Սահակեան Լիսէի Բա-
րերար՝ ամերիկահայ ծանօթ ու յարգուած ազգային ընկեր Լեոն
Մկրտիչեան, երեսուն հազար տոլարի նոր նուիրատուութիւն մը
կատարած է ի նպաստ Սահակեան Լիսէի կառուցման Ֆոնտին:

Ասով չուրջ 100.000ի բարձրացած կ'ըլլայ մեծալիզոյ բարե-
րարին կատարած յատկացումները՝ յօգուտ կ'ընկան սգահէլ այս
ծրագրի իրականացումին, որուն առկայութեամբ սկսուած հանգա-
նակութեան է. հանգուանի քաջալերական արդիւնքով, կարելի
եղաւ զնեւ շուրջ վեց հազար քառ. մէթր ու մօտաւորապէս կէս
միլիոն լ. ոսկի արծողութեամբ ընդարձակ հողամաս մը՝ Պէյրու-
թի արուարձաններէն մէկուն մէջ, գեղատեսիլ դիրքի վրայ:

Այս նուիրատուութիւնը հնարաւորութիւն կ'ընծայէ Շինութեան Յանձնախումբին, որ ձեռնարկէ Լիսէի կառուցման հիմնարկէքին։

Կը տեղեկանանք, թէ շէնքի յատակագիծն ու շինութեան արտօնութիւնը պատրաստ եւ ապահովուած ըլլալով՝ ծրագրուած է հիմնարկէքը կատարել յառաջիկայ Յուլիսին, ազնուահոգի բարերարին, տեղացի պաշտօնական ղեմքերու եւ արտասահման ժամանած հիւրերու ներկայութեամբ։

Ուրարխալի է նկատելը: որ լիբանանահայ հնագույն և բազմա-
վաստակ այս Հաստատութիւնը՝ սեփական ու արդիական շէնքով
ստանելու նախաձեռնութիւնը, մեծ շահագրգռութիւն ստեղծած է
Լիբանանի թէ՛ Սփիւոքի բազմաթիւ զաղութներու մէջ:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԻՔՍԸՆԻ ՄԱՍԿՈՒՍՅԻ ՄԷՋ ՈՒՆԵՑԱԾ
ԲՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԱՒԱՐՏԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԵՑԱԻ՝

«Ս. Միութեան եւ Ամերիկ. Միաց. Նահանգներու միջեւ փոխադարձ յարաբերութեանց հիմներ»ը հաստատող վաւերաթուղթ մը

ՊՊ. Բ. ՆԻՔՍԸՆԻ ԵՒ Լ. ՊՐԵԺՆԵԻԻ ԿՈՂՄԷ

Մոսկուայի Դագաթի ժողովին առթիւ հաւատարկութիւն հաղորդագրութիւնը կը յիշատակէ սովետ-աւերիկեան համաձայնութիւնը մը Տոք. Կունար Եարինկի հետ համագործակցութեան մասին:

Ամերիկայի Միացեալ Նա-
հանգներու նախագահ Պր. Ռիչրտ

Նիսրսն, որ իր համեստափայլ սիկ-
նոչ հեռ, ինչպես նաեւ իր անձ-
նական խորհրդական Պր. Հենրի-
Քիսկեկերի, Առաքին Գո-ծոց Նա-
խարար Պր. Ուիլիլմ Թոնրրդի ե-
կաւորեռ պատուիրակութեան մը
ընկերակցութեամբ Սեղուաբքի,
22 Մայիսն Մոսկուա ժամանած
էր, Քրեմլինի մէջ բանակցութիւն-
ներ ունեցաւ Սովեթ ղեկավարներ
ՊՊ. Լէոնի Գրեմճեկի, Ալեքեյ
Քրոսիկին եւ Նիգոլայ Փոսկորնիի
հետ։ Այս բանակցութիւններ

Լեզին ուր օրեր եւ վերջացան Եր-
կուաբքի, 29 Մայիս 1972,

Այս անթիւ հրահարակուեցաւ
հասարակաց հաղորդագրութիւն
մը, որուն մէջ «երկուսեմ կը վե-
րահասաւեն, որ իրենք զօրակից
կը կանգնին Միջին Արեւելի օազ-
նապի խաղաղ լուծումին» :

Անցնել իրենց համազույց
կը յայնչեն, որ Ապահովու-
թեան հորհուրդին քիւ 242 որո-
շումը՝ հիմք մը կը կազմէ խաղաղ
լուծումին համար, ՍԱԿԻ Հնչին-
Քարտուղարին մասնաւոր ներկե-
յալացոյցի Տոք. Կունար Սարկե-

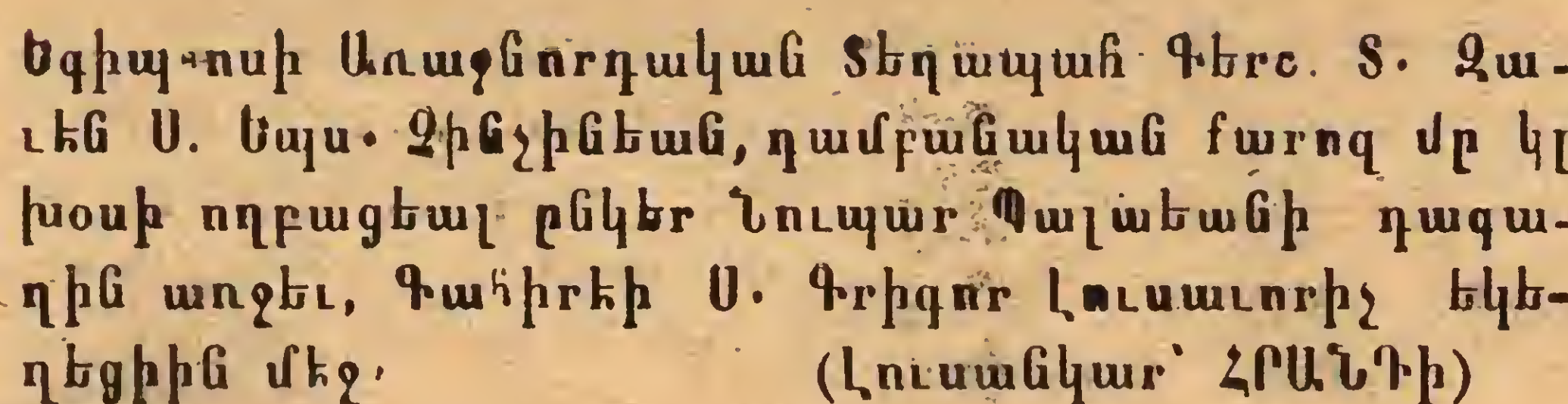
հի հե՛հ՝ Շահաբուրում կողմե-
րուն ժիւնի համագործակցութեան
կարեւորութիւնը շեշտելէ ետք, ա-
նոնք իրենց ցանկութիւնը կը հաս-
տատեն անոր առաջնութեան՝ յա-
ջողութեան օժանդակելու եւ կ'ա-
յակնորակեցնեն, որ պահապան են ան-
միջական դեր մը խաղալու՝ Մի-
ջին Արեւելքի տագնապին խաղաղ
լուծմանը համար, Այդպիսի լու-
ծում մը կացութեան բնականունու-
թեան ուղին պիտի բնայ այն մաս-
նաւորաբար հնարաւոր պիտի դար-
ձնէ՝ օրջանին մէջ զինուորական

(Շաբ. 20 11 2)

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ
ՅՈՒՂԱՐԿԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, 21 Մայիս 1972,
Փահիրէի Ազգային Իշխանու-
թիւնը, Ազգային Յուշարկաւո-
րութեամբ արժանի յայգանք
մատոյց այն արժէքները:

Այս տխուր առթիւ Եգիպտահայոց Առաջնորդական Տեղապահը՝ Գերշ. Տ. Զատեն Ս. Եպս. Զինչինեան, Աղեքսանդրիայէն Գահիրէ կը ժամանէր, նա-

դիւն, որ աւելի քան 35 տարի-
ներ իր մամուլը ուժը է ժամա-
նակը սիրայօժար է անսսկաբի
նուիրելի ետք իր ազգին, եկե-
ղեցիին է հայրենիքին, ալ ժա-
մանակ կը բաժնուէր այս աշ-
խարհէն:

խազահելու համար յուղակա-
ւորութեանը մեր յաւիտ սիրելի
դնկեր Նուպար Պալանեանին:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ
Մայր Ճանաբը - որուն կնդրունը՝
մահաբեմին վրայ գետեղուած
էր ողբաջեալ ընկերոջ դագաղը:

ծածկուած շնչակեան կարմիր
դրօշով և բազմաթիւ ծաղկեպը-
սակներով- , արդէն ժամը 4.30ֆն
առաջ սկսած էր լեցուիլ ար-
տասուաւիր քաքերով և տխրա-
ղէմ՝ հայ և օտար բազմահարիւր
յուզարկաւորներով, որոնք կու-
գային յարգանքի վերջին և նը-
գիրական տուրք մը կատարել
այն անմոռնաւոր անձին հան-
ղէպ՝ որուն բարեկամութիւնը,
մտերմութիւնը, ընկերութիւնը
կամ նոյնիսկ բարեգործութիւնը
վայելաւ ինչ։

Հոն ներկայ էին ողբացեալ-
լին հարազատներէն և սգակիր
պարագաներէն բացի. Գահրէի
Ազգային իշխանութեան մար-
մանները լրիւ կազմով. Գա-
հրէի Սովետական Դեսպանա-
տան անձնակազմէն՝ գլխաւոր
խորհրդական ընկեր Պօղոս Ա-
կոբով և ընկեր Տիգրան
Մխիթարեան, Հայ Կաթողիկէ
և Հայ Աւետարանական հա-
մայնքներուն ներկայա-
ցուցիչները, համայնյիւս մշա-
կութային, մարզական և քարե-
սիրական բոլոր միութեանց
վարչականներն ու անդամներն
շատեր, Ազգային վարժաւսն-
ներու տնօրէնութիւնները, ու-
սուչական կազմի անդամներ,
Ծնողք - Ուսուցիչ միութեանց
վարչականներ, Տիկանց հնա-
մակաւութեանց անդամուհիներ,

(Շար. տես էջ 5)

701

ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊՍԼԱԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

«Այլ Բահիրա» դրամատանց վարչական ընդհ. խորհուրդի նախագահը, մասնագիտորէ և բաժանմունքներու տնօրէններ, զանազան գրասենականներու պետերը և բազմաթիւ օտար պաշտօնակիցներ, Ներքին Ընդհ. Ապահովութեան վարչութեան ներկայացուցիչը և շատ մը բարեկամներ:

Այս տխուր առթիւ բազմաթիւ ծաղկեպսակներ հղարկած էին՝ բացի ողբացեալին ընտանիքէն և եղբայրներէն, Գահիրէի Ազգային Իշխանութիւնը, Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Եզրիպետի վարիչ մարմինը, Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Եզրիպետի Շրջանային Մարմինը, Հ.Բ.Ը.Մ.ի Եզրիպետի Կեդր. Յանձնաժողովը, Գահիրէի Սովետական Դեսպանատան Հայկական անձնակազմը՝ Պօղոս Ակոբով (զխաւոր խորհրդական), Լեւոն Շահինեան և Մխիթարեան, Հ.Բ.Ը.Մ.ի Գահիրէի Մասնաճիւղը, Գաղութեան Ազգ. Վարժարանի ձնօրէնութիւնը, Գաղութեան Ազգ. Վարժարանի Տնօրէնը, Միտոպոլիսի Եզրիպետի Միտոպոլիսի, «Եզրիպետայ Եզրիպետ» շաբաթաթերթը, Հայկական Ընթերցասրահը, Հայ Գեղ. Միութիւնը, Կոկանեան Սրահը, Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպար Մարզական Ակումբը, Շանթ և Գրիսթիան Պալատան, Սեզար և Մարո Ռուշտի, Սարգիս և Ռոզա Աճիկեան (Երեւան), Ռոբէն Իսկէնեան, Ժազ Մետրոպոլիս, Սմբատ Արապեան, Արամ Մովսէսեան, Վրէժ Մէքէրեան, Տոքթ. Նորայր Սիմոնեան, Մովսէսեան Եղբայրներ, Վարդան Թապաքեան, Այսմ Մուրատեան, Մինաս Պահատըրեան, Յարութիւն Յակոբեան, Նակիպ Պատր, Հակ Տուսա եւ Ալի Եղբայրներ ընտանիքները: Մահաբոյժ զանգերու ղօղանջներուն հետ սկսաւ թաղման կարգը: Սրբազան Հայրը, իր կողքին ունենալով Հօգ. Տ. Ներսէս Կ. Վրդ. Բապտիստանը եւ Արժ. Տ. Նարեկ Գեղ. Յորհրդանը, նախագահեց այս արարողութեանը, որոյց մասնակցեցաւ եկեղեցւոյ ղարաց դասը, ղեկավարութեամբ Մօ. Եղ. Յակոբեանի:

Եկեղեցւոյ արարողութեանց աւարտին, Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպ. Ձինչիեան խորհրդատու դամբանական-բարոյ մը խօսեցաւ, վեր առնելով ողբացեալին կատարած նուիրեալ ծառայութիւնները (Սրբազանին խօսքերը պիտի տանք առանձին):

Ապա, Հայկական Ընթերցասրահի Հ.Մ.Ս.ի եւ Նոր Սեբաստիոնի երիտասարդներէն մի քանի հոգիներ առաջ անցան եւ կրօնականներու թափօրին ընկերանալով՝ ողբացեալ ընկեր Նուպար Պալատանի դագաղը ուսմամբ փոխադրեցին եկեղեցիին բակը, ու գետեղեցին նախապէս պատրաստուած մահաբեմի մը վրայ, որուն շուրջը համախմբուեցան հոգեւորականները, ղարիները եւ յուղարկաւորները:

Առաջինը՝ խօսք առաւ Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Եզրիպետի վարիչ Մարմինի անդամ եւ Հայկական Ընթերցասրահի հիմնադիրներու խորհուրդի անդամ ընկեր Հայկ Օհանէսեան, եւ յանուն Հնչակեան Կուսակցութեան, Հայկական Ընթերցասրահի եւ «Ջահակի» խմբ-

բազրութեան, արտայայտուեցաւ այն մեծ սուգի մասին՝ զոր կը կրեն այսօր այդ կազմակերպութիւնները, ընկեր Նուպարի մահուամբ:

Յաջորդը՝ Հ.Մ.Ս.ի եւ Նոր Սեբաստիոնի անուանով, ընկեր Աւետիս Մովսէսեան կարգաց յուզիչ եւ բովանդակալից հրաժեշտի խօսք մը:

Ապա դագաղին առաջ անցաւ Գահիրէի Պատկ. Թեմական

«Տիգրան Երկաթի», Հայ Գեղարւեստասիրաց Միութեան եւ Կուսակցութեան սրահի, ներկայացուց խոր ցաւակցութիւններ եւ իր կարգին խօսեցաւ ողբացեալին կեանքին եւ գործունէութեան մասին (բոլոր դամբանականներն ալ պիտի հրատարակենք առանձին):

Ապա հոգեւորականներու եւ ղարաց դասը՝ ինչպէս նաեւ յուղարկաւորներու թափօրը,

Հ. Մ. Ս.ի եւ Նոր Սեբաստիոնի երիտասարդները՝ ողբ. ընկեր Նուպար Պալատանի դագաղը ուսմամբ բերելու համար:

(Կուսակցութիւնը՝ ՀԲԸՄ-ի)

Ժողովի ատենակազմը՝ Պր. Յակոբ Համբարձումեան եւ յանուն Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան, ինքեւս իր դամբանականով վեր առաւ ողբացեալ ընկերը բերած ծառայութիւնները համայնքին, ազգին եւ հայրենիքին, որպէս հերոսական աշխատանք:

«Այլ Բահիրա» դրամատանց վարչական Մարմինի նախագահին կողմէ խօսք առաւ, ողբացեալ Նուպար Պալատանի երկարամեայ գործընկերներէն՝ Պր. Ռիզք Կատ եւ խիստ յուզած արտասանեց արտաքին դամբանական մը, վեր առնելով ողբացեալին աշխատասիրութիւնը, ընկերասիրութիւնը եւ նուիրեալ ծառայութիւնները ղրամատան եւ անոր պաշտօնէութեան հանդէպ:

Վերջին խօսողը եղաւ Պր. Վահագն Տեփոյեան, որ յանուն Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան, «Արեւ» օրաթերթի,

ինքնաշարժներով ուղղուեցաւ դէպի Հելիոպոլիս Ամենայն Սրբոց Ազգային Գերեզմանատունը, ուր եւս, եկեղեցական արարողութիւններէ ետք, հէգ ընկերը դագաղը՝ որուն մէջ հայրենի ափ մը հող սրակընցաւ, փոսը իջեցուցեցաւ շարականներու երգեցողութեամբ:

Ու տարաբաղ ընկեր Նուպար Պալատանի անկենդան մարմինը, այդ պահէն ի վեր կը հանգի մաւառականներու հողամասին վրայ՝ ընկերուհի Զարուհի Մողկունիի շիրմի կողքին:

Այս դառնակսկի մահով, խմբագրութիւնս իր խոր վշտակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալ ընկերը այրիին՝ ընկերուհի Անուշիւն, զաւակներուն՝ Սաթենիկի, Մարտիրոսի եւ Հերմինի, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր հարազատներուն եւ պարագաներուն:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՒՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ի գիտութիւն Աղեքսանդրոյ մեր բաւաւար ժողովուրդի և կը ծանուցանենք, թէ Շաբաթ, 3 Յունիս 1972, Տօն Ե ՍՐԲՈՅ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՌՈՐՁԻՆ ՄԵՐ. ՅԱՆԻ ՎԻՐԱՊԵՆ:

Այս առթիւ Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւրենք հաւատացեալ ժողովուրդը ներկայ գտնուելու սոյն արարողութեան:

Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտեան ժամը 8ին
Ս. Պատարագ , 9ին

Ի գիտութիւն Աղեքսանդրոյ մեր բարեպաշտ ժողովուրդի և կը ծանուցանենք, թէ Կիրակի, 4 Յունիս 1972, Տօն Ե ԿԱԹՈՒԼԻԿՍ ԵՋՄԻՍՏԻՆ:

Ի ժամ Ս. Պատարագի Գահաբանական Մարգարէ պիտի կատարուի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի պալատներէն և անասանուրէն համար Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւրենք մեր բարեպաշտ ժողովուրդը ներկայ գտնուելու սոյն արարողութեան:

Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտեան ժամը 7.30ին
Ս. Պատարագ , 9ին

ՀՈՒՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՊՈՂՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ
ԵՐ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՍՆ

ՅԱՒԱԿՅԱՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Ողբացեալ ընկեր Նուպար Պալատանի մահուն տխուր առթիւ, Երեւանէն՝ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի կողմէ ստացանք հետեւեալ ցաւակցական հեռագիրը:

Երեւան, 23 Մայիս 1972

Սարգիս Պալատան

Գահիրէ

Կոմիտէի բոլոր անդամներս կը սգանք սիրելի Նուպարին անժամանակ մահը եւ խորապէս կը վշտակցինք, Սեբաստիանը կը յայտնենք Պալատան Եղբայրներու ընտանիքներուն եւ ազգականներուն:

Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի
Նախագահի Տեղակալ
Անդրանիկ Մարտիրոսեան

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐՈՒՄ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Անցեալ 22րդ օրը, 24 Մայիս 1972, կէսօրէ ետք ստացուած հեռագրային հաղորդակցութիւնէ մը՝ խոր կսկիծով տեղեկացանք, որ Նոյն օրը առաւօտեան ժամը 7ին, Աղեքսանդրիոյ «Ալ-Մօսասաթ» հիւանդանոցին մէջ, ուղեղային կաթուածի մը հետեւանով իր հոգին աւանդած էր՝ Աղեքսանդրիոյ հանրաժամութեան եւ գործունէայ ազգային եւ թերթի պատուակալ գործակալ, ողբացեալ:

ՎԱՀԱՆ ՊԵՆՏԵԱՆԸ

Խոր սուգի մատնելով իր զուակները, ազգականները, պարագաները եւ բոլոր անոնք, որոնք յիսուն տարիներու իր հանրային ծառայութեանը ընթացքին, բարեկամական սերտ կապեր հաստատած էին ողբացեալին հետ:

Ողբ. Վահան Պենտեանի Բաղման Կարգը եւ Յուդայականութիւնը տեղի ունեցան Նոյն օրը, Կ. Ե. ժամը 4ին, Շաբաթի Ազգ. Գերեզմանատան Ս. Գէորգ Մատանի մէջ, եւ ապա ողբացեալին մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Ողբ. Վահան Պենտեանի Բաղման Կարգը եւ Յուդայականութիւնը տեղի ունեցան Նոյն օրը, Կ. Ե. ժամը 4ին, Շաբաթի Ազգ. Գերեզմանատան Ս. Գէորգ Մատանի մէջ, եւ ապա ողբացեալին մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Այս տխուր առթիւ, խմբագրութիւնս իր խոր եւ զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի որդւոյն՝ Տէր եւ Տէրի Նշան՝ Պենտեանի, դուստրերուն, փեսաներուն և թոռներուն, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ԳԵՆԱՏԱ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Խոր կսկիծով տեղեկացանք նաեւ, որ անցեալ 24 Մայիս 1972, 22րդ օրը, Վաղարշապատի մէջ (Գահաթ) յե կարգաւ հիւանդութեան իր փնկացուցուց կլիմա Ե նախկին եղբայրս՝ աշխարհաւորութիւն եւ մեր բարեկամներէն՝ Տէր եւ Տէրի Նշան՝ Պենտեանի սիրելի եղբայր:

ՄԻՀՐԱՆ Ն. ՉԱԳԸՃԵԱՆ

Խոր սուգի մատնելով իր հոգակիցը, զաւակները, եղբայրը, փոքրիկ եւ ազգականական բոլոր պարագաները:

Այս անժամանակ եւ կսկիծով մահուն տխուր, «Ջահակի» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի այրիին՝ Տէր եւ Տէրի Նշան՝ Պենտեանի, դուստրերուն, փեսաներուն և թոռներուն, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ԼԻԲԱՆԱՆ

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Պենտեանի մեր պատանակից «Արաթ» օրաթերթին ցաւով տեղեկացանք, որ անցեալ 19 Մայիս 1972, յե կարգաւ հիւանդութեան, Պենտեանի մէջ իր մահկանացուն կլիմա Ե:

ՏԻԿԻՆ ԻՍԿԱՌԻՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Խոր սուգի մատնելով իր զաւակները եւ ազգականական պարագաները:

Յուդայականութիւնը կատարուած Ե Շաբաթ, 20 Մայիս 1972, Կ. Ե. ժամը 4ին, Հանրապետի Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ մէջ, եւ ապա ողբացեալին մարմինը փոխադրուած Ե Պոստ Հանուրի Ազգային Գերեզմանատան եւ ամփոփուած ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Այս տխուր առթիւ մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալի զաւակներուն՝ Կարապետ, Անդրանիկ եւ Տիգրան Սարգսեան եղբայրներուն եւ ընտանիքներուն, ինչպէս նաեւ Պատանեան, Ալվաքեան, Նախեան ընտանիքներուն եւ սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ՏԱՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ٢٤٦٠ - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بيات (بالاين)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնագրեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵՐՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948/ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 432—ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 8 ՅՈՒՆԻՍ 1972

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ . ԴԵԿ . ԿԱՄ 25 ՀԻՐ . ԴԵԿ .

عدد ورقه ٣٢٢ - الجلسه ٨ يونيه - ١٩٧٢

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒԱԾ ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱԻԵՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԵ ԵՐԵՐԱԲԱՏ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ՄԱՅՈՒՆ ԱՌԹՈՎ

«Ի գործոց արդարանայ մարդ եւ ոչ ի հաւատոց միայն. զի հաւատս առանց գործոց մեռեալ եմ»
Յակոբոս ք. 24-26

Սիրելի ազգակիցներ,
Երէկ և այսօր մեր գաղութին մէջ արագօրէն տարածուեցաւ տխուր այն լուրը, ըստ որում ոչ ևս է եղբարքայիս Նուպար Պալաեանը: Մենք ամէնքս՝ ողբացեալին ազգականները, մտերիները, գաղափարի ընկերները, բարեկամներն ու ծանօթները եկած ենք յուղարկաւորելու համար զինքը իր յաւիտենական հանգիստին:

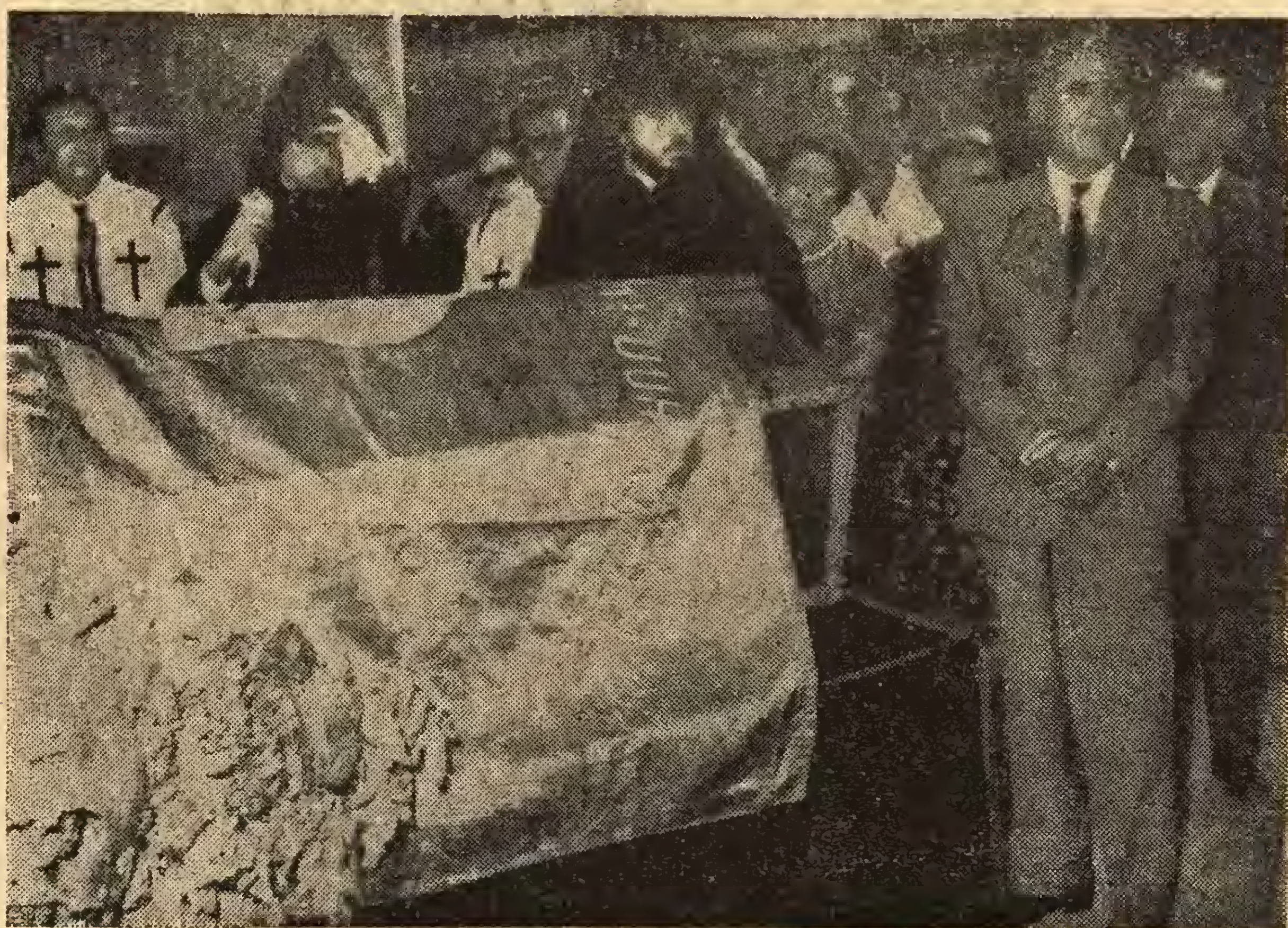
Իրօք խորունկ տառապանք կը համակուի ինք բոլոր մտածենք թէ ամբողջ իր կեանքին մէջ շարժում ու խանդավառութիւն եղող խեղճ Նուպարը, հիմա այլևս անշնչացեալ, ամփոփած են իր հասակին չափ սնտուկի մը մէջ, որ կը հանգչի այս մահաբեմին վերայ՝ ծաղկեցնելու հսկայ կոյտի մը ներքեւ և այլևս պիտի չշարժի, պիտի չխնդայ ու պիտի չվիճի և չի խանդավառէ իր շուրջիները:

Նուպարին յանկարծական մահը աւելի ևս զգալի կը դարձնէ իր կորուստին ցաւը ինչու որ եթէ մէկ կողմէն դժուար է հաշտուել մահուան գաղափարին հետ, միւս կողմէն հանգուցեալը ոչ հիւանդ էր, ոչ ալ նախաշնչանքներ երևցած էին անխուսափելիին: Սակայն սուգն, որ տուեցեալն այս մահալին մէջ, մեզի օգնութեան կը հասնի մեր քրիստոնիայի հաւատքը: Անխաւտ այս հաւատին է որ կը լուսաւորէ, կը փարատէ մահուան մռայլը, քանի որ հոգին անմահ է: Մահկանացու մարմինը, որ ստեղծուած է հողէն՝ հողին կը վերադառնայ, բայց Աստուածորդոյն՝ Քրիստոսով կ'անցնինք յաւիտենական երանական կեանքին: Եւ միթէ՞ հաւատքը կը բաւէ արթնելու ժառանգորդ ըլլալու համար:

(Շարունակութիւնը տես. էջ 3)

ԸՆԿԵՐ ՀԱՅԿ ՕՅԱՆՆԵՍԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒԱԾ՝ ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ԴԱԳԱՂԻՆ ԱՌՁԵԻ, ԳԱՂԻՐԵԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍՍԻՈՐԻԶ ԵԿԵՆԵՑԻՆ ԲԱԿԻՆ ՄԵՋ, 21 ՄԱՅԻՍ 1972

Լուր որ օրուցաւ օւնեցուցիչ էր եւ անհաւատալի: Մեր սիրելի Նուպարը ոչ եւս է: Այս անհաւատալի է, որովհետեւ Նուպարին դեռ օտո Կանուխ էր մահուան գիւղը իյնալը, դեռ իրեն պէտք ունէին իր սիրասուն գաւակները, իր բնօրինակը, իր գաղափարի ընկերները, ինչ-

Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին բակին մէջ, ողբացեալ ընկեր Նուպար Պալաեանի դադադին առջեւ դամբանական կը խօսի Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Եղբայրութիւնը: Շրջանի վարիչ Մարմին անդամ՝ ընկեր Հայկ Օհաննէսեան (Լուսանկար՝ ՀՐԱՆԴԻ)

պես նաեւ եղբայրանայ գաղափար, որովհետեւ Նուպարը բնօրինակի օր-պար հայր էր, ազգային գործունէ մէջ ամեն օր էր, իսկ իր պատկանած կուսակցութեան ամենագոյնուր սիւններէն մին էր:

(Շարունակութիւնը տես. էջ 3)

ԻՍՐԱԵԼԵԱՆ ՆԱԽԱՅԱՐԱԿԱՄԱՆ 5ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ՕՐԸ՝ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ԱՅՑԵԼԵՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԻՐԱՌՈՐԵՍԼՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՅՄԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

Մոսկուայի «Գաղաթ» ի ժողովրդական ընծայեց բոլորին՝

Միջին Արեւելքի տաղանակէտին հանդէպ մեր տեսակէտին տեղեկա-

նալու: Թշնամիին հետ ճակատամարտը անխուսափելի է և

մենք պիտի ճակատամարտինք միջին վերջնական յաղթանա-

կը», յայտարարեց Եգիպտոսի Նախագահը, Երկուշաբթի, 5

Յունիս 1972, Էլ-Արուզայի (Գահիրէի թաղամասերէն մին) վերակազմաւորման կեդրոնին

մէջ՝ պատերազմի վերաւորեալ-

ներուն և հաշմանդամներուն հետ իր հանդիպման ընթացքին:

Նախագահը այս առթիւ խօսած իր հարկն մէջ շեղեց նաեւ, որ Իսրայէլի գործած ոմիրները անպատեհ չպիտի մնան:

Այնպէս խօսելով Սուվե-Ամերիկեան «Գաղաթ» ժողովին, Ամուսել Սատար մասնագետը, որ արաբ ժողովուրդը գոհունակութիւն ունենցէ Մոսկուայի այս հանդիպումը, որովհետեւ ան առիթը օտարաբան կողմերուն տեղեկանալու՝ Միջին Արեւելքի ծագեալին հանդէպ ե-

գիպական տեսակէտին:

Այս տեսակէտը երեք կէտերու մէջ կը պարփակուի.

ա. - Մենք գեներալ հայրաքման սահմանափակումը կ'ընդունինք միայն իսրայէլեան զօրքերու ամբողջական պարտումէն ետք.

բ. - Կը մերժենք ներկայ գոյալի-

նակին պահպանումը.

գ. - Սահմաններու մասին ոչ մէկ տակաւորութիւն կամ վիճաբանու-

թիւն ընելու տրամադիր չենք: Մեր սահմանները կ'աւելանալ յայտնի են եւ չեն կրնար որեւէ սակաւ-

կուրեան ճիշդ դառնալ. գաղտնի-

րէն կամ հանրայայտօրէն:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՍԻՏԱԼԻ ՄԱՆԸ

Ցաւով կը տեղեկանաւ, որ բազմովաւասակ գրող, հրապարակագիր եւ հասարակական գործիչ՝

ԿԱՐԱՊԵՏ ՍԻՏԱԼ

մահացած է Ֆիլաթելֆայի մէջ, Մայիսի 26ին, 82 տարեկանին:

Այս օրուր առթիւ, մեր վրե-

տակցութիւնները կը ներկայացնենք ողբացեալ գրողի բնօրինակ պա-

րագներուն եւ գրչեղբայրներուն:

Ներկայիս մթնոլորտը լեցուն է Իսրայէլի կողմէ սպառնալիքնե-

րով՝ Լոսի օդանավակայանին խնդիրներէն ի վեր: Իսկապէս հա-

կասագիրի հեղեմն մըն է՝ լսել ա-

հաբեկիչներու կողմէ ապահովու-

թեան մասին խօսիլը եւ ոմուր-

գործներու կողմէ իրենց կեանքը լալը: Անոնք կ'ըստանան կամ մոռ-

նալ կը ձեւացնեն իրենց գործած ոմիրները: Կը կարծենք թէ աւելաւոր

մոտցած է կամ ճեմարտութիւնը կարելի է ուրանալ:

Ի՞նչ ըրին եւ ի՞նչ կ'ընեն այժմ Կազայի, Նուսադէմի եւ ա-

րեւմտեան մասի քաղաքներուն մէջ:

Հարց կուսանք նաեւ, թէ ի՞նչ ըրին Սուէզին, Պէսէ Է Էստեյլ թէ ի՞նչ ըրին այն քաղաքին՝ որ Արեւելքի ու Արեւմուտքի միջեւ ծովային հա-

մագործակցութեան խորհրդանիշն էր: Եւ բոլոր քաղաքներէն խնդրեցի Սուէզ երթալ եւ իրենց աչքերով տեսնել թէ ինչ պատ-

հած է այս քաղաքին:

Ձեր առջեւ կը յայտարարեմ, որ Իսրայէլի ոմիրները անպատեհ չպիտի մնան, Իսրայէլի եւ ար-

դարութեան յաղթանակին ժամը մօտայնօք է:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԵՋ

ՄԵԾ ՀԱՅԱՍՏԻՐ ՏՈՒՔԹ. ԱՐՄԻՆ Թ. ՎԵԿՆԵՐ

ԿԸ ԲԱՆԱԾՈՒԵ ԵՂԵՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻ

Գերման լրագրող և մարդասէր, հայ ժողովուրդի մեծ բարե-

կամ Տոքթ. Արմին Թ. Վեկներ, որ ապանախտ վկաններէն մին եղած է 1915 ջարդերուն և քաղաքներուն ունեցած է իր ձայնը բարձրացը-

նելու: Թուրքիոյ մէջ հայերու դէմ գործադրուած բարբարոսու-

թեանց դէմ, Նիւ Եորքի մէջ Ե-

ղեւնի տարեգարծին առթիւ բա-

նախօսութիւն մը տուած է, Նիւթ ունեւալով՝ «Հայ ժողովուրդի Ուխտը և Վերածնունդը»:

Այս բանախօսութեան ըն-

թացքին, Տոքթ. Արմին Վեկներ ցուցադրած է նաեւ իր կողմէ լու-

սանկարուած վաւերական լուսա-

պատկերներ, Հայաստանի անցեա-

լի ողբերգութիւններէն և ներ-

կայի փայլուն յառաջդիմութիւն-

ներէն:

Նիւ Եորքի մէջ Տոքթ. Վեկ-

ներ ներկայ գտնուած է նաեւ Հ.

Թ. Լ. Մ. ի կողմէ ի պատիւ Պր.

Վարդգէս Համազասպեանի կազ-

մակերպուած ճաշկերոյթին և ջերմ

հանդիպում ունեցած է Սփիւռքա-

հայութեան հետ Մշակութային

Կապի Կոմիտէի նախագահին հետ:

ԹղթԱԿԻԾ

Նկարին մէջ՝ Տոքթ. Արմին Թ. Վեկներ եւ Պր. Վարդգէս Համազասպեան (Լուսանկար՝ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ)

ՈՊՊԵՐԹ ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆԸ ՀԼԿԵՄ ԿԵՆՏՐ. ԿՈՍԻՏԵԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓԻՍ): -

Այստեղ կայացած Հայաստանի

Կոմերիտմիութեան Կենտրոնական

Կոմիտէի համագումարը՝ ՀԼԿԵՄ

Կենտրոնական Կոմիտէի երկրորդ

քարտուղար ընտրեց Ռոպերթ Ար-

զումանեանը:

Ռոպերթ Արզումանեանը Հա-

յաստանի Երիտասարդական Կազ-

մակերպութիւններու Կոմիտէի նա-

խագահն էր եւ այդ պատճառով

զգալի աշխատանք կատարած է

սփիւռքահայ Երիտասարդութեան

մայր հայրենիքի հետ մերձեցնե-

լու գործին մէջ:

սա լեկնեցան, շարք մը համերդ-
ներ տալու համար ֆրանսայի հա-
յաշատ քաղաքներուն մէջ: Անոնց
շրջապտոյտը պիտի տեսէ մօմ Եր-
կու շաբաթ:

35 ՕՐ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միացեալ Նահանգներ կառ-
մած ուղեւորութիւնի վերադա-
նալ՝ բանաստեղծ Գեորգ Էմիլը

հասկացել,- ասաց նա կատա-
կով:

ԱՄՆ-ում լաւ շատ բան կայ՝
հիւանդի անապատներ, հոյա-
կապ թանգարաններ, սպասարկ-

ԳԵՂՈՐԳ ԷՄԻԼ

զարմացնում է բոլոր քաղաքնե-
րին յատուկ տաքանալի, ահի
զգացումը և մանաւանդ սեքսի

պաշտամունքը: Առանց դա
դուար է յուսալ. թէ գիրքը,
փիւսը, ֆիլմը, կտաւը յաջողու-

թիւն կ'ունենան...
Նիւ Եորքի բուն կեդրոնում
42րդ փողոցում, գրեթե-ցերեկ

ժետային, ոչ սեքսուալ խնդրում
փիւսը, այլ այսպէս ասած սեքս-
մարտի տեսքով... Ի դուր չէ,
որ Ամերիկայի յայտնի գործիչ-

ներին մէկը՝ 42րդ փողոցն ան-
ւանել է Վոյնուզի Նիւ Եորքի
կեդրոնում:

ԱՄՆ-ում սուր կերպով է
զգացում վիճելու մասին պա-
տերազմից դժգոհութեան ուժե-

ղացումը: Այդ մասին կարելի է
զատել քաղաքական տարբեր
հայեացքներ ունեցող մարդկանց
հետ զրուցելուց, յաճախ անց-

կացուող ցուցերից:
Ուզում եմ նշել մեծ հե-
տաքրքրութիւնը ԱՄՆի կենսաբի-

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱՀԱՔԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Եւ այսպէս՝ 100 աշխատու-
թիւն՝ քաղաքացիական պատերա-
զներ լեզուներով:

Բայց ո՞րն է նրանցից կարե-
ւոր Անտոն, բոլորն էլ կարե-
ւոր են: Բայց կարեւորների մէջ

միտ է առկա Կամեալաբուրբ:
Եւ ես, որ մասնագիտութեան բե-
րումով անկարող եմ նրա գրեթե

զոկի կարեւոր ամենակարեւորից,
հայել լսելի ձայնով դիմում եմ
այդ հրաշալի մարդուն: Նա մեղմ
ժպտում է, ապա պատասխանում:

— Իմ կարծիքով, որպէս դա-
ւազիր՝ Մեհապային հանձնաւոյ-
րերը, գիրքը, իսկ որպէս գիտա-

կան աշխատանք՝ Մովսէսական
Միութեան հանձնային մարզերի ու
հանձնաժողովների ֆոնդա-
մենտը՝ գիրքը ամենաաւելի է, որը

հրաշալիան է «Նեհա» հրա-
շալիաներից: Կողմից:

Ներկայումս գիտական աշ-
խատանքի մէկ այլ աշխատանք
վրայ, որը կրելու է Աստուծոյ
հանձնաժողովը ու հանձնային

հարաւորութիւնները վերագրել:
...
Բայց առօրեական կենցաղում
ինչո՞վ է արեւայայտում Մալա-
եան երկրաբան-գիտական աշ-

խօսի երկրաբանական պայման-
ների համար: Եթէ, օրինակ, հա-
մալիքի մէջ մտնում են երկաթի,
պղնձի, բազմամետաղային ու ու-

կու հանքավայրեր եւ դրանցից
յայտնաբերում են ոչ բոլորը, դա
որոշակիութեւն յուսում է, քի ինչ
կարելի է սպասել նման պայման-

ներում եւ որոշումների համար
ուղղութիւն է ապալի:
Օրինակ, Հայաստանը իր եր-
կրաբանական կառուցումաժողով

չափազանց նման է Ուրալին, որը
վաղուց յայտնի է երկօթի եւ ու-

կու հարստութեամբ: Բայց երկար
սարիներ Հայաստանում յայտնի էին
միայն պղնձի խոտը կուտակում-

ներ՝ մեծ մասը օդային-հիմն
գուղակցում: Բացակայում էին
սպիւն եւ երկաթի խոտը: Կուտա-
կումներ: Գիտական Մալաեանին

բաւական եղաւ պայման-
ների համար: Եթէ, օրինակ, հա-
մալիքի մէջ մտնում են երկաթի,
պղնձի, բազմամետաղային ու ու-

կու հանքավայրեր եւ դրանցից
յայտնաբերում են ոչ բոլորը, դա
որոշակիութեւն յուսում է, քի ինչ
կարելի է սպասել նման պայման-

ներում եւ որոշումների համար
ուղղութիւն է ապալի:
Օրինակ, Հայաստանը իր եր-
կրաբանական կառուցումաժողով

չափազանց նման է Ուրալին, որը
վաղուց յայտնի է երկօթի եւ ու-
կու հարստութեամբ: Բայց երկար
սարիներ Հայաստանում յայտնի էին

Գ. Երեմի Թեմական Ժողովի Բ. Նիստը տեղի ունեցաւ Ուրաթ,
19 Մայիս 1972, Կ. Ե. Ժամը 7ին, Նախագահութեամբ Պ. Թեմա
Նորդական Տեղապահ Գ. Երեմի: Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Զինչինեանի: Ներկայ
էր Ժողովին յիւս կազմը: Ներկայ էր նաեւ Զոգ: Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ.
Բապտիստ:

Նախագահ Սրբազան Հայրը Վերանայեալ Աղօթքով ժողովը բաց-
ւած յայտարարեց, շնորհաւորեց Նորդական երեսփոխանները ու ժո-
ղովին մաղթեց որ Աստուած յաջողութիւն պարգևէ բարեք կերպով
վարելու համար եկեղեցականներ և ազգաշէն իրենց բոլոր գործերը:

Տրուած ըլլալով, որ Պատկ. Թեմական Ժողովի մասնակի ընտ-
րութիւններն, ետք այս Ժողովը երկրորդ նիստն էր, ու տակաւին ժո-
ղովին նոր գիտելու կազմուած չէր, Նախագահ Սրբազան Հայրը առա-
ջարկին վրայ, Ժողովին Աստուածատուութիւնը վարելու նշանակեցաւ
երկրային անդամ Պր. Հայկ Օհանէսեանին, իսկ Աստուածատուութիւնները:
Սեբաղոյն անգամ Պր. Նորայր Տէօփէթեան:

Աստուածատու Պր. Հայկ Օհանէսեանը նուազեալ իւր քաղաքականութեան
բնագծով թելադրեց որ Ժողովը, որ գործադրութեամբ և համա-
խորհուրդ Նորդական երեսփոխանները ոչ զաղարկալ երեսփոխաններ
ունեն հետ աշխատելու, բարեք մատակարարութեամբ առնելու իրենց
ստանձնած պարտականութիւնները և պատասխանատուութիւնները:

Ապա Ժողովը անցաւ օրակարգի հարցերու ուսումնասիրութեան:
1. — Ընթերցում եւ վաւերացում ճախորդ երկու ճիւղերու առե-
նագրութեանց:

Կարդացուեցաւ ու վաւերացուեցաւ Նախորդ երկու նիստերու
առեւտագրութիւնները փոքր սրբագրութիւններով:

2. — Առեւտագրութեան Գործողութիւններ:

ա. — Կարդացուեցաւ Աղօթքային Պատկ. Ազգային Իշխանու-
թեան 10 Մայիս 1972, Թուակիր նամակը, որով տեղւոյս Թեմականի
մասնակի ընտրութեանց արդիւնքի առթիւ կը շնորհաւորեն Նորդական
յարգելի անդամները և մարդկայեան Թեմական Ժողովին կը մաղթեն
յաջողութիւն:

Ուրախութեամբ արձանագրուեցաւ:

բ. — Կարդացուեցաւ Առաջնորդական Տեղապահի Փոխանորդ և
Ընտրական Թանձանաւորի Նախագահ Աթ. Տ. Սահակ Ա. Քնյ. Ես-
քարեանի 18 Մայիս 1972, Թուակիր տեղեկագիրը՝ Պատկ. Թեմական
Ժողովի մասնակի ընտրութեանց մասին, որ տեղի ունեցաւ 7 Մայիս
1972: Առաջարկուեցաւ կարգ մը յանձնարար մանրամասնութիւններ
արձանագրել տեղեկագրութեան մէջ, այս ուղղութեամբ:

գ. — Կարդացուեցաւ Ազգային երեսփոխան Պր. Յակոբ Համ-
բեկեանի 15-Մայիս-1972, Թուակիր նամակը, որով կարգ մը շինիչ
թելագրութիւններ ու առաջարկներ կը ներկայացնէր Ժողովի յառա-
ջիկայ գործունէութեան վերաբերմամբ:

Որոշուեցաւ այն նամակը, ինչպէս նաեւ Նորդական երեսփոխան-
ներուն ընտրական կողմ բազմազան ու բաժնի յարգելի երեսփոխան-
ներուն՝ առ ի ընտրութեան յառաջիկայ նիստին ընթացքին:

Փոքր դադարէ մը ետք, Ժողովը վերստին գումարուելով զբաղե-
ցաւ օրակարգի վրայ գտնուող մնացեալ հարցերով:

3. — Ընթերցում Թեմական Ժողովի դիմաւի:

Ձեռամբարձ քուէարկութեամբ ու բացարձակ միաձայնութեամբ
ընտրուեցաւ Թեմական Ժողովի դիւանը, հետեւեալ կազմով:—

Պր. Արթ. Պր. Երեմի	Ա. Աստուածատու
ՀԱՅԿ ՕՀԱՆԷՍԵԱՆ	Բ.
ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԲԵԿԵԱՆ	Ա. Աստուածագիր
ՆՈՐԱՅՐ ՏԵՕԲԷՏԵԱՆ	Բ.

Պր. Արթ. Պր. Երեմի յանուն Նորդական դիւանի կազմին,
շնորհաւորութիւն յայտնեց Թեմականի Նախորդ գիտելի ազգաշատ
գործունէութեան համար, ինչպէս նաեւ այսօրուան ներկայ բոլոր ե-
րեսփոխաններուն, այն վստահութեան համար, որով միաձայնութեամբ
կրեալներու էր Նորդական դիւանի ընտրութիւնը: Ան աւելցուց, թէ
իրեն ներկայացուցական Ժողովը Գործիչի մեր թեմին, կողմի կամ
հատուածի մարդիկ չեն յարգելի Ժողովականները, այլ պատուաւ են
բոլորին խնդրանքներուն քննութիւնը կատարելու և ի հարկին ըն-
դառնալու, եթէ անոնք ազգագուստ, շինիչ և հայրենասէր են: Տրու-
ած ըլլալով որ այժմ ընտրապայքարը աւարտած է, Ազգային Իշ-
խանութիւնը պիտի չհանդուրժէ որեւէ զրպարտութիւն կամ անա-
նարկութիւն որ կ'ուղղուի իրեն կամ ուրեք երեսփոխանի, և պիտի
առնէ այդպէս անհրաժեշտ օրինակներ Ժողովին առ ուղղութեամբ:

4. — Ընթերցում Գաղափարական Ժողովի:
Թեմականի Նորդական դիւանը ձեռնարկեց՝ գաղափարականութեամբ,
Գաղափարական Ժողովի ընտրութեանը, որ տուած հետեւեալ
արդիւնքը:—

Պր. Ռոմի ԳԱԶԱՐԵԱՆ	24 ժայն
ՅԱԿՈԲ ԷՄԻԼԵՐԵԱՆ	24 »
ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆԱՆԱՆ	24 »
ՌԻԺԱՆԴ ԲՐՈՒՏԵԱՆ	23 »
ԿԱՐԱՊԵՏ ՏԵՍԻՐԵԱՆ	23 »
ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԲԻՐԻՐԵԱՆ	23 »
ՓՈԼ ԲԻՐԻՐԵԱՆ	23 »

Նախագահ Սրբազան Հայրը Թելագրութեան վրայ, Նորդական Գաղա-
փարական Ժողովը առանձնաւորով կազմեց իր դիւանը հետեւեալ ձեւով:—

Պր. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԲԻՐԻՐԵԱՆ	Ա. Աստուածատու
ՓՈԼ ԲԻՐԻՐԵԱՆ	Բ.
ՅԱԿՈԲ ԷՄԻԼԵՐԵԱՆ	Աստուածագիր
ՌԻԺԱՆԴ ԲՐՈՒՏԵԱՆ	Գաղափարական
ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆԱՆԱՆ	Նորդական
ՌՈՒՐԷՆ ԳԱԶԱՐԵԱՆ	»
ԿԱՐԱՊԵՏ ՏԵՍԻՐԵԱՆ	»

Երեսփոխան Պր. Ս. Պալանեան առաջարկեց, որ Թեմականի յա-
ջորդ նիստին ուսումնասիրուի զարգացական հարցը և այս մասին
կազմուի յատուկ Թանձանաւոր:

Օրակարգի հարցերը սպասած ըլլալով, Ժողովը փակուեցաւ: Նա-
խագահ Սրբազան Հայրը Վերանայեալ Աղօթքով ու Պատկ. Երեմի
Ժամը 9.30ին:

ԴԻՄԻՆ ԳԱԶԻՐԷՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

791

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ط. ٢٤٦ - ت. ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سرديان (بالأنا)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique: TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնաւոր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրւած 1948/ն

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 433 — ՀԻՆԳԵԱԹԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ 1972

ՀԱՅԸ ԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

العدد ٤٣٣ — الخميس ١٥ يونيو ١٩٧٢

ՓԱՌԱՑ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱԼՈՂ ԱՆՄԱՅՆԵՐԸ

ՍԵԴՐԱԿ ՇԱՀԷՆ

Երկրագործութեամբ կը յիշատակենք 1915 թիւսը թուականի համայն հայ նահատակները, որոնց շարքին, իրենց հայրենասիրական յեղափոխական գործերով յատկանշական Կ. Պոլսոյ Պայազիտի հրապարակին վրայ կախաղան բարձրացուած Քանն Անմահները:

Տրամաբանական փաստերով արծաւագրուած է, որ արկածախնդրութիւն չէր հայակեր թալաններու դէմ ծրագրուած մահափորձը, այլ, նպատակուած էր հերոսական խոյսնյոց սոսիւլը առնել՝ Արեւմտեան Հայաստանի հայութիւնը հիմնովին բնաջնջելու, ինքնապաշտպանութեան զորքերու դիմադրութիւնը, որուն կանխօրոշ տեղեկ էր Քանններու պատկանած Հնչակեան Կուսակցութիւնը:

Այսպիսի անաւոր ողբերգութեան մը նախաօրէնք, ներքինապէս անհաւանգ հնչեցնող Հնչակեան Կուսակցութիւնը մնաց ՍԻԱՅՆԱԿ:

Թրքական Սահմանադրութեան թուաւոր հոգնէլին ներքեւ միամտուած Հայոց Պատրիարքարանը, ծանծաղամիտ ազգային եկեղեցական իշխանութիւնները, պահպանողական հոսանքը և առանձնապէս Դաշնակցական Կուսակցութիւնը՝ անտեսելով, արհամարհելով Հնչակեան Կուսակցութեան անհաւանգը ու շարունակելի հաւատարմութիւնը գործակցել «վերակառուութիւն» ինքնապաշտպանութեան, ոմարագործներուն:

Որպէս պատմական իրադարձութիւն, ներքին որոշումով արեւմտահայութիւնը բնաջնջելու ինքնապաշտպանութեան համարին յաջորդեց Բեյութիւնէի Հնչակեան Համագումարը, եւ որոշեց.

«Տեսնելով՝ որ իշխանութիւնը իր ձեռքին ունեցող իրաւաստական կառավարութիւնը սիւրբմարիթեմ կ'ընթացէ Եւրոպայի քաղաքական քաղաքական, Սոց. Կոմիտէի Հնչակեան Կուսակցութեան Համագումարը կ'որոշէ, հայ ժողովուրդի գլխին կախուած մահալից սուրբ եւ մղելու համար, ընդունիլ իլեկալ գաւառներուն՝ Թուրքիոյ մէջ»:

Իսկ, Համագումարի առանձնակի մէկ ժողովին ընթացքին կը իւրացուի Մեծ Փարսի մարտի հետեւեւ բանաձեւը. — «Բոլորովին շատ փոքրիկ համար, ինչպէս երբեք հայ ժողովուրդի փնացումը յաջող թալանը, ենկերը եւ Տոք. Նազիմը»:

Միաժամանակ, հնչակեան գործիչները թալանեւոր գաւառները և հայ ժողովուրդին թեւադրեցին պատրաստուիլ ինքնապաշտպանութեան: Դաշնակցական ամեն տեղի մէջ ինքնապաշտպանութեան Դաշնակցական Կուսակցութիւնը հաւաքուցեց Հնչակեան Կուսակցութեան և թեւադրեց մեր ժողովուրդին, «բոլոր գործը եւ խոհեմ... և վստահիլ մի միայն Հ. Ս. Դաշնակցութեան»:

Եւ այսպէս, միւս միայնակ մնացող Հնչակեան Կուսակցութեան անձնագործ Քաննները, երբ ծախողեցան և հաստատուած չալալաւորութիւններով երբ ամայացաւ Արեւմտեան Հայաստանը, իսկ յետոյ, զինադադարի ընթացքին, Կ. Պոլսոյ մէջ Քաննները յիշապատեցին, Հայոց Պատրիարք Տ. Տ. Զաւէն Արեւաբեկոսոսը վշտով յայտարարեց. «... Իր առեւտրի մեծ համաձայն չի գտնուեալ Քանն Նահապետներուն, հիմա մեր ապրած կեանքով կը տեսնենք անոնց քաղաքական ուղիին նմանութիւնը»:

Պայազիտի հրապարակի խաչելութիւնն ի վեր, անցնող 58 տարիներու ընթացքին, մեղաւոր ներմուծութեամբ Դաշնակցական եւ Ռամկավար հոսանքները քարացած լուսնի տակ մը կը զլանան յիշատակել Քանն անմահները, բայց չեն կարող աղաւաղել իրատեսութեամբ արծաւագրուած պատմութիւնը, անոնց ուղիքը և հերոսական գործերուն:

Հայաստանի ներքին պատմական ձ. Կերակոսեանը իր գրած «ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԳԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ԱՐԵՎՄԱՍԿԱՆԱԿԱՆ ԳԻՐԵՐԸ»-ը կը նշէ.

«Մահեմ, Քանն Կախաղանները՝ այն մարդկանցից էին, որոնք անձնուրացութեամբ նուիրուէին իրենց հայրենիքի ազատութեան: Անոնց խորք եւ թուրքիայի ժողովուրդների միջեւ բռնամարտի բորբոքելը, ցեղապաշտպան այն գաղափարախօսութիւնը, որ որդեգրել եւ կեանքում կիրարկում էին Երեսասարդ թուրքերը»:

Մահեմ պատմականօրէն առաջդիմական՝ ազգային ազատագրական շարժման ներկայացուցիչներ էին, մի քանիսն, որ Կախաղան եւ ոչ միայն նմուշ ժողովուրդներին, այլեւ բոլոր Օսմանեան գաղափարախօսութեան օսմանեան փառ հանրաբանի հիմքերը... Եւ սրանք արեւմտահայերէն էին այն ժամանակուայ թուրքիայի հասարակական կեանքի եւ քաղաքական մեծ բարձր ասիաները»:

(Շարունակութիւնը տես. էջ 5)

793

ԼԻՊԻՈՅ ՄԷՋ ԱՄԵՐԻԿԱՏԻԵՐՈՒ ՕԴԱՆԱԽԱՅԻՆ ԽԱՐԽԻՄԻՆ ՊԱՐՊՈՒՄԻՆ Բ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻ

ՄՈԱՄԵՐ ԷԼ ՔԱԶԱՖԻԻ ԽՍՍԱԾ ԺԱՌԸ

ՏԱԳՆԱՊ ՍՏԵՂԾԵՑ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԼԻՊԻՈՅ ՄԻՋԵԻ

Անցեալ Կիրակի, 11 Յունիս 1972, Թրիփոլի մէջ մեծ շուքով նշուեցաւ Բ. Թարեդարձը՝ Լիպիոյ մէջ ամերիկացիներու կողմէ հաստատուած օդանաւային խարխալի պարպումը:

Հանդիսութեանը ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Սեդրաուսի վարչապետ Տոքթ. Ազիզ Սըտքի:

Այս առթիւ Նախագահ Մոսա՝ մեր էլ Գազաֆի ճառ մը արտասանեց, որուն ընթացքին յայտարարեց որ Լիպիա պիտի օժանդակէ Հիւսիսային Իրլանտայի յեղափոխականներուն, որոնք կը պայքարին Բրիտանական կայսերապաշտութեան դէմ՝ պահանջելով բացարձակ անկախութիւն և

միացում՝ Իրլանտայի հանրապետութեան (Տրիփոլի) հետ:

Այս յայտարարութիւնը սուր տաքնապ ստեղծեց Անգլիոյ և Լիպիոյ միջև:

Լոնտոնի կառավարութիւնը այժմ կ'ուսումնասիրէ թէ Լիպիա ինչպիսի միջոցներ կրնայ գործադրել, կարենալ յայտարարած օգնութիւնը հասցնելու համար Իրլանտայիներուն:

Առ այդ, Լոնտոնի լիպիական դեսպանը՝ Պր. Խայրի Պեն Ամէրը կանչուած է Անգլիոյ Արտաքին հարցերու պետական նախարարին մօտ և անոր տեղեկացուած է Անգլիոյ բողոքը:

Նոյնպէս կը տեղեկացուի, որ Լիպիոյ մէջ անգլիական դես-

պանը, Կիրակի օրուան այս յայտարարութենէն անմիջապէս ետք, ի նշան բողոքի հետացած է հանդիսավայրէն:

Այս յայտարարութեան հետեւեւեղով, Անգլիա որոշած է դադարեցնել ռազմաօդային վաճառքը Լիպիոյ հետ:

Անգլիա այս առթիւ դիտել կու տայ, թէ Հիւսիսային Իրլանտայի յեղափոխականներուն զինք հայթայթուած՝ Լիպիոյ կողմէ իր ներքին գործերուն միջամուխ ըլլալ կը նշանակէ, քանի որ Հիւսիս Իրլանտան մաս կը կազմէ Մեծ Բրիտանիայի:

Այս յայտարարութեան առաջին հակադրումը այն եղաւ, որ Լիպիական դրօշ կրող «Լոյտա» քարիւղատարը, որ Լիպիական քարիւղ ամբարած Պեթասթ կ'ուղարկէր, մանրակրկիտ խուզարկուած ինքնաթիռի նախքան նաւահանգիստ մտնելը:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՒ ԼԻՊԻՈՅ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՐԱԿԱՆ

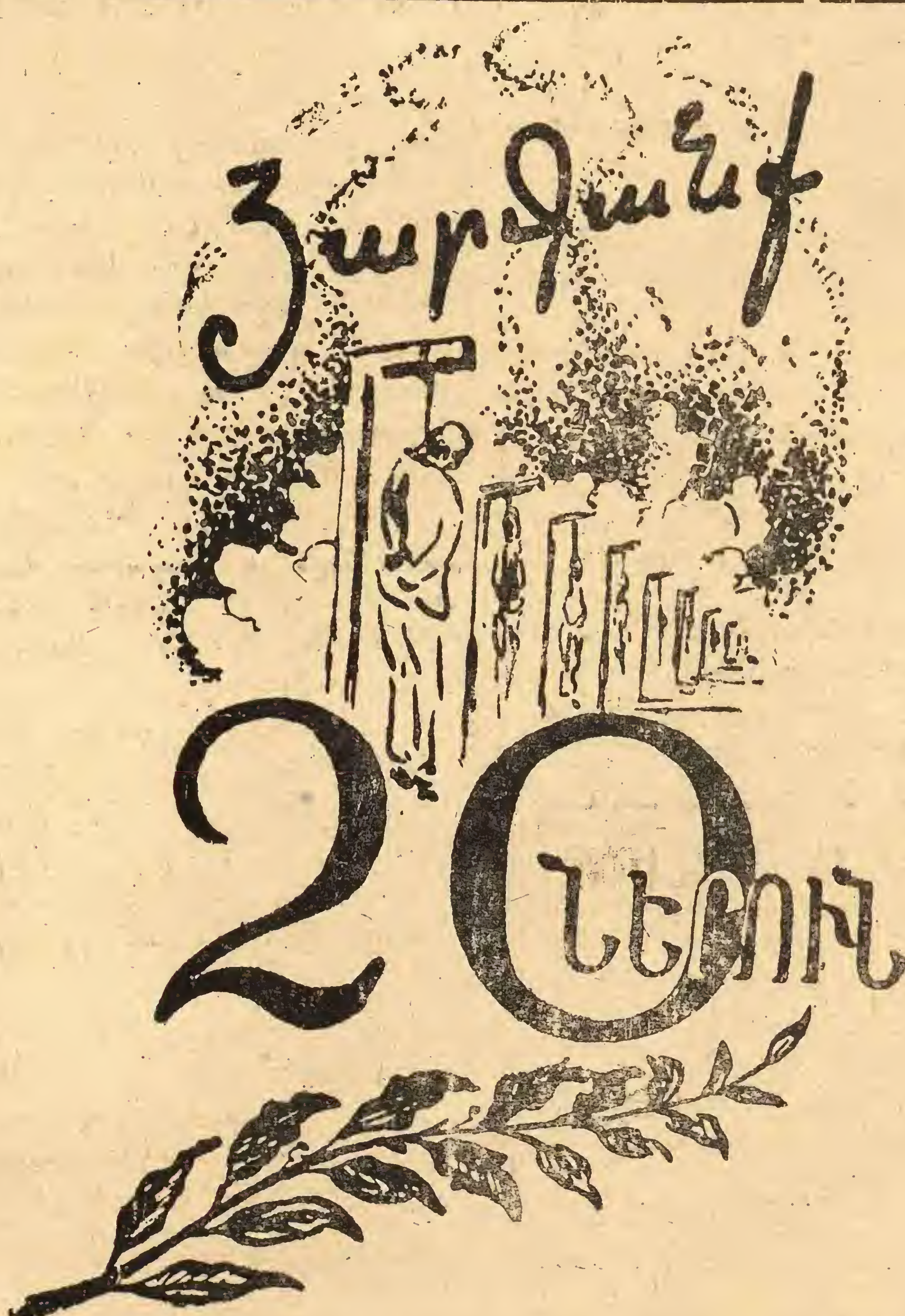
ՄԻՈՒԹԻՆՆԵՐԸ ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ

23 ՅՈՒՆԻՍԻՆ ԻՐԱՐՈՒ

ՊԻՏԻ ՄԻԱՄԱՆ

Եգիպտոսի Ընկերվար Միութեան առաջին ֆարսուղար՝ Պր. Սայէ Մարքի, որ պատմութեան և երկու կողմերու պատմութեան մը ընկերակցութեամբ Թրիփոլի ժամանած եւ՝ ներկայ գտնուելու 11 Յունիսի օգնական արտաքին գործերի, 12 Յունիս 1972, ժողով գումարեց Լիպիոյ նախագահ Մոսա՝ ել Գազաֆիի հետ: Այս ժողովին, որ տեղի ունեցաւ երկու եւ կես ժամ, ներկայ եղան նաեւ Եգիպտական պատմութեան անդամները, ինչպէս նաեւ Լիպիոյ Ընկերվար Միութեան ընդհ. ֆարսուղար՝ Պր. Պեթի Հաուսի:

Կազմուեցաւ հետապնդումի յանձնախումբ մը, քաղաքացիական Սայէ Մարքի, Պեթի Հաուսի եւ երկու կողմերու պատմութեան անդամներէ, որոնք յաջորդական ժողովներու ընթացքին պիտի ֆնտրուեն՝ երկու միութեան միաձուլման սկզբունքները եւ ապա փոխանցել Լիպիոյ Յեղափոխական Խորհուրդին եւ Եգիպտոսի Ընկերվար Միութեան Կեդր. Կոմիտէին, առ ի վաւերացում, որպէսզի կարելի ըլլայ յառաջիկայ 23 Յունիսին յայտարարել զոյգ միութեան միաձուլումը:

Կիրակի, 18 Յունիս 1972, առաւօտեան ժամը 10ին,

Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ,

Հ Ո Փ Ե Հ Ա Ն Փ Ի Ս Տ

1915ԻՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԿԱԽԱՂԱՆ ՀԱՆՈՒՍԾ

ՔՍԱՆ ՀՆՁՍԱԿԵԱՆՆԵՐՈՒ

ՅԻՇԱՍԱԿԻՆ՝ ԱՆՈՆՑ ՆԱՀԱՍԱԿՄԱՆ 57ԴԴ ՏԱՐԵԼԵՔԻՆ ԱՌԹԻ

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը աւիսի, իր ներկայութեամբ պատմելու անմահ հերոսներուն յիշատակը:

ՄԵԶԻ ՀԵՏ ԷՐ ՓԱՐԱՄԱԶԸ...

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

1962ի ամառն էր:
Հայրենիք կը մեկնեին՝ խուճը մը հրաւիրեալ
ուսուցիչներ եւ մտաւորականներ:
Նաւը կանգ առաւ Աղեքսանդրիա:
Քանի մը տարի առաջ, Եգիպտոսի մէջ, ողբա-
ցալ ընկեր Մարտիրոս Պալանեան, Սիւրբ Եղիշի
յոզմամբ, քանի մը վրայ նստելով պատմեց, թէ ինչպէս
Քեօսքէնէն ժողովէն ետք, Փարամազը՝ Գանիի չըն-
չակեան ղեկավար ընկերներուն հետ այցելած էր
Բուրգերն ու Սիւրբ Եղիշի եւ աննուղղակի իրարմասի
զեմ որոշումը գործադրելու պատշաճական ըլլալը
յայտնած: Արքիւր Յասեանը ուսուցիչ կարգուած էր
Գանիի Ազգային վարժարանէն ներս, ապա ին-
զիմ արդարացնելու համար, լծանցի մարմնացում
նամակ մը գրած էր Գանիի Կոնս. վարչութեան:
Ընկերները ծանօթացան էին Յասեանին եւ կ'ու-
զեին անպայման մաքրել այդ քրտնաւոր հրեան:
Թրեական դեսպանատնը յաջողած էր Ա. Յաս-
եանը գիշերով նաւ հանել եւ փախցնել Պոլիս, ուր
ծառուած կ'ապրէր եւ հետո կը մնար հայ եղանակ-
ներէ՝ մօտենալով եւ տեղեկագրելով միայն այն ինչ,
որ կրնար վնասել հայութեան եւ այն ինչ՝ որ կը բա-
ւարարէ թախարքը:
Նաւը հայրենիք կը մեկնէր:
Պոլսոյ մէջ բուրժուար արմատները մեզի:
Երբ հոգի էինք՝ ողբացել Միհրան Անտէրեան, Պէպօ
Սիմոնեան եւ նա:
— Ո՛ր կ'ուզէի պատգմել Ձեզ, գոչեց մարդու-
կը, որ Պոլսոյ հարուստ եւ նոյն քաղաքը եղել կը
բնակարարէ:
— Գոն Գափուի եկեղեցին եւ Պայագիս ճառ-
տեսին կ'ուզէի պատգմել՝ առաջարկեցին:
Մարդը զարմացաւ մեր առաջարկին եւ սակայն
ինքզինքն չկորսնցուց, նոյնիսկ ժպտաց:

Անոր մօտէն չէր կրնար անցնիլ անտուգ, որ մեծ
Օսմանեան բռնադատութեան կեդրոն Պոլսոյ մէջ՝ պի-
տի ուզէինք հին քաղաքաւոր մը պատմական մէկ ե-
կեղեցին այցելել:
1890 բուսականի տօնակէզ օր մըն էր, երբ այդ
հնացած, հաստ պատերուն ներսը՝ խանդավառ վանե-

ՓԱՐԱՄԱԶ ԵՒ ԻՐ ՏԻԿԻՆԸ

ցի՝ ընկեր Թ. Ճանկիրեան, հազարաւոր ժողովուրդին
առջեւ ընդմիջելով պատարագը՝ պիտի բարգմանը
հանդիսանար բոլոր մեծերէն լինած՝ Համիթի եւ
Բիւրս աթիքներուն, ոսթիկանութեան մօտակներուն
եւ բաններուն մէջ անխառն տառապողներու ար-
դարութեան պահանջին եւ պիտի պատահէր յետ-
դիմական պատերազմ Ազգային՝ որպէսզի առաջ-
նորդի ժողովուրդը դէպի Սլեզի պալատը...:
Նոյն այդ Պոլսոյ մէջ էր որ Ազատութեան եւ
Սոցիալիզմի գիւնդներէ՝ հազարաւոր լրտեսներու եւ
մատակարար գոյութեան պայմաններուն մէջ պիտի
յաջողէին սերունդի մը շուրջ եւ հայրենասիրու-
թեան կրակ ծալ, պիտի յաջողէին ռոմանթիկ մը-
նուորէն անդին տառապող ու ամեն օր չարչարուող
հայ պանդուխտին ու հայ իրաւունքին ջանակները
զաւաթել:
1911ին որոշուած շարդի ծրագրին դէմ՝ «Խեմ-
դեր» պիտի էին:
Պոլսոյ քաղաքական մընուորէն մօտէն ծանօթ,
Եգիպտոսի վրայով հոն հասած Փարամազին համար
շատ դժուար էր գործել...:
Պահպանողական խաւն ու յետադիմական տա-
րը, հայ ժողովուրդի եղունակ քրտնաւոր իրարմասի
հետ լեզու գտնելը «քաղաքականութիւն» եւ քանի մը
(Շարունակութիւնը տես. էջ 4)

ՓԱՐԱՄԱԶ

Եւ Փարամազն աւաւիկ, սուրբ սրբութիւնը հետո,
որ Յիսուսի նման լիք էր, վկայեցաւ խումբին մէջ,
Քրիստոսութեամբ մը անգոյց, հետ իր խաչին բարբառաւ՝
Կ'ուզէ որ ջան իր ուսին, Գանիին բռնաւ անվերջ...
Օ՛, Փարամազն աւաւիկ, սրբաւորուն մարտիրոս,
որ լուսնակալ մը ճակին ու հեղին մը հոգւոյն մէջ,
եւ իր տուրքը առկալուած՝ քան առաջին վրձնաւոր,
Կախաղանի անտառին մէջ կը շողայ փողփողէր:
Այդ Փարամազն աւաւիկ, ամպանակներու ուրուական,
Յեղիք գանկին ծանրագոյն ամպին մէջ լուսակերտ՝
Սուրբ Գանիին հետ կ'երգէ, կարմիր խմբերդ
Հայկազեան...
Եւ աւաւիկ, աւաւիկ, խմբերդին ծայրը ուժով
Կը բանայ դուրը սրտի ու մրափող սիրագիտ
Ասպետն ուսի հանելով՝ կը զինէ զայն վրէժով:
ՆՇԱՆ ՊԵՇԻԿՍԵՆԵԱՆ

Քան Հնչակեան Կախաղաններու Առաջին Տարեկան աւթի՝ Գանիի Տօնակատարութիւնը 1916ին

Գալուստեան Ազգային վարժարանի բակին մէջ, 1916ին (Գանիի): Կը Նախագահէ Գերաւորհ Տ.
Թորոս Արեւիկապետ Գալուստեան (Առաջնորդ Եգիպտոսի), իր ձախին ունենալով Միհրան
Տամաշեանը, եւ աջին՝ Մաքս օր Բուրաք՝ խմբագրապետ Ժողովուրդի Գեղարքի եւ Հնչակեան տե-
սաբան Սեփիան Սապահգիւլեանը, Նկարին ձախմասին կը տեսնուի Հնչ. Երթարապետ երգչա-
խումբը, որուն մէջ կը նստարար ընկերներ՝ Մ. Պալանեան, Գ. Թեղիպետեան, Վահան Հապեթեան,
Տրդատ Հապեթեան, Մ. Պէյրեան, Կարապետ Թորոսեան, Վահան Գա-
փախեան եւ արիւնքներ

ՅԱՆՈՒՆ ԳԱԶԻԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ՝

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒԱԾ

ՊՐ. ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՈՂԲ. ԸՆԿ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ԴԱԳԱՆԻՆ ԱՌՋԵԻ

Սգակիր հայրենակիցներ,
Անանկնալ եղաւ այս բա-
ժանումը եւ դառն պիտի ըլլան
մեր խօսքերը: Մահը կը բաժնէ
մեզ իրմէ, մահը զայն խնց մեր
շրջանակէն, ինք՝ որ 35 տարի
շարունակ մօտէն հետեւեցաւ մեր
ազգային գործերուն, ձգտում-
ներուն եւ քաղաքներուն, ան՝
որուն սիրտը արոգիաց ազգային
տրոփիւնով, ան ի վերջոյ՝ որ
միշտ պատրաստ էր ծառայելու,
որ զգացուց իսկ իր ներկա-
յութիւնը, միջամտեց, ընդմի-
ջեց: Ան՝ ոչ եւս է:

Դեռ երէկ իր քով ամէն ինչ
կ'իրէ էր, խոսք էր, վրդովում
էր: Հիմա՝ խաղաղած, հան-
դարտ, կիսատ թողած իր գոր-
ծը՝ իր սլացքին մէջ խորտակ-
ւած նետի մը նման, ան հիմա
զգեստնուած է:

Մահը ամենուս համար է,
բայց իրը յանկարծական եղաւ,
վաղահաս, անողոր, անզիջող՝
ինչպէս ինք եղաւ իր կեանքին
ընթացքին եւ երբ կը պնդէր,
շատ կը պնդէր իր կարծիքին
վրայ, պատճառը այն էր որ ինք
համոզուած էր իր ըսածին, իր
ըրածին ճշմարտութեան: Ինք
եղաւ ոչ միայն գործի մարդ մը,
այլ էապէս համոզումի մարդը,
եւ կը զարմանար, կը խոսկէր,
կ'ըմբոստանար իսկ, երբ կը նշե-
րէր՝ թէ ուրիշներ տարբեր
ծնուով կը մեկնաբանեն իրողու-
թիւնները, թէ ուրիշներ չեն
բաժնիր իր կարծիքը, թէ ու-
րիշներ անտարբեր են, երբ ինք
այնքան հաղորդական, այնքան
խանդավառ, այնքան լեցուն
էր լեզուն սիրտով, հոգիով...:

Անհնարաւոր եւ բեղուն ե-
ղաւ իր կեանքը: Հանգիստ չու-
նէր ընաւ. միշտ անապարանքի
մէջ, կարծես ընազդաբար կը
զգար թէ իր ժամանակը կարճ
էր եւ պէտք էր ի գլուխ հանել
իր գործերը, իրագործել իր ծը-
րագրերը, եւ իր հեքիւն մէջ
մոռցաւ ինքզինքը, մոռցաւ իր
ընտանիքը, սպառնացաւ, հալե-
ցաւ, իր անողորմութիւնը տուեց,
որովհետեւ ան իր հոգիէն՝ հոգի
տուաւ եւ իր սրտէն՝ սիրտ տը-
լաւ իր այնքան սիրած կազմա-
կերպութեան եւ Սրահին՝ Հայկա-
կան Ընթերցարանին:

Մարդիկ կրնան տարբեր
ըլլալ: Մեզմէ իւրաքանչիւրը իր
խառնուածքին, իր նախասիրու-
թիւններուն, իր իսկ նկարագի-
րին համեմատ կրնայ տարբեր
ծնուով խորհիլ, բայց մեզմէ վեր,
մեզմէ անկախաբար՝ կայ զաղա-
փարը, ինք եղաւ զաղափարա-
րական մարդ մը եւ իր ամբողջ
կեանքին ընթացքին ծառայեց
այդ զաղափարին:

Գաղափարը գերիվեր է ան-
հատական համոզումներէն: Ծա-
ռայել զաղափարի՝ մը կը նշա-
նակէ իր «ես»-ն մաս մը զիջիլ,
անձնուրաց նուիրումով փարիլ
գերագոյն «ես»-ին, ինքզինք մոռ-
նալ...:

Մեզմէ իւրաքանչիւրը եսա-
սիրութեան հակում մը ունի:
Արդ՝ անձնուրաց նուիրումն է

Պր. Յակոբ Համբիկեան՝
դամբանական խօսած պահուն
(Լուսանկար՝ ՀՐԱՆԻ)

առջ պայքար մը մենք մեզի
հետ, անձնական պայքար մը,
սեփական տառապանք մը, ինք-
նաճանաչումի ճիգ մը, ինքզինք
սրբագրելու ձգտում մը եւ ապա
ուրեմն պայքար մը անոնց դէմ՝
որ խոչընդոտ են, որոնք կը շե-
ղին ճիշդ ուղղութիւնէն, անոնց
դէմ մանաւանդ՝ որոնք ծխտա-
կան կեցուածք ունին հանդէպ
այն զաղափարներուն՝ որոնք
հաւաքականութիւն մը կ'արծե-
ւորեն: Ահա թէ ինչու կ'ըսենք,
որ ինք եղաւ զիսկապիկ հայ մը,
ունեցաւ գիտակցութիւնը մեր
հաւաքական ձգտումներուն,
Հիմնական հարցերու մէջ ան-
հրաժեշտ է մեր բոլորին միու-
թիւնը: Ան հաւատաց հայու-
թեան հրաշքին, անոր հրաշալի
վերականգման եւ աշխատեցաւ
որ մեր կապերը աւելի քան սերտ
ըլլան մեր վերածնունդ հայրե-
նիքին հետ:

Երեսփոխան չեղաւ բայց
երեսփոխանէ մը աւելի գործ
տեսաւ: Պաշտօնի հարց չկար իր
քով եւ ոչ ալ աթոռի, այլ օգ-
տակար հանդիսանալու գերա-
զոյն ճիգ մը, օրինակ հանդիսա-
նալով՝ թէ ժողովներէ դուրս,
ժողովներէ ետք մեզմէ իւրա-
քանչիւրը պարտի իր բաժնը
բերել ազգային գործերուն, իր
ժամանակէն ժամանակ, իր հիմ-
նութենէն մաս մը, իր քաղկէն
բաժնի մը, իր կարողութենէն
նպաստ մը եւ իր անձնական մը-
տահոգութիւններուն վրայ ա-
ւելցնել՝ ազգային հաւաքական
մտահոգութիւնները:

Յանուն Ազգային Իշխանու-
թեան, Թեմական եւ Գաղաքա-
կան ժողովներուն, մեր Հոգա-
բարձութիւններուն, ցաւակցու-
թիւններ կը յայտնենք Նախ իր
ընտանիքի անդամներուն եւ ա-
պա այն կազմակերպութեան՝ ո-
րուն ղեկավարներէն էր: Կը սը-
գանք իր կորուստը: Հանգիստ
եւ խաղաղութիւն իր հոգիին:

ՓՈՒԱՆԱԿ ԿԱԹԻԼ ԱՌ ԿԱԹԻԼ ՄԵՆՆԵԼՈՒ
ԵՒ ԱՆԷԱՆԱԼՈՒ. ՀԱՅՐ ՄԻ ԱՆԳԱՄ ԷԼ ՊԻՏ
ՄԵՆՆԻ, ՈՐ ՀԱՅՐ ԱՊՐԻ:

ՓԱՐԱՄԱԶ

ՄԱՐԴԱՐԱԿԱՆ ԶՐԱՇԲԻ ՈՅԺԸ ՈՎԲԵՐ ԵՂԱԾ ԵՆ

ՍՍՏՏՈՒՄԸ ՆԱՄԱԿ

«Հայաստան» հրատարակչությունը, 1965 թ. հունիսի 1-ին հրատարակեց Հ. Գ. Թուրքմանի գիրքը՝ «Մարդարայանի Հերոսամարտը» վերնագրով, և պատմական ստեղծագործությունը վրայ հիմնված այսպես կոչված Մարդարայանի պատերազմը:

Հենց այդպիսի մեծի Պանդուխտը (Միջին Սեյուն), վերին թաղից ու Մաստուրայից իջնելով՝ իր 200 մեծի հեծակներով և ուրիշ կամառորեն զորացնելով իր շարքերը, Մայիս 26-ին, թիկունքից գրգռել էր 440-ի բարձունքի ետին անցնելու հրամայեց յարձակուիլ: Ուսումնական զորքերը յառաջ վազեցին, թիկունքը անցան, թուրքերը փախան: Թուրքերի ետևից վազում էր Զեյթունեան հեծակազորը՝ Գեղարքունի Սալթուկովի կողմից:

Կրճատ կատարել այդ յարձակուիլը և պատասխանատու գործը:

Հ. Գ. Թուրքմանի «Մարդարայանի Հերոսամարտը» գիրքը գրված է պաշտոնական եւ մասնաշաղկապ պատմագետներու եւ այդ շրջանը եւ գեղեցիկ ուսումնասիրող լուրջ իրադեպներու կողմէ:

1918-ին մինչեւ 1965, Հայաստանի բացակայ եղող շախմատի ժամանակահատվածը:

Պանդուխտ եւ Սարգիս Արմաղանեան (կենդանի) զոհապատում իրենց մարտեղով ընկերներով

«Հայաստան» հրատարակչությունը, 1965 թ. հունիսի 1-ին հրատարակեց Հ. Գ. Թուրքմանի գիրքը՝ «Մարդարայանի Հերոսամարտը» վերնագրով, և պատմական ստեղծագործությունը վրայ հիմնված այսպես կոչված Մարդարայանի պատերազմը:

Հայ գաղափարի զորքին (Զոր. Դաշնակ Փրկումեանի) ծնունդ էր միայն ամբողջով յաղթանակը, որովհետեւ թշուառացի մարտերը իրենց թուրքերին եւ Մայիս 26-ին հաղթելու Ազգի կայանը, Պանդուխտի այդ ճիշդ եւ ճիշդ փայլուն օգնության նման էր Սեբաստոպոլիսի Մարտիկների արած օգնությանը: (Էջ 151):

1965 թ. լույս տեսած «Թուրքմանի» գրքի առթիվ եւ հաշիվ մասնակցություն մեզ տեսնուցեցաւ Սարգիս Արմաղանեանը, որի պատմական թղթերը իրենց հետեւեալ ծանոթութեամբ ձեռք բերեցաւ: «Դաշնակ Փրկումեանի» գրքերը, Ա. Համարյանի պատմագրության մասն է ցարկան բանակին մէջ, ապա դարձած է հայկական բանակի սպայ, մասնակցած է Մարդարայանի ճակատամարտին: Ան ի միջի այլոց կը գրէ. «1918 Մայիս 22-ին, Երեւանում, թեւեւ հիւսիսէն կանչուեցաւ իմաստասիր կողմից եւ զորքը:

զոհապատում իրենց մարտեղով ընկերներով

Այս հարցումին պատասխանեց Սարգիս Արմաղանեանը, որի գրքի հեղինակ, 1969 թ. Նոյեմբեր 1-ին յետոյ տպագրուած էր: Կարող եմ ասել, որ Թուրքմանի գրքին մէջ, թուրքերու կ'ըսէ, թէ զինուոր եւ սխալ է (այդին ծեղացած) գերմանացի տեղեկութիւնը, Սարգիս Արմաղանեանի կերտած արդիւնատու գիրքին: Պանդուխտի մասին, որուն աչքաբան գիրքը ուրացուած է գերմանացիներու կողմէ:

«Զեյթունի» ծիսաւոր գունդը միտ ծնաց իր տեղը: Կարակալի գետնից պաշտպանութեան գիրքը, Պանդուխտի խումբը, որովհետեւ կը գտնուէր Արագածի Մասիս թաղի գիւղում եւ ինքը միայն

կին ցարկան բանակի կամաւոր գերմանացիի ցուցմունքներուն վստահելով: Գետնից շինական մարտավարը եւ հայրենասէր խմբագրողը մը հայրենասէր եւ զուտ հայիցի վեճիկները ծխարը շատ անտեղի եւ միտումնաւոր կը գտնենք, այս նուիրական օրերուն մէջ... անոր լոյս տեսնելը «Ազգային Մայիս 27-ի թիւին» մէջ:

Այդ յարձակումին կազմակերպութեան եւ մասնակցութեան վկայ:

ԱՐՄԵՆ ԿԻՏՈՒՐ (ԲԱՓԹԱՆ)

Յ. Գ. Այդ նուիրական օրերուն մեզ գործակից եղած են՝ Արմեն Սասունի (Կարոյի փոքր եղբայրը), խմբագրեց Մուշեղը, Ողմեցի Ասլանը, բուրդ Դազնը եւ Չոփուր Միսաքը:

ՄԵԶԻ ՀԵՏ ԵՐ ՓԱՐԱՄԱԶԸ...

(Շարունակութիւն Գ. Էջ 151)

երեսփոխանական աւելի արոտ գրաւել նպատակ դարձուցած, «մեզնի օսմանցի» ենք» կը պոռային...

Այդ հրապարակը հիմա Պալատի հոգի է դեռ... Թուրքը զարմացաւ, երբ առաջադիւցնէ իջնել վառ, ու դիմել զոհապատ:

Ուրեմն հոգի է ու մեծ հայր եւ մեծ ընկերակաւոր վերջին բառերը արտասանած եւ, այդ օրը շանի բանքին մէջ գոչած եւ թէ վաղը Արեւելքի հողի գոյնը վրայ պիտի ողորունքը՝ Սոցիալիստական Հայաստանը:

Ուրեմն հոգի, մեզմէ քիչ անդին, գուցէ եւ մեր կեցած մայրին վրայ վերջին անգամ տեսնէր եւ արեւը, ու չուանը անցուցնէր ինչ վիզը... իր 19 ընկերներով...

Յետոյ նաւը կրկին նամբայ ելաւ:

Պալատի վառման ֆաղաքը... մեզի պէս խանդավառ եւ մեզի չափ քուրք բոնակալութեան լուծը կրած ժողովուրդը մը մեզմէ քիչ մը աւելի բախտաւոր գուցէ՝ որ 1878-ին արդեն տեսնուեցաւ իր անկախութեան՝ զինքին ուսական, ցարկան Ռուսաստանի թուրքի ղեկ տարած յաղթանակին:

Ի՞նչ ընենք, որ յոյս ցարկան Ռուսաստանին չաղողունցաւ Արեւմտեան Հայաստանը եւս միացնել Արեւելեանին եւ կամ Պալատի ժողովը չուզեց որ ան մնայ վեց նահանգներուն մէջ...

Ի՞նչ ընենք որ «բախտ» չի ծախս միտ հաւասար կերպով բոլոր ժողովուրդներուն:

1895-96-ի ժամանակ, յոյս Պալատի բացաւ իր դռները հայ ինքնակալական գործիչներուն առջեւ: Որոնք հոգի գտնէր եւ գործիչներ ուղարկելու թուրքի այլազան ժողովները՝ կարեւոր տեղ կանգնելու համար մնացորդացին...

Յետոյ նաւը կրկին նամբայ ելաւ:

Պառքանցա...

Մերունի մը դիմաւորեց չորս հոգիներ մեր խումբը: Կաղ մարդ մըն էր, սակայն լաւ հայ մը, տարիք առած՝ բայց ինքնուրիշ բարձր մնացած:

— Ի՞նչ կ'ըսէք, անուշ զիտեմ քե՛ս եւ ինչ ունեցաւ Հնչակեաններու 7-րդ ընդհանուր համագումարը, 1913-ին, եւ առաջնորդեց մեզ նախահանգիսէն բաւական հեռու, ծառազարդ երկարակամի շէնքի մը առջեւ:

Ռումանացի կին մը ապշած մեզ կը դիմել վարի յարկին սեմին կանգնած:

Մենք վերադառնալով, ու կը դիմեինք շէնքին փողկերը, պատերը եւ փարամազը...

Կը յիշեմք հին օրերը, այն օրերը՝ երբ ան բաւական եւ հայ ֆաղափական մեզին սլաք ուղղել փոքր նախապարհէն դիմել արեւոյդ... Զե՛ք՝ որ «հայը մեռնում է կաթիլ կաթիլ, և հայը մի անգամ էլ պիտի (պէտք է) մեռնի որ հայը ազատ ապրի»:

Ժամանակը սահման էր եւ նաւը նամբայ ելլելու պատրաստութիւնը տեսած: Ամեն կողմ մեզ կը փրկէր...

— Ի՞նչ մըն ալ կ'ենեմք, ընկերներ, քիչ մըն ալ, կը տեսնէր ողբացեալ Միհրան Սեֆերեան...

Քառորդ ժամ է ի վեր մեզի կը սպասէին: Նաւապետ մը ու շանարը այլապէս, բայց ինչպէ՞ս կ'ընայինք բացառել, այդ ալ ուսուցէին, բարեկամապէս: Որ մենք Փարամազը եւ ընկերներուն մեր համեստ յարգանքը մատուցանելու համար միայն ուսացել էինք, եւ թէ Փարամազը ներկայ մեր հայրենիքին սիրոյն գոհուած Ֆեայի մըն էր...

ՀԱՐԱՆԻ ԳԱՆՎՈՐՈՒՄ

Սիրելի ընկ. Ս. Պալատեան,

Մեկ ամիս վաղեւից յետոյ Գիպրոսի գաղափարաւորները եւ գեղարվեստական վերադարձով մայր հայրենիք՝ Սովետական Հայաստան, Անուշտ օրըն արձան էլ հանելի է: Վերադարձով Փետրուար 2-ին: Օսեսայի նախահանգիստը ստանալով ինքնուրու, մեր նաւը Նալբախարի կանգնեց: Հանելի նամբարդութիւն էր: Վերադարձին մեր շուքեալը տասնեակ ցամաք դուրս գալու, այլապէս կարող էինք մի անգամ էլ հանգիստ ընկ. Վրէժ Սեֆերեանին:

Լաւ անցկացրինք: Մեր բարեկամներ յիսուն տարուան կարոսն աւորինք, Գրե՛կ էի արդէն քե՛ս Կիպրոսի հայութիւնը տեսնալու բարեկցելի վիճակ ունի: Ընդհանրապէս արհեստաւորներ, առեւտրականներ եւ ծառայողներ են: Ազգայնականացման տեսակէտից Կիպրոսահայութեան վիճակը միայնակալ է, բոլորն էլ հայախոս են, ծովման մանգաղն աւայտմ սուր չէ՝ հնձելու համար լաւին կառնած հաւաքական կեանքին:

Մեղցունեան Հաստատութիւնը շատ լաւ գործում է եւ նոր սերունդին ջամբում հայիցի դաստիարակութիւն, պատասխանով սփիւռնահայ դպրոցների համար հայրենասէր ուսուցիչներ: Ցանկալի է, որ այդ ուղղութեամբ ջանքերն աւելի զօրացնել եւ հասնել դրական արդիւնքի:

Բացի Մեղցունեան ուսումնարանից կան նաեւ ազգային նախակրթարաններ Նիկոսիայում, Լաոնիայում, Ֆամակուսայում եւ Լիմասոլում: Ազգային Իշխանութիւնը գտնում է անջատուկաների ձեռնում, որոնք կարծես երգում են արեւ, ի հանդիս խորհրդի-խոսի, հակադրուելու Ս. Էջմիածնի ու Ամենայն Հայոց Հայրապետին: Տրամաբանող ամեն ողջամիտ հայ քե՛ս խորում է այս խորհրդից եւ քե՛զ արմատում նրանց անուղղալ ընթացքին վրայ: Նրանց մօտ հայրենասիրութիւնն ուսուցիչ պղպշակ է, հեռու իսկական ուղեւոր հայրենասիրութիւնից: Բոլորովին հեռու են հայրենիքի վերելքին ու հզօրութեանը նպաստելու գործնական մտածողութիւնից: Ո՞ւմ պէ՛տք է Պալատեան կանց հայրենասիրութիւնը: Թանկագին ամեն արժէք պահում են արտասանում, երբ դա գտնում է իրենց ձեռքում, ու չեն ցանկանում ուղարկել մայր հայրենիք՝ Խ. Հայաստան, ուր ոչ միայն չի կորչում ու դառնում է հայ ժողովրդի յարեցնական սեփականութիւնը, այլեւ ազնիւ նուիրասունները հայրենիքում պետականորէն մեծարում ու անմահանում են:

Տունով դիմելու խօսքը վերաբերում է Պ. Վահրամ Իսքիւնեանի բանգարանին, որ նա իր ֆառատուն տարուան խնամով ու նիւթական մեծ զոհողութեամբ հաւաքած քանկարձէք նկարներն ու բազմաթիւ առարկաները, մօտ օտար անոց նուիրել է ազգին, այսինքն՝ Կիպրոսի Հայոց Եկեղեցւոյ Իշխանութեան: Այժմ այդ բոլորը գտնում է օտար մի շէնքում վարձուած երեք սենեակների մէջ, Օր. Լ. Մախաթեանի ընկերակցութեամբ այցելեցի այդ քանգարանը եւ հիացումով դիմեցի իմողովով դասաւորուած նկարներն ու պատմական նախակրթիւն ունեցող բազմաթիւ քանկարձէք առարկաները: Ուրախացաւ, որ Պ. Վ. Իսքիւնեանը այդպիսի ազնիւ ծես է կատարել, ազգին նուիրելով իր ֆառատուն տարուան քանկարձէք հաւաքածուն: Բայց միաժամանակ ցանցի, որ դրանք կորստի են դասապատուած օտար անոցի վրայ եւ ցանկութիւն յայտնեցի, որ դրանք սեւափոխուեան մայր հայրենիք՝ Խ. Հայաստան եւ իմ ցանկութիւնը մասնաւոր արձանագրեցի:

Իրանով չբաւարարուելով, այցելեցի նուիրատու Պ. Վ. Իսքիւնեանին, ընկերակցութեամբ Օր. Գեղամ Կեպեցեանին: Պ. Վ. Իսքիւնեանը 82 տարեկան ծերունի է եւ գտնում է հիւանդանոցում: Նա տաս ցոն մնաց այցելութիւնից: Զրուցեցի հետը, յայտնեցի իր բանգարանը Խ. Հայաստան տեղափոխելու իմ ցանկութիւնը: Նա յուզուեց, արցունքալեցնեցի նրա աչքերը եւ ասաց թէ շամբողջ հոգով համաձայն եմ: Ապա աւելցրեց, որ իմ ցանկութիւնը մասնաւոր արձանագրեցի: Այդ իրանում այժմ գտնում է Կիպրոսի Ազգային Իշխանութեան ձեռնում, քանի որ ես գրաւոր նուիրել եմ ազգին: Եթէ Ազգային Իշխանութիւնը չի աւարելում իմ բանգարանի Խ. Հայաստան տեղափոխումին, ես համաձայն եմ եւ տաս ցոն կը լինեմ, Գո՛ւր նրանց համոզեցի:

Նրա վերջին խօսքերին զուգընթաց, աչքերում լնացած աղի կարիւրներ սահեցին ծերունական բօւնած այտերից վառ:

«Դուք նրանց համոզեցիք»...

Ո՞վքեր են նրանք: Մի՞թէ հայ չեն, ինչու համոզել: Ինչու նրանք էլ մեզի պէս, հայու պէս չ'տեսնեն: Ինչու՞ չ'ցանկանան, որ քանկարձէք ամեն հարստութիւն մայր հայրենիք կուտակուի եւ դառնայ ժողովրդի յարեցնական սեփականութիւնը:

Ես կարծում եմ, ամեն հայ, անկախաբար իր գոյնից ու դասանակից, պարտաւոր է մտածել հայու պէս, այսինքն՝ որպէս պետականացած ժողովրդի գաւառ, ուր որ էլ լինի, ինչ պայմանների մէջ էլ լինի, ինչ պայմանների մէջ էլ գտնուի, պէ՛տք է մտածի իր հայրենիքի, իր ժողովրդի, իր պետութեան վերելքի եւ հզօրութեան մասին:

Ես յոյս ունեմ, որ Կիպրոսի Հայոց Ազգային ու Եկեղեցական Իշխանութիւնը ներկայացնող ազգայիններ, այլ կերպ չեն կարող մտածել, եւ կարծում եմ, որ նրանք հայրենասիրական առողջ տրամաբանութեամբ կը ցանկանան, նուիրատու Պ. Վ. Իսքիւնեանի իսկ ցանկութեան ընդառաջելու եւ այդ արժեքաւոր նկարներն ու առարկաները կը տեղափոխեն Մայր Հայրենիք՝ Խ. Հայաստան:

Բարեկցումով

Վ. ՏԱՔԵՍԱՆ

.....

ԱՂԵՔԱՆԴՐՈՒՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐ ՈՒԹԻՒՆ

Ի գիտութիւն Աղեքանդրի մեր բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանեմք, թէ Հիւնգարի, 1 Յունիսէն սկսեալ ամեն Հիւնգարի տեղի պիտի ունենայ խաչահանգիստ Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ:

Նոյնպէս կը ծանուցանեմք, թէ Ուրբաթ, 2 Յունիսէն սկսեալ ամեն Ուրբաթ, Ս. Գեորգ Մատան մէջ տեղի պիտի ունենայ Ժամերգութիւն եւ խաչահանգիստ:

Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 9-ին կ'աւ:

Խաչահանգիստ

9-30-ին

ՀՈԳԱՐԱՐԱՌՈՒՄ

Ս. ՊՈԼՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՒՄ

Ս. ԳԵՐԵՋԻՄԱՆԱՅԻՄ

ՊՐ. ՎԱՀԱԳՆ ՏԵՓՈՅԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆԸ

ԽՕՍՈՒԱԾ՝ ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱՆԱԵԱՆԻ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՌՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

«Ման իմացեալ անմահութիւն է: Սղիւթի այս խօսքերը տարօրինակօրէն կը պատահին մեր սիրելի Նուպարին:

Գերազանց Սրբազան Հայր, Հոգեւոր Սուրբ, Արժ. Տէր Հայր, անմիաբար Պալատեան բնակիչ, վատահար բնակիչներ:

Բազմամարտիկ զինուորի մը անունը մարմինը կայ այս դաշտին մէջ: Ան արհամարհեց մահը եւ անսովոր ուժակներով մը օտարոնակեց Կառաւուն տարիներու իր ազգանունը աշխատեց:

Կրակը՝ որ հայրենասէրի իր սիրտը կը վառէր, փոխանցուած էր՝ ինչպէս նաեւ իր երկու եղբայրներուն, իր հօրմէն, ազգային ծառայութեան ռազմախնային Մարտիրոս Պալատեանէն:

Նուպար Պալատեան դարձեալ կան զոհակէն իսկ սկսած էր իր բազմօգոյտ աշխատանքը՝ Հայկական Ընթերցասրահէն ներս, իբր անգերազանցելի կազմակերպիչ, աշխատանք մը՝ զոր ան ծառայական կեց անանց օր միակ հանգիստ ընելու, զոհելով իր առողջութիւնը, իր կեանքը:

Իր նմաններուն համար է որ կ'ըսուի, «Բառուղ ժամ առաջ իր

Պր. Վահագն Տեփոյեան՝ դամբանական խօսած պահուն (Լուսանկար՝ ՀՐԱՇԱԼԻՔ ՄԸ)

մահէն՝ ան կենդանի էր: Նոյնիսկ երբ պատեցով փոխադրուած էր

հարբում, հոն եւս ձեռնարկեց նոյնանման ազգանունը աշխատանքի մը, որ կը մնայ մինչեւ այսօր անմոռանալի:

Ան գրեթէ երթասարց մեզմէ կը բաժնուի, բայց բանաստեղծին խօսքերը կ'ընկնէր, մեծ կ'ընկնէր. «Ազգիկ համար մեծար, դուն օտար ապրեցար»:

Ռազմավար Ազատական Կուսակցութեան, «Արեւի», «Տիգրան Նեկար» Մշակութային Միութեան, Հայ Գեղարուեստաբան Միութեան եւ Կոկանեան Սրահին շնորհակցները կու գան այսօր սգալու այս մեծ կորուստը, որը նաեւ իրենցն է:

Միախառնութիւն կը հայցենք իր բնակիչին, եւ վստահ ենք, որ իր ցեղին ջանքը, ուրիշներ՝ մահաւանդ իր կեանքը սերունդը, վեր եւ վառ պիտի պահեն իրեն պէս:

Վաղամեծիկ բանաստեղծ Պետրոս Դուրեանը քսած է. «Երբ յիշատակս ալ քառամի, ես այն ասեմ պիտի մեղմանամ», Նուպար չէ մեռած, Բանի որ իր յիշատակը միշտ անբաժան պիտի պահենք մեր սրտին մէջ:

ՊԱՅՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Տ. ԽՈՐԷՆ ԱՌԱԳ ՔԱՀԱՆԱՅ ԳՈՒԼԻԿԵԱՆԻ

Խորունկ ցաւով կը ծանուցանենք մահը՝ Արժ. Տ. Խորեն Արագ Բահանայ Գուլիկեանի, որ տեղի ունեցաւ Զորեգործի, 3 Մայիս 1972:

Օծումն ու Յուդարկաւորութիւնը կատարուեցան Արագ Սրբոյ Եկեղեցիին մէջ, Համբարձման օրը, Հինգշաբթի, 11 Մայիս 1972, ի ներկայութեան մեծ քիով հաւատացեալներու, որոնց, Կիպրոսի մէջ, Հոգ. Հովիւր եղած էր Հանգուցեալ Տէր հայրը՝ երկար տարիներ:

Օրումն Ս. Պատարագը մատոյց Հոգեւոր Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Պօղոս-պալատեան՝ Հանգուցեալին սանը: Վերջին օծումը կատարեց ըստ Բահանայրային՝ Անգլիոյ Կաթոլիկոսական Պատարագ Տ. Պօպ Արք. Թումայեան, որ նաեւ խօսեցաւ դամբանականը: Յաւատարմագիր, կարն զաղարէ մը յետոյ, կատարուեցաւ յուդարկաւորութեան խոր արարողութիւնը:

Տ. Պօպ Արք. տալէ ետք Տէր հօր կեանքը կ'աւելնէ, որ ան ազնիւ, բարի եւ համեստ ու մեծապիս սիրուած եւ յարգուած եկեղեցական մըն էր, Աստուծոյ նուիրեալ պատեօնեալ:

Յուդարկաւորութեան արարողութեան աւարտին, Եկեղեցականներու բախումով հանգուցեալին դաշտը առաջնորդուեցաւ Եկեղեցւոյ Մայր Դուռը, ուրիշ ան տարուեցաւ Դեղին Եկեղեցւոյ գերեզմանատունը: Հոն եւս կատարուեցան ընթերցումներ ըստ Բահանայրային եւ Աստուծոյ այս համեստ ծառային մարմինը լաւձուրեցաւ հողին, իր գաւազներուն, փեսաներուն քոնիկներուն եւ հաւատացեալներուն աղօթքով, խորհով եւ արցունքով:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵՐ

Արժ. Տ. Խորեն Ա. Բհնյ. Գուլիկեան ծնած էր 1896ին, Զէյթուն, ուր նաեւ ստացած էր իր նախնական ուսումը: Ապա կ'ընդունուի Սոյո Մայրավանքի Ժառանգաւորաց Վրժ. ուր կը վայելէ իր ցանկը: Տ. Սահակ Կաթողիկոսի պաշտպանութիւնը ու հոգեւանդութիւնը: Տարագրութեան տարիներուն, ան միակ վերադարձողը կ'ըլլայ 50-60 իր հարազատներէն, ու կը հաստատուի Հալէպ: Հոն ժամանակ մը կը նուիրուի ուսուցչական առարկային: 1927 տարուան Սեպտ. 25ին, Հալէպի մէջ, Բահանայրային Զեռնադրութիւն կը ստանայ Սահակ Կաթողիկոսին, որ իր բարեխաչէն էր: Յաջորդաբար պաշտօնի կը կոչուի Սոյոյ, Սիւրբ, Սահակա՝ իբրեւ Հոգեւոր Հովիւ, ուսուցիչ եւ տնօրէն ազգային վարժարաններուն: 1938ին կը հաստատուի Կիպրոս, ուր կը պաշտօնավարէ իբրեւ քահանայ, Առաջն. Փոխնորդ, եւ նաեւ Կիպրոսի եւ Գերաբարի ուսուցիչ: Մեղքնեան Կրթական Հաստատութեան մէջ 1942ին Ազատութեան պատուի եւ Բահանայրային Լաւնախաչի արտօնութիւն կը ստանայ եւ 1948ին Մաղկեայ փրկուի: Տէր հայրը ամբողջ 21 տարիներ կը ծառայէ Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Սիւրբեան, որուն համար կը հռչակուի վեթերան անդամ:

1966 Սեպտեմբերին, իր երէցկոյ մահէն յետոյ, վերջնականապէս կը հաստատուի Լոնտոն՝ իր գաւազներուն մօտ: Հազարաւոր իր յարազատ տարիներն ու տկար փիզիքականին, իրեն համար մեծագոյն միջոցարարութիւնը կը նկատուի մահակցել Եկեղեցական արարողութեանց, յատկապէս՝ երբ իրեն առիթ կը տրուի Ս. Պատարագ մատուցանելու: Իր մահը կանխող Սպրիլ 30ի Կիրակին, իր վերջին պատարագը մատուցեց Ամենայն Սրբոյ Եկեղեցւոյ մէջ, իբրեւ վերջին թօշակ՝ այնուհետեւ երթալու միանալու իր Փրկչին:

Հանգիստ իր Հոգեւոր

«Թիշտական արդարաց օրհնութեամբ եղիցի»

Իրան

7 Յունիս 1972,

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԵՐԻՆ ԲԻՐՏԱՆՈՅ

ՓԱՌԱՑ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ ՔԱՆՈՂ ԱՄԱՆՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Պատմաբան Կիրակոսեանի այսպիսի վկայութիւնը, համաձայն է Բահանայրային դամբանականին համաձայն Սուրբ Ստեփանոս Պալատեանի ուղղութեամբ Փարսացի այն հոյակապ խօսքին, թէ՛ «Սենք ամեն բան ըրիմք թուրքի վերակազմութեան համար, բայց դուք չլսեցիք մեզից»:

Պատմաբան Կիրակոսեանը իր գրքով կը նշէ նաեւ, «Յայտնի հնչական պատմագրութեան Փարսացի իր վերջին խօսքով աւել է. «Դուք կարող էիք մեր մարմինը սպանել, մեր գաղափարը Սոցիալիզմը երբեք, Ան անազալթիւն եւ Արեւելեան հորիզոնի վրայ եւ հայ ժողովուրդը ողջունելու եւ Սոցիալիստական Հայաստանը»:

Պատմական իրականութիւնն է, որ լրիւ չափերով իրականացան ճշտուած ժողովուրդներու ազատութեան պատգամը՝ աւելնալով եւ անմահ Փարսացիներու մալգաթեան խօսքով, եկաւ եւ տիրապետեց Սոցիալիզմը:

Մոխրներէն ու մահաւատաններէն յարութիւն առաւ հայկական ամբարկու պատմականութիւն եւ Խորեն, Սիւրբեան եղբայրական ձեռքի օժանդակութեամբ, 50 տարիներու շատ կարճ ժամանակին, գիտութեան, քաղաքականութեան եւ մշակութային լուրջ մարզերով՝ Խորհրդային Հայաստանը ուղեցաւ, սուրաց եւ հաւաքեց քաղաքական իր մեծ ազգային շարքին:

Իր հազարաւոր տարիներու պատմութեան բոլոր շրջաններուն, Հայաստանը չէ ունեցած այն հոյակապ յոռու զիջումներ, ինչ որ ունի այժմ՝ սոցիալիստական կարգերու ներքեւ:

Ի տես այսպիսի հոգեպարար իրականութեան, ԳՍԱՆ երկաթալիմ յիշարդիական նախադասութիւն է իր իրականութեան կաշառններէն բարձունքներէն տեսնել Սոցիալիստական Հայաստանը եւ յաւերժացան անմահութեան մէջ:

Փառք Անոնց Նուիրական յիշատակին:

Լուս Անգելը (Գալիթոնիայ)

ՍԵՐՈՒԿ ՇԱՀԷՆ

ԴԻՏԵԿԱՆ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԹԵՔՆԻԿԻ ՀՐԱՇԱԼԻՔ ՄԸ

«Հաւանաբար քեզինկան յաջողութիւն մը, այնքան մեծ քիով մարդոց երբեք այնչափ չէ տուած՝ որքան Աստուծի ամբարտաւոր, կը գրէ լը Մոնե Տիփոյեանի քերթը իր Մարտի քիւն մէջ, Ան ՍՍՌՄ-ի քեզինկան ու օնեսական աշակցութեամբ կառուցուած հիւրօգնութեամբ բարդոյր կ'որակէ շար-

դիական քեզինկի մանչելիք մը եւ եզրափակում համար կենսական նշանակութիւն մը ունեցող»:

Առաջին փուլի ամբարտաւոր սկսած՝ կ'ընդգծէ քերթը, բարձր ամբարտաւոր արդէն մեծ ծառայութիւններ մատուցեց եզրափակում օրհնութեան: Անոր կառուցումն առաջ, կը գրէ լը Մոնե Տիփոյեանը:

ԼԵՂ ԲԱՐԱԲԻ ՄԸ ՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԸ

Լեհաստանի Զամոսիէ Բաղադի կեդրոնական բաղամասին մէջ, վերջեւ յայտնաբերուած է հայերէն արձանագրութիւն մը՝ գեղեցիկ քեզինկի մը պատգամով գերանին վրայ: Ասիկա օտար է անոր բնակիչներուն ուղղութեամբ բարեմաղորդութիւն մըն է, Լեհ պատմաբաններու ֆնտրութիւնը ցոյց տուած է, թէ Աղաւ Միցկէլիչ հրապարակի այդ օտարը՝ 1591-1744 պատգամը Լեհ Բաղադի ունեւոր հայերուն:

Նոյն Բաղադի Հայկական փողոցի քիւ 20 քեզինկի գերաններէն մէկուն վրայ, գրեթէ նոյն բովանդակութեամբ, անցեալին գտնուած էր լեհերէն արձանագրութիւն մը, որուն հեղինակները այդ օտար հայ տեղեկը եղած են, Այս արձանագրութիւններուն մասին գրած են Հ. Գաւառիցի, Զ. Պալադիկ եւ Զ. Փարսնովսկայ:

Շուրջ տասը տարի է, որ Զամոսիէի հայկական բաղամասի գեղեցիկ քեզինկը, գրաւած էին ուսուցչութիւնը լեհ արուեստագետներու եւ անոնց խնամով վերանորոգուած են զանոնք՝ իբրեւ քաղաքային կառուցութիւն:

Յայտնի իրողութիւնն է, որ հիւնէն ի վեր հայերը սովորութիւն ունեին՝ արձանագրութիւններ գեղեցիկ իրենց օրնա քեզինկուն եւ յուսարձաններուն վրայ, Լեհաստան, Ուկրաինա եւ այլ վայրեր գաղթած հայերը, արձանագրութեան համար օգտագործած են նաեւ քեզինկուն գերանները: Այդ ձեւի արձանագրութիւններ գտնուած են նաեւ Արեւելեան Ուկրաինայի հայաբնակ վայրերուն մէջ եւ ներկայիս անոնք կը ցոյցադրուին Լվովի Պատմութեան Թանգարանին մէջ:

Հայերը Զամոսիէ հաստատուած են աւելի քան 400 տարի առաջ եւ արժանացած են լեհ իշխանութիւններու բարեացակամ վերաբերման. 1585ին հռովմա-տակով մը իրաւունք տուած է տեղացի հայերուն, ապառհեմ զբաղելու զանազան արհեստներով եւ առեւտրով, ունենալու սեփական դասարան՝ հայոց դաստաստագիրքի կիրարկումով: Հոն հաստատուած են բազմաթիւ հայ գաղթականներ թուրքիայէն, Պոսկաստանէն, Խրիմէն եւ Լեհաստանի այլ վայրերէն: Գաղութը գոյութիւն ունեցած է աւելի քան երկու դար եւ դարձած է հայ գրչութեան փոքր կենտրոններէն մէկը: Հոն աշխատած են գրիչներ՝ Յակոբ Դպիր, Լուսիկ Սարկիւազ, Նիկոլ Նեյց, Մարութայ Դպիր Ամասիայի, Վարդեմ Աստուածատու, Յովհաննէս Դաւիթ Սարկիւազ:

Զամոսիէի հայ գաղութը կարեւոր դեր խաղացած է Լեհաստանի եւ արեւելեան կարգ մը երկրներու միջեւ հաստատուած առեւտրական եւ մշակութային կապերուն մէջ:

Այդ կապերով, ինչպէս նաեւ գաղութի պատմութեամբ զբաղած է Լիւպլինի համալսարանի դոցէն, Տոքթ. Միքայիլա Ջաղժեւսկի - Դուրասովա, որ Բանի մը տարի առաջ այդ հարցերուն ներքինում ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը լոյս ընծայեց Լիւպլինի մէջ:

«Պատմա-Բանասիրական Հանդէս»-ի մէջ այս մասին տեղեկութիւնները մը ունի լեհ արեւելագետ Տոքթ. Ե. Տիլարսկի:

ՋԱՆԱԿԻՐ

15
ՅՈՒՆԻՍ
1972

«ԱՐԱՐԱՏ» ՅԱՂԹԵՑ ԹԻՖԼԻՍԻ «ՏԻՆԱՍՏ»-ԻՆ

ԵՐԵՎԱՆ, (ԱՐՄԵՆԻԱ) - Խորհրդային Միության խոշորագույն թերթերից մեկը, Մայիս 30-ին, Երևանի «Արարատ» թերթից թիֆլիսի «Տինաստ»-կանները, որոնք կը գլխավորեն առաջնությունը աղիւսակը: Վրացի փոխպրիմիստերը դաշտ իջած էին առաջատարի իրենց գիրքերը պաշտպանելու վճռականությամբ: Անոնց ձեռնարկ էր նայելու ոչ-սքին, քանի որ միւս առաջատարը՝ Վորոշիլովի Զարեան նախորդ օրը պարտութիւն կրած էր Պաշտպանի մէջ: Սակայն Երևան-ցիները աւելի մարտականօրէն տրամադրուած էին: Այդ բանը զգացնեցաւ հանդիպման առաջին վայրկեաններուն իսկ: Անոնք մէկ կը միւսին հետէն վտանգաւոր պահեր կը ստեղծեն Գաւթի զիսկ պաշտպանած դարպասի մօտ: Լինել ծանրաբեռնութեամբ միայն չէր, այլ նախ քան իրենց հաղթանակը իրենց հետ կը մտնէր: Ասոր կը հետեւի Արարատի ցիններու յարձակումները: Արդէն 15րդ վայրկեանին Յովհաննէս Զանգակեանի հետաւոր սեփական հարուածը դժուարութեամբ կը կասեցնէ դարպասապահը, սակայն վտանգը դեռ կը մնայ: Ասոր կը հետեւի Արարատի Անդրեանեանի հարուածը, և ... խորհրդային

հնդակը կը հա է դարպասային գիծէն դուրս: Այդ օրը մեծ աշխատանք կատարեցին Երևանցիներու կիսապաշտպանները, մասաւոր Անդրեանեանը, որը իր սրը՝ թաց գրոհները կը ակսէր մէկ աջէն, մէկ ձախէն, մէկ ալ կեդրոնէն: Հենց ան ալ դաժաւ առաջին կողմի հեղինակը, բոլորէն շուտ հասնելով Լեոն Իշտոյեանի սուր փոխանցման: Ատիկա պատահեցաւ հանդիպման 44րդ վայրկեանին: Ընդմիջումէն յետոյ Երևան-ցիներն աւելի ուժեղացուցին զբոսները: Արդէն երեք վայրկեան հաջորդաբար - Մարգարով - Իշտոյեանի ետաւայլ գործակցութիւնը աւարտեցաւ երկրորդ կողմի: Ատիկէ յետոյ «Արարատ»-ի առաւելութիւնը բացարձակ էր, իսկ անոր մրցակիցը, կարծես հաշտութեամբ պարտութեան հետ, միայն դէպքէ-դէպ կը յարձակէր: Երևանցիները մինչև խաղա-վերջ կրցան պահպանել յաղթա-կան հաշիւը (2-0) և նուաճել կա-րեւոր երկու միւսը: Ատիկէ յե-տոյ անոնք հանդիմանեցին տա-սներորդ տեղը: 9րդ հանգրուանը նշանաւոր-ւեցաւ անով, որ աղիւսակը զբո-խաւորող երեք խումբերն ալ պարտութեան, մինչև 10 վերջին երեք տեղերը զբաղեցնողները հա-սան յաղթանակի:

«ԱՐԱՐԱՏ» ԵՒ «ՏԻՆԵՓՐ» ՀԱՒԱՍԱՐ

Յունիս 3-ին, Տինեփրոփեթ-րովայի մէջ մրցեցան տեղւոյն կազմը՝ «Տինեփր»-ը և Երևանի «Արարատ»-ը: 37.000 հանդիսականներու առջև տեղի ունեցած այս մրցումը

աւարտեցաւ ոչ ոքի՝ 0-0 աւ-դիւնով: Այս մրցումէն հետք՝ «Արա-րատ» 9րդ տեղը կը գրաւէ այժմ ընդհ. աղիւսակին վրայ:

ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ

ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ
ՊՈՂՈՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
ԵՒ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵՁԻ
ՀՈՎԱՆԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱԽԵՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ
(Եղիպտոսացի Առաջնորդական Տեղապահ)
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՊՐ. ՄԱՐՏԻԿ ԶԱՐԳԱՆԵԼԵԱՆԻ
(Ասեմապետ Պաշկ. Քաղաքական Ժողովի)
ԿԻՐԱԿԻ, 18 ՅՈՒՆԻՍ 1972, Կ. Ե. ԺԱՍԸ 5.30ԻՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԿՈՄԻՏԱՍ ՍՐԱՀԻՆ ՄԵՋ
ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Պարզ փոս	օգային փոս
Եղիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Գ.	—
Սուսանի	160 Ս.Գ.	225 Ս.Գ.
Լիբանանի	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ	—	20 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի,	12 Տոլար կամ	
Գանասայի, Աւստրալիոյ	5 Սթերլինգ	25 Տոլար
Եւ այլ երկրներու բաժանորդներէն		

ՋԱՆԱԿԻՐ-ԻՆ
Ողբ. Նուպար Պալանեանի
վաղաժամ և կսկծալի մահուան
տխուր առթիւ, փոխան ցաւակցա-
կան հեռագրի՝ Տիկին Գլխաւոր
Գաղանձեան և զաւակունք (Մոնթ-
բէալ) կը նուիրեն 10 տոլար:

Տէր և Տիկին Արտաշէս Գա-
րաշեան (Փարիզ) 200 Ե. Գ. կը
նուիրեն, փոխան ցաւակցական
հեռագրի՝ ողբ. Նուպար Պալա-
նեանի վաղաժամ և դառնակսկիծ
մահուան տխուր առթիւ:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

(ԵՐԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)
Հայկական Ընթերցասրահի
ատենապետ՝ ընկեր Նուպար Պա-
լանեանի վաղաժամ և դառնակսկիծ
մահուան տխուր առթիւ, Տիկին
Րոյթէն՝ ազգային բարերար և վե-
թերան ընկեր Լեոն Մկրտչեան,
իւր զգաժնով ցաւակցութիւնը կը
յայտնէ հանգուցեալին այրիին,
զաւակներուն, եղբայրներուն և
անոնց ընտանիքներուն, և առ-
այդ փոխան ծաղկեպսակի կը նը-
ւիրեն: Տոլար
Հայկական Ընթերցասրահին 25
Ջահակիրին 25

Օր. Անի Արապեանի ընդ Պր.
Թէյման Սուրբանեանի բարերար-
տիկ ամուսնութեան առթիւ, Տոքթ.
Աստղիկ Փափազեան կը նուիրէ:
Այժմեան կիսին 200
Հայկական Ընթերցասրահին 100
Ջահակիրին 100

(Մտանալ Ջահակիրին)
Տէր և Տիկին Եփրեմ Եփրեմ-
եան, իրենց Թոռնուհին՝ Օր. Վե-
րոն Սարգսեանի ընդ Պր. Օննո
Սիւրբեանեանի (Մոնթբէալ) բարե-
բա տիկ ամուսնութեան ուրախ
առթիւ կը նուիրեն:
Այժմեան կիսին 200
Արեւի 100
Յուսարեանին 100
Ջահակիրին 100

(Գանձել Պր. Կ. Ներսիսեանէ)
Ողբ. Նուպար Պալանեանի
դառնակսկիծ և վաղաժամ մահ-
ուան տխուր առթիւ փոխան ծաղ-
կեպսակի՝ Տիկին Արաքսի Օհան-
եան կը նուիրէ:
Հայկական Ընթերցասրահին 100
Ջահակիրին 100

Ողբ. Նուպար Պալանեանի
կսկծալի մահուան տխուր առթիւ
փոխան ծաղկեպսակի՝ Մէթր Պա-
րոյր Մասիկեան կը նուիրէ:
Հայկական Ընթերցասրահին 100
Ջահակիրին 100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱԽԻՆ

Ողբ. Նուպար Պալանեանի
դառնակսկիծ մահուան տխուր
առթիւ, Մոնթբէալէն փոխան ցա-
ւակցական հեռագրի կը նուիրեն:
Տոլար
Տէր և Տիկ. Վահան Գաղանձեան 10
» Գէորգ Կէրկեան 5

Տէր և Տիկին Խորէն Տէտե-
եան (Գանատա) ողբացեալ շատ
սիրեցեալ Նուպար Պալանեանի
կսկծալի մահուան առթիւ և անոր
քաղցրագոյն յիշատակին կը նը-
ւիրեն 300 Ե. Գ.:

Ողբ. Միհրան Զաքրեանի
կսկծալի մահուան տխուր առթիւ
վան ցաւակցութեան կը նուիրեն:
Տէր և Տիկ. Արամ Մովսէսեան 100
» Վահան Խաչերեան 100

Օր. Անի Արապեանի ընդ
Պր. Ռէյմոն Սուրբանեանի բարե-
բա տիկ ամուսնութեան առթիւ,
վան խնդակցութեան կը նուիրեն:
Տէր և Տիկին
Վարուժան Գաղանձեան 200
Մ. և Տիկին
Եղուարդ Յակոբեան 100
Նազիրեանեան Ընտանիք 100

Ողբ. Նուպար Պալանեանի
կսկծալի մահուան տխուր առ-
թիւ վան ցաւակցութեան կը նը-
ւիրեն:
Տէր և Տիկ. Հրազդան Պալանեան 200

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի գիտութիւն մեր բարերար ժողովրդեան կը ծանուցանենք
թէ յառաջիկայ Կիրակի, 18 Յունիս 1972, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ
Մայր Տաճարին մէջ՝ յաւարտ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան հան-
դիսաւոր պաշտօն պիտի կատարուի՝ 1915-ին Պոլսոյ մէջ կախաղան
հանուած ՔՍԱՆ ՀՆԶԱԿԵԱՆՆԵՐՈՒ Նահատակութեան 57րդ տարե-
դարձին առթիւ:
Կը հրաւիրենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդը չեղկայ զըտ-
նուիլ սոյն արարողութեան:
Ե. Գ. Մ. ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Տէր և Տիկին Վահան Գաղանձեան և զաւակունք (Մոնթբէալ),
Տէր և Տիկին Զաւեն Պալանեան և զաւակունք՝ Մայրա և Վահէ, ինչ-
պէս նաեւ համայն սգակիր պարագաւորներ կը ծանուցանեն, թէ յառա-
ջիկայ Կիրակի, 18 Յունիս 1972, յետ աւարտման Ս. Պատարագի, Գա-
հիթի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, հոգեհանգստեան պա-
սօն պիտի կատարուի իրենց սիրեցեալ մօր, մեծմօր և ազգակցին:

ՈՂԲ. ՄԱՐԻ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ

մահուան Բառասոցից առթիւ:
Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ճերկայ գտնուիլ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՄ-ԳԱՅԻՆ

Հինգշաբթի, 29 Յունիս 1972, կ. Ե. ժամը հիւր 9.30ին

ՅՈՒՇ ԵՐԵԿՈՅ

ՆՈՒԻՐՈՒՄ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ ԵՒ ՍՐԱՀԻՍ ԱՏԵՆԱՊԵՏ
ՈՂԲ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱՆԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՀՈՎԱՆԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱԽԵՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ
Առաջնորդական Տեղապահ Եղիպտոսացի
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՊՐ. ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆԻ

Ասեմապետ Գալիթի Պաշկ. Թեմական Ժողովի
Թարգանքի խօսք պիտի առնեն
ԸՆԿ. ՀԱՅԿ ՕԶԱՆԵՍԵԱՆ
ՊՐ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՏԵՄԻՐՅԱՆ
ՊՐ. ԵԶԵԿԻ ՎԵՏԻԿԵԱՆ
ՊՐ. ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ (Կազմակերպիչ միութեան կողմէ)
ՊՐ. ԱՆԵՏԻՍ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ (Երիւ. մարմնակերպիչ կողմէ)

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ՅՈՅՏԱԳԻՐ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԵՐԳՁԱՒՈՒՄԻԻ
(Ղեկավար՝ Մօ. ԵՐՈՒՍԻԻ ՅՈՎՈՐԵԱՆ)
ՏԻԿԻՆ ԵԱՄԻՐԱՄ ԴԱՐՄԱՆԵԱՆ
ՏԻԿԻՆ ՀԱՆՐԻԹ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ-ՎԻԿԵԻՐ
ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԵԼ ՌԵՏՈՒՆԻ
ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ՄԱՐԿԻՐԹ ՅԱՎՈՐԵԱՆ
ԸՆԿԵՐ ՊԵՐՃ ԳՈԳՐԵԱՆ
Հայ հասարակութիւնը իր ներկայութեամբ պիտի կրնայ
յարգել ողբացեալին յիշատակը:
Երեկոյթը պիտի սկսի հիւր ողբեալ ժամուն:

Տէր և Տիկին
Վարուժան Գաղանձեան 200
Պր. Պերճ Գոգորեան և
նշանած՝ Օր. Մարօ
Նազիրեանեան 200

Տէր և Տիկին
Յովհաննէս Յակոբեան 100
Ողբ. Մարի Վարդապետի մահ-
ուան քառասունօրէն առթիւ, Տէր
և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը
նուիրեն 100 Ե. Գ.:

Ողբ. Մարի Գաղանձեանի
մահուան քառասունօրէն առթիւ,
Տէր և Տիկին Յովհաննէս Յակոբ-
եան կը նուիրեն 100 Ե. Գ.:

Տէր և Տիկին
Վարուժան Գաղանձեան 200
Պր. Պերճ Գոգորեան և
նշանած՝ Օր. Մարօ
Նազիրեանեան 200

Տէր և Տիկին
Յովհաննէս Յակոբեան 100
Ողբ. Մարի Վարդապետի մահ-
ուան քառասունօրէն առթիւ, Տէր
և Տիկին Արամ Մովսէսեան կը
նուիրեն 100 Ե. Գ.:

Ողբ. Մարի Գաղանձեանի
մահուան քառասունօրէն առթիւ,
Տէր և Տիկին Յովհաննէս Յակոբ-
եան կը նուիրեն 100 Ե. Գ.:

Ս. ՊՈՂՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՅԾԱՌՈՒԹԵԱՆ
ՈՅՆ 100 Ե. Գ., ուխտի մը
առթիւ:
Տէր և Տիկին Ղեոնդ Պէր-
ճեան 100 Ե. Գ., եկեղեցական
ազնիւ հայուն ողբ. Երուսղ
Բէրեանի մահուան քառասուն-
օրէն առթիւ, անոր քաղցր յիշա-
տակին:
Տիար Արթիւր Մանուկեան
1000 Ե. Գ., Մանուկեան և Զե-
րեկ աներեւակին և եղբոր ողբ.
Մուշեղ Մուշակեանի (Նիւ Երոթ)
ոչ յիշատակին:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԱՅԻՆ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԵԱՆ

ՆԱԾ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 434—ՀԻՆԳԵԱԲԻ 22 ՅՈՒՆԻՍ 1972

ՀԱՏԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՍԻ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

سوماء ٤٣٤ — ٢٢ يونيو ١٩٧٢

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանակ 3000

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ بالقاهرة ج. ٢٤ - ت. ١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سروريان (بالزيان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԷԶԵՐԷՆ

Տարիներ առաջ, 1968 թվին, հայրենի պատմագիրներին Արամայիս Մանգալանեան՝ «Սովետական Գրականություն» համար 5-ի մէջ անդրադառնալով Սոցիալիզմի երկու հիմնադիրներին՝ Մարքս և Էնկելսի գրութիւններուն, «Կար՝ Մալս եւ Հայաստանը» խորագրով, կը քողարկէր թուրքոյ ղեկավարներու «գիւտնադիտական խորհրդածրոյթները», հաստատելով թուրքոյ բռնակալութեան ներքեւ հեծեծող ազդերու պաշարի արդարութիւնը, արդարացուցած ըլլալով միանգամայն և Հայկական Յեղափոխութեան ազատագրական զարկերը:

Իսկ անցեալ տարի ալ, Խիկար Բարսեղեան, պատմական գիտութիւններու Տոքթ. Փրոֆեսէօր, «Ղարուն» ամսագրի 1971 թիւ 10-ի մէջ «Մարքսիս. գրականութեան հայեւէն քարգմանութեան նախափորձեր» խորագրով՝ իր պրպտութիւնով կանգ կ'առնէր մարքսիստական գրականութեան հայրենի հրատարակութեան գործին վրայ, և կը շնչէր, որ այդ գործը կատարած են Եւրոպայի այն հայ ուսանողները, որոնք անձնական կապեր հաստատած են Սոցիալիզմի գործիչներու հետ, որոնց մէջ նշանաւոր եղած է մասնաւորապէս Գ. Ղարաշեան, որը յետագային Ա. Նազարեթի, Մարո Վարդանեանի, Խանազատի, Յ. Մեղաւորեանի և այլոց հետ հիմնեցին Հնչակեան Կուսակցութիւնը:

Սոցիալիզմի — առաւել Մարքսի և Էնկելսի գրութեանց անդրադարձող հայրենի պատմագիրները կ'ընդունին, որ Եւրոպայի այդ ուսանողները կարեւոր դեր խաղացած են մարքսիստական գրականութեան հայրենի թարգմանութեամբ, տարածելու համար աշխարհի ահաւոր բռնակալութիւնը ունեցող երկրին՝ թուրքոյ մէջ, մարդկայնական գաղափարը:

Առաջին քայլը առնող ուսանողները եղած են Գ. Ղարաշեան, Հ. Աթաբեկեան, Յ. Մեղաւորեան, Մարո, Աւետիս Նազարեթեան և ուրիշներ (բոլորն ալ Հնչակեան):

Նախափորձերէն յայտնի է որ հայրենի լեզուով թարգմանած են «Կոմիւնիստական Մանիֆէստ»-ի երկու գլուխները՝ «Գաղափար» Հնչակեան պարբերութիւնին մէջ, Մարո և Աւետիս Նազարեթեանները, որոնք և ինքնուրոյն փորձեր կատարած են միաժամանակ՝ մարքսիստական աշխատութիւններ ստեղծելու ուղղութեամբ:

Թարգմանութիւններէն յիշենք, օրինակ՝ Մալքսի «Ինչ է աշխատանքի վարձը», Յ. Լասալի «Սահմանադրութեան էութիւնը», Պ. Լաֆարի «Ինչու՞նք ծովաճաճում», «Կոմիւնիզմը եւ սոցիալական էվոլյուցիան», «Սոցիալիզմը եւրոպայում», «Վարձու աշխատանք եւ կապիտալ», «Գործաւոր դասակարգը», «Կապիտալիստ դասակարգը» և այլ շարք մը մարքսիստական գաղափարաբանութեամբ գործեր:

Շնորհիւ այս թարգմանութիւններուն, սոցիալիստական գաղափարները աստիճանաբար ծիրեր արձակեցին հայ իրականութեան մէջ՝ 1887-էն յետոյ, երբ կազմուեցաւ Հնչակեան Կուսակցութիւնը և անոր գործիչները անցան գաղաւթները՝ որպէս սերմնացաններ, սկսան հերկել խոպան դաշտերը ու նոր գաղափարի սերմերը ցանել:

Փաստ է նաեւ, որ Հնչակեան ուսանողները շատ մօտ ապրած, յարաբերութիւն մշակած են Կարլ Մարքսի և Էնկելսի հետ, այնպէս որ երբ միջազգային բանուորութիւնը ծանր հարուած կը կրէ անոնց մահով, Մարո և Աւետիս Նազարեթեանները ծաղկեպսակներով ներկայ կ'ըլլան թաղման:

Հարկաւ այս բոլորը մեղի՝ Հնչակեաններու շնորհիւ չեն, Հնչակեան պատմութեան մաս կը կազմեն, սակայն կ'արժէքաւորուին առաւելապէս անով՝ որ հայրենի պատմաբաններու գրչին նիւթ եղած են մեր Կուսակցութեան մարդկայնական, ազատագրական աշխատանքները գրեւորելու ազնիւ նպատակով, որոնց համար ջերմապէս շնորհակալ ենք:

ՍԻՐՎԱՐԴ

799

ՄԱՐՍԱ ՄԱԹՐՈՒՆԻ ՄԷՋ ԿԱՐԵՒՈՐ ՆԻՍՏԵՐ՝ ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՅՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐ՝ ՆԱԽԱԳԱՅՆԵՐ

ՍԱՏԱԹԻ, ԱՍԱՏԻ ԵՒ ՔԱԶԱՖԻԻ ՄԻՋԵԻ

Երեւոթքի, 20 Յունիս 1972, Միջերկրականի ծովափին գտնուող՝ եգիպտական Մարսա Մաթրոնի քաղաքին մէջ համախմբուեցան եգիպտական, Սուրիական եւ Լիպիական պատուիրակները՝ զըլխաւորութեամբ այդ երկրներու նախագահներուն եւ բացումը կատարեցին Արաբական Համապետութեանց Համադաւանացութեան Գ. Նասաբեանին, որ ցարդ տեղի ունեցած Տասաբեանեան կարեւորագոյնը պիտի ըլլայ:

Եգիպտական պատուիրակութեան մաս կը կազմեն վարչապետ Տոքթ. Ազիզ Սըսի, արտաքին գործոց նախարար Տոքթ. Մուհամադ Գա-

լիպ, Պր. Համեդ Իսմայիլ (Ազգ. Ապահովութեան հարցերու՝ նախագահի խորհրդական) զօրավար Էլ-Լիսի Նասսեհ (Եգիպտոսի նախագահին խորհրդական):

Երեւ Նախագահներուն հանդիպումներուն հետեւեցան տեղի կ'ունենան Համադաւանացութեան Գործիչներու խորհուրդը՝ «Լիսո» հիւրանոցին մէջ:

Նախագահ Մամեհ Էլ Քազաֆի այս ժողովներուն ընթացքին մանրամասնօրէն պիտի արտայայտի Սուսանի եւ Ալեքիոյ նախագահներուն հետ իր ունեցած հանդիպումներուն մասին, Անժեսը պիտի դնէ Ալեքիոյ նոր

դիւտաւորումին վրայ, այսինքն այն յայտարարութեան վրայ, ըստ որում Ալեքիոյ պատաստ է կատարելու՝ պատերազմին համաարաբական բռնոյր ունեցած ըլլալու սկզբունքին հանդէպ իր պատաւորութիւնները:

Իր կարգին Սուրիոյ նախագահ Համեդ Էլ Ասա, Եգիպտոսի եւ Լիպիոյ նախագահները տեղեկ պիտի պահէ՝ «Իրաք Փերոլիում» ընկերութեան ազգայնականացումէն ետք սկսուած քաղաքական խաղերուն շուրջ, խաղեր՝ որոնք նպատակաւոր են իր ունեցած հանդիպումներուն մասին, Անժեսը պիտի դնէ Ալեքիոյ նոր

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Առաջնորդ ԳԵՐՇ. Տ. ԹՈՐԳՈՄ Ս. ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ Ի ՊԱՏԻ ՅՈՒՆԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՆԻՒԵՈՐՔԻ ՄԷՋ (Մասնաւոր քրթակցութիւն «Ջանախիր»)

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Ս. Արք. Մանուկեանի հոգեւոր ծառայութեան 33ամեակի, Ամերիկայի թեմի ծառայութեան 25ամեակի և Թեմի Առաջ-

ԳԵՐՇ. Տ. ԹՈՐԳՈՄ Ս. ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
(Լուսանկար՝ ԿԱՐՊՈՍ ԳՕՂՈՍԵԱՆԻ)

նորդութեան 10 ամեակի առիթներով, Հայկական Համայնքի Վարչութիւնը Յորթիլական ծաղկեցողութիւնը սարքեց «Գաւառեան» մեծ հանդիսատարին մէջ, Կիրակի, 21 Մայիս 1972, Նիւ Եորքի ընտրեալ հասարակութիւն մը՝ շուրջ 700 հոգի, եկած էր յարգանք մատուցելու իր հոգեւոր առաջնորդին:

Նախքան ճաշկերոյթը, Գերշ. Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոս Նիւ Եորքի Ար. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ կատարեց Ս. Պատարագ:

Ծաղկեցողութիւն ներկայ գտնուեցան բազմաթիւ մեծամեծներ, և բարձրաստիճան հոգեւորականներ՝ հայ և քոյր եկեղեցիներէ, Երեսփոխան վերապատուելի Տոքթ. Տէյվիտ Հընթըր (Բրիտանական Եկեղեցիներու Ազգ. Խորհուրդի Ընդհ. Բարտեղար), Գերշ. ձեմա Եպս. Բիկնի (Կարտինալ Գուրի ներկայացուցիչ և Ար. Փաթրիկ Մայր Տաճարի մեծաւորը), Գերշ. Սրբ. Սթանիսլոս (Սուրիական Օրթոտոքս եկեղեցոյ ԱՄՆ-ի և Գաւառայի առաջնորդ), Ն. Ս. Էթթորէ Տի Ֆիլիփո (ՄԱԿի մէջ Սուրբ Տեղեաց խորհրդական), Վեր. Ա. Ա. Պետրիկեան, Հայր Գ. Կլէրիկեան (Հայ Կաթողիկէ եկեղեցոյ հովիւ), Վեր. Ս. Գ. Սիւլահեան (Հայ Աւետ. Եկեղեցոյ հովիւ), Գեր. Տր. Տուրթորոն Պոտալ (Ֆիլադելֆիոյ Ար. Երրորդութիւն Ռուսական Օրթոտոքս եկեղեցոյ մեծաւոր), Վեր. Տր. Տանիլ Ս. Փոթթէր (Նիւ Եորք քաղաքի եկեղեցիներու Խորհուրդի քարտուղար), Պր. Յիւմա Թատես (ա. քարտուղար ՄԱԿի մէջ Եթովպական Միայուն Պատուիրակութեան), Պր. Ֆաթիլ Հիւսէյն Գաւալ (ՄԱԿի մէջ եգիպտական Միայուն Պատուիրակութեան խորհրդական), Գերշ. Տիւրան Արք. Ներսոյեան, Գերշ. Բարգիլ Եպս. Վարժապետեան, Գերշ. Տիւրայր Եպս. Մարտիրոսեան (Առաջնորդ Ռուսական և Պուլկարիոյ Հայոց) Գ. Հայկ. Գաւառեան, Հարրի Քաղոսեան, Տատուր Տատուրեան և բազմաթիւ այլ եկեղեցիներու հոգեւորականներ և ներկայացուցիչներ:

ԱՄՆ-ի նախագահ Ռիչըրտ Մ. Նիքսոն այս առթիւ հեռագիրով մը կը շնորհակալէր Յորթիլեար Սրբազանը, Նահանգին կառավարիչը՝ Գնդ. (Շարունակութիւնը տես. էջ 2)

800 «ԱՇԽԱՐՀԻ ԹՂԹԱԿԻՑ
Մարտի 11

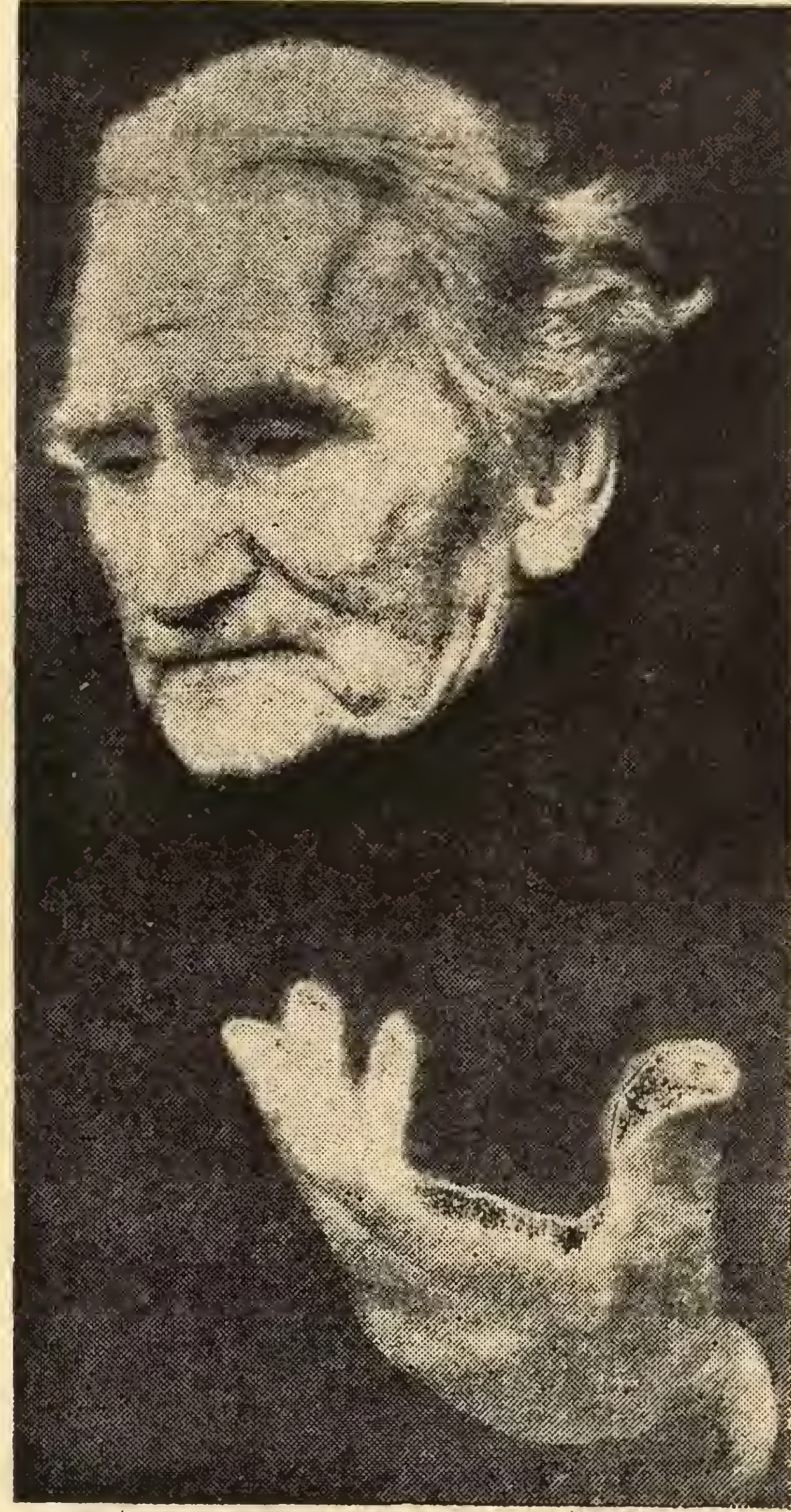
ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԻԹՈՎ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

ՌՈՒԲԵՆ ԶԱՐԵԱՆ

Երբ կային Չարենցն ու Իսահակեանը, Թամանյանը և Փափազեանը, Սարեանը՝ Սարեան էր արդեն, Բայց միայն՝ Մարտիրոս Սարեան, Մէկը՝ մեծերից։ Մեծահամբաւ նկարիչ։ Առաջին կարգի մեծութիւն։ Նրա կարգական աշխարհի նահապետ։

Տարիներ անցան։ Ու այս աշխարհից մէկ-մէկ հեռացան Թամանյանն ու Չարենցը Իսահակեանը և Փափազեանը։ Առաջուայ պէս մարդիկ շարունակում էին սրանչափ սարեանական կտաւներով։ Ու Սարեանն էլ շարունակում էր նկարել։ Բայց նա այլևս միայն Մարտիրոս Սարեան չէր։ Միայն այն մեծ նկարիչը չէր։ Որով հպարտ էինք ու եէք աշխարհի և մարդկութեան սոցիալական փոփոխութեան առջին փուլը իր կորցրած մեծերին նրա մէջ որոնեց ու տեսաւ։ Կենքից զնացածների հանդէպ ժողովրդի սիրտ տալածուեց Սարեանի վրայ։ Ու նա աւելի մեծացաւ։ Սարեան անունն հասկացութիւնը փոխուեց, ուղղալուեց, եւ այդպէս նա դարձաւ հայրենի մշակութի նահապետ։

Միշտ էլ Սարեանի դուռը բաց է եղել։ Միշտ էլ նա շնորհապատում էր երկրպագուներով, որոնց մէջ կային մարդիկ, որ իրենց քնազաւառում ոչ պակաս մեծ էին, քան ինքը։ Այդպէս էր մի ժամանակ։ Բայց անցած տասնհինգ տարիները շատ բան փոխեցին։ Սարեանի տունը դարձաւ ուխտատեղի։ Ով մի ժամանակ Իսահակեանի սեղանի շուրջն էր՝ հիմա Սարեանի տանն էր բազմած։ Նրանք էլ՝ որ Դեմիրճեանի, Փափազեանի հիւրերն էին լինում։ Նաև Բակունցի և Կոջոբեանի, Հրաչեայի ու Ջորեանի այցելուները։ Եւ ոչ միայն դրանք։ Նաև անձանք մարդիկ, ովքեր կամենում էին հաղորդուել անմահութեանը։ Ամէնքի համար նրա դռները բաց էին։ Եւ բոլորի համար տեղ կար նրա սեղանի մօտ։ Բոլորին ասելիք ունէր։ Ով գար Հայաստան՝ գրականութեան, արուեստի և գիտութեան ներկայացուցիչ կամ պետական մեծագոյն գործիչ, անպայման պիտի տեսնէր Սարեանին։ Ընդհատ այնպիսի ներքին մղումով, որ օտարին ու հայրենակցին տանում է Գեղարդ ու Ջուրթինոյ, թեան, արուեստի և գիտութեան ներկայացուցիչ կամ պետական մեծագոյն գործիչ, անպայման պիտի տեսնէր Սարեանին։ Ընդհատ այնպիսի ներքին մղումով, որ օտարին ու հայրենակցին տանում է Գեղարդ ու Ջուրթինոյ, թեան, արուեստի և գիտութեան ներկայացուցիչ կամ պետական մեծագոյն գործիչ, անպայման պիտի տեսնէր Սարեանին։

ՄԵԾ ՎԱՐՊԵՏ
ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆ

Սեան ու Էջմիածին։ Եկողը պիտի գլուխ խոնարհէր նրա մեծութեան առաջ, հետք խօսք ու զրոյցի նստէր։ Եւ Սարեանը բոլորին ներկայանում էր, որպէս հայրենի պատմութեան ներկայացուցիչ՝ որպէս իր ժողովրդի բախտի ու ճակատագրի խտացած դրսևորում։ Նրա անունը վերածուեց խորհրդանշի։ Ու նա դարձաւ Մարտիրոս Սարեան ամենայն հայոց։

Երկար կեանք չունեցաւ Թամանյանը։ Աւելի կարճ ապրեց Չարենցը։ Իսահակեանն ու Փափազեանը ոտք դրին իրենց ութերորդ տասնամեակը։ Երբ հանգան՝ ժողովուրդը սգաց, ցաւեց ու ապրեց այն խոր կրակի զրոյցով, որ ունենում է ազգային մեծութիւն կորցնողը։ Երբ Սարեանի ութսունամեակը բոլորեց,

ազատ շունչ քաշեցինք։ Զէ՛ որ մատների վրայ՝ կարելի է հաշուել գրականութեան և արուեստի այն դէմքերին, որ երկար կեանք են ունենում։ Ու դրանից յետոյ՝ երկրորդ ճանաչողութիւնը արձանագրում էր ամէն մի տարեդարձը - 81, 82, 83... 88, 89։ Բոլորեց Սարեանի 90-ամեակը, և այլևս ոչ որ չէր մտածում մահուան մասին։ Բոլորիս թուում էր, թէ մահ կայ նրա համար։ Փանի մենք կանք՝ լինելու է նաև նա։ Մեզանից շատերը չեն լինի ու չեղան, բայց նա կը լինի, կ'ապրի։ Եւ ապրեց։ Երբ հիւանդանում էր, համոզուած, որ յաւիտենական է, տաղանապալի անհանգստութիւն չէինք ապրում, մաւաւանդ որ արդէն ընտելացրել էր այն մտքին, թէ կը հիւանդանայ էլ, կը լուանայ էլ, և ինչ էլ պատահի, մէկ է, ինքը ոտայի կը կանգնի, չկայ իրեն զգտնող ուժ։ Այդպէս էինք մտածում մենք։ Այդպէս էր մտածում նաև ինքը։ Մենք ուզում էինք, որ ապրի։ Եւ հաւատում էինք, թէ կ'ապրի։

Այս անգամ էլ, թէև հիւանդ՝ կարծում էինք, թէ մի քանի օր կ'անցնի և դարձեալ կը տեսնենք Սարեանին՝ հիւրերով շնորհապատում։ Եւ յանկարծ՝ հեռախօսի զանգ։ Մի քանի րոպէ առաջ վախճանուեց Սարեանը։ Ձի կարող պատահել։ Բայց պատահել է և պատահածը, որքան էլ ծանր ու դժբախտ՝ ոչ որ փոխելի կարող։ Բնութիւնը դեռ ենթակայ չէ սրբագրութեան։

Կորցրեց մեր նահապետին։ Ու նրա հետ միասին՝ մի անգամ էլ մեռան Չարենցն ու Իսահակեանը, Թամանյանն ու Փափազեանը։

Հանիք գլխարկդ, հայ ժողովուրդ, նա քեզ մեծ էր համարում և հպարտ էր քեզով, հրապարտ եղիր և դու նրանով, որ այդպիսի մարդ ես պարգեւ աշխարհին։

Հանիք գլխարկդ և գլուխդ բարձր պահիր։

ՆՐԱ ԱՐՈՒԵՍՏԸ ՅԱԽԵՐԺԱԿԱՆ Է

Դժուար է պատկերացնել, որ այլևս մեզ հետ չէ Մարտիրոս Սարեանը, մեծ նկարիչը, որն իր ամբողջ ստեղծագործութեամբ երգեց կեանքի երջանկութիւնը, աշխարհի գեղեցկութիւնը։

Նրա արուեստը պատկանում է ամբողջ սովետական ժողովրդին. այն իր խորքում ունի ճշմարտացի ազգային ինքնատիպութիւն, վառ արտայայտուած ազգային երանգ։

Սարեանի ստեղծագործութիւնները՝ դա մի հզօր երաժշտութիւն է, զգացմունքների և գոյների արմատական լուսնային լիակշիւթի զգացմունքները, որ կայ հոգի վրայ։ Սարեանը կանգնած էր սովետական բազմազգ կերպարուեստի սկզբնաղբերի մօտ և մեր միւս նշանաւոր վարպետների հետ համաշխարհային փառք բերեց մեր արուեստին։ Իրիս գեղեցիկ, իմաստուն մարդ, մեծ վարպետ, նա յաւիտենա կը մնայ մեր սրտերում, որպէս սովետական նկարիչ-քաղաքացու լուսաւոյն գծերի մարմնաւորող։

Այսօր, հրաժեշտ տալով Մարտիրոս Սարեանին՝ չէմ քաջաբանում, որ նրա արուեստը լինելու է յաւերժական ու սգանքի լի, հաստատուն է մարդու մեծութիւնը և գեղեցկութիւնը։

Ն. ՓՈՆՈՄԱՐԵՆՈՎ

(ՍՍՀՄ Գեղարվեստի միութեան վա չուրեան առաջին ֆառն դար. ՌՍՖՍՀ ողովորական Գեղարվեստի)։

ՄԵՐ ԱՆՉՈՒԳԱԿԱՆ ՍԱՐԵԱՆԸ

Չկայ վարպետը և այդ «չկան» մի այնպիսի վիճ է, որը ոչ չէ չէ չէ չէ չէ։ Սխալ է, երբ ասում են, որ կորուստը ժամանակը կ'աւելի։ Չէ՛ որ քանի հեռանում ես սարկից, նա աւելի մեծ ու բարձր է կանգնում իր հասակով քո առջև։

Նա մի լեռ է, որը ոչ միայն մեզ էր տեսանելի, այլև նրանով սրանչափ էին աշխարհի բոլոր ծայրերից։ Նա յայտնագործեց Հայաստան լեռնաշխարհը մեզ, յատկապէս օտարների համար, և նրանք սիրեցին մեր երկիրը, մեր ժողովրդին։ Իսկ մեզ աւելի էր սերը, իր որդիական հիացմունքն որ յարգանքով դիպի մեր փրկիչ հողը և այդ հողը չէ նախնայ ժողովուրդը։

Երեք քառորդ դար նա արեւեց իր արուեստով մեզ, երջանիկ ժամանակակիցներիս և արեւի նման պիտի ջերմացնի նաև եւրոպեական երկրներին իր բարի, հոգաբար, կենքք փառաբանող և հաստատող արուեստով։ Եւ քանի կայ ու կը հարստանի Հայաստան լեռնաշխարհը, կ'ապրի նաև նրա խանդավառ երգիչը՝ մեր անդուգական Մարտիրոս Սարեանը։

ԵՂՈՒՄԱՐԴ ԻՍԱԲԵԿԵԱՆ

(Հայաստանի ժողովրդական Գեղարվեստի)

ՄԵՐ ՊԱՐԾԱՆՔԸ

Չկայ Մարտիրոս Սարեանը... «Արեւալառ օաղանդ»՝ այսպէս էին անուանում նրան ամենուրեք՝ Ե՛ւ հայրենիքում, Ե՛ւ նրա սահմաններից դուրս։ Արեւալառ է, քանի որ երկար-երկար օտարներ նա մեզ պարզեցրել է լոյս, ջերմութիւն, ուրախութիւն։ Իսկ այսօր՝ վիճ... Սարեան վիճ... Անհամատեղելի է։ Ձե՛ որ Սարեանը մի ամբողջ դարաւերջան է, հայ ժողովրդի վերածննդի դարաւերջանը։ Սարեանը հայրենիքի պատիւն է ու փառք։ Ազգի գոյեղ օաղանդ։

Դի խորհրդանշի, նրա պարծանք, նրա դրօշակ։ Սարեանը մի լուսաւոր, ջիւղ ու ստեղծող աղբիւր է, որեղից մենք՝ Գեղարվեստ, ստանում էինք ուժ, կենսաւերելի, վաւայե-տութիւն։ Մենք անել, սովորել, առնականացել ու սեղծագործել ենք նրա կենսաւոր հաղթանակների մերձ։ Մենք այնքան էինք հաւաքացեալ նրա հետ, որ այլ բանի մասին չէինք էլ մտածում... Մենք հաւատում էինք, քե նա անմահ է։ Հաւատում էինք, Բայց չէ՛ որ դա իր օղակն է։

Սարեանը մեր ժողովրդի, մեր հողի, մեր անառիկ լեռների, մարգարտանա աղբիւրների ու փոքրիկ ջրվեժների անկապելի մասն է։ Նա մեր ազգային արժանապատուութեան անկապելի մասն է։

Նկել է գարունը, երկար ձմեռանից յետոյ արթնացել է բնութիւնը, Ձմրուխտ կանաչով են ծածկուել նրա Արաածի-լանջերը, պայծառացել է նրա Արաածի մոայլ ճակատը, շուտով իրենց գլխիկները դուրս կը հանեն նրա սիրելի դաշտային ծաղիկները, փաղցր հիւրով կը լցունեն նրա մարմարե սրբերի պսուղները ու մրգերը։ Եւ բոլոր միաձայն կ'ազդարարեն՝ Սարեանը ողջ է, նա մեզ հետ է, մեր մէջ...

Անսահման է վիճը, բայց անսահման է նաև հպարտութիւնը, որ մենք ապրել ու սեղծագործել ենք նրա հետ միասին։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

(Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ, ՍՍՀՄ գեղարուեստների ակադեմիայի թղթակից-անդամ, փր-ֆեստը)։

Երեւան։ 1956
բուական Չարենց աշ-
վիբոր Համբարձում-
եան, Ալեքսանդր
Հարութիւնեան, Վա-
դարէ Վաղարշեան,
Ալեքի Իսահակեանը,
Յովհաննէս Զարգար-
եան, Տաթևիկ Սա-
րեանը և Սար-
տիրոս Սարեան։

ԵՐԱԺՀՏԱԿԱՆ

«ԳԱՐՈՒՆ» ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԵԼՈՅԹԸ

Գարնան ու վերածնունդի խորհրդանիշ հանդիսացող Մայիս ամսուան վերջին օրը, իր անդրաձայնիկ ելլթով, Լիբանանահայ երաժշտական կիսաքննչն ներս նոր էջ մը բացաւ Պէյրութի Նոր Սեւրի մէջ Մշակութային Միութեան ԳԱՐՔԱՆԻՆ Յորհաշտմամբը։

Արուեստասէր հոծ հասարակութիւն մը, որ լեցուցած էր Վիլլալպինկեան հանդիսասարահը, ոգեկորութեամբ ողջունեց զաղուծիս երաժշտական կեանքէն ներս Գալարեան բերելու՝ անկկծ ու բաւարարելին ինքնաշատահ խոստում մը հանդիսացող այս անդրանիկ ելոյթը:

Հազիւ վեց ամսուայ ընթացքին, իրապէս դիւրին չէ նման-
օրինակ մոտայի քննութիւնն՝ մը
տալ՝ այսքան վճռակամութեամբ
է ինքնավստահութեամբ: Արդա-
րեւ, երիտասարդական կամքով
է հրիտասարդ ուժերով՝ ձեռնար-
կըւած այս գործը, մէկէ աւելի
նշանաւորելի երկոյթներու տակ-
նատու կը զարձնէ մեզ:

Խղճի ամենայն հանգստութեամբ կարելի է ըսել, թէ Մայիս 31-ի այս համերգով, Լիբանանահայ գաղութը, (որ իրապէս կը տազենայի միայուն ու խռատման լից երգչախումբերու պահանջն), օժտուեցաւ փայլուն ապագայ խոստացող, երիտասարդ ու խոստմնալից երգիչներէ բաղկացած, և մնայուն ըլլալու բոլոր տեսակները ունեցող երգչախումբով մը:

ԳԱՐՈՒՆԻՔԻՆ երիտասարդու-
թիւնը ԿԸ սկսի իր երիտասարդ
խմբավարէն, անցնելով երգչա-
խումբի անդամներէն, հասնելու
համար յայտագիրին:

Իր հրաժշտական ուսումը հայրենիքի մշջ կատարելագործած հրիտանսորդ խմբավար-դաշնակահար Կլարեյ Մանկրեան՝ անձանթ մը չէ մեր ընթերցողներուն։ Արդարեւ, վերջին հերկոս տարիներուն, Յրեանի Կոմիտասի անուան Պետական Տրամադատուցէն վկայուելով Լիբանան վերադառնալէ հոք, ան բաւական գործօն մասնակցութիւն բերաւ զազութի հրաժշտական հեանքի ներգացման, մաս կազմելով զանազան գեղարուեստական յատասգիրներու, յատկապէս ուպէս դաշնակահար ու ընկերակցող։ Սոյն համերգով ան առաջին անգամ բլաւով Լիբանանի արւեստասէր հասարակութեան առջեւ ինքիքիքը դրսևորեց որպէս խմբավար։

«ԳՆՈՒՐՆ» ԵՐԳԷՅԻՄՈՒՄԵՐԻՆ
23 հոգիների կազմին մեկ կը հան-
դիպինք բաւականաչափ երիտա-
սարգ ուժերու, ուժեր՝ որոնք հա-
կառակ իրենց երիտասարդ տա-
րիքին, վստահաբար նոր շունչ ու
թարմութիւն պիտի բերին իւրա-
նանահայ երաժշտական կենտրոն-
ի իրենց կարգին քաջախիւրդով նո-
բելը, որպէսզի հերթափոխը բնա-
կան ու յաջող կերպով ընթանայ,
Երգչախումբին շերտ գովելի է
նորկայութիւնը կարգ մը փորձա-
ռու ուժերու, որոնք երիտասար-
դական խանդով նոգիլուած են,
մնայուն այս երգչախումբին շնոր-
հել սատարող մշակոյթի զար-
գացման:

Պալով յայտագիրին, կ'արժե
պահ մը կանգ առնել և հպանցիկ
ակնարկով մը վեր առնել անոր
ուշագրաւ հանգրուանները և յի-
շատակութեան արժանի նորու-
թիւները:

Աւաջին մասը, որ երկրորդին
նրան հօթը երգերէ բաղկացած
էր, կարճ թուեցաւ: Սակայն, ար-
դար ըլլալով համար նշինք՝ թէ Ա.
մասը եզրափակող Այան Յովան-

նկարի Վսադոս 28-ի աւարտին,
 ունկնդիրները որոշ նախաձեռնակ
 մը՝ ստացած է՝ Մանկրեանի
 խմբավարական արուեստին և
 յատկապէս բաժանի ունենին ու հա-
 մարդուն հետ, ը կատարելու ոճին
 նկատմամբ:

Այս մասին մեջ, յատկապէս
ռիթմի տեսանկիւնէն զիտած, յատ-
կանշական էր Մոցարթի «Լէճ-
ւիէմ»ը, հակառակ անոր, որ կարգ
մը առողջանական թրուութիւններ
զգալի էին: «Բա՛մբ Որոտանն»
թաւիտութիւնը ու խորիտ շեշտերով
խաղաղութիւն մը բերած: Սկզբաւ
Տաղիւնն իր մենբրդի բաժնով
նպաստեց այս տպաւորութեան

ՅԱՆՈՒՆ ԿԱԼԻՐԱՅԻՆ ԴԱՄԱՏԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԵՒ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԵԱՆ
ՊՐ. ՐԻԶՔ ԿԱՏԻ ԴԱՄԱՏԱՆԻ ԿԱԼԻՐԱՅԻՆ

ԽՕՍՈՒԱԾ՝ ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ԴԱՄԱՏԱՆԻ ԱՌՋԵԻ,
ԳԱՀԻՐԵԻ Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱԿՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՓԱԿԻՆ ՄԵՋ

Մեծաւ մարդ մը, եւ ՄԱՐԴ
ի՞նչ կայ:

Պիթի չուզէի այսօր հոս գրե-
նալ, դամբանական խօսելու մեր
այնքան սիրելի անձի մը համար,
որ ապրեցաւ մեզի հետ եւ մեզ
իրեն հետ, եւս ցաւ զգացինք մեր
սիրելի ընկերոջ եւ «Ալ-Գահիրա»
դամբանական կեդրոնական Ընդհ.
վարչութեան ԲՆԵՐԻՆ՝ Նուպար Պա-
լաւեանի մեզմէ առ յաւիտեա թա-
նուած համար:

Անակնկալ եղաւ իր մահուան
լուրը՝ որ կարգացի թերին մէջ,
հանի որ ան առողջ էր, եւ զար-
մանով լեցուեցայ, քանի որ տա-
կալին երեկ մինչեւ կեսօրուան
ծամը մեկը իմ մօտէ եւ, հետո:

Եւ սակայն Աստուծոյ կամքն
է: Ամենքս ալ մահուան առջեւ կը
մնանք մեր ձեռքերը ծալած եւ
լուռ, Աստուծոյ կամքն է, որուն
դիմ կարելի չէ դնել:

Նուպար Պալաւեան օրինակն
էր պարկեշտութեան, Ան կենդանի
օրինակն էր զոհաբերութեան՝ գոր-
ծի մէջ, Ան հաւատարիմ էր իր
Աստուծոյն, հայրենիքին, եկեղե-
ցիին, ընտանիքին եւ համայնքին:

Կը զգամ այն մեծ վնասը,
որուն ենթարկուեցաւ հայ համայն-
քը իր մէկ կարկառուն անդամին
կորուստով, որ իր մեծ դերն ուներ
այդ համայնքին ներս, Կը զգամ
նաեւ Հայկական Միացման վնասը,
որուն՝ ողբացեալը օրամադրած էր
իր ժամանակին մեծագոյն մասը,
եւ որուն հանդէպ իր հոգածու-
թիւնը աւելի էր՝ քան իր իսկ ան-
ձին հանդէպ:

Ի ներկայութեան սուգի այս
հաւաքոյթին՝ ողբ. Նուպար Պալա-

եանի բաղման այս արարողու-
թեան, արցունք կը ձեւանայ եւ բո-
ւորիկ աչքերուն մէջ, որոնք կը
վայելն, քեզի բացեալը ինչ դեր

Պր. Րիզք Կատ
դամբանական խօսած պահին
(Լուսանկար՝ ՀՐԱՆԴԻ)

կատարած էր իր ազնիւ արարեմ-
քովը:

Նուպար Պալաւեան կը վայել-
էր սերը՝ ոչ միայն իր պատկա-
ռած համայնքի զաւակներուն, այլ
նաեւ իր գործընկերներուն եւ զըլ-
խաւորներուն: Ան կատարեալ գի-
տական էր իր պատճառներն ու սիրեց
զայն մինչեւ իր կեանքի վերջին
օրը: Սրբ իր հետ կը խօսէր, կը
զգայիր քեզի խօսքի բացառիկ
անձնատուրութեան մը հետ: Լուսա-
ւոր միտք մըն էր, որ կրնար խօ-
սիլ օրեւեկ ճիշդ մը մասին, Անձ-

նատուրութիւն մը՝ որ ունի իր կը-
տիւր եւ մտածելակերպը:

Ան այնքան սիրո ամ էր իր
գործընկերներէն եւ զըլխաւորներէն,
որ Ուսթա՞ Հասան Զաֆի Ահմա-
նովեց, որ «Ալ-Գահիրա» դամբա-
նական այս բանկարձէք զաւակին
բաղման արարողութեան անձամբ
մասնակի ինքն էր մեզմէ, ու մեր
ցաւակցութիւնները յայտնեմք պա-
ւական այս ընտանիքի անդամնե-
րուն:

Նուպար Պալաւեան չէ մե-
ռած, ան կենդանի է մեր սրտերուն
մէջ իր հուշերովը եւ կեցուած-
քովը, ու զինքը միշտ պիտի յիշեմք
ամենայն հպարտութեամբ:

Իրեն հետ ապրեցայ աւելի
քան երեսուն տարի՝ ծառայելով
նոյն դամբանական մէջ, եւ իր մէջ
նկատեցի հաւատարմութիւն՝ հան-
դակ գործին եւ բարձր սկզբունք-
ներու: Ան մեզի համար եղաւ
լաւագոյն ուսուցիչը եւ լաւագոյն
բարեկամը:

Կ'աղօթեմ Աստուծոյ, որ զայն
բնակեցնէ իր լայնասարած դրախ-
տին մէջ, իր սուրբերուն հետ, ու
վարձատե՛ր անոր բոլոր բարի գոր-
ծերը եւ ներք մեզմէ:

«Ալ-Գահիրա» դամբանական ըն-
տանիքի բոլոր անդամներուն, եւ
անոնց զուլթը գտնուող՝ վարչա-
կան խորհուրդի անդամներին ա-
նունով, իր պատուական ընտանիքի
բոլոր անդամներուն՝ Տիկնոջ եւ
զաւակներուն, եղբայրներուն եւ
յաւակապէս մեր գործընկերոջ՝ Պր.
Զաւեն Պալաւեանին, բոլորին կը
ներկայացնեմք մեր ամենամեծ կեղծ
ցաւակցութիւնները, աղաչելով առ
Աստուծո՛ւ որ միայնակ անոնց սիր-
տերը:

Շնորհակալութիւն Գերազանդ
Սեբական Զօր, որ բոլր ճշտաւ ինձի
այս առթիւ խօսք առնելու:

ՌԻԶՔ ԿԱՏ
(Արաբերէնէն թարգմանեց՝ Ա. Մ.)

սիրական եւ ազգասիրական
կեդրոններէն մին՝ Հայկական
Ընթերցասրահը, որուն իտէլիան
ամբողջութեամբ նուիրուած, ան
զոհեց թէ իր հաճոյքը, թէ իր
հանգիստը եւ թէ մանաւանդ իր
կեանքը:

Սիրելի ընկեր Նուպար Պա-
լաւեան,

Դու մեր մէջ վառեցիր այն
կրակը՝ որ կը կոչուի հայրենա-
սիրութիւն, բոցկտացող կրակ
մը, որ յաւիտենապէս պիտի
վառուած մնայ մեր հոգիներէն
եւ սրտերէն ներս, եւ այստե՛ղ,
քու անկենդան մարմինդ առ-
ջեւ կանգնած, կ'երգունք, որ
այդ կրակը մեր կարգին պիտի
փոխանցենք սերունդէ սերունդ,
ու քու յիշատակդ անշէջ պիտի
պահենք այդ կրակին հետ միա-
սին:

Քու անակնկալ եւ վաղա-
ժամ մահը՝ կայծակէ մը շան-
թահարուած ծառի մը նման
հարուածեց նաեւ մեր սրտերը,
եւ սակայն մեր սրտերը պիտի
տրոփեն միշտ քու սիրովդ, քու
մեծ սիրովդ՝ զոր ցուցաբերեցիր
հանդէպ հայրենիքիդ եւ ժողո-
վուրդիդ, սէր մը նուիրեալ
քու պաշտած Ս. Էջմիածինիդ:

Դու անպրեկնելի կարճ,
բայց լեցուն կեանք մը, եւ այդ
զոհաբերեալ կեանքովդ ապա-
ցուցիր, որ դու հարազատ զա-
ւակն ու իսկական յաջորդը ե-
ղաւ ազնուական հօրդ՝ մեր վե-
թերան ընկեր ողբացեալ Մար-
տիրոս Պալաւեանին եւ գաղա-
փարանուէր մօրդ՝ անգուգալան
ընկերուհի ողբացեալ Սաթենիկ
Պալաւեանին: Ու այսօր կ'երթաս
յաւերժականութեան մէջ միա-
նալու քու սիրելիներուն, քաջ-
հոգի յեղափոխական մեծ հօրդ՝

(Շար. ան ինքն)

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Տե՛ր եւ Տիկն Վահան Գալանճեան եւ զաւակուհի (Մոնթրէալ), Տե՛ր եւ
Տիկն Զաւեն Պալաւեան եւ զաւակուհի՝ Մայնա Լու Վահէ, ինչպէս նաեւ
համայն սգակիր պարագաները՝ իրենց զգածուած շնորհակալութիւնները
կը յայտնեն՝ Զոհ. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունեանին, Արժ. Տ. Սահակ
Ա. Քնյ. Շաֆարեանին, Արժ. Տ. Նարեկ Քնյ. Ֆրանկեանին, Գալուստ-
եան Ազգ. Վարժարանի Տիկնացի Խնամակալութեան, Տնօրէնութեան եւ
Մեղր-Ուսուցիչ Միութեան, Հայկական Ընթերցասրահին, «Զահակի»-ի
խմբագրութեան եւ բոլոր անոնց՝ որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով,
նուիրատուութեամբ կամ ծաղկեղջով զրկելով ցաւակցութիւն յայտնե-
ցին իրենց սիրեցեալ մօր, մեծմօր եւ ազգականին:

ՈՂԲ. ՄԱՐԻ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ

մահուան խնուր առթիւ:

Գահիրէի ազգայիններէն եւ Հայկական Ընթերցասրահի ատե- նապետ՝ ընկեր Նուպար Պալաւեան- ի մահուան տխուր առթիւ, Տէր եւ Տիկն ընկեր Սարգիս Սարգիսեան (Պէյրուս), իրենց զգածուած ցա- ւակցութիւնը կը յայտնեն ողբաց- եալի առթիւ, զաւակներուն, Լո- բայրներուն եւ ընտանիքներուն եւ առ այդ փոխան ծաղկեղջակի հե- տեւեալ նուիրատուութիւնները կ'ընեն.	Լ. Ո.
Արարատի	25
Ջահակի	25
Նոյն տխուր առթիւ, ընկեր Օննիկ Զամպուլեան (Պէյրուս), 10 Լիբ. Ոսկի կը նուիրէ Ջահա- կիին:	
Նոյն տխուր առթիւ եւ Նոյն նպատակին՝ ընկեր Մանուկ Մար- կոսեան (Պէյրուս) կը նուիրէ 10 Լիբ. Ոսկի:	
Նոյն տխուր առթիւ, Դա- մասկոնէ, Տէր եւ Տիկն Ընկեր Սողոմոն Ելենեան 10 Լիբ. Ոսկի կը նուիրեն Արարատիին:	
Նոյն տխուր առթիւ, Տէր եւ Տիկն Ընկ. Կարապետ Զիլիկիրեան (Պէյրուս), 10 Լիբ. Ոսկի կը նու- րեն Արարատիին:	

Գահիրէի ազգայիններէն եւ Հայկական Ընթերցասրահի ատե- նապետ ընկեր Նուպար Պալաւեանի մահուան տխուր առթիւ, Ս. Դ. Հնյ. Կուս. Շաքէ Մանսուրեան վարչութիւնը (Պէյրուս), իր Ըն- գածուած ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալին առթիւ, զաւակներուն, եղբայրներուն, ըն- տանեկան պարագաներուն, եւ առ այդ 10 Լիբ. Ոսկի կը նուիրէ Ջահակիին:	Լ. Ո.
Նոյն տխուր առթիւ, փոխան ցաւակցական հաւագիր, Տէր եւ Տիկն Ընկ. Կարապետ Զիլիկիրեան (Պէյրուս), 10 Լիբ. Ոսկի կը նու- րեն Արարատիին:	

Հ.Մ.Ը.Մ.ՆՈՒՊԱՐ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

ԳՐԱԽՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ
ՇԱՐԱՔ 15 ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ 16 ՅՈՒԼԻՍ 1972
ՊԱՍԲԵԹ-ՊՈԼԻ ՔԱՌԱՆԿԻՆ Դ. ՄՐՑԱԾԱՐՔ

Հ.Մ.Ը.Մ.ՆՈՒՊԱՐ - ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱ
ԳՐԱԽՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ
ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՊԱՆԾԱԼԻ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ
20 ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻ
ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆՑ ԶԱՐՔ
ա. — Շաբաթ, 22 Յուլիս 1972
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱԶԱՆԴԵՍ
բ. — Շաբաթ, 22 Եւ Կիրակի 23 Յուլիս 1972
ՊԱՍԲԵԹ-ՊՈԼԻ ՀԱՄԱԶԱՅԱԿԱՆ
ՄԵԾ ՄՐՑԱԾԱՐՔ
գ. — Կիրակի 30 Յուլիս 1972
ՁԵՆԱՐԿ՝ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՎԵՐԻՆ ՄԱՐՄԻՆԻՆ ԿՈՂՄԵ
Կը խմբուի չխաչածելով

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խմբեմք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, ո-
րոնք ցարդ չեն դրկած իրենց բաժնեգիրը, բարի ըլլան մեզի
փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը: Ձեք կամ
մանսա-փոս գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունը եւ ու-
ղաւկել փոստակով քիւ 2111, Գահիրէ, ԵԱՀ

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՒ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՐՁ
ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ՝ ՈՂԲ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ
ԴԱՄԱՏԱՆԻ ԱՌՋԵԻ, ՅԱՆՈՒՆ ԳԱՀԻՐԵԻ Շ.Մ.Ս.Ի ԵՒ
ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ՝ ՄԵԾԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԻՆ՝

ԸՆԿԵՐ ԱԻԵՏԻՍ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆԻ ԿՈՂՄԵ

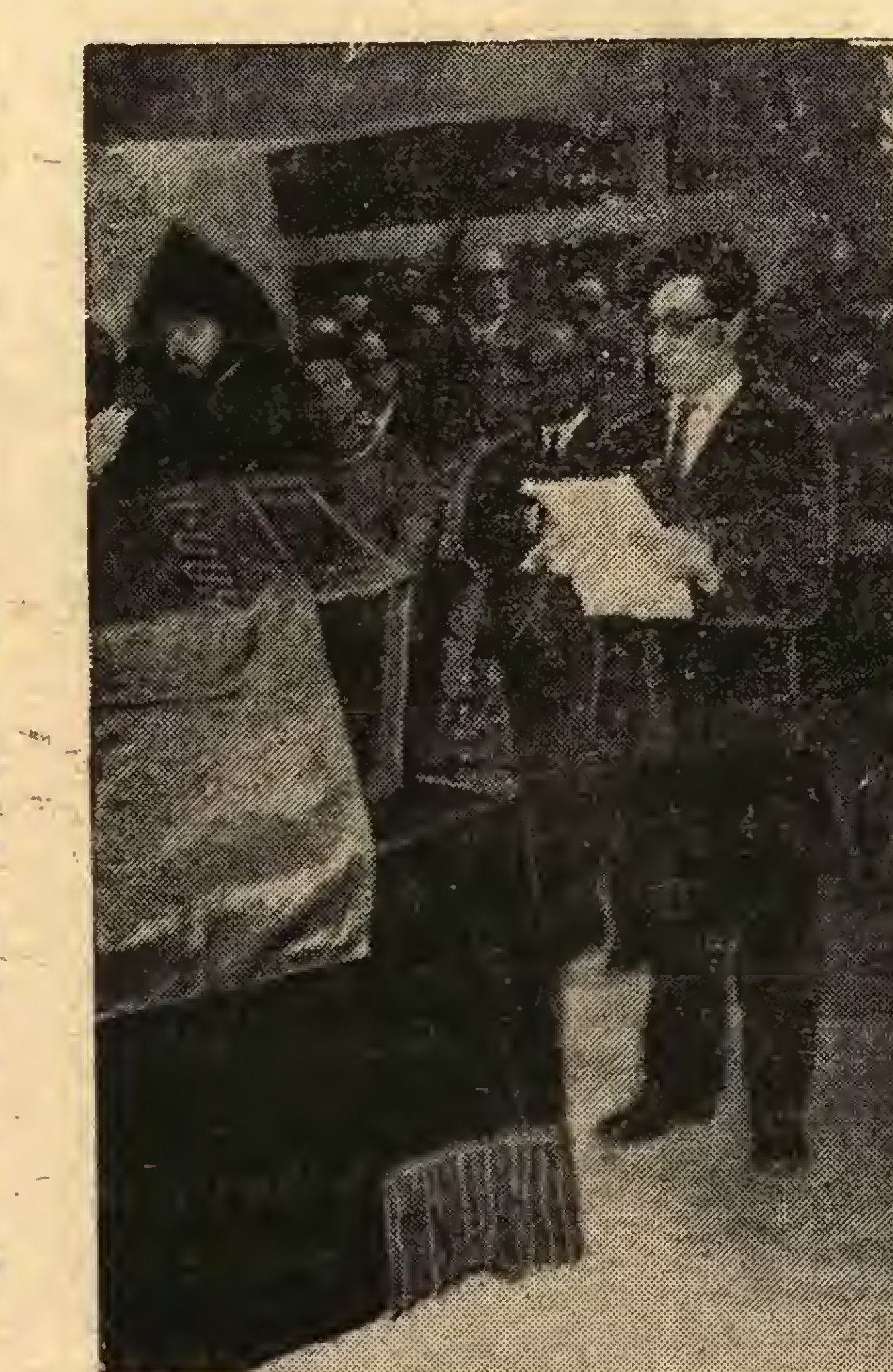
Սգակիր յուզարկաւորներ,
Այսօր, արցունքոտ աչքե-
րով հաւաքուած ենք այստեղ,
բոլորս, յարգանքի վերջին
տուրը մը մատուցանելու եւ հը-
րածեշտ առնելու պատուական
հայորդիէ մը՝ որ պատանի հա-
սակէն սկսեալ, խոր համոզու-
մով եւ հաւատքով նուիրուեցաւ
այն մեծ գործին՝ որ սփիւռքա-
հայերուս համար կը կոչուի հա-
յապահպանում:

Այդ գաղափարանուէր եւ
անձնագոր հայորդին՝ մեր բոլոր-
րին սիրելի եւ յարգելի Նուպար
Պալաւեանն է, որուն անշնչացած
մարմինն առջեւ բոլորուած կը
սգանք իր կորուստը, կորուստ
մը մեծ եւ անդարմանելի ոչ
միայն մեզ՝ Հ.Մ.Ս.Ի եւ Նոր
Սերունդ՝ Մշակութային միու-
թեան անդամներուս համար,
ոչ միայն իր սրտակէզ հարա-
զատներուն համար, այլ եւ ողջ
հայութեան եւ ի մասնաւորի ե-
զիպատահալութեան համար, ո-
րուն փոքրաթիւ եւ անձնագոր
նուիրեալներէն մին եղաւ, ու իր
կեանքը ամբողջ՝ նուիրեց մեր
ժողովուրդին:

Անժամանակ է իր մահը,
որովհետեւ ամէնքս տակաւին
շատ սպասելիքներ ունէինք իր-
մէ:

Ո՞վ է այն մէկը ձեր բոլոր-
րին մէջէն, սիրելի յուզարկա-
ւորներ, որ ողբացեալ մեր ա-
մենուս սիրելի՝ ընկեր Նուպար
Պալաւեանէն լուսնի յիշատակներ:

Ո՞վ է այն, որ երբ որեւէ առի-
թով դիմած է իրեն՝ օժանդա-
կութեան կամ աջակցութեան մը
համար, մերժուած է: Չկայ մէկը
որուն անսակարկ տրամադրուած

Ընկ. Աւետիս Մովսէսեան
ուղեւձ արտասանած պահին
(Լուսանկար՝ ՀՐԱՆԴԻ)

ըլլայ մեր սիրելի ողբացեալ
ընկերը, մեզ, Նոր Սերունդի
եզիպատահալներուս հայրը, մը-
տերիմը, խորհրդատուն:

Շնորհիւ ընկեր Նուպար
Պալաւեանի աներեւակայելի գո-
հողութիւններուն եւ ի վնաս իր
ֆիզիքական առողջութեան, շէն
ու աշխոյժ մնաց մեր հայրենա-

ՋԱՆԱԿԻՐ

ՅՈՒՆԿՈՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՎ ԳԵՂԱԿԱՆ ԵՄԲԼԵՄԵՆՏ

22
ՅՈՒՆԻՍ
1972

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅ-ԳԱՅԻՆ

Հինգեաթի, 29 Յունիս 1972, կ.ե. ժամը միջ 9 30լ.6

ՅՈՒՆ ԵՐԵԿՈՅ

ՆՈՒԻՐՐԱԾ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ ԵՒ ՍՐԱՀԻՍ ԱՏԵՆԱՊԵՏ

ՈՂԲ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱՆԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՀՈՎԱՆԱԿՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱԻԷՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ

Առաջնորդական Տեղապահ Եղիաթանյոց

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՊՐ. ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆԻ

Առեմապետ Գանիրի Պապ. Թեմական Ժողովի

Թարգմանի խօսք պիտի առնեն

ԸՆԿ. ՀԱՅԿ ՕՂԱՆԵՒՄԵԱՆ

ՊՐ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՏԵՄԻՐՅԱՆ

ՊՐ. ԵԶՆԻԿ ՎԵՑԻԿԵԱՆ

ՊՐ. ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ (Կազմակերպիչ միութեան կողմից)

ՊՐ. ԱԻՆԵՏԻՍ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ (Երթ. մամբնեբու կողմից)

ԳԵՂԱՐՈՒԹԵԱՄԲԱՆ ՅԵՅՏԱԳԻՐ

ՄԱՍՆԱԿՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԻՐԻ

(Գեղավար՝ Մ. ԵԳՈՒԱՐԻ ՅՈՎԱԹԵԱՆ)

ՏԻԿԻՆ ԵԱՄԻՐԱՄ ԴԱՐՄԱՆԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՀԱՆՐԱԶ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ-ՎԻԿԵՐ

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԵԼ ՌԵՏՈՒՆԻ

ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ՄԱՐԿԻՐԻ ԹԱԿՈՐԵԱՆ

ԸՆԿԵՐ ԳԵՐԾ ԳՈՐԳՐԵԱՆ

Հայ հասարակութիւնը իր ներկայութեամբը պիտի կրնայ յարգել ողբացեալին յիշատակը:

Երեկոյթը պիտի սկսի միջոց որոշեալ ժամուն:

Հինգեաթի, 6 Յունիս 1972, կ.ե. ժամը 8ի6

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԱՏԻՒ

ՀԱՅ ԵՐԶԱՆԱԽԱՐՏՆԵՐՈՒՆ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՀՈԳԾ. Տ. ՆԵՐՍԵՆ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԻ. ՄԵԱԿ. ՍԱՐՄՆԻ ԵՒ Հ.Մ.Ս.Ի

ԾԱՆՕԹ. Բոլոր այն շրջանաւարտները, որոնց հրաւիրը չէ հասած, թող բարի ըլլան զիմե Սեֆի բարտուղարութեան, ըստանալու համար իրենց հրաւերը:

ՍՏԱՑԱՆՔ

Օղակին թղթատարով, շնորհակալութեամբ ստացած ենք AR-MENIAN DIGEST-ի 1972 տարւան Փետրուարի համարը:

Անգլերէն լեզուով այս գեղեցիկ հրատարակութիւնը, իր բազմազգար (25000) տպագրուած, մեծապէս կը նպաստէ Հայութեան և Հայ Դատին, մանաւանդ անգլիախօս օտար շրջանակներէ ներս:

Հրատարակիչը և խրագործութեան տնօրէնն է Պր. Յակոբ Թանգեան (Նաղարէն):

Տարեկան բաժնեգինն է ԱՄՆ-ի համար 8 տարբար, Գանատայի համար 9 տարբար իսկ աշխարհի մնացեալ երկիրներուն համար 10 տարբար: Բաժանորդագրուելու համար գիմել:

Armenian Digest
G.P.O. Box 638
New York, N. Y. 10001
(U. S. A.)

ԸՆԿԵՐ ԱՒԵՏԻՍ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆԻ

ՈՒՂԵՐԶԸ

(Շաբ. Ե. Էջէն)

Քեռիին եւ քու պաշտելի ծնողացդ, որոնց արժանաւոր գաւազնը եղար ու մնացի մինչև վերջին շունչդ:

Երթա՛ս բարեալ, սիրելի և անմոռանալի ընկեր, թող քու հողակոյտը զովանայ մեր աչքերէն կաթած արցունքի կաթիլներովը և մենք՝ Նոր Սերունդի հաւատարիմ անդամներս, չպիտի բնաւ մոռնանք քեզ, և քու շիրմի մեզի համար պիտի դառնայ ուխտատեղի:

Հանգիստ ննջէ՛, սիրելի ընկեր, և քու անհուննոր թող հանգչին յաւիտեական խաղաղութեամբ:

ՋԱՆԱԿԻՐ-ԻՆ

Ողբ. Միւրան Զաքարեանի գառնակելի մահուան տխուր առթիւ վառ ցաւակցութեան կը նուիրեն:

Տիար Մարտիկ Փիլիպպոսեան և Տիկ. Անահիտ Տէմիրճեան 200
Տիար Հայկ Փիլիպպոսեան 100

Օր. Էլսա Տատրեանի ընդ Պր. Օննիկ Կարիպեանի (Ժընև) բարեբաւորիկ ամուսնութեան առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագրի՝ Տիկին Զարուհի Յովհաննէս կը նուիրէ 100 Ե.Գ.:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց սիրելի կողակցին, մօր, մեծ մօր՝ ողբ. Տիկին Գլխաղի Թաշեանի մահուան առաջին տարեւոյցին առթիւ, Տիար Երուանդ Թաշեան, Տէր և Տիկին Վահէ Թաշեան և զաւակունք, և Տէր և Տիկին Պերճ Թաշեան կ'ընեն հետեալ նուիրատուութիւնները:

Եկեղեցւոյ պայծառութեան 400
Ամենայն Սրբոց 400
Գերեզմանատան 400
Գաղտնաւանի ճաշի սեղանին 400
Նուագարանի ճաշի սեղանին 400
Աղքատախնամին 400
Այծեմիկին 400
Հ.Բ.Ը.Միութեան (Գահիրէ) 400
Արեւիկ 400
Թուսաբերին 400
Ջահակիրին 400

Իրենց սիրելի խնամին՝ ողբ. Տիկին Գլխաղի Թաշեանի մահուան առաջին տարեւոյցին առթիւ, Այրի Տիկին Ազատունի Քէյրեան և զաւակունք կը նուիրեն:

Ամենայն Սրբոց 100
Գերեզմանատան 100
Այծեմիկին 100
Նուագարանի ճաշի սեղանին 100
(Ստանալ Գահիրէի)
Աղք. Առաջնորդարանէն)

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՅՏԱՌՈՒԹԵԱՆ

Ողբ. Քերովրէ Կոստանդեանի մահուան սարելիցին առթիւ, Տոբթ. Աստղիկ Փափազեան կը նուիրէ 200 Ե.Գ.:

(Ստանալ Ջահակիրին)

Ողբ. Երուանդ Րէիզեանի կսկծալի մահուան առթիւ, Տիկին Վարդուհի Տէմիրճեան կը նուիրէ:

Ս. ՊՈՂՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ
Եկեղեցւոյ պայծառութեան 500
Աղք. Աղքատախնամին 500
Նոյն առթիւ Տէր և Տիկին Վարամ Մանուկեան կը նուիրեն:

Ս. ՊՈՂՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ
Եկեղեցւոյ պայծառութեան 500
Աղք. Աղքատախնամին 500
Արեւիկ 100
Թուսաբերին 100

(Ստանալ Աղք. Աղք. Առաջնորդարանէն)

Նոյն առթիւ Տէր և Տիկին Պոլոս Մանուկեան կը նուիրեն:

Աղք. Աղքատախնամին 500
Պոլոսեանի ճաշի սեղանին 500
Նոյն առթիւ Տէր և Տիկին Վրէժ Մանուկեան կը նուիրեն:

Աղք. Աղքատախնամին 100

ԱՂԵՔՍ. ԱՂԲԱՍԱՆԱՄԻՆ

Տէր և Տիկին Ներսէս Թուրքեան 400 Ե.Գ., ողբ. Ժիրայր Իփիկեանի (Անգլիա) մահուան տխուր առթիւ:

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Տիար Երուանդ Թաշեան, Տէր և Տիկին Վահէ Թաշեան և զաւակունք (Գանատայ). Տէր և Տիկին Պերճ Թաշեան, Տէր և Տիկին Ռաֆի Գալբեան և զաւակունք (Աղեփանդի), Տոբթ. և Տիկին Նայրի Գալբեան և զաւակունք (Գանատայ). Ինչպէս նաեւ Սուրբան, Խաչեան, Աղանեան (Ա.Մ.Ն.), Հեօեփեան (Ա.Մ.Ն.), Զարայեան (Գանատայ), Քեփեան (Ա.Մ.Ն.), Թուսայեան (Ա.Մ.Ն.), Ոսկանեան (Ա.Մ.Ն.), Թաշեան, Գալբեան և Քեփեան բնակիչները կը ծանուցանեն, քի յառաջիկայ կիրակի, 25 Յունիս 1972, կ. ա. ժամը 10.30լ.6, յիս աւարաման Ս. Պառապի, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան մասնաւոր պատգամ պիտի կատարուի իրենց սիրելի կողակցին, մօր, մեծ մօր, քոյր, մօրաքոյր, եղբայր, հարսին ու խնամիին:

ՈՂԲ. ՏԻԿԻՆ ԳԼԽԱՂԻ ԹԱՃԱՆԻ

մահուան տարեւոյցին առթիւ:

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գրեւել:

ԳԱՆՈՒՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ-ԳԱՅԻՐԷ

ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ-ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԵՍ

ՀՈՎԱՆԱԿՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԵՐԾ. Տ. ԶԱԻԷՆ Ս. ԵՊՍ. ԶԻՆԶԻՆԵԱՆԻ

(Առաջնորդական Տեղապահ Եղիաթանյոց)

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՊՐ. ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆԻ

(Առեմապետ Պապ. Թեմական Ժողովի)

ՊԱՏՈՒՈՅ ՀԻՐ

ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱԻՆԵՏԻՍ Ն. ԶԱԳՐՃԵԱՆ

ԳԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐԶԱՆՔԻ ՈՒՍՈՒՅԻՉ

ՊՐ. ԿԱՐՊԻՍ ԳԱԼՓԱԳԵԱՆԻ

ԸՆԿԵՐԱԿՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՍՊԱՅԻՑ ԴՊՐՈՑԻ ՆՈՒԱԳԱՌՈՒՄԻՐԻՆ

Կիրակի, 25 Յունիս 1972, կ.ե. ժամը 7ի6

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՇՐՋԱՓԱԿԻՆ ՄԷՋ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Պարզ փոս	օղակին փոս
Եղիպոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Գ.	—
Սոսանի	160 Ս.Գ.	225 Ս.Գ.
Լիբանանի	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ	—	20 Ս.Ո.
Երուանդի, Ամերիկայի,	12 Տոլար կամ	—
Գանատայի, Աւստրալիոյ	5 Սթերլին	25 Տոլար
Եւ այլ երկրներու բաժանորդներէն		

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Օր. Հիւսա Սամանեանի ընդ Պր. Ներսէս Սեմերճեանի (Նիւ-Եորք) բարեբաւորիկ ամուսնութեան առթիւ, փոխան շնորհաւորական հեռագրի կը նուիրեն:

Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալեան 200
Տէր և Տիկ. Պալեան 200
Տիար Հրանդ Մարկոսեան 100
Ողբ. Նուպար Պալեանի վաղամահ և դառնակսկի մահուան առթիւ վառ ցաւակցութեան կը նուիրեն:

Տիկին Թաշեանի թերթեան 100

ՊՈՂՈՍԵԱՆԻ ՃԱՇԻ ՍԵՂԱՆԻՆ

Տոբթ. և Տիկին Արթուր Խաչեան 200 Ե.Գ., իրենց սիրելի մօրեղբօր՝ ողբ. Մուշկ Մուշկեանի (Մ. Ն.) մահուան տխուր առթիւ:

Տէր և Տիկին Լեւոն Եղուշեան 1000 Ե.Գ., ուխտի մը առթիւ:

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Ողբ. Տիկին Մարի Վարձպետեանի կսկծալի մահուան ջանասունքին առթիւ կը նուիրեն:

Տէր և Տիկին Միլիթրոն Գոհալեան 200
Տիկին Փերուզ Զուլֆեան և որդին՝ Հայրապետ Զուլֆեան 100

Ողբ. Տիկին Նուպար Անէմեանի (Գանատայ) կսկծալի մահուան առթիւ կը նուիրեն:

Տէր և Տիկին Վարդան Մուշկեան 100

Տէր և Տիկին Նազարէթ Զաւարեան 100
Տեառք Վահան և Արտաշ Վարձպետ 200
Ողբ. Վահան Պէտեանի կսկծալի մահուան առթիւ կը նուիրեն:

Տեառք Դաւիթեան Եղարք 200
Տեառք և Տիկնայ Թակոր և Սարգիս Վարձպետեան 200
Տէր և Տիկին Վահրամ Թուրքեան 100
Ողբ. Նուպար Պալեանի կսկծալի մահուան առթիւ, Տէր և Տիկին Միլիթրոն Գոհալեան կը նուիրեն 100 Ե.Գ.:

Օր. Սուրբ Սահակեանի ընդ Պր. Գրիգոր Մարթայեանի նշանաւորութեան ուրախ առթիւ, Տեառք Դաւիթեան Եղարք կը նուիրեն 200 Ե.Գ.:

ՆԱՄՍԿԱՏՈՒՓ

Ընկեր ՈՍԿԱՆ ԲՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆԻՆ (Նիւ Եորք) - Շնորհակալութեամբ ստացած ենք ձեր գրախօսակցը՝ Տոբթ. Ա. Գառապետեանի՝ «Թիֆլիսի խորհուրդներ» գիրքին:

Խախտած չլլալու համար ամուլի սովորութիւնը՝ նկատելով որ հեղինակը քերթիս ցարդ չէ հասցեագրած իր գիրքէն օրինակ մը, կը ցախիք որ առաջապի կարեւոր մեր սիրեակներուն մէջ տեղ յաւանգնել ձեր գրախօսակցին համար:

Հայկական Ընթերցասրահին

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱՐԿԱԹՎԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

ՆԱԾ ԵՐԱՆ ԹԻԻ 435 — ՀԻՆԳԵԱԲԻ 29 ՅՈՒՆԻՍ 1972

ՀԱՅԸ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ 3 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

١٩٧٢ — ٢٩ — ٤٣٥

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒՍԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹԻ ՄՈՍԿՈՒԱ ԱՅՅԵԼՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏԲ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԱՄՐԱՊԵՂՈՒՄԸ (ՍՈՎԵՏՈ-ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ)

Սովետական և եգիպտական լիտերատուրայի միջև չփոփոխվող կանոնադրություններն են, ինչպես նախատեսված է բարեկամության և համագործակցության դաշնագրի մեջ, եգիպտական Նախագահ Անուար Սադատի Մոսկույի այցելությունը և անոր բանակցություններն ու խոսակցությունները՝ Լ. Գրեթենի և Ա. Գոսկինի հետ, ուղղակի կապ ունին Մերձավոր Արևելքի ներկայ կացության հետ։

Այս կացությունը կը բնորոշվի միջառնակի ծառայուն ոտնձգություններով իմբերիալիստական ուժերուն, որոնք կ'ուզեն ականահարել արաբական երկիրներուն յառաջդիմական շարժումը, այս շարժումը կ'ըզրացնել ՍՄԶՄ-ին՝ իրենց քնական և վստահելի դաշնակիցին։

Սովետա-եգիպտական հաղորդագրություններն մէջ յայտնուած է այն հաւատքը, թէ իսրայէլի ծաւալապաշտական բացայայտ քաղաքականութիւնը՝ լարուածութեան գլխաւոր աղբիւրը կը մնայ։ Այս քաղաքականութիւնը կը կիրառուի ԱՄՆի ուղղակի հաւանութեամբ, անոնց զինուորական ու ֆինանսական յարաճուն յենարանով, ինչ որ պատճառ կը դառնայ Մերձավոր-Արեւելքի պայթուցիկ և սարսափելի կացութիւնը դեռ ևս հրահրելու։

Միւս կողմէ, ինչպէս ցոյց տուաւ վերջին ամիսներու դէպքերուն վերլուծումը, արաբական Արեւելքի յետադիմական ուժերը և անոնց գործակալները աշխոյժ կերպով գործի լծուած են՝ Մերձավոր Արեւելքի խնդրին քաղաքական կարգադրութիւնը ծախողեցնելու համար և կ'աշխատին արաբ ժողովուրդները՝ սոյս անձնատուր ըլլալ իմբերիալիստներուն։

Ուրեմն, արաբական յառաջդիմական պետութեանց թշնամիները՝ իմբերիալիստական ուժերը կը սաստկացնեն իրենց լատինաւարական գործունէութիւնները։ Այս պայմաններուն մէջ, Մերձավոր Արեւելքի ներկայ կացութիւնը եգիպտոսին և ՍՄԶՄ-ին համար հրամայական պահանջ դարձուց միացեալ աշխատանքի մը համագործակցութեան դաշնագրին մէջ։ Այս գծունի վրայ կարեւոր տարր մըն է երկուստեք ընդունուած այն իրողութիւնը՝ որ ներկայ պայմաններուն մէջ, նախադրական զոհ արաբական պետութիւնները իրաւունք ունին նոյնպէս դիմելու իրենց միջոցներով՝ իրենց բռնագրաւելու հողերը վերստանալու համար։

Սովետա-եգիպտական հաղորդագրութեան մէջ յատուկ և լակոնական ձեւով պարզուած են իսրայէլեան նախադրական դիմադրութիւնը ընդդէմ իրենց թշնամիներուն և թշնամութիւնը արդարօրէն կարգադրելու գլխաւոր և պարտադիր պայմանները։

Առաջին, բոլոր միջոցներով ամրացնել տնտեսական, քաղաքական և զինուորական ուժը արաբական պետութեանց՝ որոնք կ'ընթանան յառաջդիմութեան ուղիով։ Երկրորդ, ամրացնել արաբ բոլոր ժողովուրդներուն միասնութիւնը՝ հակաիմբերիալիստական հիման վրայ, վճռակաժօրէն ընդդիմանալու իրենց շարքերը պառակտելու փորձերուն դէմ։ Եւ պէտք է ընդունիլ, որ արաբական պետութիւնները ընդունակ են այս պայմանները իրագործելու։

Իր կողմէն ՍՄԶՄ-ը իր բոլոր կարելին կ'ընէ, արաբական երկիրներուն մեծ օգնութիւն մը և ազդու յենարան մը տալու համար։ ՍՄԶՄ-ի այս անփոփոխ դիրքը՝ լակոնիկ բացատրուած է միացեալ հաղորդագրութեան մէջ ու բացորոշ կէտով կը խօսուի ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին, որոնք նպատակ ունեն Եգիպտոսի պատերազմական ուժը անկցնելու, երկու երկիրներուն զինուորական համագործակցութիւնը զօրացնելու, Հաւատարմի իր միջազգային պարտականութեան, ՍՄԶՄ-ը կրկին հաստատելու տուաւ սոցիալիստական բարենորոգումներու ուղիին մէջ մտած Եգիպտոսին հետ՝ բոլոր մարզերուն մէջ համագործակցութիւնը զարգացնելու և ամրացնելու իր ձգտումին։

ՍՄԶՄ-ի մէջ շատ գոհացուցիչ կը գտնեն Նախագահ Անուար Սադատի այցելութեան արդիւնքները։ Այս այցելութիւնը կը նպաստէ ՍՄԶՄ-ի և Եգիպտոսի միջև ամրապնդելու բարեկամութիւնը՝ որ վճռորոշիչ ազդակ մը դարձած է երկու պետութեան միջև յարաբերութեանց զարգացման։

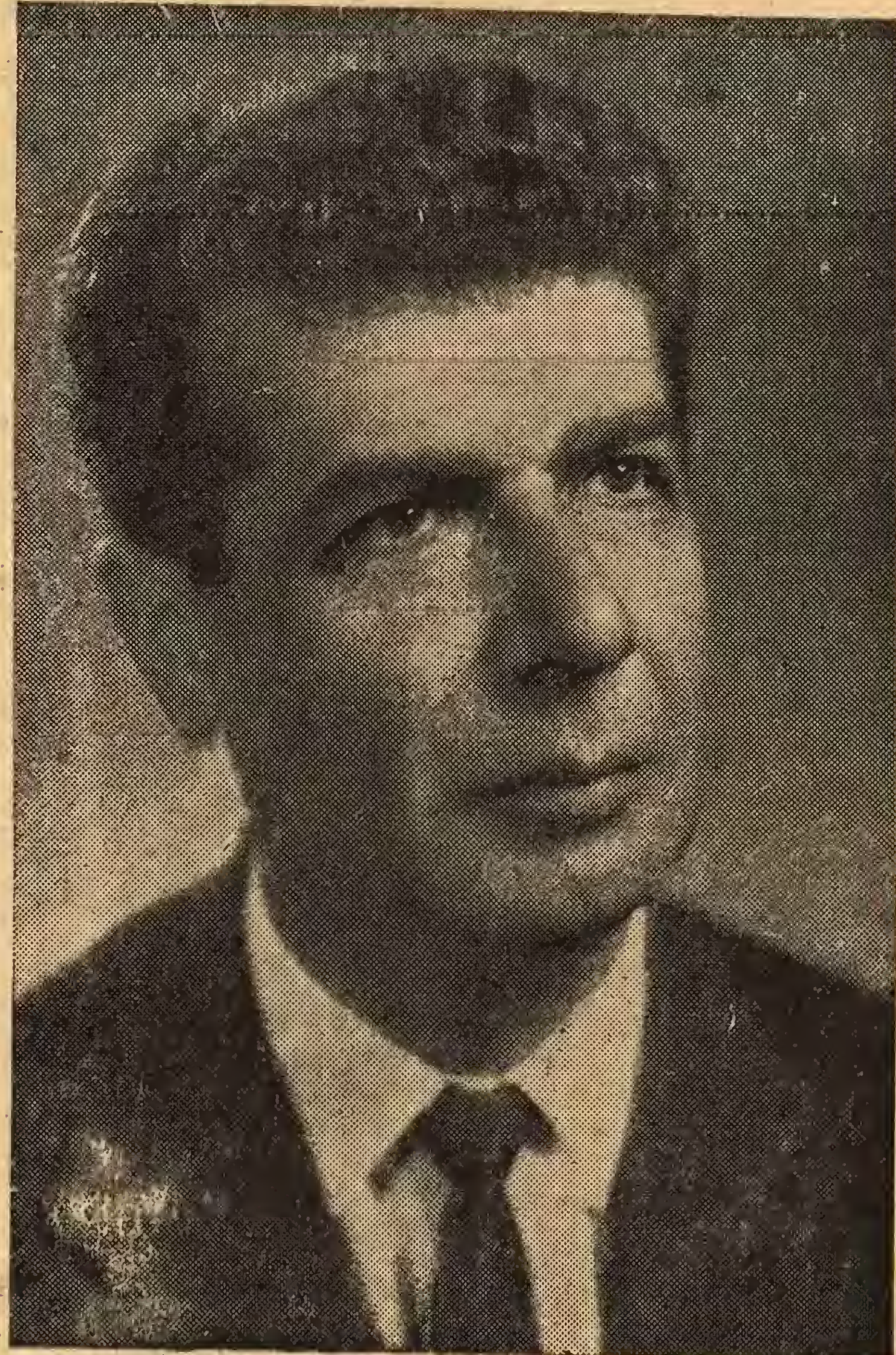
ՎԼ. ՔԱՅԻՆ

(Քաղաքական մեկնաբան՝ ՆՄԳԻ)

ՄԻՇՅ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅԹԻ Ի ՊԱՏԻ ՎԱՐԳԵՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆԻ (Մասնաւոր քղաքականութիւն «Ջաֆար»)

Մասնաւորապէս ամիսէ մը ի խօսեցաւ ժողովներու ընթացքին և խրատութեան հայ ժողովուրդը, որ հաստատ մնայ իր նախագահ Պր. Վարդգէս Համազասպանի պայքարի

ՎԱՐԳԵՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ

զասպան ժամանած է Միացեալ Նահանգներ՝ Բալուի և Արաբիկի Հայրենակցական Միութիւններու հրաւերով։ Անոր ներկայութիւնը այս ափերուն վրայ մեծ բերկրանք առնեց ամբողջ Ամերիկահայութեան։

Պր. Վարդգէս Համազասպան շրջապայքաւ այս մեծ երկրի Ատլանտեան ափերէն մինչև Սաղաքական եղբայրները։ Այցելելով հայաշատ քաղաքներ, ան հանդիպեցաւ բազմաթիւ անձնաւորութիւններու, այցելեց հայ մշակութային, կրթական և այլ հասարակական հաստատութիւններ, ևս եկած էին շատ մը ազգային-

պատնէշին վրայ, Մայր Հայրենիքի հետ կողք կողքի։ Յարգանքի վերջին հանդէս երկրորդը, որ տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի Մայր Տաճարի «Գաղութեան» հանդիսասրահին մէջ, Յունիս 4ի կիրակի երեկոյ, կազմակերպուած էր Մեծագոյն Նիւ Եորքի Ընդունելութեան Յանձնախումբին կողմէ։

Պր. Համազասպան յերս մտաւ սրահէն, ներկայ բազմութեան յոտնկայս ծափահարութեանց ներքեւ։ Օրուան հիւրը յարգելու համար հեռու քաղաքներէ ևս եկած էին շատ մը ազգային-

ներ, ինչպէս նաև՝ Գուկարիոյ և Ռաֆայելոյ հայոց թեմակալ Առաջնորդ Գեորգ Տ. Տիրար Ս. Եպս. Մարտիրոս։

Ճաշէն ետք, օրուան առեւտպետ Պր. Տ. Սմարեան, զբարթ խօսքերով երկրորդ բացաւ յայտարարեց և հրաւիրեց Գաղութային ժամանած երկու շքանորակի արուեստագէտներ։ Օր. Անահիտ Ալեքսանեանի դաշնակի ընկերակցութեամբ երգեց՝ Օր. Նուարդ Բաւլեցեան Միւրանի Մաուր և «Երեան» - Էլեբունիան, որոնք արժանացան բուռն ծափերու և ծաղիկփռելիքի։ Իրրեւ զնահատանք այն հնչեղ, հմայիչ ու յորդառատ ձայնին, որ մեծ ապագայ կը խոստանայ։

Քեմանչիստ Ռուբէնը ևս, իր ներկայութիւնը արժեցուց, երբ բեմ եկաւ իւրայատուկ իր նւագով և հնչեցուց զանազան եղանակներ, ինչպէս նաև «Կոռնկը», որուն հծծիւնները վարպետօրէն արտայայտեց։

Պր. Անդրանիկ Փոլատեան, փառաբանելէ ետք Մայր Հայրենիքի վերածնունդն ու նուաճումները ու զաղութահայութեան անհուն սէրը անոր հանդէպ, անդրադարձաւ Պր. Վարդգէս Համազասպանի կեանքի և ասպարէզի զանազան փուլերուն։ Օրուան պատուարժան հիւրը, 1940ին Երեւանի համալսարանը աւարտելէ ետք, ստանձնած է շարք մը կըրթական ու մշակութային հաստատութիւններու պատասխանատու պաշտօններ, իսկ 1965ին, գլխաւորած է Սփիւքահայութեան հետ Մշակութային կապի կոմիտէի նախագահի պատասխանատու (Շաբ. տես էջ 2)

ԳԱՆԻՐԷ

ՊԱՏԿ. ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Անցեալ Ուրբաթ, 23 Յունիս 1972, Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ գումարուեցաւ Գանիքի Պատկ. Թեմական Ժողովի նիստը, նախագահութեամբ Թեմիս Առաջնորդական Տեղապան Գեորգ Տ. Զաւեն Ս. Եպս. Զինչիկեանի և ասեմապետութեամբ Պր. Արթուր Սարգսեանի։

Մեր քերթի սուղ սխմակներուն մէջ կրկնութիւն կատարած չլլալու համար, այս ժողովին մասին առանձին չպիտի անդրադառնանք, այլ պիտի բաւականանանք՝ հաստատելով Ազգ. Առաջնորդարանի դիւանի Պատկ. Զաւեն Սարգսեանի, որուն օգնութիւնը կը խորհրդէ բե, բոս սովորականին, չ'ուսանար։

Հ Ո Փ Ե Հ Ա Ն Ք Ի Ս Տ

Գանիքի Հայկական Ընթերցարանի Հիմնադրութեան խորհուրդը, Վարչական Կազմը, Հ.Մ.Մ.Ի Եւ «Նոր Սերունդ» Մշակութային Միութեան վարչութիւնները կը ծառայեցան, քի յառաջիկայ կիրակի, 2 Յունիս 1972, կ. ա. ժամը 10:00, Գանիքի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան մատուար պատգով պիտի կատարուի իրենց հիմնադիր անդամին Եւ Ժաքան ասեմապետին։

ՈՂԲ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԱՆԱԵԱՆԻ

մահուան բառասուգինքն առիւ։

Հայկական Ընթերցարանի Եւ անոր կից մամուլական անդամները իրենց ներկայութեամբ պատգով ազանի սուգ մատուալ իրենց նուիրեալ ասեմապետին Եւ ղեկավարին իրաւակից։

ԶԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

“ԵՍ ՆՈՅՆ ՍԱՐՈՅԵԱՆՆ ԵՍ, ԹԵՊԵՏ ՄԻ ՔԻՉ ՓՈԽՈՒՆԵԼ ԵՄ”

Այժմ, 64 տարեկան հասակում, արդեն կրկնակգակով, թաւ, գորշ պեխերով, բարձր ծայրով, բարի աչքերով՝ որոնց շուրջն սկսել են խորոշման գոյանալ, Ուիլիս Սարոյեանը նմանում է այն աշխոյժ հայ նահապետական մարդկանց, որոնց մասին այնքան գրել է ինքը։

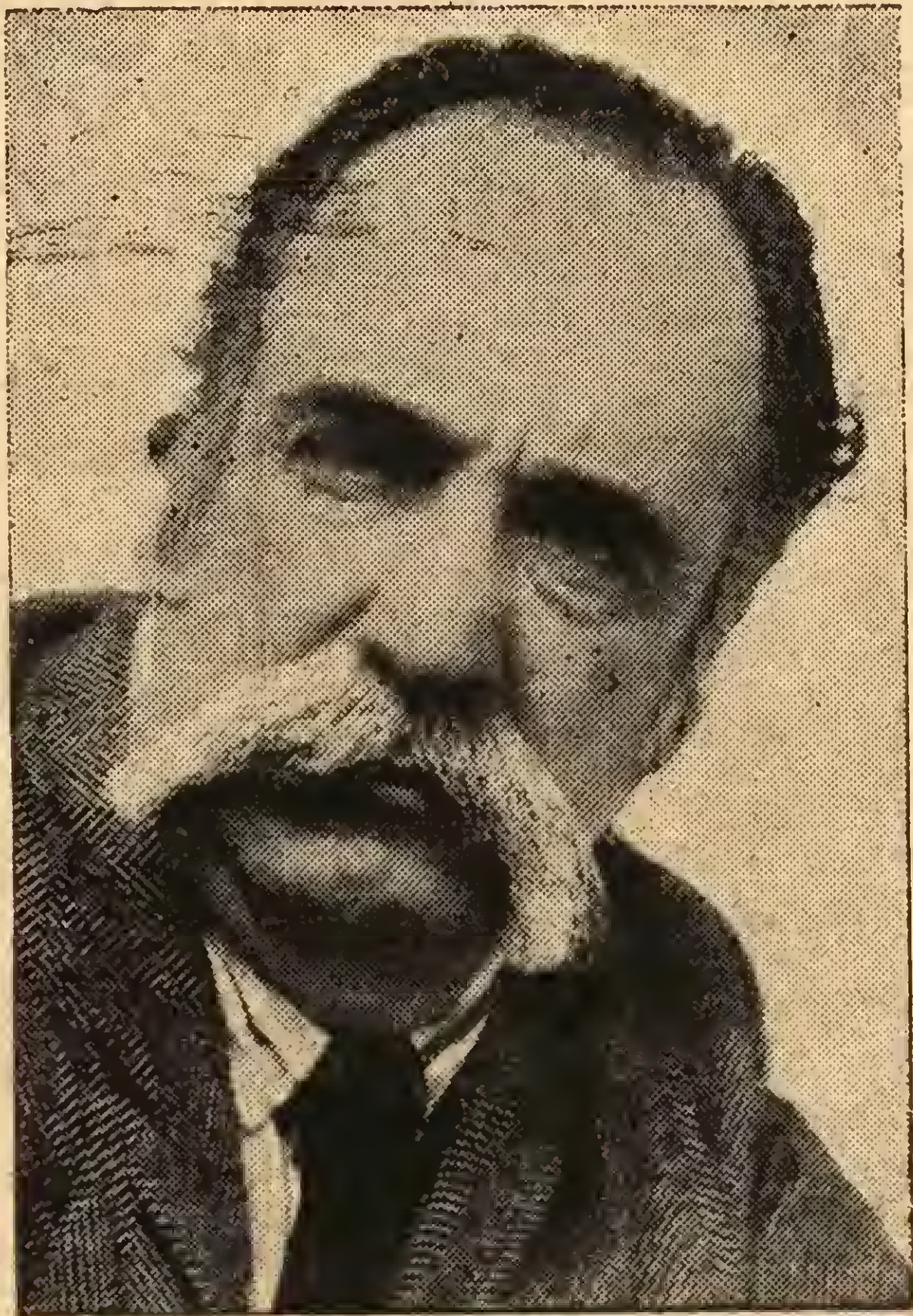
Երբ փարիզում է, ապրում է այստեղ, իր հարազատ Թրէզնոյում։ Տունը, որ նա գնել է մի քանի տարի առաջ, արտաքինից սովորական տեսք ունի։ Սակայն ներսից կարծես արթնման խոր շարժում է։ Զարիւրաւոր գրքեր կան այստեղ՝ սղնատուկների մէջ, սեղանների վրայ դադուած։ Դրանք կրճատում են յատակի մակերեսի մէկ քառորդը։ Մեծ տարածութիւն են գրաւում նաեւ ժայռաքեղոյների և այլ տիպի առարկաների խառնակոյտները, որոնք Սարոյեանը բերել է Թուրքահայաստան կատարած իր սենթիմենթալ ճամփորդութիւնից։ Պատերին անկաշտ կերպով փակցուած են նկարներ և լրագրերի կտորներ։ Այստեղ է նաև իր հօր ձեռագիր դիմակարճը՝ օսլայուած վերնաշապիկով և խնամքով բախտ բաց արած մագերով։

Սարոյեանը ժամանակին շրջալի ապրողի համբաւ է վայելել։ Սակայն վերջին տարիներս նա կարիքի մէջ է։ Սկզբում նա թողնել է ինքը և սուրճ խմելը։ Յետոյ վերջ տուեց բախտախաղի մոլուցքին, որը նրա գլխաւոր զբաղմունքն էր։ Երբ նա վերադարձաւ Երևան, որտեղ էր հաճախում Կապույտ Կոնստանտինի Սարոյեանը, որի բախտախաղի «կարիերան» ձգուել է Գաննեսի պաթարայից մինչև Լաւ-Վեկասի թղթախաղի սեղանները, հիմա, Թրէզնոյի ձիարշաւարանում, երկու տողերից աւելի գումարի վրայ գրաւ է զալիս։ Նա վաճառել է իր աւտոմոբիլն և որպէս փոխադրութեան միջոց՝ պահել է հեծանիւր։

«Մի քանի տարի առաջ, ասում է Սարոյեանը, ես գիտակցեցի, որ իմ կեանքի արահետով դէպի ցած եմ ընթանում։ Ես հասկացայ, որ դադարել եմ անելուց և սկսել եմ մահանալ։ Սակայն ես կարողացայ յաղթահարել կեանքի այդ հարուածը, և ինչպէս տեսնում էք, նոյն Սարոյեանն եմ, թէպէտ մի քիչ փոխուել եմ»։

1934 թուականին էր, երբ Ուիլիսը Սարոյեանը՝ այն ժամանակ 26 տարեկան մի երիտասարդ, եկաւ Սան-Ֆրանսիսկո՝ բախտ որոնելու։ Նա նամակ ուղարկեց Նուրի Գլընթերին և Սարթա Ֆայլին՝ ՍԹՈՐԻ ամսագրի խմբագիրներին՝ յայտարարելով, թէ ինքը գրող է և իր տպագրութեւն ժամանակն արդէն եկել է։ Նամակի հետ նա ուղարկեց նաև մի քանի պատմաւեցների՝ յայտնելով, որ եթէ նրանք գնեն դրանք, ապա ինքը պատրաստ է նստել իր տան երկրորդ յարկի բնակարանում և օրական մէկ պատմութիւն գրել։ ՍԹՈՐԻ-ն տասնհինգ տոլարով գնեց նրա «Համարձակ երիտասարդը» թուղթ թրապէզի վրայ» պատմութիւնը։ Հետագայ երկու տարիները օրուայ ընթացքում, Սարոյեանը գրեց քսանվեց պատմութիւն։ Դրանք ամփոփւեցին նրա առաջին գրքում, որն այդ նոյն տարին հրատարակեց Ռանտոմ Հաուզը։ Գրքին անմիջապէս սեփական առաջադրեց, մտաւ մի շարք տպարաններ և

Սարոյեանին հուշակեց որպէս նոր ամերիկեան անգուզական ծայր։ Հետագայ հինգ տարիների ընթացքում, Սարոյեանը գրեց հարիւրաւոր պատմութիւններ, «Հասկանալի», «Երեսներ և խառն տիպի յոդուածներ (այդ թուում նաև «Եկ իմ տունը» երգը, որի ծայրահասակաւ գնեցին միլիոնաւոր մարդիկ)։ Իմ անունը Արամ է» պատմութիւնների ժողովածուն աւելի մեծացրեց Սարոյեանի պաշտամունքը։ 1939 թը-

ՈՒՒԼԵՐՍ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

ւականին, գալով Նիւ-Եորք, Սարոյեանը «Հիւսիսային Մեծ Հիւրանոցում» 6 օրուայ ընթացքում գրեց «Բո կեանքի ժամանակը» հինգ գործողութեամբ վոյեյլը, որն այսօր, երեսուններեք տարի անց, բեմադրուել է Երբակոյում։ «Բո կեանքի ժամանակը» բիսի համար Սարոյեան մրցանակի արժանացաւ։ Սակայն Սարոյեանը հրաժարուեց այդ մրցանակը ստանալուց, միանգամայն լրջօրէն յայտարարելով, թէ պիգնէսը չի կարող արուեստի հովանաւորող լինել։

Կարդալով Սարոյեանին, աւելանալով մտածում ես, թէ որքան ցաւալի պահեր կարող է ունենալ գաղթական ծնողների որբ մնացած զաւակը Գալիֆոլիական դպրոցում, և թէ ինչքան վատ բան է փող լուծենալը։

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

ՊՐԱԶԻԼՏԻ ՈՒՍԱՆՈՂ ՄԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ՊԻՏԻ ՍՈՐՎԷՐ...

Կեթուլիս Վարկաս, (Հիփոթի Գրադիլի հանրապետութեան հանգուցեալ նախագահին հետ), փորձած էր ընդունուի Սան Փաւլոյի համալսարանը, բարձրագոյն վարժարանի մը ուսուցիչ կարիւնալ դառնալու համար։ Ինք աւելի չէր կրնար ձգտել։ Այս քաղաքին գրեթէ բոլոր համալսարանները խնդրուած են և դիմողներուն թիւը յարաճուն կերպով կը բազմապատկուի անցողիկ իրաւքանչիւր տարուան հետ։ Անցեալ տարեմուտին, այնքան մեծ թիւով դիմողներ կային, որ դպրոցին համալսարանին տնօրէնութիւնը որոշեց քաղաքապետութիւնէն արտօնութիւն առնել, մարդկան աւանը որպէս մուտքի քննութեան վայր գործածելու համար։ Վարկասի համար հաճելի անակնկալը պատահեցաւ։ Յանկարծ և բոլորովին անպատեհութեամբ էր։ Բայց անշուշտ միշտ «բայց» մը կայ նման պարագաներու։ Բայց էին միայն երկու ճիւղեր, հայերն և սանսքրիթ։

Սրիտասարդ ուսանողը քաւային ինչ որ անկարելի էր։ Ան մեծ բառարանի մը գիմեց, խորհելով թէ սանսքրիթ և հայ բառերուն

Հիմա Սարոյեանը նախ և առաջ մտահոգուած է հասկանալու իր անցեալը։ Սարոյեանի վերջին գրքերը իր երկար ինքնակենսագրութեան զուլաններն են եղել։ «Կեանքի և մահուան օրեր և փախուստ դէպի լուսին» (1970 թ.) գիրքը, օրինակ, հասկանալի առած մարդու զգայացուց տարբերութիւնն է, մարդ, որը տեսնում է կեանքից մէկ-մէկ հեռացող իր ընկերներին։ «Վայրեր, որտեղ ես ժամանակներ եմ անցկացրել» խորագիրը կըրող գիրքն աւելի շատ ուղեցոյց է ընթերցողի համար՝ հասկանալու Սարոյեանի աշխարհը։ Գիրքը բաժանուած է 68 փոքրիկ մասերի, որոնցից իւրաքանչիւրը կրում է այն վայրի անունը, որտեղ եղել է Սարոյեանը։

Իր ընթերցողներին ասելով «ամենուր փնտրէք բարութիւն և յայտնաբերելով դուրս հանէք այն իր թարստոցից, հնարաւորութիւն ընծռէք, որ նա լինի ազատ ու անկաշկանդ», Սարոյեանը դրա հետ մէկտեղ նաև խաբէութեան ոխերիմ թշնամին է։

Սարոյեանը շարունակում է դարձնալ իր զգացմունքները բացայայտ կերպով արտայայտել ամէնքին, ինչպէս դա անում էր քառասուն տարի առաջ, երբ յայտնուել էին նրա առաջին գրքերը։ Իսկ բառերը, աւելի ճարպկօրէն քան երբեք, շարունակում են նրա մօտ վերածուել բիւսների, պատմաւեցների և յիշողութիւնների։

Սարոյեանը շարունակում է վեր ընթանալ։ Նա այնպիսին է, ինչպիսին կայ և գուցէ աւելին։ Նրա՝ կեանքի հանդէպ ունեցած հաւատը երբ չի եղել և ոչ էլ ամենօրեայ պար։ Նա երբեք չի ծաղրել այն։ Իսկ փոխաբանալով այդ հաւատը լաւ է հատուցում Սարոյեանին։

Նիւ-Եորք Թայմզ,
2 Ապրիլ 1972 թ.
Թարգմ. Ա. ՇԱՐՈՅԵԱՆ

ՇՔԵՂ ՀԱՐՍԱՆԻՔ՝ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Ամերիկահայ ներքին կեանքին տեղեկ մարդիկ կը լիեն այն պարագան, որ անկէ երեսուն կամ բաւական քանի տարի առաջ օտարի հետ ամուսնացող երիտասարդի մը ծնողները կարուածախար կ'ըլլային, որովհետեւ անոնց համար հայ բնակիչ կազմելու յոյսը կը ջնջուէր։ Այդպիսի հարսանիքներն, ուրեմն, առաւելապէս կը դառնային ցաւի և խորհրդանշան պատճառ։ Բայց հեջհեյս այդ երեսնոյն տարի ընդհանրացաւ միակ միախառնումը կը համարուէր այն տեսակէս, որով գէթ պսակի արարողութիւնը կատարուէր հայ եկեղեցւոյ սեմին ներս։

Այսպիսի խառն ամուսնութիւն կատարող երիտասարդներէն շատեր մեկուսացան հայ կեանքէ, խզեցին իրենց յարաբերութիւնները մեր համայնքէն ու դարձան անգլիախօս՝ զուրկ ազգային հպարտանքէ և տոհմային հետաքրքրութենէ։

Սակայն հայ բնակիչ կազմելու խանդավառ հեռանկարները ամբողջովին չեն անհետացած, ինչպէս օրինակելի հանգամանք մը կը կէր այն վերջի պսակադրութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Ս. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ, Յունիս 11ին, Կիրակի կեսօրէ ետ։ Ամուսնացողներն էին մեր բարեկամ հանրաժանութիւնը կարի՝ Տէր և Տիկին Սիմոն Սամանեանի ընտանիքի դուստր՝ Հիլսան և Տէր և Տիկին Լեւոն Սեմերեանի որդին՝ ազնուաբայր երիտասարդ Ներսէսը։

Սբ. Պսակի արարողութիւնը կատարեց Արծ. Տ. Սամբէր Բնիկ. Գուգուեան, լուսաւոր ու հոյակապ Տաճարին մէջ՝ շեղ հանդերձանով։ Տէր Նայր բարոյական խրատներով քննադատեց որ ամուսնացեալ-

ներ ամուր պահեն հայ բնակիչի սրբութիւնները։

Այնուհետեւ հարսանեկան ցնձաղին հանգիստ տեղի ունեցաւ ներքին «Գալուզեան» տաճին մէջ, ուր լեցուած էին ամուսնացեալներու հարազատներն ու բարեկամները, խոնո բազմութիւն մը՝ մեծամասնօրէն բաղկացած երիտասարդներէ։

Խախտանքի սկսաւ ոգեւորիչ մթնոլորտի մէջ, նուագն ու երգերը կը հնչէին բարձրօրէն։ Ինչպէս յայտնի էր, որ հարսանեւորներու մեծամասնութիւնը նորից կադրողներ էին արաբական երկրներէ, հարաւարին Ամերիկային, Պոլսէն և այլ վայրերէ ուսօր, բնական էր, որ հայ ժողովրդական պարեր չէին կրնար անխառն ըլլալ և ազդուած էին յիշեալ երկրներու աւանդական շարժումներէն ու զուարճութիւններէ։ Սակայն ուրախութիւնը սրաբոխ էր և աշխոյժ երեսոյք ցոյց կուտար։

Մայր Տաճարին մէջ պսակադրութեան սկսաւ միջին հարսանիքի խախտանքները անընդհատ շարժապատկերի նկարահանումներ տեղի ունեցան։

Կարգադրեցան նաեւ բազմաթիւ ընտանաւորական հնուագիւրներ՝ տարբեր փաղանքներ և երկրներէ։ Այս առթիւ մեծ ալ կը ընդհանուրենք հարսանեկան զոյգը՝ Տէր և Տիկին Ներսէս և Հիլսա Սիմերեանները և կը մաղթենք անոնց երջանիկ կեանք, բախտաւոր ու բարգաւաճ ապագայ։ Սրագին մաղթանքներ նաեւ ծնողներուն և բոլոր հարազատներուն։

Նիւ Եորք, Ն. Ե. ՈՒՍԱՆ ԹՈՎԱՆՆԵՍԵԱՆ

ՊԱՅՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի գիտութիւն մեր Տիրախնամ գաղութի բարեպաշտ ժողովուրդին, կը հաղորդենք թէ Աղեքսանդրիոյ մէջ նախապէս պաշտօնավարող Տ. Յուսիկ Բնիկ. Նշանեան, մէկ Օգոստոս 1971ին ի վեր դադարեցում ըլլալով Աղեքսանդրիոյ մէջ բանտայադրութեւն կաշտօնէն, համաձայն այս մասին Նիկիտաչի մամուլին մէջ տրուած յայտարարութեան և իրեն յղուած 16 Յունիս, 31 Յունիս և 29 Նոյեմբեր 1971 թուականի մեր նամակներուն և նկատի ունենալով նաև, որ հակառակ այս բոլոր ազդարարութիւններուն ինչեալ պաշտօնագրով քահանայ ծածկաբար դեռ տնտեսական նշաններ և գերեզմանի օրհնութիւններ կը կատարէ ու վերջերս ալ քաղաքներում իր կարգ մը բարեկամներէն՝ սկսած ըլլալով նորանոր շահատակութիւններու և գալթակողութիւններու շարքի մը, ուստի կանաչական պաշտպանութեամբ բարդութիւններու դուռ բանալով՝ երկրորդութիւն և ժողովուրդը գիբար ձգելու մեծ վտանգը կ'ստեղծէ, գաղութիս անդորրութիւնը միանգամայն վարկաւոր փեւսելու։ Նպատակով, ուստի, գաղութիս կրօնական և վարչական ժողովներուն հետ համախորհուրդ կը հռչակենք Տէր Յուսիկ Բնիկին Նշանեանը երկու տարուան ժամանակով փրկնազրկուած, որով, այսուհետեւ զրկուած է ան երկամեայ ժամանակով որեւէ եկեղեցական արարողութիւն կատարելէ՝ ուր որ ալ գտնուի ան՝ Նիկիտաչի կամ Արտասահման։

ՉԱԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԶԻՆԶԻՆԵԱՆ
Առաջնորդական Տեղապահ Հայոց Նիկիտաչի

